

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

William MUIR

Kur'an

Mahiyeti, Öğretisi
ve
Kitabı Mukaddeslerle İlgili Tanıklığı

Oryantalist Klasikler; 8

ANKARA OKULU

William MUIR

27 Nisan 1819 tarihinde Glasgow'da doğan Muir, Edinburg ve Glasgow üniversitelerinden mezun oldu. 1837 yılından itibaren otuz dokuz yıl süreyle Hindistan'da İngiliz Doğu Hindistan Şirketi'nin çeşitli yönetim kademelerinde, şirketin siyasî statüsünün iptalinden sonra da yeni kurulan Hindistan Genel Valiliği hükümetinin Dışişleri Bakanlığı'nda ve koloninin kuzeybatı eyaleti başkan yardımcılığında bulundu. 1876'da emekli olunca İngiliz hükümetinin Hindistan İşleri Bakanı Lord Salisbury'nin davetini kabul ederek İngiltere'ye döndü ve Londra'daki Hindistan Konseyi'ne dâhil edildi. Bu arada Royal Asiatic Society'nin başkanlığına (1884) ve Edinburg Üniversitesi rektörlüğüne (1885-1903) seçildi. 1867'de şövalyelik (sir) unvanına layık görülen Muir, 2 Temmuz 1905'te öldü.

Geride pek çok eser bıraktı. Bunların en önemlileri şunlardır: 1. The Testimony Borne by the Corân to the Jewish and Christian Scriptures, 2. The Life of Mahomet, 3. Annals of the Early Caliphate, 4. The Mameluke or Slave Dynasty of Egypt, 5. The Apology of al-Kindi, 6. The Mohammedan Controversy, 7. Extracts from the Coran, in the Original, with English Rendering.

Abdulkadir KARAKUŞ

1961 yılında Konya'da doğdu. 1983 yılında Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. 1992 yılında *Kur'an'ın Dünya Hayatına Bakışı* konulu teziyle yüksek lisansını, 1999 yılında *Übey b. Ka'b; İlmî Şahsiyeti, Kıraati ve Tefsirdeki Metodu* isimli teziyle doktorasını tamamladı. 2015 yılı sonuna kadar Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde çeşitli ilçelerde Müftü olarak görev yaptı. Hâlen Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Öğretim Üyesi olarak görevini sürdürmektedir.

Übey b. Ka'b ve İman Esaslarıyla İlgili Kur'an Kavramları gibi kitapları yanında İbn Ebû Dâvûd'un *Kitabü'l-Mesahif* adlı eserinin tercümesi yayınlanmış kitapları arasındadır. Oryantalist Klasiklerinin Türkçeye çevrilmesi projesi kapsamında elinizde bulunan Williams Muir'in *The Corân* adlı kitabının tercümesinden başka Hirschfeld'in *New Researches* isimli eserinin tercüme süreci, Tefsir Usulü Klasiklerinin tercüme edilmesi projesi kapsamında Arapça çevirileri ve Kur'an Kavramları ile ilgili kitap çalışmaları devam etmektedir.

Ankara Okulu Yayınları: 330

© Ankara Okulu Basım Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Oryantalist Klasikler: 8

Özgün İsmi

The Testimony Borne by the Corân to the Jewish and Christian Scriptures

Editör: Mehmet Azimli

Son okuma: Fatih Toktaş

Dizgi ve kapak: Ankara Dizgi Evi

Baskı ve cilt: TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi

Birinci baskı: Temmuz 2020

ISBN 978-605-7596-54-3

Ankara Okulu Yayınları

Şehit Mehmet Baydar Sokak 2/A Maltepe/Ankara

Tel: (0312) 341 06 90 GSM: 0542 382 74 12

web: www.ankaraokulu.com

e-mail: ankaraokulu@ankaraokulu.com

ankaraokuluyayinlari@gmail.com

KUR'AN

*Mahiyeti, Öğretisi
ve Kitabı Mukaddeslerle İlgili Tanıklığı*

William MUIR

Çeviren
Abdulkadir KARAKUŞ

Ankara Okulu Yayınları
Ankara 2020

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN	7
ÖNSÖZ	9

I. BÖLÜM

KUR'AN	11
Muhammed'in Hayatını Açıklayan Kur'an	11
Kur'an'ın Derlenmesi ve Düzenlenmesi	35
Surelerin Yaklaşık Kronolojik Sıralaması	40
Kur'an'ın Öğretisi	47

II. BÖLÜM

ESKİ VE YENİ AHİT'İN KUTSAL METİNLERİNE

KUR'AN'IN TANIKLIĞI	63
Giriş	65
Mekke'de İnen Surelerden Pasajlar	67
Medine'de İnen Surelerden Pasajlar	114

SONUÇ	173
DİZİN	191

Ankara Okulu Yayınları'nın "Oryantalist-Klasikleri" projesi üst başlığı kapsamında yayımlanan serinin sekizinci kitabı olarak, İngiliz müsteşrik William MUIR'in "KUR'AN" adlı kitabının çevirisini sunuyoruz. Eser, titiz çalışmalarıyla dikkat çeken bir araştırmacıdan geliyor ve bir Kur'an incelemesinin nasıl olması gerektiği ile ilgili önemli ipuçları ve detaylı usuller sunuyor.

Elimizdeki eser, Müslümanların Ehli Kitap olarak adlandırdığı ve düşmanca davrandığı kesim ile ilişkilerini Kur'an üzerinden tanımlamaya yönelik hazırlanmış. Yazarın iddiasına göre; Kur'an, Kitab-ı Mukaddesleri önemsiyor ve onları tasdik ediyor. Bu durumda Müslümanlar neden bu kitaplara uydurulmuş muamelesi yapıyor? Yazarın temel tezi bu sorunun üzerine oturuyor ve çok titiz bir şekilde Mekki ve Medeni ayetlerden bunu ispatlama yoluna gidiyor.

Sizleri William MUIR'in "KUR'AN" eseriyle baş başa bırakıyoruz...

Hayırlara vesile olması dileğiyle...

Mehmet Azimli

2020 Çorum¹

ÖNSÖZ

[3] Bu kitabın ortaya çıkışına, “Yahudi ve Hristiyan Kutsal Kitaplarına Karşı Kur’an’ın Ortaya Koyduğu Tanıklık” anlamına gelen, Agra’da 1855 yılında basılan *The Testimony Borne by the Corân to the Jewish and Christian Scriptures* adlı çalışmanın yeni bir baskısına ihtiyaç duyulması sebep olmuştur. Bu eserin ikinci baskısı 1860 yılında Allahâbâd’da yapıp tükenmiştir. Bunun üzerine yazardan bir önsöz oluşturarak Kur’an’ın bizzat kendisinin bazı açıklamaları ve bu açıklamalar üzerine kurulan sistem üzerinden üçüncü bir baskıyı ön plana çıkar-ması istenmiştir.

Şimdi, yapılacak olan bu çalışmayla, Kur’an araştırmalarına giriş yoluyla bazı faydaların elde edilmesi umulmaktadır. Burada, Kur’an öğretimi ve İslâm’ın genel durumu ile ilgili görüşlerine katılmasam da, kendime muhalefet etmeyi göze alarak fikirlerinden karşılıksız olarak faydalandığımı Dr. Weil’e, takdire şayan bir çalışması olan *Kur’an’a Giriş*² adlı kitabından dolayı teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum.

Yukarıda işaret edilen ve “Kur’an’ın Tanıklığı” anlamına gelen *TESTIMONY OF THE CORÂN* isimli kitap, çeşitli Doğu dillerine çevrilmiş ve yayınlanmıştır. Adı geçen çalışma bazı düzeltme ve değişiklikler yapılarak bu kitabın ikinci bölümü olarak yeniden basılmıştır.

W. M. Londra, 17 Mayıs 1878

2 Gustave Weil, *Kur’an’a Giriş*, Geliştirilmiş ikinci baskı. Bielefeld ve Leipzig, 1878.

I. BÖLÜM

KUR'AN

Muhammed'in Hayatını Açıklayan Kur'an

Kur'an İslâm'ın temelidir. Onun otoritesi, din işlerinde ol- [7]
duğu kadar siyaset, ahlak ve bilim alanında da mutlaktır. "Al-
lah şöyle buyurdu." sözü günlük hayatın standart bir cümlesi-
dir. Vahyin sessiz kaldığı yerlerde, hadis konuşur ve Muham-
med'in¹ sözlerinin ve örnekliğinin oluşturduğu hadisin yanı
sıra, Kur'an metninin yorumlanması ve kıyas üzerine İslâm'ın
çeşitli ekolleri inşa edilir. Ancak, Kur'an en üsttedir ve öğreti-
sinin çoğu, birbiriyle çekişen mezhepler arasında bile hiçbir
sorgulamayı kabul etmeyecek kadar açıktır. Bu nedenle, İs-
lâm hakkında bilgi sahibi olanların ya da İslâmî düşünceyi
etkilemek isteyenlerin, Müslümanların tabi oldukları mezhe-
bin geleneksel ve skolastik irfanlarına aşina olmaları gereki-
yor olsa da bundan daha büyük bir yükümlülük olarak bizzat
Kur'an üzerinde çalışma yapmaları gerekmektedir. Müslü-
manların Kur'an'a güçlü bir sadakati vardır. Hilafetin başla-
rında Kur'an'ı ezberden tekrar etme yeteneği onlara güç ve
ayrıcılık kazandırdı ve onurlu olmak hâlâ bu kazanıma bağlı
kabul edilmektedir. Kur'an'a aşinalık, Muhammedî² düşün- [8]
ceyle fikir alış veriş yapan herkes için itibar ve nüfuz kazan-
dıran önemli bir güç kaynağı olurken, onun içeriğinden ha-
bersiz olmak, Müslümanların kalbine inancın yerleşme gücü-
nü zayıflatmaktadır. Bu durumda, İslâm dünyasına karşı ilgi

- 1 Orijinal metinde Hz. Peygamber'den Muhammed olarak bahsedildiği için metnin ifadesini yansıtmak üzere tercümeyle Hz. veya (as) gibi herhangi bir ilave yapılmamıştır (çev.).
- 2 Orijinal metinde yazar muhtemelen İslâm'ın Hz. Peygamber'in icadı olduğu gibi bir algı oluşturmak üzere Mohametan/Muhammedî tabirini kullanmıştır. Çeviride de bu tabir yazarın kastını yansıtabilmek için aynen korunmuştur (çev.).

duyan kişinin, bu dünyanın eylemlerinin temelini oluşturan ilkeleri anlasa bile yine de Kur'an ile yakın ilişki kurması gerekmektedir.

Ancak Kur'an kendi başına ele alındığında, belki de bütün kitapların içerisinde en az anlaşılabilir olanıdır. İncil'in çeşitli bölümlerinin hangi şartlar altında yazıldığı; hatta yazarlarının isimleri ve dönemleri bile bazen belirsiz olsa da, yine de içerik, anlatı ya da didaktik bölümlerin anlamı, nadiren şüphe bırakacak şekilde düzenlenmiştir. Bunun tam aksine, yazarının hayatı tüm ayrıntılarıyla bilinmesine rağmen Kur'an'ın bütünü karmaşıktır ve sıklıkla anlama zorluğu ortaya çıkmaktadır. Sureler bir sonrakini kronolojik bir sıra olmaksızın takip etmekte ve çoğu zaman konu dikkate alınmaksızın bir araya getirilen parçalardan oluşmaktadır. Bu nedenle, bu kopuk kompozisyonun tasarımı ve pek çok bölümü etkilemesi hakkında net bir fikir edinmek ancak yazarının hayatını öğrenmekle mümkündür. Bu durumu göz önünde bulundurarak Kur'an'ın konuyla ilgili ihtiyaç duyulan örneklemlemleriyle kendimi sınırlayarak Muhammed'in peygamberliğinin ana hatlarını kısaca çizmeyi öneriyorum.

Muhammed M.S. 570 yılında Mekke'de doğdu. Yemen'den Suriye'ye doğru uzanan büyük kervan güzergâhında yer alan [9] bu şehir, antik zamanlardan kalan Kâbe'si ile meşhurdur ve hemen yakınında İbrâhim ve İsmâil'in hatırasına adanmış yerel hac geleneğinin icra edildiği mekânları ile ünlüydü. Bunun, nesiller boyu önde gelenleri, Kâbe ve hacılar ile ilgili etkili kurumlar oluşturan, şehrin yönetiminde etkili olan Kureyş kabilesi idi. Muhammed, Kureyş'in bu günlerde bir miktar etkinliğini kaybetmiş olsa da asil bir kolu olan Benî Hâşim kabilesine mensuptu. Onun büyük dedesi Medineli bir hanımla evliydi; bu nedenle Muhammed'in, o kentin etkili ailelerinden biri olan Benî Hazrec ile bir ilişkisi vardı. Babası Abdullah fakirdi ve onun doğumundan kısa bir süre önce Suriye'de ticari bir sefer esnasında vefat etti. Annesi Âmine, Mekke âdetleri-

ne göre, bebeği bedevi bir kabilede sütanneye verdi ve çocuk orada dört ya da beş yıl kaldı; böylece çölde yaşayanların do-ğal alışkanlıklarını ve fasih dillerini öğrendi. Sütannesi kendi sorumluluğunda iken birden fazla gerçekleşen ve sonunda (be-bek Muhammed'i) ailesine iade etmesine sebep olan epilep-tik krizlerden dolayı paniğe kapıldı. Yaklaşık bir yıl sonra Âmine çocuğunu da yanına alarak Medine'deki akrabalarını ziyaret etmeye gitti, fakat dönüş yolunda vefat etti ve böylece Muhammed altı yaşında yetim kaldı. Amcası Ebû Tâlib onun koruyucusu oldu ve öldüğü güne kadar büyük bir özenle onu koruma görevini yerine getirdi. Henüz bir çocuk iken, ticari bir seferde amcasına eşlik etti. Muhammed'in gençliği sorun-suz bir şekilde geçti. Ebû Tâlib fakir bir kimseydi ve kendi ai-lesine ek olarak yeğeninin geçimini de sağlamak kendisine zor geldiği için, zengin bir duldan, yeğeni için Suriye'ye gide- [10]cek olan bir ticaret kervanını yönetmeye dair bir görev temin etti. (İşveren olan) Hatice onun verdiği hizmetten çok mem-nun kaldı, sade bir sevgiyle ona âşık oldu ve kendisi yaklaşık kırk yaşlarında olmasına rağmen Muhammed henüz yirmi beş yaşında iken onun eşi oldu. İki erkek dört kızları oldu. Her iki oğlu da vefat etti. Bunlardan yaşça daha büyük olanı, Muhammed'in Ebû'l-Kâsım olarak isimlendirilmesine neden olan ve iki yıl yaşayan Kâsım adlı çocuğu idi.

Muhammed 35 yaşında iken, bir sel sonucunda tahrip olan Kâbe yeniden inşa edildi, kutsal kabul edilen Hacer-i Esved'in yeniden yerine konma zamanı geldiğinde ilginçtir ki, kutsal taşı yerine koyma görevini üstlenmek (erdem ve dürüstlüğünden dolayı tüm insanlar tarafından "Emîn/gü-venilir" olarak nitelenen) Muhammed'e düştü. Kısa bir süre sonra Muhammed, amcası Ebû Tâlib'i, oğullarından biri olan ve o zamanlar beş ya da altı yaşlarında olan Ali'nin sorumlu-luğunu üstlenerek rahatlattı. İki amcaoğlu arasında meydana gelen bu sıkı bağ, onları birbirine bağladı ve yirmi yıl sonra Ali, Muhammed'in en küçük kızı Fâtıma ile evlendi. Bir diğer

yakın arkadaşlık, Hristiyan bir kabileden ele geçirilen, Hatice'ye ait bir köle olan Zeyd ile kuruldu. Muhammed onu azat etti, evlat edildi ve Zeyd o zamandan itibaren "Muhammed'in oğlu Zeyd" diye anılmaya başladı.

Hristiyanlık, Suriye ve sınır kabileleri tarafından yaygın olarak biliniyordu ve Arabistan'ın merkezinde bile bazı Hristiyan yerleşimleri mevcuttu. Bu yüzden İncil, kusurlu ve bozuk formuyla da olsa Mekke'de tümüyle bilinmiyor değildi. "Gerçek din" arayışında olduklarına dair sözlerin dile getirildiği "Dört araştırmacı"nın da muhtemelen bu zamanda ortaya çıktığı tahmin edilebilir. Bunlardan bir tanesi de Hatice'nin amcasının [11] oğlu olan ve İncil'in bazı parçalarını yazdığı söylenen yaşlı Varaka; diğeri de gelecek olan peygamberin Muhammed olduğunu bildiği iddia edilen Zeyd b. Amr'dı. Açıkça geleceğe dair bilgilerin olduğu bu tür sözlerin çoğunun satır aralarında, Arap zihnindeki araştırma ruhunun canlı gerçeğini fark edebiliriz. İster bu tür etkiler tarafından uyandırılmış isterse kendiliğinden ortaya çıkmış olsun, kırk yaşlarında Muhammed'in gönlünde yeni bir hayatın hız kazandığı kesindir. O, on beş yılını ailesinin bağrında, huzurlu ve mütevazı bir şekilde onu diğer insanlardan ayrıcalıklı kılabilecek (muhtemelen müstesna bir ağırbaşlılık ve faziletli olmak dışında) hiçbir şey olmadan geçirmişti. Artık şimdi yalnızlık ve derin tefekkür arzu etmeye başlamıştı ve bu gayeye yönelik olarak şehirden bir ya da iki mil uzakta bulunan Hira Dağı'ndaki bir mağarada bir defada günlerce inzivaya çekilecekti. İnsanın gizemli kaderi ve yarımadayı kaplayan yoğun karanlığı aydınlatmak için peş peşe gelecek vahiylerin yokluğuyla şaşırıp kalmış ve kendinden geçmiş bir hâlde hayallere dalacaktı; bunun sonunda da kendisinin, doğruluğun tebliğcisi ve halkının reformcusu olarak tanımlanan kişi olduğuna inandı. Böyle bir ortamda (96/Alak suresinde bindirilen, "Oku") emrini aldığı bir meleğin görüntüsünü görüyor gibiydi: *"Yaratan Rabbin adıyla Oku! O insanı, hiç yokken pıhtılaşmış kandan yarattı. Oku! Senin Rabbin kerem*

sahibidir. O kalemle (vahyi kaydetmeyi) öğretendir. İnsana bilmediğini öğretendir." (el-Alak 96/1-5). Bize anlatılan vizyonu, vahyin kesildiği kayda değer bir dönem (Fetret) takip etti; de- [12] rin bir bunalıma bürünmüş olan Muhammed, kendisini yüksek bir yerden baş aşağı atmayı düşündü, fakat aynı kutsal elçi tarafından engellendi. Bundan kısa bir süre sonra örtüye bürünmüş olarak şiltesine uzandı, melek ona şu kelimelerle hitap etti: *"Ey bürünüp sarınmış olan! Kalk ve uyar! Rabbini en büyük bil, giysilerini arındır, temiz olmayan şeylerden kaçın. Daha fazlasını umarak iyilik yapma, Rabbin için sabırla bekle."* (el-Müddessir 74/1-7). İşte bu şekilde tebliğ görevi verildi. Muhammed Rabbin Resulü ve Nebisi seçildi, bundan sonra vahiy sıklıkla, birbiri ardınca inmeye başladı.

Bu, Muhammed'in zihnindeki ilhamın ilk başlangıcına ilişkin bir sözdür. Hayranlık uyandırıcı bir dilde ifade edilmiş olan kısa surelerin bazıları muhtemelen daha erken bir dönemde gönderildi. Okuyucu, Kur'an'ın doğrudan yüce Allah'tan bildirilen bir vahiy olduğunu aklında tutmalıdır. Kur'an'ın içeriği hiçbir yerde öznel değildir; yani hiçbir yerde vahiyle buluşmuş bir yüreğin özlemlerini ya da Allah'ın aydınlattığı bir peygamberin öğretilerini ifade etmezler. Vahiy, kelimesi kelimesine gökten gelmektedir. "De ki, Rabbin şöyle buyurmuştur!" şeklinde formüle edilebilecek ifade ya her normal cümleden önce vardır ya da sanki varmış gibi anlaşılmalıdır. Dolayısıyla bir Müslümana göre Kur'an, gerçek anlamıyla ilahîdir ve bu durum vahyin Muhammed tarafından alındığı anlamına gelmektedir. Kur'an'da bildirilen coşkulu [13] parçaların (=rhapsodical fragments) bazıları, henüz tamamıyla nesnel bir vahiy düşüncesi oluşmadan önce muhtemelen bizzat Muhammed'in kendisine ait olarak tertip edilmiş olmalıdır; ancak bu varsayım, gerçek manada bir mümin tarafından saygısızlık olduğu gerekçesiyle reddedilir. Müminin gözünde, Kur'an'ın her sözcüğü, başından sonuna kadar, doğrudan yüce Allah'tan gelmektedir.

Muhammed, peygamberlik görevini üstlenmeden bir süre önce, ruhunun yükünü etrafındaki samimi arkadaş ve akrabalarıyla paylaşıyordu. Hatice, manevi sıkıntıları hususunda ilk sır arkadaşıydı, Muhammed şeytani bir etkinin korkusu altında bocaladığı bir zamanda, onu teselli eden ve eşine verilen görevin ilahî bir görev olduğu inancını güvence altına almak için yaşlı Varaka'yı getiren oydu. Giderek Muhammed'in etrafında az miktarda, sadık bir sahabe grubu toplandı. Ali ve Zeyd ilkler arasındaydı; yine diğer insanları etkileyen (aralarında Osman'ın da bulunduğu) dört kişi sayesinde sadık bir arkadaş olan Ebû Bekir ve birkaç azatlı köle bu küçük inananlar halkasına katıldı.

Muhammed'in öğretisi geliştikçe ve Allah'ın birliği inancı ile putperestliğin reddedilmesi gerektiği iddiası daha da uzlaşamaz hâle geldiğinde, Mekke halkı ona şiddetle karşı çıkmaya başladı. Bir diriliş fikriyle alay ettiler, onun vahiylerini çılgın bir şairin taşkınlığı olarak alaya aldılar ve inananlara zulmetmeye başladılar. Muhammed, Ebû Tâlib'in himayesinde güvende idi. Ancak böyle bir korumaya sahip olmayanlar çok zorlandı ve on bir erkeğin oluşturduğu bir grup aileleriyle birlikte ülkeyi terk etti ve Kızıldeniz'i karşıdan karşıya geçerek Habeşistan'ın himayesine sığındı. Bunların arasında, [14] Peygamber'in kızı olan Rukiyye ile beraber eşi Osman da vardı.

Bu göçten birkaç ay sonra, Muhammed halkının ilahlarını, yüce Allah ile arabulucu olarak kendi inanç sistemine kabul etmek suretiyle halkıyla uzlaşmaya çalıştığı garip bir olay yaşandı. Kureyşliler Kâbe'nin gölgesinde otururken, Muhammed onların huzurunda Necm suresini okumaya başladı. Sure, vahiy meleğinin görünmesine atıfta bulunduktan sonra şöyle devam ediyordu: *"Siz sadece Lât ve Uzzâ'yı değil, bunların dışında üçüncü olan Menât'ı görüyor musunuz? (en-Necm 53/19-20) Bunlar yüceltilmiş dışilerdir ve onların şefaathleri umulur."* Bu kabul ediş sebebiyle hepsi uzlaştılar ve Muham-

med'in ilahı önünde eğildiler. Fakat Muhammed'in gönlü kendisini içten içe rahatsız etti ve çok geçmeden Şeytan tarafından telkin edilen (*Bunlar yüceltilmiş dışilerdir ve onların şefaatleri umulur*) şeklindeki uygunsuz bölümü, Cebrail hatırladı; böylece uzlaşılması mümkün olmayan bir suç olarak putpe-restlik, bir daha vazgeçmemek üzere orada ikame edildi: "*Ne! Yoksa erkek evlatlar size de kızlar Allah'a mı? Gerçekten bu insafsız bir taksim oldu. Bunlar sizin ve atalarınızın uydurduğu boş isimlerden başka bir şey değildir...*" (en-Necm 53/21-23).

Bunun üzerine zulüm, Kureyş tarafından her zamankinden daha acı verici bir şekilde sürdürüldü. Habeşistan'a giden muhacirler, uzlaşi haberleri üzerine geri dönmüşlerdi; şimdi bir kez daha Habeşistan'a hicret ettiler, burada, Mekte'den zaman içinde yeni gelen kişilerle birlikte yüzün üze- [15]rinde bir nüfusa ulaştılar. İslâm davası, iki cesur ve etkili şahıs olan Peygamberin amcası Hamza ve Ömer'in Müslüman olmasıyla beklenmedik bir şekilde güçlenmişti. Bunun sonucunda, Muhammed ve taraftarlarının elde ettiği cesur cephe-den kaygılanan Kureyş, tüm Müslümanlarla ve destekçileriyle ilişkilerin askıya alındığı düşmanca bir birlik kurdu. Haşimîlerle birlikte Ebû Tâlib, kendisi ve kabilenin çoğu Muhammed'in dinine inanmamış olsalar da, akrabalarının yanında sadakatle durdu ve dış dünya ile bağlantısı kesilmiş bir şekilde, iki ya da üç yıl boyunca kaldıkları "Ebû Tâlib Mahallesi"nde yalnızlığa mahkûm oldular. Peygamber sadece hac zamanında risâlet görevini sürdürmeye muvaffak oluyordu; ancak kendi halkı tarafından reddedilirken, tebliğinin muhatabı olan diğer kabilelerden çok az cevap buluyordu.

Tebliğ edildiği bu dönemde de Kur'an, hızlı bir şekilde farklı bir karaktere bürünüyordu. Bu dönemde sureler daha uzundur ve hâlâ önceki dönemin izleriyle sıklıkla karşılaşmamıza rağmen üslup daha iyi ve daha belirgin hâle gelmektedir. Doğa olgusu ve doğanın insanın isteklerine adaptasyonu, yüce bir varlığın ve kadere hükmeden gücün varlığını ispat etmek için

delil gösterilir. Cehennem, cennet ve kıyamet hakkında çok miktarda uzun açıklamalar vardır. Azim ve sabır, daha önce gelen hem Arap hem de Yahudi olan peygamberlerin örnekliği, tek bir yerde de Necran'ın Hristiyan şehitlerinin metaneti, sebat etmesi için cesaretlendirilen peygambere telkin edilir. Ayrıca şimdilerde, Muhammed'in, iddialarına tanık olarak önceki kutsal kitaplara ve Yahudilere, Kur'an'da sık sık yaptığı [16] itirazda yeni bir özellik ortaya çıkmaktadır. Muhammed'in konumu, Eski Ahit tarihine ait olan yaratılış ve Âdem'in yere indirilmesi, tufan, İbrâhim kıssası, Dâvûd ve Süleyman gibi, bazen İncil'in diline çok yakın bir şekilde; ancak rabbinik³ kurgular, fikirler ve bazen de yerel efsanelerle örtülüp çarpıtılarak, uzun ve tutarsız anlatımlarla güçlenmiştir. Açıkça belli ki burada bir Yahudi ilhamı mevcuttur; ancak nereden türetildiğini söylememizin bir anlamı yoktur. Muhammed Kureyşliler tarafından intihal yapmakla ve yalan söylemekle suçlanmıştır. Düşmanları, "Bunlar eskilerin masallarıdır." dedi, "Ona yazdırılan şeyler, sabah akşam kendisine söylenip duruyor." iddiasına Peygamber, "Hayır" diye cevap verdi ve "Göklerde ve yeryüzünde saklı olanı en iyi bilen tarafından vahyedildi." dedi. Vahiyler, aslında onun ilhamının yeni deliliydi.

En sonunda boykotun şiddeti hedefine ulaştı. Muhammed ve ashabının lehine, kendi çıkarları sebebiyle müşriklerin birçoğunun sempatisi sağlandı, Risâlet'in onuncu yılında boykot iptal edildi ve Haşimîler özgürlüğe kavuştu. Ancak bu arada Hatice, çok kısa bir süre sonra da Ebû Tâlib vefat etti. Çifte matem Muhammed'in moralini bozdu, Muhammed davasına karşı umutların azalması sebebiyle yanına sadece Zeyd'i alarak, Mekke'nin yaklaşık altmış mil doğusunda yer alan Taif şehrine gitti. Ancak onun itirazı, günlerdir kendisini çağırımlarına rağmen kendisine ilgi göstermeyen Taif'in önde gelen kimselerine idi ve o sonunda ayaktakımı serseri-

3 Rabbinik; Yahudi din âlimleri olan Rabbilerin görüşlerine dayalı öğreti ve rivayetler demektir (çev.).

ler tarafından taş yağmurlarıyla yaralanarak, şehir dışına çı- [17]
karıldı. Nahle'de dönüş yolunda dinlenirken, bir Cin taifesi-
nin, etrafında kümelenmiş, Kur'an dinlemeye ve yeni inancı
benimsemeye istekli olduğuna dair bir hayal gördü. Kararan
umutları ile Mekke'ye döndü. Hatice'nin vefatının ikinci ayın-
da, Habeşistan muhacirlerinden birinden boşanmış olan Sev-
de ile evlendi ve aynı zamanda arkadaşı Ebû Bekir'in o dö-
nemde sadece altı veya yedi yaşlarında olan kızı Aişe ile ni-
şanlandı.

Sonunda umut beklenmedik bir mahalden doğdu. Yıllık
hac ziyareti için Medine'den gelen küçük bir hacı grubuna
Mina'da yapılan İslâmî tebliğ, onları cezbederek Muhammed
tarafına çekti; ertesi yıl bu kişilerin sayısı on ikiye yükseldi,
aynı noktada Muhammed ile buluştular ve bir bağlılık antlaş-
ması yaptılar. Medine'de yeni peygamberin talepleri çabucak
cevap buldu. Şartlar tamamen elverişliydi. Yakın çevrede pek
çok Yahudi kabilesi ikamet ediyordu ve Muhammed'in baş
destekçilerinden biri olan Yahudilerin dini ve kutsal kitapları
burada çok iyi tanınıyordu. Şehir yıllarca süren iç savaştan ol-
dukça yıpranmıştı; Evs ve Hazrec kabilelerinin güçleri hemen
hemen birbirini dengeliyordu ve kendilerine liderlik edecek
hiç kimse de yoktu. Mekke'den Medine'ye bir öğretmen tayin
edildi ve yeni din olağanüstü bir hızla yayıldı.

Şimdi Mekke'de bir sükûnet vardı. İki toplum birbirini iz-
leyerek beklemede kaldı. Bu dönemde inen sureler, zaman
zaman ilahî gazap ve dinsiz şehre karşı ceza uyarılarıyla bir-
likte sükûnet ve ulvî bir güvence ruhu solumaktaydı. Mek-
ke'de çok fazla başarı umudu yoktu; Muhammed'in ümidi [18]
kuzey taraflara doğru çevrildi. Onun hayal ettiği gerçekler
orada yatıyordu. Geceleyin Kudüs'teki mabede götürüldü ve
oradan da günde beş vakit namaz kılma emri aldığı Allah'ın
yüce huzuruna yükseltildi. Aynı şekilde Heraklius'un, düş-
man olduğu Persler karşısında kısa sürede zafer kazanaca-
ğıyla ilgili bir öngörüü cesaretle ortaya koydu.

Yine hac zamanı geldi ve Muhammed kendisini Mina'da gizli bir yerde, kendilerini ashabıyla birlikte kabul etmek, can ve mal güvenliklerini sağlamak üzere söz veren, Medine'den yetmiş taraftarın coşkulu bir grubuyla çevrili buldu. Bundan sonra, nankör ve asi şehri terk etmeye karar verdi ve ashabına "Allah'ın kendilerine o şehirde kardeşler ve sığınabilecekleri bir yuva vermesi sebebiyle Medine'ye doğru yola çıkma-larını" emretti. Böylece yerlerini yurtlarını terk ederek, gizlice, küçük gruplar hâlinde Medine'ye doğru gitmek için yola koyuldular; kadın ve çocuklar da dâhil sayıları kısa sürede yüz elli seviyesine ulaştı. Nihayet geride Muhammed'le beraber sadece Ebû Bekir, Ali ve aileleri kaldı. Bu beklenmedik hareketten dolayı kaygılanan Kureyş hemen bir toplantı düzenledi. Bu durum Kur'an'da şöyle anlatılmaktadır. "Ve inanmayanlar sana karşı tuzak kurduğunda, seni alıkoyabileceklerini veya seni öldürebileceklerini ya da yurdundan çıkarabileceklerini aklında tut. Evet, tuzak kurdular; ama Allah da aynı şekilde tuzak kurdu. Allah, tuzak kuranların en iyisidir." (el-Enfâl 8/30). Ancak düşmanların planları konusunda uyarılan Muhammed, Mekke yakınlarında Sevr Dağı'ndaki bir mağaraya sığındı ve üç gün sonra, düşmanlarını atlatarak Medine'ye doğru yola çıktı. Peygamber'in sefere çıktığı gün hicret (ya da göç)⁴ devrini başlatmıştır (M.S. 622).

Kur'an'ın Mekke'deki son birkaç yıla ait olan kısımları, putperestlikle ilgili daha önce açıklanan argümanları ve inanmayanların ileri sürdüğü ilahî niteliklerin delilleri, kutsal kitapta geçen ve efsanevi nitelikli hikâyeler, canlı ve bazen dramatik cennet - cehennem tasvirleriyle ilgili görüşleri yinelemektedir. Aynı şekilde bu dönemin sonuna doğru yaklaşan göçle ilgili imalarda bulunmaktadır. Bu dönemde sureler çok daha uzun hâle gelmiş (çoğu zaman sayfalarca) ve ifade şekli

4 Hicret için göç anlamına gelen "Emigration" kelimesi yerine kaçış anlamına gelen "Flight" sözcüğünün kullanılması Muir'in hicrete yüklediği anlamı göstermesi açısından önemlidir (çev.).

yine de terbiye edici ve daha yapay; fakat zaman zaman cesur betimlemeler ve coşkulu şiirsellikten oluşmaktadır.

Şimdi, Hristiyanlıkta yeni bir özellik ortaya çıkmaya başladı. Daha önce inen surelerde inancımızdan nadiren ama imalı bir şekilde bahsedilirdi. Gerçekten de, Kur'an'ın tamamında, İncil ile ilgili pasajlar nispeten azdır ancak ikisi ya da üçünde ayrıntıya girilmiştir. Bu pasajlar da Vaftizci Yahyâ'nın ve İlsâ'nın doğumunu anlatmaktadır: Bunlardan ilki Muhammed'in Taif'ten dönüşünden kısa bir süre sonra ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında Rabbimizin mucizeleri, Havarilere ait birkaç gönderme ve Yedi Uyuyanların (çok fantastik renklendirmeyle işlenmiş) kıssası ile ilgili bazı bölümler de vardır. Kur'an'daki İncil anlatısı, genel olarak Aziz Luka'nın açılışına karşılık gelir, bazen pek çok kelimeyle ifade edilir; ancak, Başlangıç İncil'inde gördüğümüz gibi, çocukça mucizelerle doludur. Çarmıha gerilme reddedilmiştir; Rabbin sofrası ve Vaftiz görmezden gelinmiş ve (defalarca öfkeyle reddettiği bir inanç) olan kutsal üçleme anlayışında, Bakire Meryem sıradan kişilerden biri olarak kabul edilmiş gibi görünmektedir. Yine de gayesini teyit ederken, Tevrat⁵ kadar İncil'e de müracaat etmiş ve Medine'deki Yahudilerle ilişkilerin bozulması onu daha sonra Hristiyanlarla, Yahudilerden daha nazik bir şekilde konuşmaya sevk etmiştir. Bu nedenle, İncil'in bazı kısımları Muhammed tarafından şüphesiz olarak biliniyor olmasına rağmen, bu bilgi bölük pörçük bir biçimde olmalıydı ki Hristiyanlığın öğretisi hakkındaki bilgisi son derecede yetersiz ve çarpıktı.

İslâm, (İrâdenin Allah'a teslimi anlamına gelen) önceki tüm vahiyleri temel almıştır. Onda, Müslümanların yanı sıra dindar Yahudilere, Hristiyanlara hatta Sabîlilere dahi kurtuluş güvencesi verilmiştir. Muhammed'in Risâlet'i öncelikle Arap-

5 Kitapta Pentateuch (=Pentatök) olarak kullanılan ifade genel olarak Tevrat şeklinde tercüme edilmiştir. Pentatök Tevrat'ın ilk beş kitabına verilen isimdir (çev.).

lar için tasarlanmıştı. Henüz o, dışlayıcı ve düşmanca bir tutum üstlenmemişti. Muhammed, basit bir uyarıcı olarak sade bir tebliğciydi. Güç ve zorlama fikri bu zamana kadar aklına gelmemişti. Fakat ashabından bu aşamada bile mutlak bir teslimiyet talep etti ve aldı da. Onlar kesin bir şekilde "Allah'a ve Resulüne sadakatle" bağlı idi. Allah korkusu, sadaka, alçakgönüllülük, dürüstlük, saflık ve diğer erdemlere yönelik uyarılarla birlikte, artık namaz kılanların uyması gereken kural-
 [21] lar ortaya çıkıyor, Kâbe'yle ilgili ibadetler, İbrâhim'in büyük Tevhit inancının bir parçası olarak emrediliyordu. Ayrıca burada, bazı yiyecek türleriyle ilgili olarak Yahudilerdeki kısıtlamaların mevcut olduğunu da görüyoruz, ancak yerine getirilmesi gereken dinî emirler henüz çok az miktardadır.

Medine'ye hicret manzarayı değiştirdi ve onunla birlikte Kur'an'ın bölümlerinin karakterini ortaya çıkardı. Mekke'nin putperestleri ortadan kayboldu ve onların yerleri Medine'nin "Münafıkları" tarafından dolduruldu. Burada, Muhammed'e veya inançlarına karşı açık bir muhalefet yoktu; ama yine de, güçlü bir hizip, yabancı birinin gelişini kısıkanıyordu ve çok açıkça yüzeye çıkmayan gizli bir hoşnutsuzluk hâkimdi. Bu grubun başı Abdullah b. Übey'di; çünkü kentinin kaderindeki bu yeni dönüşüm, tam da onun yöneticisi olma anına denk düşüyordu. Muhalif vatandaşlar, İslâm'ın zaferini ilan etmesine, münafıkların sahneden kaybolmasına, Peygamber'in de görevinin bitmesine yakın bir zamana kadar, Kur'an tarafından yapılan sert kınamaların muhatabı olmaya devam ettiler.

Ancak, Medine'nin erken dönem vahiylerindeki söylemin ana konusu Yahudi halkı ve onların dinidir. Muhammed başlangıçta, onları davasına bağlamak için hiçbir çaba sarf etmedi. Onların peygamberlerinin hayatı ve onların değerli oldukları üzerinde durdu; yüce Allah'ın, Mısır toprakları ve başka yerlerdeki müdahalelerini hatırlatarak, şükürlerini artırmayı diledi; kitaplarının içeriğinde var olduğunu savundukları şeyler lehine delillerini kamuoyuna açıklamaya teşvik etti; fa-

kat başaramadı. Yahudiler, birkaç mürtet (Müslümanlara göre mühtedi çev.) hariç, peygamberî talepleri kabul etmeyi reddettiler. Hayal kırıklığı kısa sürede düşmanlığa dönüşmüştü; daha önce tanıklığına başvurulananlar, şimdi kör ve yol- [22]
dan çıkmışlar olarak kınandı ve peygamberlerini öldüren ve Mesihlerini reddeden insanların soyundan gelenler olarak suçlandılar. Tevrat ve İncil'e hâlâ müracaat edilmektedir; fakat gittikçe genişleyen bir daire içinde, Yahudilerin kutsal kitaplarının sapkın inançlarını eski Tevhit inancına geri döndürmek Muhammed'in görevi hâline gelmektedir. İbrâhim, ne Yahudi ne de Hristiyan'dı ama gerçek bir Müslümandı; işte şimdi, İbrâhim'in dini Kur'an'da, nihayet kurtarılmış ve mükemmel hâle getirilmişti. Kitabı Mukaddesler gelecek peygamberi önceden haber vermişti; Yahudiler onu kendi çocuklarından biri gibi tanıyordu; ancak, bağnazlık ve kötü niyetleri sebebiyle sapıttılar ve ellerindeki delilleri tahrif ettiler. Onların kalpleri katılaşmış, "Kalın bir örtü" onları sarmalamıştı ve dönemin sureleri bu sonucu güçlendiren ve gösteren bölümlerle doluydu.

Muhammed'in Medine'deki ikametinin ilk yılı, başlıca, Büyük Mescidin inşa edilmesi, kendisine ve ilk birkaç ay Medine halkı tarafından evlerine alınan ve özenle ağırlanan ashabına ev temin etmekle geçti. Peygamber'in otoritesi başlangıçta, sadece İslâm'ı kabul ettiğini ifade eden kimseler tarafından tanınıyordu; ama yavaş yavaş genişledi, çok geçmeden de tüm şehrin gerçek lideri oldu.

Yahudi birinin yıkanmasından önce yapılan dua ayini, Muhammed'in gelişinden sonra yasaklanmıştır; ama bu, ilahî emir dışında onun uygulaması olarak gelişmiştir. Günün belirlenmiş beş vaktinde, inananlar ezan yoluyla veya tellal çağrısı ile mescitte, başka yerlerde de yapılabilecek olan kısa bir [23]
ibadete çağrılıyordu; Cuma namazı, Yahudi Şabâtı kadar kutsal olmasa da, daha genel ve kutsal bir ayin olarak ayrı tutuldu. Ancak, inananların kervana ulaşmak üzere Mescitten çık-

tıkları ve Peygamber'i minberde tek başına ayakta bıraktıklarından dolayı kınandıkları hariç, daha sonraki dönemde Kur'an'ın herhangi bir yerinde Cuma namazından bahsedilmez. İlk başta Muhammed, bazı Yahudi oruç ve bayramlarını izledi; ancak Yahudilere karşı giderek artan nefreti, benzer karakterde olmasına rağmen hem zaman hem de durum olarak Yahudilerinkinden farklı olan müstakil kurumların oluşmasına yol açtı. Başlangıçta Yahudiler gibi, Kudüs'e yönelerek ibadet etti; fakat Kible ya da namazdaki secde yönü artık Kâbe olarak değiştirildi. Bu yüzden, aynı şekilde, Kefaret orucu ilk olarak Muhammed tarafından tutuldu; ama ertesi yıl, Ramazan ayı, iddiaya göre "Daha önceki dinleri" örnek alınarak düzenlendi. Yahudilikten hâlâ bir uzaklaşma olduğunu ve Mekke ibadetine yakınlığı göstermek için, Yahudilerin Kurban ayınınin yerine koymak üzere, Kurban Bayramı veya kurbanların kesilmesi, Mina'daki ayine denk düşen aynı günde, Medine'de ifa edilmiştir.

Hicretin ikinci yılında, Kureyş'e karşı düşmanlıklar sebebiyle Kur'an'ın yeni bir evresi açılmıştır. Şimdiye kadar, daha önce de ifade ettiğimiz gibi Muhammed kendisini sadece bir [24] uyarıcı olarak ilan etmişti. O, inanmayanların "bekçisi" değildi. Üstelik Medine'de başlangıçta "Dinde hiçbir zorlama" da yoktu. Ancak İslâmî prensipler yavaş yavaş değişime uğradı. Mekkelilere ait kervanlar, misilleme yapmak için cazip bir fırsat sundu ve bu kervanlara yönelik çeşitli saldırılar düzenlendi. Bunlardan birinde gizli talimatlarla hareket eden, içerisinde Kureyş'e ait iki kafilenin de bulunduğu kervan ele geçirilmiş, Mekkeli bir kişi öldürülmüş ve üstüne üstlük bu olay, haram aylardan olan 'Recep ayından sonra yapılmıştı. Muhammed ilk başta bu muameleyi kutsiyete/haram aylara saygısızlık edildiği gerekçesiyle sahiplenmedi, mahkûmları ve ganimetleri korumaya aldı; fakat çok geçmeden, ilahî bir emir olmaksızın, haklılığın ve düşmanlığın haram aylarda bile putperestlikten ve İslâm'a karşı olmaktan daha ağır olmadığı ge-

rekçesiyle insafını devre dışı bıraktı. Bu olaydan sonra Kur'an, inanç için savaşılmaya teşviklerle ve Kureyş'e karşı suçlama haberleriyle dolmuştur.

Muhammed şimdi teokratik bir hükümdarın konumunu üstlenmiştir ve onun emirlerini kamuya mal etmek için Kur'an rahatça kullanılmaktadır. Her kelime hâlâ, Allah'ın yeryüzündeki vekiline hitap ettiği gibi, Allah katından geldiğini de iddia etmektedir. İlahî emirler diğer meseleler arasına karışmış; fakat vahiy, giderek Peygamber'in iktidarının bir aracı hâline gelmiştir. Zafer veya yenilgiye ilişkin "Genel emirler", ganimetlerin elden çıkarılması ve mahkûmlara yapılacak muamele; ceza hukuku ve medeni hakların statüsü; evlilik, kölelik ve boşanma yasaları; sosyal hayatın ve cinsel ilişkinin düzenlenmesine varıncaya kadar inen talimatlar ve Muhammed'in kendine özgü ayrıcalıkları, ayırım gözetmeksizin Kur'an'ın sayfalarında, dinî öğretiyle birbirine karışmış gözükmektedir. [25]

Hicretten on sekiz ay sonra, Kureyş'le yapılan ilk meydan muharebesi Bedir'de gerçekleşti. Muhammed, (üçte ikisi Medine vatandaşı olan) üç yüz beş kişiden oluşan bir orduyu, büyük bir kıyımla ve pek çok esir alarak, sayı bakımından üç kat fazlası bir gücün üzerine sevk etti. O bununla Kureyş'e sadece dehşeti yaşatmakla kalmadı aynı zamanda Medine'nin idareciliği konumunu da etkili bir biçimde pekiştirdi. İşte kazanılan bu zafer (ya da ifade edildiği gibi hüküm) ilahî tavasutla olduğu ve meleklerden oluşan bir ordunun yardımıyla gerçekleştiği için onun peygamberlik görevinin açık bir kanıtıydı.

On iki ay sonra, Kureyş intikamını aldı. Üç binin üzerindeki bir güçle Medine'ye doğru ilerlediler. Muhammed onları şehirden üç mil uzakta bir tepe olan Uhut'ta karşıladı ancak işin başında Abdullah b. Übey'in ayrılması sonucunda saflarındaki 700 savaşçısıyla birlikte zayıf düşmüştü. Bu savaşta

amcası Hamza da dâhil olmak üzere yetmiş kayıp vermek suretiyle açıkça yenildi; kendisi de yaralandı ve sarsıldı. Yine de Allah'ın eli açıktı. İsteksiz davranan gevşeklerle gerçek dindarları birbirinden ayırmak için yenilgiye ihtiyaç vardı; önceden Bedir'de olduğu gibi başarı yine nasip olacaktı. Ya Muhammed'in bizzat kendisi öldürülseydi? Dava Allah'ındı ve Muhammed, muzaffer olarak hayatta kalacaktı. Böylece ustaca bir beceriyle hem zafer hem de yenilgi Muhammed'in gayesine hizmet için kullanıldı.

Bedir zaferinden kısa bir süre sonra, Muhammed ile Medine civarına yerleşmiş Yahudi kabilelerden biri olan Benî Kaynuka arasında bir anlaşmazlık ortaya çıktı, Muhammed de onların kalelerini kuşattı. Yahudiler teslim oldular. Hayatları [26] müttefikleri Abdullah b. Übey'in sayesinde kurtuldu; ancak sürgüne gönderildiler. Muhammed, yaklaşık bir buçuk yıl sonra, Yahudi kabilelerinden bir başkası olan, iyi tahkim edilmiş, verimli hurma bahçeleriyle çevrilmiş bir bölgede yaşayan Benî Nadir ile savaşmak için bir fırsat buldu. Üç haftalık bir kuşatmadan sonra Muhammed, Yahudilerin arazilerini ve bahçelerini kendisine teslim etme teklifini kabul etti ve onlar da ülkeyi terk ettiler. 59/Haşr suresi bu konuya tahsis edilmiştir. Peygamber, hurma ağaçlarını kesmek ve yakmak hususundaki Arap savaş yasalarını çiğnemedi haklı bulunmuş ve muhalif kanatla, Yahudi müttefiklerine yardım etmedeki yetersizlikleri sebebiyle alay edilmiştir.

Hicretin dördüncü yılında fiilî bir çatışma yaşanmadı. Uhut'taki iki ordunun lideri, ertesi yıl Bedir panayırında yer almak için husumete dayalı bir toplantı yapmayı kararlaştırmıştı. Her iki taraf da yola çıktı. Fakat kuraklıktan rahatsız olan Kureyş, yolda tereddüt geçirdi ve geri döndü; Müslümanlar tayin edilen noktada, panayırda alım satım yaparak sekiz gün geçirdiler. Sonuç olarak 3/Âl-i İmrân suresinde ilahî memnuniyet ifade edildi.

Beşinci yılda, hain bir kabile olan Benî Mustalik'e yapılan sefer esnasında, Medineli bir adamla Mekkeli muhacirler arasında bir münakaşa meydana geldi. İleri geri konuşmalar yumruklaşmaya kadar vardı ve Abdullah b. Übey, kendilerini bu küstah yabancıların istilasına maruz bırakmaları sebebiyle halkına sataşmaya başladı. "Medine'ye döndüğümüzde" dedi, "Kuvvetli olan kötü olanları kovacaktır". Çok tehlikeli bir düşüncenin cesur ifadesiyle paniğe kapılan Muhammed, uzun ve acil bir önlem alınması için emir verdi. Kısa bir süre [27] sonra, Abdullah ve Muhammed'in muhalif takipçilerine karşı sert bir kınama içeriğiyle 63/Münâfikûn suresi vahyedildi.

Bu yıl Muhammed'in aile hayatı ile ilgili birtakım skandallar açısından ilgi çekicidir. Muhammed'in an itibarıyla beş hanımı vardı ki, onların ikisi hareme kısa bir süre önce dâhil olmuştu. Bununla birlikte, evlatlık edindiği oğlu Zeyd'in hanımı Zeynep'in cazibesine kapıldı, Zeyd de bunu görerek eşini boşadı ve Zeynep artık onun arkadaşıyla evlenebilirdi. Muhammed Arap âdetlerine göre, aralarında yakınlık olan birinin eşini nikâhlamakta tereddüt etti. Ancak ihtiras bastırılmaz bir duyguydu ve sonunda insanın kaygısını yok edecek bir vahiy üretildi; evlat edinmenin gerçek manada bir akrabalık oluşturmadığına karar verildi; Peygamber de "*Evlat edindikleri evli çocuklarının eşleriyle evlenmeye inananların suçlanamayacağına*", (bk. el-Ahzâb 33/37) Zeynep'le evlenerek katıldı.

Birkaç ay sonra başka bir hassas konu, farklı bir mahiyette meydana geldi. Çeşitli seferlerinde eşlerinden biri veya daha fazlası Muhammed'e eşlik ediyordu. Son aşamada, Mustalik kabilesine karşı çıkılan seferden dönen Aişe'nin çadırı ve tah-tirevanı, kendisinin bulunmadığı bir esnada kazara götürüldü ve dönüşünde kendisini karanlıkta yalnız buldu. Yapılan hatanın anlaşılmasını umarak, sorunun çözümünü beklemek için oturdu; bir süre geçtikten sonra, artçılardan biri geldi, onu bu durumda buldu, onu bindiği devesine davet etti ve

böylece onu Medine'ye götürdü. Vatandaşlar bu durumdan [28] kötü sonuçlar çıkardılar. Muhammed Aişe'den uzaklaştı ve o da babasının evine gitti. Bunun üzerinden birkaç hafta geçip, Peygamber onun masumiyetinden olağanüstü bir şekilde haberdar olunca; zina suçunu belirlemek için dört görgü şahidi gerektiği ve böyle bir şeyin yokluğunda bu kişinin bir iftiracı olarak cezalandırılacağına dair yasa ilan edildi. Böylece Aişe geri kabul edildi ve onu suçlayanlar sopalarla dövüldü.

Bu zaman zarfında, kadınların dışarıya çıktığında örtünmeleri, sosyal ve ailevi ilişkilerin uygun şekilde düzenlenmesi için belirli bazı emirler de verildi. Bu emirler, kendilerine hâkim olamama durumunda iki kat cezaya çarptırılmak ile tehdit edilen Peygamberin kendi eşleri ile alakalı olduğunda daha ağırdı. Onlar diğer kadınlar gibi değillerdi, onlardan daha fazla "*Kalbinde hastalık bulunanlar arzuya kapılmasınlar diye...*" (Bk. el-Ahzâb 33/32) yumuşak/cilveli konuşmaktan kaçınmak zorunda idiler ve son olarak Muhammed'in kıskançlığı, ölümünden sonra bile, kadınlarının başka bir evlilik yapmaması emriyle yatıştırıldı. Müminlerin tüm eşlerine, eşit bir şekilde refakat ederek davranma zorunluluğu da, özellikle Peygamber'in lehine olmak üzere gevşetildi.

Aynı yılın sonuna doğru Kureyş dört bin kişilik bir orduyla, tekrar Medine'ye saldırdı. Muhammed, şehir halkının kararı olmaksızın ikinci bir tehlikeye maruz kalmamak için ardındaki düşmana karşı derin bir hendekle konumunu sağlamlaştırdı. Kuşatma on beş gün boyunca sürdürüldü, şehrin büyük korku ve dehşetine karşı, havanın gerginliğinden dolayı ordunun kendini baskı altında hissettiği ve bıktığı an, saldırganlar aniden geri çekildiler. Cebraile Muhammed'i "Kalk ve Benî Kureyza'ya var. Bak işte ben daha önce onlara gittim ve duvarlarını sallamaya başladım." buyruğuyla ziyaret ettiğ [29] inde o, zırhını bir kenara koymaya daha yeni başlamıştı. Bu kabile, mahallede kalan tek Yahudi kabilesiydi. Kureyş'in görüşme tekliflerini kabul etmiş olmakla suçlandılar, İslâm or-

dusu tarafından kuşatıldılar. Son sınıra getirilen on dört günün sonunda, mecburen teslim oldular. Sayıları 600-800 civarında olan erkeklerin; kasten gruplar hâlinde ve birbiri ardına boyunları vuruldu; (biri Peygamber'in kendisi için ayrılmış olan) kadınlar ve çocuklar da köle olarak satıldı. Bu olaylar vatandaşların duyduğu dehşetin, "Münafıkların" korkaklığının, Rab tarafından biçimlendirilmiş kurtuluş sinyalinin ve Yahudilerin imha edilmesinin açık olarak tanımlandığı 33/Ahzâb suresinde ele alınmaktadır.

Hicretin altıncı yılında Muhammed, hac görevlerini yerine getirmek üzere Mekke'ye barışçıl duygularla ziyaret gerçekleştirmeyi planladı. Bedevi müttetiklerinden az bir miktarı bu davete icabet ettiler. Yine de bin beş yüz kişi ihramlarını giydi. Niyetlerine şüpheyile yaklaşan Kureys, Mekke'ye giriş yapmalarına karşı çıktı; bu yüzden harem sınırlarının dışındaki, uzun müzakerelerin ardından mütareke imzalanan Hudeybiye'de kamp kurdular. Düşmanlıklar on yıl süreyle askıya alındı; tüm kabilelerin Muhammed ile anlaşma yapmaları hususunda serbest oldukları ilan edildi; Mekke'den kendi istekleriyle İslâm'ı kabul edenlerin ona katılmasına özgürlük tanındı.⁶ Hacılar bu seferlik Mekke'ye girmeden geri döneceklerdi, ancak hac yapılmasına gelecek yıl izin sözü verildi. Müzakereler esnasında Osman, Kureys'e elçi olarak gönderilmişti ve geri dönüşü ertelenmişti; çirkin bir oyunun dedikodusu yayıldı. Peygamber bir akasya ağacının altında ayakta dururken, hacılar onun etrafında çok kalabalıktı ve coşkuyla, damadın yokluğunda Peygamber'in yanında duracaklarına dair biat ettiler. 48/Fetih suresinde "Yemin ağacı/Rıdvan ağacı" olarak bilinen heyecanlı bir sahneye dikkat çekilir: *"Doğrusu Allah, ağacın altında sana biat ederlerken müminlerden çok razı olmuştur."* (el-Feth 48/18). Aynı surede mütareke "Açık bir zafer" olarak tanımlanır ve gerçekten de Muham-

6 Hudeybiye antlaşmasının maddelerine göre bunun tam tersi bir şart söz konusudur (çev.).

med için bu hakiki bir zaferdir; çünkü bu antlaşma onu denk ve bağımsız bir güç olarak kabul etmişti. Fakat ashâbı hayal kırıklığına uğramıştı, o, daha başka bir yerde erken fetih ve bol ganimet sözü vererek onların üzüntülerini bastırdı; böylece, gevşekliklerinin en ağır cezası olarak, isteksiz davranan bedevilerin hariç tutulduğu bir ümit ortaya koydu. Aynı zamanda indirilen diğer bir surede de Müslümanlar, kâfirler ile dostluk ve arkadaşlık kurmaya karşı uyarıldı (bk. el-Mümte-hine 60/1). Mekke'den din değiştirerek gelen pek çok kadına yapılacak muamele ile ilgili kurallar belirlendi; müminler ve Mekke'de kalmış inanmayan eşleri arasındaki evlilik bağı feshedildi; birinin mihrinin diğerinin mihrine karşılık sayılması-na imkân verildi.

Birkaç günlük yolculukla ulaşılan, Muhammed'in kendisi ve ashâbınca ele geçirilen, kıymetli ganimet ve malların bulunduğu Mekke'nin kuzeyindeki Hayber Yahudilerine karşı yapılan sefer vasıtasıyla, aylar önceki zafer ve ganimet vaadi fazlasıyla yerine getirildi. Hicretin yedinci yılı bir yandan so-[31] runsuz bir şekilde geçti ve antlaşmaya göre ertelenen hac, yılın sonunda barışçıl bir şekilde ifa edildi.

Sekizinci yılda, Zeynep'le ilgili indirilenlere benzer şekilde, birtakım garip pasajlar vesilesiyle Peygamber'in harem-inde başka bir sahne daha ortaya çıktı. Önceki yıl içerisinde Muhammed, yeryüzündeki kralları hak dine davet eden mektuplar göndermişti. Bunlardan hiç birisinden, gönderdiği hediyeler arasında iki köle kızın da bulunduğu Mısır valisi Mukavkıs haricinde tatmin edici bir cevap alamadı. Bu iki kızın kardeş olmaları, (İslâm yasalarına göre) sadece bir tanesinin Muhammed'e helal olmasını gerektiriyordu ve o da Mariye'yi seçti. O da ertesi yıl ona, bebeklik dönemindeyken vefat eden bir oğul doğurdu. Muhammed'in Kıptî nedimesine muhabbeti, diğer hanımları tarafından kıskançlıkla karşılandı; kadınlardan biri Muhammed'i, kendi odasında Mariye ile beraber-ken yakaladı ve bunun üzerine Muhammed, eğer konu sessiz-

ce topluma duyurulmadan kapatılırsa ondan vazgeçeceğine dair söz verdi. Ancak skandal gizlenemedi ve bundan sonra harem Muhammed'e soğuk ve yabancı gelmeye başladı. O da onlardan uzaklaştı ve bir ay süreyle Mariye ile yalnız yaşadı.⁷ Bu sebeple onu ikaz eden, verdiği sözden vazgeçmesine izin veren, eşlerini Allah'ın ve insanların hoşnutsuzluğu ile tehdit eden vahiy indi; çünkü o "Eşlerini memnun etmek arzusuyla, Allah'ın helal kıldığı şeyleri kendisine haram kılmıştı." (bk. et-Tahrîm 66/1). "Ne mutlu ki eğer sizi boşayacak olursa Rabbi ona, sizin yerinize sizden daha iyi olan, Allah'a boyun eğen, inanan, itaat eden, tövbe eden, adanmış, oruç tutan, hem dul hem de bakire eşler verebilir." (et-Tahrîm 66/5). Muhammed'in Kur'an'da bu tür pasajlara yer verilmesini isteyip istemediğini belirlemek için yeterli verilere sahip değiliz, ancak [32] ne rivayette ne de Kur'an'ın kendisinde, bu davranışlar vesilesiyle ortaya çıkan zayıflık ve ahlaksızlığa karşı bir utanç olduğu varsayımına ya da kendilerine yakıştırılan itibarsızlığın bilincinde olunduğuna dair kesinlikle hiçbir bilgi mevcut değildir.

Bu yıl Muhammed'in askerî güçleri, arkadaşı Zeyd'in öldürüldüğü Suriye sınırındaki Mute'de ciddi bir terslik yaşadı. Ancak buna rağmen, bu andan itibaren İslâm'da yeni bir aşama başladı ve mütarekenin dolaylı bir ihlali sebebiyle Kureys'e isteyerek meydan okundu; on bin kişinin lideri olan Peygamber bir fatih olarak Mekke'ye girdi. Perişan olmuş şehre tek taraflı bir hoşgörü ve cömertlikle muamele etti, tüm halk onun davasına tabi oldu; biz bu birkaç hafta içinde, bir zamanlar düşmanlık yapan Kureys liderlerini Muhammed'in bayrağı altında yürürken görmeye başladık. Mahallenin be-devi kabileleri daha inatçıydı. Onlar Taif'te hızla kümelendiler, Muhammed'in birlikleri Huneyn vadisindeki dar bir yerden tek sıra hâlinde geçerken üzerlerine çılgınca saldıran düşmanın bir tuzağıyla kargaşaya itilecekleri şekilde bir

7 Burada bilgi eksikliği var. Hz. Peygamber, Mariye ile yaşamadı (ed.).

planlamayla, Huneyn'de kendileri için ilk başta ciddi tehdit oluşturan bir savaş meydana geldi. Müslümanlar, üzerlerinde çift etki yaratacak bir tonda seslenen çağrıya doğru harekete geçtiler: "Sizler! Ey Bakara suresinin adamları! Siz! Sadakat ağacının adamları!"⁸ Bedevilerin geri çekilmesiyle Müslümanlar büyük bir ganimetle beraber tam bir zafer kazandılar. Taif'i ele geçirmek için başarısız bir kuşatma teşebbüsünden sonra, Muhammed ganimetleri taksim etti ve evlerine döndüler. Muhammed, Mekke ileri gelenlerinin kalbini kazanmak [33] için ganimet dağıtımından onlara çok fazla pay verdi. Bu durum, Muhammed'in, yaptığı taksime ve Medine'den asla ayrılmama yahut Mekke'de yaşamaya dönme kararına dair protestolarını yatıştırdığı önceki ashabı arasında hoşnutsuzluğa yol açtı. 9/Tevbe suresinde, ganimet dağıtımı hakkındaki özel uygulama haklı bulundu, Huneyn'deki panik betimlendi ve nihaî başarı melek yardımına bağlandı.

Muhammed'in gücü şimdi Arap yarımadasını gölgede bıraktı. Hicretin dokuzuncu yılı, onun üstünlüğünü kabul etmek ve namaz kılmak, vergi vermek ve oruç tutmak gibi İslâm'ın gereklilikleri hakkında talimat almak için tüm mekânlardan akın akın gelen "Elçiler Yılı" olarak bilinmektedir. Ziyaretçilerden bazıları çölün kaba çocuklarıydı ve bir grup, kapısına geldiğinde, Muhammed'in ortaya çıkması için yüksek sesle bağırdı. Nazik ve lütfkâr Muhammed, kendi itibarını hâlâ gözetiyordu ve bu vesile ile Peygambere daha nazik ve itaatkâr bir tonda hitap edilmesi gerektiğini emreden bir vahiy inzalinin (44/Hucurât suresi) çok da önemsiz olmadığı düşünülmüştü.

Bu yılın yazında, Muhammed'in en son girdiği savaş olan Tebük seferi gerçekleşti. Bu seferle, sınırda toplanmak üzere Roma etkisiyle harekete geçirilmiş olan Suriye kabilelerinin sindirilmesi amaçlanmıştır. İnsanlar son derece hevesli görü-

nüp ordunun donanımlarına katkıda bulunurken, Medine'deki isteksiz bir grup, hatta sıcak altında yürümenin zorluğundan ve rahatsızlıklarından korkan Muhammed'in içten yandaşlarından bazıları bile çekingen davrandılar. Birkaç Hristiyan ve Yahudi reisinin biatlerini sunduğu başarılı bir seferden sonra, Muhammed geri döndü ve yokluklarını yanlış beyanlara dayandırıp ilahî gazaba maruz kalan kötü niyetli kişilere karşı sert bir eleştiri yayınladı. Hatalarını açıkça itiraf edenler daha yumuşak bir muameleye maruz kaldılar, "Ağlayanlar" (şeklinde tanımlanabilecek olan) ve bu yürüyüşte kendilerini donatmak için yetersizliklerine ağlayan yoksul müminler ise özel bir takdirle anıldılar. [34]

Haince birtakım gayelerle Medine banliyölerinde bir cami inşa eden bir gruba karşı Muhammed'in öfkesi, işte böyle bir zamanda alevlendi. Muhammed sadece binanın yıkılmasına neden olmakla kalmadı, aynı zamanda onun temellerini "Ustası tarafından cehennem ateşine süpürülmek üzere dağılacak bir toprak yığınının eşiğine inşa edilmiş bir bina" olarak damgaladı. Şimdi muhalif grup Medine'de daha az destek buluyordu ve Abdullah b. Übey kısa bir süre önce ölümler sahnedan tamamen kaybolmuştu.

Yıl içinde Taif itaat etmeyi kabul etti, Arap Yarımadasının herhangi bir yerinde artık muhalefet yoktu. Bu nedenle, hac ayı tekrar geldiğinde, Muhammed, Medine'de kabile toplanmadan önce, dört aylık dönemden sonra Peygamber'in kendisine yüklenen sorumluluklardan muaf tutulacağı ve kendilerini İslâm'a teslim etmeyen tüm inançsızlara karşı harp açmak için emir verildiği şeklinde bir "Bildiri" okuması için Ali'yi vekil bıraktı. Bundan böyle Müslümanlardan başka hiç kimsenin Mescid-i Harâm'a yaklaşamayacağı, hiçbir kâfirin [35] de cennete giremeyeceği ilan edildi.⁹

9 Bu son fıkra (Kâbe'yi çıplak olarak tavaf edenlere karşı koyulan yasakla birlikte) Tevbe suresinde yer almamaktadır, ancak Âl-i İmrân 3/84; el-Feth 48/13 gibi bazı diğer pasajlarda mevcuttur. Bunu, Muham-

Muhammed'in hayatının son döneminde hem Yahudilerden hem de Hristiyanlardan çok az haber alınmıştır. Muhammed talep ettiği desteği onlardan alamamıştı; doğrusu, artık hedefine ulaşmıştı, onların desteğine de gerek yoktu. Muhtaç değilken, Hristiyanlara karşı tavrı düşmancaydı ve Yahudilere karşı da hırçındı. Rahiplerinin başkanlık ettiği bir Hristiyan Necran Heyeti Medine'yi ziyaret etti ve Peygamber ile tartışmaya girdi. Tartışmanın şiddeti arttıkça, Muhammed konuyu bir yemin sınavına sokmak için rakiplerine meydan okudu: "Gelin, çocuklarımızı ve çocuklarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım, sonra da Allah'ın lâneti yalancıların üzerine olsun diye dua edelim." (Âl-i İmrân 3/61). Bu garip meydan okumaya Kur'an'da yer veriliyor. Sonunda Muhammed, "kendi elleriyle aşağılanmış bir şekilde haraç ödemeyi" kabul edinceye kadar, başkaldıran "Kitap ehliyle" yani Yahudi ve Hristiyanlarla savaşmaya yönlendirildi. Yahudiler Üzeyir'i, Hristiyanlar da Mesih'i Allah'ın oğlu diye çağırdıkları için, onların uydurdukları bu "Boş yalanlar" (= *lying vanities*) sebebiyle, her ikisi de lanetlenmişler; önceki formlarda haklarında daha nazik konuşulan rahipler ve keşişler de şimdi ağır bir şekilde kınanmışlardır: "Bunlar halkın mallarını haksız yollardan yerler ve insanları Allah yola-
[36] lundan alıkoyarlar... Onların altın ve gümüşleri *cehennem ateşinde kızdırılıp bunlarla onların alınları, yanları ve sırtları dağlanacaktır, bunun üzerine: İşte bu kendiniz için biriktirdiğiniz şeylerdir, biriktirmekte olduğunuz şeyleri tadın!*" (bk. et-Tevbe 9/34-35). Hâlbuki hem Eski hem de Yeni Ahit olmak üzere her iki kutsal kitapta da Muhammed, baştan sona derin bir saygı ve hürmetle söz etmiştir.

Muhammed'in hayatı artık bir sona doğru gidiyordu, hicretin onuncu yılında, eşleri ve büyük bir kalabalığın nezaretinde, her türlü puta tapıcılığı yasakladığı "Veda Haccı"nı

med'in daha önceki öğretisine doğrudan aykırı olduğu için, mutlaka eklemem gerekiyordu.

gerçekleştirdi. O kutsal Arafat dağında, Kur'an'dan 5/Mâide suresi 4. ayetiyle biten bir takım bölümler okudu: "*Bugün ben size dinimi kemale erdirdim.*" (el-Mâide 5/3). Medine'ye döndüğünde, insanlara sosyal ve ailevi her türlü işleri konusunda öğüt verdi; her müminin diğer inanan kardeşleriyle eşitliğini, canın ve malın kutsiyetini ilan etti. Muhammed daha sonra 9/ Tevbe suresindeki, yılın birleştirilmesini ortadan kaldıran ve haram ayların değiştirilmesini yasaklayan ayetleri (bk. et-Tevbe 9/37) okudu. Onları şeytanın, önemsiz ve basit konularda bile müminleri kandırmaya çalışacağı hilelere karşı uyardı ve şöyle bitirdi: "Gerçekten de görevimi yerine getirdim. Açık bir emir olarak size, Allah'ın kitabı ve açık hükümlerini bırakıyorum. Bunlara sıkı sarılırsanız asla yoldan çıkmazsınız."

Üç ay sonra, Muhammed hastalandı ve 8 Haziran günü, M.S. 632 yılında 63 yaşında iken vefat etti.

[37]

Kur'an'ın Derlenmesi ve Düzenlenmesi

Muhammed'in yaşadığı süre içerisinde, Kur'an'ı oluşturan pek çok vahyin bir kitapta toplanmasıyla ilgili herhangi bir girişimde bulunulmadı. Çeşitli pasajlar zaman zaman Muhammed'in dudaklarından döküldüğünde, kâtiplik görevini yapan bir yardımcı ya da müntesip tarafından yazılmış veya önce ezberlenmeye çalışılmış sonra da uygun bir zamanda kayıt altına alınmıştır. Bu iş için Arapların kullandığı malzemeler kabaca; hurma ağacının yaprakları, deri, taş tabletler, keçi ve deve kürek kemikleriydi. Bu malzemelerin sistematik bir düzenlemesi yoktu. Aslında "Sure" olarak bilinen bölümler vardı; vahyin daha büyük bir bölümünün, Peygamber'in hayatı boyunca çok düzenli olduğu; kişisel okumalarda ve günlük ibadetlerde devamlı okunduğu muhtemel görünmektedir.¹⁰ Surelerin bazıları kısa ve diğerlerinden bağımsızdı;

10 "Sure", duvara yerleştirilmiş bir tuğla dizisi gibi bir sıra veya seri anlamına gelmektedir.

bazıları daha uzundu ve zaman zaman yeni bir vahiy geldiğinde Muhammed'in "Filan konudaki ayete filan işlemi yaparak sureye dâhil edilmesi" şeklindeki emriyle eklemeler yapılmıştı. Bu malzemeler için sabit bir depo yoktu: ancak daha büyük bir kısmı ya da en azından en önemli bölümleri, (Peygamberin kendine ait ayrı bir odası ya da müstakil bir evi olmadığı için) eşlerinden birinin evinde toplandı ya da onları ilk olarak kaydeden kâtip veya sekreterlere bırakıldı. Dahası bunlar halkın gözünde saygı duyulması gereken takva sahibi dindar insanlar olarak değerlendiriliyordu; çeşitli surelerin nüshaları veya bölümleri, özellikle de değerli nüshaların en sık kullanılanları, hicretten önce bile pek çok insanın elinde mevcuttu ve böylece Kur'an, dinî kaygılarla, hatta hurafelere kadar varan bir itinayla korunuyordu. İnanç geniş kitlelere yayıldıkça, İslâm'ın ihtiyaç duyduğu yeni dönüşümleri öğretmek için Arabistan'daki çeşitli kabilelere öğretmenler gönderildi; bu kişiler, onlara yazılı metin olarak veya (Arap hafızası muhteşem bir kapasiteye sahip olduğu için) zihinlerine silinmez bir biçimde yazarak vahyin ilk bölümlerini taşımışlardı.

Peygamber'in vefatı esnasındaki vaziyet buydu ve bu durum yaklaşık bir yıl daha aynı şekilde devam etti. Kur'an hafızlarının çoğunun katledildiği Yemame savaşından sonraki riskli durum sonrası, Ömer vahyin kaybolma ihtimali olduğunu gördü. "Korkarım" dedi Ömer, Halife Ebû Bekir'e hitaben: "Bu katliamın, diğer savaş alanlarındaki Kur'an hafızlarının da başına gelebileceğini ve bundan çok daha fazla şeyler kaybedilebileceğini söyledi. Şimdi, bu nedenle, benim tavsiyem, Kur'an'ı bir araya toplamak için hızlı emirler vermeniz gerektiğidir." dedi. Bu teklifin hikmetini fark eden Ebû Bekir bu görevi Peygamber'in baş vahiy kâtibi Zeyd'i tayin etti ve böylece Zeyd her yerde Kur'an'ın çeşitli surelerini ve parçalarını araştırdı ve "Onları hurma ağacının yapraklarından, beyaz taş tabletlerden ve insanların ezberlerinden topladı." Kur'an'ın el yazması, derlendiği gibi korunması için Peygamber'in eşle-

rinden biri olan Hafsa'ya teslim edilmek suretiyle, Ömer'in hilafetinin on yılı boyunca standart metin olmaya devam etti.

Ancak, çeşitli aşamalarda bu derlemeden birçok nüsha ortaya çıktı ve Halife Osman bu işe etkili bir çözüm üretmeye ikna edildi. Zeyd önceki yaptığı işi düzenlemek üzere yeniden atandı ve nüshalar arasındaki farklılıklar başlıca lehçe ve ibareden kaynaklandığı için, konuyla ilgili nihaî kararı vermek üzere, üçü Kureyşli uzmanlardan olmak üzere bir komisyon kuruldu. İmparatorluğun tüm bölgelerindeki çeşitli okuma şekilleri araştırıldı ve yeni koleksiyonda, Muhammed'in vahiy zamanında kullandığı saf Mekke lehçesi benimsendi. Daha sonra nüshalar çoğaltıldı ve örnek olarak kabul edilmek üzere belli başlı şehirlere gönderildi. Önceki tüm nüshalar toplatıldı ve ateşe verildi. Zeyd'in düzeltme görevini sürdürmesine karar verildi. Kontrol işi çok dikkatli bir şekilde takip edildi, Bunun sonucunda İslâm dünyasının geniş sınırları içerisinde, tek ve aynı Kur'an kullanıldı. Çeşitli okuma şekilleri artık bilinmemektedir. Birkaç çeşit okuyuş hemen hemen tümüyle sesli formlarla ve daha sonraki dönemde ortaya çıkan, orijinal veya Zeyd'in yaptığı düzenlemelerin bir parçası olmayan aksan/vurgu işaretleriyle sınırlandırılmıştır.

Zeyd'in samimiyetle gerçekleştirdiği çalışması için her türlü güven oluşmuştur ve doğrusu Kur'an'ın Ali ve taraftarlarıyla [40] talihsiz Osman'ın muhaliflerince kabul edilmesi, onun özgünlüğünün en büyük garantisidir. Muhammed'den bu yana, daha erken dönemde inen ve daha kısa ömürlü bölümlerin bir kısmı onun vefatından önce hükümsüz hâle gelmiş ve bu durum da, Kur'an'ın daha önce cemedilmesine imkân vermemiş olabilir. Ancak Müslümanların tamamı baştan beri dinî bir saygı sonucu vahyi Allah'ın kelamı olarak görmüşlerdir; hafızalarına kazıdıkları saygı ve nüshaların Muhammed'in Risâlet süresinin erken bir döneminde bile var olduğuna dair kanıtlar, Zeyd'in koleksiyonunun derhal ve sorgulanmadan kullanılması gerçeğiyle birleştiğine dair bir delil oluşturunuyordu. Tüm bunlar, şimdi

okuduğumuz şekliyle Kur'an'ın, Peygamber'in aktardığı sözleri içerdiğine dair akılda hiçbir şüphe bırakmamaktadır.¹¹

Fakat Kur'an'ın bir dezavantajı, bağlamdan asla emin olamamamızdır. Bazı sureler, özellikle daha kısa bölümler, şiirsel anlatılar ve kıssalar az çok tamamlanmış ve muhtemelen ilk ilan edildikleri biçimde olsa da, büyük tabloda hâkim olan unsur, kronolojik dizinin tamamen göz ardı edilmiş olmasıdır. Sadece şaşırtıcı kopukluklar ve boşluklar yoktur, aynı zamanda daha sonra gelen pasajların nadiren önce gelenlerden daha öne geçmesi de vardır. Parçalar basit bir yalınlıkla yerleştirilmiştir. Materyaller insan eliyle oluşturulamayacak kadar kutsaldır ve bu yüzden, parçaların kabaca ve tesadüfen bir araya getirildiği, tasarımın genellikle bozuk ve anlaşılmasız olduğu gibi mozaik şeklindeki, arapsaçına dönmüş bir kütle

[41] ortaya çıkmıştır.

Uzun yıllar boyunca devam eden, günün değişen olaylarına dayanan ve düşünmeden hareket eden bir zihnin etkisini açıkça ortaya koyan bir kitapta/Kur'an'da, farklılıklar aranmalıydı ama Müslümanlar bunu kesinlikle istemiyorlardı. Tutarsızlık ve çelişki, ilahî bir vahiy fikri ile bağdaşmaz, ancak olumlu bir emir iptal edilebilir veya değiştirilebilir. Bu nedenle, iki pasaj birbiriyle çeliştiğinde, yorumcular, ayet metnine göre, önce gelenin sonra gelen tarafından geçersiz kılındığına inanmışlardır: *"Eğer biz ayetleri iptal eder veya unutturursak, onların yerine daha iyisini ya da onun benzerini getiririz."* (el-Bakara 2/106).

Bu nedenle her bir surenin bileşen parçaları, sık sık zaman ya da konuya bakılmaksızın bağlantıda kalmayı isterken çeşitli sureler ve bölümleri, uzunluk özelliği hariç olmak üzere hiçbir kural olmaksızın birbirini takip etmektedir. Uzun olan sureler başta, kısa olanlar ise sonda yer almakta; bu du-

11 İkinci baskıda bir ek olarak yeniden üretilen "Muhammed'in Hayatı"na girişin ilk bölümünde konu daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

rum en kısa olanla kitabın bitmesine kadar devam etmektedir. Kural olarak daha kısa sureler, Muhammed'in Risâlet'inin ilk dönemlerine, uzun olanlar ise daha sonraki dönemlerine aittir. Düzenleme doğal sıranın tersine çevrilmesi şeklindedir, o kadar ki, Kur'an'ı sonundan başlayacak ve geriye doğru baştan başa okuyacak olan, Muhammed'in Risâlet görevine başladığı zamandaki öğretinin başlangıcını ve tam anlamıyla gelişmiş İslâm anlayışına doğru giden aşamaları, başlangıçtakinden daha iyi kavrayacaktır.

Sureleri gerçek kronolojik sıraya göre düzenlemeyle ilgili her türlü teşebbüs, en iyi ihtimalle yaklaşık olarak gerçekleştirilebilir; ancak bunu yapabilmek için belirli sınırlar dâhilinde dikkate alınabilecek işaretler vardır. Birincisi, tarz olarak, erken dönemde sert ve coşkulu, ikincisi monoton ve kısas anlatımlı, son olarak da resmî ve emir veren tarzdadır. İlke ve kurallarda tartışmalara dayanan gelişmeler yaşanmaktadır; ya Mekkeli putperestlere, ya Yahudi ve Hristiyanlara ya da muhalif Medine vatandaşlarına, ezilen ve zulmedilen inananlara veya aynı şekilde muharip ve muzaffer müminlere hitap edilmektedir. Son olarak da, belirli sınırlar içinde metnin kaydedildiği dönemi belirginleştiren tarihî imgelere yönelik açık ifadeler vardır. [42]

Bir başka deyişle, surelerin büyük bir kısmı -özellikle daha uzun olanları- Peygamberin hayatının çeşitli dönemlerine ait parçalardan oluşmaktadır. Genellikle böylesine karmaşık yapıdan oluşan bir surenin, tamamen belirli bir döneme tahsis edilemeyeceği açıktır. Bu nedenle doğru bir yaklaşımla Medenî sure olarak sınıflandırılan bir bölümde bile, Mekke'de çok önceden nazil olmuş pasajlarla sıklıkla karşılaşırız; ya da bunun tam tersi, Mekkî bir surede de Medenî bir pasajla yüz yüze geliyoruz. Böylece Kur'an'ın, Mekkî Medenî ayetler hakkında çok fazla belirgin özelliği bulunmayan büyük bölümünün, herhangi özel bir döneme ait olduğunu belirlemek için yeterli delil bulunmasının pek mümkün olmadığı ve bu

nedenle düzenlemenin tamamen keyfî bir varsayıma dayanması gerektiği anlaşılabilecektir.

İlerleyen sayfalarda 114 adet sure, bu konudaki düşüncemi en iyi şekilde yansıtacak bir biçimde düzenlenmiştir. Genel sıralamanın yeterli gerekçelere dayandığı kabul edilebilir olsa da, bu çalışmada belli dönemlerin belirli istisnalarıyla birlikte, surelerin yerini bireysel olarak tespit etmede önemli bir serbestliğe izin verilmesi gerektiği ile ilgili önceki yorumlar bir araya getirilmiş olacaktır.

Surelerin Yaklaşık Kronolojik Sıralaması

1. Dönem – On Sekiz Sure

103/Asr suresi, 100/Âdiyât suresi, 99/Zilzâl suresi, 91/Şems suresi, 106/Kureyş suresi, 1/Fâtiha suresi, 101/Kâria suresi, 95/Tîn suresi, 102/Tekâsür suresi, 104/Hümeze suresi, 82/İnfîtâr suresi, 92/Leyl suresi, 105/Fîl suresi, 89/Fecr suresi, 90/Beled suresi, 93/Duhâ suresi, 94/İnşirâh suresi, 108/Kevser suresi. Bu surelerin hepsi coşkulu kısa surelerdir, bazıları sadece bir veya iki satırdır. Bunlar Muhammed'in ilahî görevini tasarlamadan veya kendisine doğrudan gökten vahiy gelmeden önce oluşturmuş olabileceği surelerdir. Bunlardan hiçbir tanesi ilahî bir mesaj biçiminde değildir.

2. Dönem – Muhammed'in Risâlet'inin Başlaması

96/Alak suresi, "Allah'ın adıyla oku!" mesajını içermektedir. Rivayete göre, bu ayetler onun aldığı ilk vahiydi, bundan sonra vahyin durduğu bir zaman aralığı (fetret dönemi) geliyordu.

113/Felak suresi, Allah'ın birliği ve ebedîliğine dair beş kısa ayettir. İndiği dönemi kesin belirleyen her hangi bir işaret yoktur; ancak "De ki" kelimesiyle başlar ve bu sebeple Muhammed'in doğrudan Allah'tan vahiy aldığını farz ettiği zamandan sonra gelmiş olmalıdır. Dinlenmeye çekildiği zamanın öncesinde bu sureyi devamlı okuma alışkanlığı olduğu rivayet edilmiştir.

74/Müddessir suresi, uyarma emriyle başlamakta ve kıyametle alay eden Mekke ileri gelenlerinden birinin acı bir şekilde kınanmasıyla devam etmektedir. İnanmayanlar cehennemle tehdit edilmişlerdir.

111/Tebbet suresi, Peygamber'in amcası Ebû Leheb ve karısı en sert ve acı bir ifadeyle lanetlenmiştir.

3. Dönem-Muhammed'in Risâlet'inin Genelleşmesinden Habeşistan'a Hicrete Kadar Olan Dönem

87/A'lâ suresi, 97/Kadir suresi, 88/Gâşiye suresi, 80/Abe-se suresi, 81/Tekvîr suresi, 84/İnsikâk suresi, 86/Târık suresi, 110.Nasr suresi, 85/Bürûc suresi, 83/Mutaffîfîn suresi, 78/Nebe' suresi, 77/Mürselât suresi, 76/İnsân suresi, 75/Kıyâmet suresi, 70/Meâric suresi, 109/Kâfirûn suresi, 107/Mâûn suresi, 55/Rahmân suresi, 56/Vâkıa suresi. Bu sureler esas olarak, Kureys'in artan muhalefetine atıfta bulunan kıyamet, cennet ve cehennem açıklamalarından oluşmuştur.

4. Dönem – Muhammed'in Risâlet'inin 6'ncı Yılından 10'uncu Yılına Kadar Olan Dönem

67/Mülk suresi, 53/Necm suresi, 32/Secde suresi, 39/Zümer suresi, 73/Müzzemmil suresi, 79/Nâzi'ât suresi, 54/Kamer suresi, 34/Sebe' suresi, 31/Lokmân suresi, 49/Hucurât suresi, 68/Kalem suresi, 41/Câsiye suresi, 44/Duhân suresi, 37/Saffât suresi, 30/Rûm suresi, 26/Su'arâ suresi, 25/Furkân suresi, 51/Zâriyât suresi. Bu dönemle birlikte Yahudi kutsal kitaplarından rabbinik hikâyeler ve Arap efsanelerinde anlatılan kıssalar dönemi başlamıştır. Putperestlikle geçici uzlaşma ise 53/Ahzâb suresi ile sağlanmıştır.

5. Dönem –Muhammed'in Risâlet'inin (Boykotun Kaldırıldığı) 10'uncu Yılından Mekke'den Kaçışa/Hicrete Kadar Olan Dönem

46/Ahkâf suresi, 72/Cin suresi, 35/Fâtır suresi, 36/Yâsîn suresi, 19/Meryem suresi, 18/Kehf suresi, 27/Neml suresi,

42/Şûrâ suresi, 40/Mü'min suresi, 38/Sâd suresi, 25/Nûr suresi, 20/Tâhâ suresi, 43/Zuhruf suresi, 12/Yûsuf suresi, 11/Hûd suresi, 10/Yûnus suresi, 14/İbrâhim suresi, 6/En'âm suresi, 64/Tegâbün suresi, 28/Kasas suresi, 23/Mü'minûn suresi, 22/Hac suresi, 21/Enbiyâ suresi, 27/Neml suresi, 26/Şuarâ suresi, 13/Ra'd suresi, 29/Ankebût suresi, 7/A'râf suresi, 63/Münafikûn suresi, 64/Tegâbün suresi. (Son iki surenin durumu belirsizdir). Bu dönem sureleri İncil'den bazı kıssalar içermektedir. Hac ibadeti emredilmiştir. Kureyş'in bahaneleri ortadan kaldırılmıştır; kıyamet ve ahiret, cennet ve cehennem delilleriyle Allah'ın birliği, gücü ve lütufları hakkında gözlerimiz önüne canlı resimler serilmiştir.

Sureler ortalama olarak aşama aşama daha uzun olmuş, bazıları birçok sayfayı doldürmüştür. Bu dönemin sonraki surelerinde, ilgili konularla alakalı olarak araya eklenmiş Medenî pasajlara sık rastlıyoruz. Örnek olarak; Mekkelilere karşı silahlanmaya izin verilen 22/Hac suresi 41'inci ayeti; adil yönetim için kurallar içeren 17/İsrâ suresi 33'üncü ayeti; memleketlerini terk eden, imanı uğruna savaşan müminlere atıfta bulunan 16/Nahl suresi 110'uncu ayeti ve Medine'ye hicretten sonra ilan edilmiş olan tüm pasajlar ele alınabilir.

Son Dönem-Medine'de Vahyedilen Sureler

98/Beyyine suresi, sekiz ayetten oluşan kısa bir suredir, Yahudi ve Hristiyanların iyi ve kötü olanlarından bahsetmektedir. Kronoloji hakkında yeterli bilgi yoktur.

2/Bakara suresi, Kur'an'ın açık ara en uzun suresidir. İnek anlamına gelen Bakara ismini, 67'nci ayette tanımlanan, Mûsâ'nın direktifleriyle İsrâiloğulları tarafından kurban edilen kızıl sığırdan almıştır. Bu bölüm, Muhammed hayatta iken bu şekilde adlandırılmıştır; zira Huneyn savaşında bu surenin adının anıldığını görmekteyiz. Bu surede, hicretten sonraki ilk iki veya üç yıl içerisinde indirilen, çeşitli konulardaki pasajlar bir araya getirilmiştir. Surenin büyük bölümü, yerine

göre dostça ifadelerle öğüt verilen (bu durumlar ilk pasajlarda olmaktadır), yerine göre de kınanan Yahudilerle ilgilidir. İncil'e ve rabbinik Yahudilere ait bol miktarda hikâyeler, kıblenin (namazda dönülen istikamet) değiştiğine dair emir, muhalefetteki Medinelileri suçlama, savaşla ilgili emirler ve haram aylarda silahlanma ile ilgili konular yer almaktadır. Aynı şekilde, daha sonraki tarihlerde aynı konuda araya eklenen pasajlarla, Medine'ye ilk varıldığında ilan edilen bir yasama özelliğinin çok fazla meselesi vardır.

3/Âl-i İmrân suresi de kayda değer bir uzunluktadır. Bir bölümü (H.S. 2. yıl) olarak betimlenen Bedir savaşından hemen sonraki döneme aittir. Daha uzun olan bir diğer bölüm ise Uhut (H.S. 3) yenilgisiyle alakalıdır, Bedir'e yapılan ikinci sefere (H.S. 4) de gönderme yapılmıştır. Yahudilere de, düşmanca bir üslupla büyük oranda değinilmiştir. Necran'dan gelen Hristiyan heyetiyle görüşme (57-63. ayetler) daha sonraki döneme aittir. Son olarak hac ibadeti hakkındaki (muhtemelen) daha önceki metinlerle bağlantılı olarak tanıtılan, Veda Haccına (H.S. 10) ait bölümler mevcuttur.

8/Enfâl suresi, Bedir savaşında elde edilen ganimetlerin taksimi ile ilgili talimatlar içerir ve daha çok bu döneme aittir. Surenin bazı kısımları Mekke'nin ilk dönemi tarzındadır ve sık sık Kureys'e atıfla bulunur.

47/Muhammed suresinde savaş ve kan dökme gayreti emredilmekte ve putperestler tehdit edilmektedir.

42/Cuma suresi, Yahudilerin cehaletlerinden dolayı kınandıkları kısa bir suredir. Cuma ibadeti dünyevi uğraşların önünde olmak zorundadır.

5/Mâide suresi, büyük bir kısmını Yahudilerin kötülenmesinin oluşturduğu uzun bir bölümdür. Hristiyanlardan 91'inci ayette¹² olduğu gibi nazik bir üslupla bahsedilmesine

12 İngilizce metinde 91'inci ayet olarak belirtilmekle beraber doğrusu 82'nci ayet olmalıdır (çev.).

rağmen savundukları öğretiler reddedilir. Hac ibadetini emreden başlangıç pasajı, daha sonraki bir tarihe aittir; bölüm muhtemelen Hudeybiye seferiyle (H.S. 6), ancak 4'üncü ayette¹³ görüleceği üzere aynı zamanda Veda Haccıyla da ilgilidir: *"Bugün ben size dininizi kemale erdirdim."* (el-Mâide 5/3). Biz bu surede aynı zamanda miras kanunu olarak birtakım hukuk kurallarına ve çeşitli talimatlara da şahit olmaktayız.

59/Haşr suresi, çok uzun değildir ve Benî Nadir kabilesi-
[46] nin (H.S. 4) kuşatılması ve sınır dışı edilmesiyle ilgilidir.

4/Nisâ suresi, "Kadınlar" başlığı altında, kadın eşlere karşı nasıl davranılması gerektiğine ve cinsiyet ilişkilerine yönelik büyük bir suredir. Miras hukuku, sosyal ve politik genel prensipler üzerine düzenlemeler yer almaktadır. Mekke putpe-restleriyle arkadaşlıktan kaçınılması gerekmektedir. Yahudilere karşı da benzer eleştiriler mevcuttur.

58/Mücâdele suresi, boşanma ve sosyal sorunlar üzerine kısa bir suredir. "Muhalifler", Yahudilerin yerini almakla suçlanmaktadır.

65/Talak suresi, boşanma ve bununla ilgili konularda bazı dinî öğütler içeren kısa bir suredir.

63/Münâfikûn suresi, Abdullah b. Übey'in Benî Mustalik (H.S. 5) kabilesine karşı yapılan seferde ihanet niteliğindeki sözlerinden dolayı tehdit içeren kısa bir suredir.

24/Nûr suresi, yaşadığı talihsiz olay sebebiyle, evlilikle ilgili sadakatsizlik ve sosyal ve dinsel muhtelif emirlere ilişkin delil hukukuyla Âişe'nin suçsuzluğunu kanıtlayan ayetleri içermektedir.

33/Ahzâb suresi, hicretten sonraki beş yıla yayılmış birkaç bölümden oluşmuştur. Bunlardan ilki, Benî Mustalik kabilesine yapılan seferden yaklaşık altı ay önce gerçekleşen, Peygamber'in evlatlığı Zeyd'in karısı Zeynep ile evlenmesinin

onaylanmasıdır; sonraki ise, Muhammed'in evlilik ilişkileri üzerine çeşitli pasajlardır. Kalan kısım ise yukarıda bahsi geçen Benî Mustalik savaşından dört ay sonra meydana gelen Medine kuşatması/Hendek savaşı ve Benî Kureyza'nın düşmesi gibi olaylara ayrılmıştır.

57/Hadîd suresi, savaşmakla ilgili ağır emirler ve savaş giderlerine katkıda bulunmaktan bahsetmekte; böylece nihâî zafer ilan edilmeden önce bu meseleye katkı sağlayanların özel bir değer kazanacakları açıklanmaktadır. Münafıklar uyarılmakta ve Hristiyanlardan nazik sözlerle bahsedilmektedir.

61/Saff suresi, önceki gibi kısa bir suredir. "Doğrusu Allah kendi yolunda, duvarları birbirine kenetlenmiş bir bina gibi saf tutarak savaşanları sever." (es-Saff 61/4) ayetiyle acil bir zafer sözü verilmiştir. Surenin geriye kalan kısmı, Peygamber'in hayatının sadece son beş yılına aittir.

48/Fetih suresi, Hudeybiye mütarekesini (H.S. 6) ve başka bir yerde kazanılacak olan zafer ve (kısa bir süre sonra Hayber'de gerçekleşen) ganimet ihtimalini anlatmaktadır. [47]

60/Mümtehine suresi, ateşkesten sonra Mekke'den gelen kadınlara nasıl davranılacağı ile ilgili başlıca kuralları bildiren kısa bir suredir. Mekke putperestleriyle dostluk kurmaya karşı müminler uyarılmıştır.

66/Tahrîm suresi, Muhammed ve Kıptî hizmetçi arasındaki olayla ilgili kısa bir suredir (H.S. 7 veya 8).

49/Hucurât suresi, bedevi Arapların yaptıklarını samimi-yetsizlik olarak suçlayan, Muhammed'in kapısında kabaca bağırان ve müminleri aralarındaki güvensizlik ve acımasızlığa karşı uyararı bir diğer kısa suredir.

9/Tevbe suresi, önemli ölçüde uzun denebilecek surelerin sonuncusudur. Tebük seferini (H.S. 9) ele almaktadır. Sure aynı yılın hac mevsiminde ilan edilen "Müşamaha" ile baş-

lamakta, İslâm'ın diğer dinlere, Mekke'den ve hac ibadetinden alıkonulan Muhammed taraftarları dışındaki herkes için düşmanlığını ilana devam etmektedir. Putperestlere karşı katliam ve köleleştirme talimatı verilmiş; Yahudi ve Hristiyanlara karşı, haraç verinceye ve itaat edinceye kadar savaş emredilmiştir. Bu sure Cihat suresi ya da "Cihat bahsi" olarak adlandırılmış ve Halifenin ilk dönemki seferlerinde genellikle savaştan önce meydanda okunmuştur.

Bu dönemde ayetlere ve surelere numara verilmemiş, hatta Muhammedîlerce bunların sıralaması dahi bilinmemektedir; fakat (İncil'in kitaplarında olduğu gibi) her bir surenin, içinde yer aldığı bazı konulardan ya da ifadelerden alınan, Yûnus, Kehf/Mağara, İsrâ/Gece yolculuğu suresi gibi kendine has bir adı veya unvanı mevcuttur. Her sure, "Çok merhametli Allah'ın adıyla" anlamına gelen "Bismillah" ile başlamaktadır.¹⁴ Kur'an, kolaylık olması için otuz cüze ayrılmıştır, böylece (Kitabı Mukaddesteki ilahiler gibi) günlük bir cüz okunmak suretiyle bir ay içinde okunabilmektedir.

Kur'an'a yoğun bir şekilde saygı duyulması, Muhammed taraftarları arasında sıradan bir kitap olarak basılması ve satılmasına karşı batıl bir isteksizlik yarattı. Aynı zamanda kutsal metnin, diğer dillere tercüme edilmek suretiyle hakarete maruz kalması veya hatalı çeviri yapılması gibi tehlikelerden dolayı bu konuda oldukça yaygın bir gönülsüzlük mevcuttu. Artık şimdi bu tür endişeler azalmış, Kur'an'ın Farsça ve Urduca yapılmış satır arası çevirilerinin bulunduğu matbu nüshaları Hindistan'da yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak

14 Bunun tek istisnası 9/Tevbe suresidir ve onun başında "Bismillah" yoktur, bazılarınca 8/Enfâl suresinin devamı olduğu ileri sürülmüştür. Başlık olarak Bismillah (karşılık gelen bir Hristiyan veya eski bir Pers formundan alınmış olabilir), genellikle, anlaşılabilir bir zemini olmaksızın ilahî aslın bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Farklı baskılardaki başlıkların değişik şekilleri de mevcuttur. Her surede bulunan ayetlerin toplam sayısı (biraz farklılık içermekle beraber) başlık sayıya dâhil edilmeden belirlenir.

çeviriler çoğu zaman anlaşılamayacak kadar çok literal/lafız ağırlıklıdır; âdet üzere çeviri metnine tıpatıp bağlılık, serbest bir çeviride metne anlam ve canlılık katmak için gösterilen bir çabadan daha büyük bir saygısızlıktır.

M.S. 1734 yılında yayınlanan Sale'in çevirisi hâlâ Kur'an çevirilerinin model bir İngilizce sürümüdür. Her ne kadar açıklayıcı ifadeler bir ihtimal aşırı olsa da, o, sadece metne sadakati sebebiyle değil, aynı zamanda orijinal ruhun yabancı bir dile harika bir şekilde aktarılması sebebiyle de takdiri-mizi hak etmektedir.¹⁵

[49]

Kur'an'ın Öğretisi

İslâm âlimleri Muhammed'in üzerine, sorumlu olmadığı pek çok şey yüklediler. Kur'an'ın "Her şeyi bilen" in sözü olduğunu, bu nedenle de ebedî hakikatle tam bir uyum içerisinde bulunduğunu varsayarak, farklılıklarını uzlaştırmaya ve ana hatlarını kıyas ile ya da Peygamber'den yapılan sözde rivayetlere göre doldurmaya çalıştılar. Böylece ya doğrudan Muhammed'e atfedilen veya öğretisinden meşru kesitler olarak temsil edilen eksiksiz bir teoloji ve ahlak sistemi geliştirdiler. Bu süreçte (Muhammed tarafından gerçekten bir dereceye kadar sadık kalınan) Yahudi ve Magian doktrinleri, onun ölümünden sonra, ashâbı tarafından memnuniyetle benimsenen, İslâm'ın uygun materyalleriyle özümseyen ve böylece rabbinik efsane ve gelenek/İsrâiliyat, sanki Peygamber'in bizzat kendisinden geliyormuş gibi yaygın inançta özgürce

15 Sale'in tefsiri, genel hatlarıyla yorumcuların açıklamalarına uygun olarak duyguyu ortaya çıkarır. Bununla birlikte, Kur'an öğrencisi, orijinal metnin farklı yorumlama kapasitesinin olduğunu anlayacaktır. Biri diğerlerinin görüşüne katılmamasına rağmen Muhammedî görüşü ortaya çıkarmak için -Beyzâvî, Zemahşerî ve Celâleyn- gibi klasik tefsircilerin görüşlerine başvurulmalıdır. Sale tarafından yapılan bilgece tanıtım, İslâm'ın gelişimini, âlimlerin ve çeşitli teoloji ekollerinin öğretilerini Kur'an'dan takip etmek isteyen herkes tarafından dikkatle incelenmelidir.

şekillenmiştir. Zaman içinde Halifenin huzurunda tartışılan Grek felsefesi Kur'an'a uygulandı. Akıl yürütme yöntemlerini benimseyen Arap filozoflar, Muhammed'in otoritesine dayanıyormuş gibi davransa da İslâm'ı, onun inancının sadeliğine tamamen yabancı olan metafizik tezler ve derin ayrışimlarla tanıştırdılar. Zemine oranla böylesi sonuçlar yetersiz ve belirsiz olduğundan, farklı ekol ve sistemlerde geniş uyuşmazlıklar oluşmuş; itiraz ettikleri kızgınlık, hırçınlık ve çatışma çok sık aralıklarla, acımasız zulme hatta kanlı savaş meydanlarına yol açmıştır. Halifeliğin -ilahî vekaletin- doktrini (tartışmalı konuları) şunlardı: Kur'an'ın sonsuzluğu ve yaratılışı, kader veya özgür irade, Allah'ın bilinemezliği veya benzerliği (Mücessime) gibi yorumlar.

Ancak, bu tür dogmaların ya da doğrusu herhangi bir yerleşik inanç sisteminin köklerini Kur'an'da bulmayı umarak Kur'an'ı araştırmaya yönelirsek bu bizi sadece sapkınlığa götürürdü. Kur'an, Muhammed'in kendi kanaatlerinin ya da başkalarının zihinlerini etkilemek istediği öğretinin bir yansımasıydı. Risâlet görevinin devam ettiği süre içerisinde de gördüğümüz gibi, birçok önemli noktada onun fikirleri değişmişti. Onun kanaatleri, geçen zaman içerisinde cereyan eden olaylar tarafından ortaya çıkarılmış, formlarını ve renklerini de bu değişimden almıştı. Bu yüzden, Muhammed'in farklı açıklamalarını gördüğümüz gibi kabul etmeliyiz; eğer bunları istikrarlı bir şekil ve sisteme çekmeye çalışırsak büyük ölçüde hata yapabiliriz.

Aslında bazı inançlar, farklılık veya tutarsızlık olmaksızın Kur'an'ın tamamında telkin edilmektedir. Bunlar; Allah'ın birliği, kâmil insan olma, her şeyi sarmalayan kader, şeytan ve Allah'a karşı gelmiş meleklerin yanı sıra iyilik meleklerinin varlığı, ruhun ölümsüzlüğü, yeniden diriliş, iyilik ve kötülüğün karşılıksız kalmayacağı, putperestliğin günah olduğu biz-zat Muhammed'e ve daha önceki peygamberlere indirilenlerdir. Bunun dışındaki diğer inançlar da İslam'ın geliştirdiği

kader anlayışı, amelsiz kurtuluşun mümkün oluşu ve iyi işle-
rin mükâfatının olacağı gibi karşıt ifadeler dikkate alınarak
değerlendirilmelidir. [51]

Kur'an'ın öğretisi çok yalındır. Allah, vahiy gönderdiği pey-
gamberler vasıtasıyla çeşitli devirlerde, farklı vesilelerle ken-
dini hissettirmiştir. Bu vesileler görünüşte ve tesadüfi biçim-
de değişmekteydi; fakat Allah'ın ve İslâm'ın (yani Allah'ın is-
teğine teslim olma) birliğine olan büyük Tevhit inancı bunla-
rın hepsinin temelini oluşturmaktadır. Bu şekilde ardı ardına
ilan edilen gerçek, insanlığın cehaleti ve sapkınlığı sebebiyle
sıklıkla kaybolmuş veya çarpıtılmıştır. Muhammed'in görevi
bu vesilelerin sonuncusunu oluşturmaktı ve ilk başta kendi
öğretisinin önceki vahiylerle uyum içerisinde olduğunu iddia
ederken, sonraları hepsini yok saymış ve geçersiz kılmıştır.

İslâm'ın ilk şartı inanca güvenmektir: "Allah'tan başka ilah
yoktur ve Muhammed onun elçisidir." Bir kere bu, putperest-
liği ve "Allah ile birlikte" kabul edilen diğer ibadet nesnelerini
yok eder; aynı zamanda Kur'an'ı da inanç ve uygulamanın en
üst kanunu olarak konumlandırır. İslâm'da ruhbanlık yoktur.
Bir kişi doğrudan Allah ile ilişki kurar. Muhammed, sadece bir
peygamberdir, kendisi de merhamete ve bağışlanmaya ihti-
yaç duyan bir günahkârdır. Müminlere kurtuluş sözü veril-
miştir; fakat o kişi aynı zamanda kötülükten kaçınmak, iyi iş-
ler yapmak ve özellikle de İslâm'ın kurallarına uymak zorun-
dadır. Bu kurallar az ve basit olsa da bir Müslümanın tüm
ömrünü kaplamaktadır. Gün, şafak vaktinde sabah namazıyla
başlar, gece/yatsı namazıyla kapanır; bu merasim gün içinde
belirli aralıklarla üç kez daha tekrar edilir. Her namaz, çok
kısa bir dua ve Kur'an'ın kısa pasajlarının ezberden okunması
eşliğinde iki veya daha fazla secde dizisinden oluşur. Bunlar-
dan başka emredilmiş olan öşürler ya da zekâtlar/sadakalar,
tüm Ramazan ayı boyunca tutulan (şafaktan gün batımına ka-
dar sıkı olsa da, gece boyunca rahat davranmaya izin veren)
oruç ve ilk emredildiğinde Araplar için külfetli olmasa da, [52]

tüm insanlığın riayet etmesinin mümkün olmadığı açık olan Mekke'ye yapılan hac gibi ibadetler vardır.¹⁶

Büyük olsun küçük olsun, insanın kaderinin, kaçınılmaz hükümlerle sabitlendiği, Kur'an'ın tamamında koşulsuz olarak ileri sürülmüştür. Bu akide, çoğu zaman anlaşılır bir şekilde; bir tevekkül, felakete karşı sabır, başarı anında sakinlik ve tehlike anında soğukkanlılık zemini olarak sunulmaktadır; ancak konu bu kadar masum ve meşru amaçlarla sınırlı değildir. "Allah dilediğini saptırır, kendisine yöneleni de hidayete erdirir." (er-Ra'd 13/27); "İnsanı en güzel biçimde yarattık ve sonra onu aşağılıkların en kötüsü yaptık." (et-Tîn 95/4-5); "Her insanın kaderini kendi boynuna bağladı." (el-İsrâ 17/13); ve benzeri¹⁷ ayetlerde de görüleceği üzere kader inancı sürekli olarak çok açık ve rahatsız edici bir biçimde ka-

[53] bule zorlanmıştır. Ancak, Kur'an'da açıkça zıt bir anlam ile karşılaşılmasa da, ima yoluyla özgür irade duygusunu anlatan çok şey vardır. Namaz sürekli olarak emredilmektedir. Bu ibadet Muhammed'in bizzat kendisi tarafından uygulanmış ve genellikle kurtuluş, namaz ibadetinin yerine getirilip getirilmemesine bağlanmıştır.¹⁸ İnsanlar inanmaya ve iyi işler yapmaya teşvik edilirler. Onlar, "Cehennem azabına maruz kalmasınlar diye" bu ibadete sadakatsizlik ve günahlara karşı uyarılırlar. Kurtuluş gerçekten de imana; iman da Allah'ın di-

16 Bana ayrılan alan, İslâm'ın kurallarına ilişkin daha fazla ayrıntı veya düşünceyi yansıtmaya izin vermiyor; ancak, Rev. T. P. Hughes, C.M.S. tarafından kaleme alınan "*Muhammedanizm Üzerine Notlar*" adlı mükemmel kitap, daha fazla üzülmemek için konu üzerinde merak edilecek hiçbir şey bırakmamıştır. Londra: W. H. Allen & Condry.

17 Bu tür pasajlar Kur'an'ın tamamında mevcuttur. Bu ayetler için bk. el-En'âm 6/123, 125, 137; el-A'râf 7/179, 186; Yûnus 10/98; Hûd 11/119; er-Ra'd 13/29, 34; İbrâhim 14/21; en-Nahl 16/35, 93; el-İsrâ 17/13; el-Kehf 18/16; es-Secde 32/14; Sâd 38/83; ez-Zuhruf 43/72; el-Müddessir 74/37; el-İnsân 76/30; et-Tekvîr 81/28; eş-Şems 91/8; et-Tîn 95/4.

18 Medine kuşatması kaldırıldığında, "*Muhammed'in Hayatı*", s. 325. Ayrıca bk. Lokmân 31/32. Burada denizciler Zebûr'un tarzına çok yakın olarak şöyle tanımlanmıştır: "Sonra Allah'a sıkıntılarından kurtulmak için yalvarırlar, o da onları sıkıntılarından kurtarır."

lemesine bağlanmıştır; yine de insanların yanlışı ya da doğruyu seçmesinden, sonuç olarak cennet veya cehennemden bahseden pasajlar da eksik değildir.¹⁹ Mümin sıklıkla Şeytanın hilelerinden sakınmaya davet edilir. İyiliğin ya da kötülüğün takip edilmesi hususunda bir takdir yetkisi olduğu, Kur'an'ın birçok yerinde ima edilir ve bu yapıların sonucu olarak da ortaya bir ceza konur. İnsan sadece kendi günahından sorumludur. "Hiçbir suçlu başkasının suçunu yüklenmeyecektir."²⁰ Âdem'in yeryüzüne gönderilişinden dolayı kalıt- [54] sal bir günah lekesi hiçbir şekilde kabul edilmez. Âdem'in yasak meyveyi yemesi sebebiyle cennetten indirildiği doğrudur; fakat onun indirilişi (görüleceği gibi), doğasının günah işlemeye meyilli olması sebebiyle değil, günah işlemesinin sonucu olarak meydana gelmiştir. Bütün insanlar günah işledi, ama bağımsız hareket ederek işlediği her bir günah, önceki herhangi bir şey sebebiyle değil kendi hatasındandı.²¹ Bu

19 "Hak, Rabbinizdendir; öyleyse dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin. Biz, zalimlere öyle bir cehennem hazırladık ki iman edip yararlı işler yapanlara gelince, biz güzel iş yapanların ecrini asla zayi etmeyiz." (el-Kehf 18/29-30). Ayrıca bk. Yûnus 10/107; el-İsrâ 17/15; ez-Zümer 39/41-55.

20 Bu metin, el-En'âm 6/165; el-İsrâ 17/15; Fâtır 35/18; ez-Zümer 39/8; en-Necm 53/38 surelerinde, yaklaşık olarak St. Paul'un kelimeleriyle (Gal. VI, 5.) birkaç kez tekrarlanır. Müminlere samimi inancın koşulsuz ödülü olarak cennet vaadi ile bu tür pasajları uyumlu hâle getirmek için, ilahiyatçılar tarafından bir ara ceza sistemi icat edilmiştir. Eğer bir müminin iyi amelleri kötülükten daha ağır gelirse, doğrudan cennete gidecek; aksi hâlde bir süre için cezalandırılacak ve sonra cennete döndürülecektir. Böylece müminlere verilen söz sonunda sağlama alınmıştır. Kâfirlerin böyle bir beklentisi yoktur. "Sonsuza kadar orada kalacaklardır" şeklinde sık sık tekrarlanan ifadeye göre, şeytan ve taraftarlarıyla beraber cehennemde umutsuz bir azaba çarptırılmışlardır. Fakat A'râf hakkında Kur'an'da herhangi bir bilgi yoktur, Muhammed'in sözlerinde de (ölüm döşeğinde söyledikleri... vs. gibi, ayrıntı için bk. "*Muhammed'in Hayatı*", s. 501.); böyle bir anlamın olmadığına kaniyim. Aslında, bir ara ceza durumu doktrini, Kur'an'ın beyanını sistematik ve tutarlı bir inanç hâline getirmek isteğinden kaynaklanmaktadır.

21 İnsanın evrensel ahlaksızlığına ilişkin pasajlar çok sayıda değildir; ama şu açıktır: "Allah insanları zulümlerinden ötürü cezalandırırsa, yeryüzünde hareketli bir şey bırakmazdı." Bk. en-Nahl 16/61; Muhammed 47/20; el-Fetih 48/2 (Muhammed'in günaha karşı kendi sorumluluğu olarak).

düşüncelerden etkilenenlerin bir kısmı, Muhammed'in gerçeğin bir bilgisi olarak seçildiği, diğerlerinin ise karanlığa ve bunun sonucunda inançsızlığa terk edildiği şeklinde, değiştirilmiş bir kader anlayışına sahip olduğu sonucuna varmışlardır. Bu lütuf, iyi olan şeylere eğilim iradesinin görüldüğü yerde Allah tarafından verilir ve bu eğilim kötülüğe doğru olduğu durumda da esirgenir;²² kısacası, Muhammed mutlak bir kaderci olmak şöyle dursun, Pelagius'a Augustine'den bile daha yakındır.²³ Ancak bu, yeterli bir zemine dayanmayan bir çelişki olarak reddedilmelidir. Kaderi uygulamanın mantıksal sonucuna göre insan, Allah'ın elindeki basit bir alet olan salt bir makineye indirgenecektir. Muhammed'in bir uyarıcı ve doğruluk tebliğcisi olarak tüm Risâlet'ini çıkmaza sokacak bir sonuca vardırması, onun açık ve niteliksiz kör talih telkinini mazur göstermez. Böyle bir sistemi Hristiyan inancı ile karşılaştırmak, ortak noktaları çok az olan şeyleri karşılaştırmaktır. Mesela İncil'de bunlara cevap veren sözleri nerede bulabiliriz: *"Eğer Rabbin dileseydi, bütün insanları tek bir dine tabi kılardı... Zaten onları bunun için; yani Allah'ın sözünün yerine getirilmesi için yaratmıştır. 'Şüphesiz, cehennemi insanlarla ve cinlerle tamamen dolduracağım.'"*²⁴ (bk. Hûd 11/118-119)." Diğer taraftan, şu tür bir beyan için Kur'an'ı baştan sona boşuna aramış oluruz: "Rab kimsenin yok olmasına razı değil" veya "Bütün insanların kurtarılmasını kim üstlenecek" ya da "Ben yaşadığım sürece, Rabbin dediği gibi, kötülerin ölümünden değil onların yanlış yoldan dönmesinden ve yaşamasından zevk alıyorum."

22 Eğer Allah onlarda bir hayır görseydi, kesinlikle onlara işittirirdi." el-Enfâl 8/22. Fakat bu tür pasajlar az miktarda ve müphemdir. Bk. el-Mâide 5/18; er-Ra'd 13/29; İbrâhim 14/26; en-Nahl 16/108; Muhammed 47/18.

23 Weil, *Kur'an'a Giriş*, 2. Baskı, s. 3.

24 Şeytan yere kapanıp Âdem'e secde etmeyi reddettiğinde Allah, el-A'râf 7/180; es-Secde 32/14; Sâd 38/85; Hûd 11/119 surelerinde Allah hakkında bir takım kelimeler kullanılmıştır ve bu kelimelere göre O, günahkârı ilahî gücüyle saptıran, bu tehdidi derhâl yerine getirendir.

Halife Ömer, teslim almak üzere Kudüs'e gittiğinde, Kur'an'dan şu alıntıyı kullandığı bir konuşma yapmıştır: "*Allah kime hidayet verirse, o kişi hidayete erdirilecektir ve kimi de hidayetten uzak tutarsa artık onlar kendileri için Allah'tan başka ne bir dost ne de bir yardımcı bulacaklardır.*"²⁵ (bk. el-İsrâ 17/97). Kalabalıktan Hristiyan bir rahip, halifenin sözünü keserek, elbisesini sallayarak ve öfkeli muhalefetin sesi olarak "Allah korusun!" diye bağırdı: "Rab hiç kimseyi saptırmaz, aksine herkesin hidayetini arzu eder." dedi. Ömer, "Allah'ın düşmanı" olan Hristiyan'ın ne dediğini sordu. Halk, onun "Rab kimseyi saptırmaz" dediğini söyledi. Ömer konuşmasına devam etti ve ikinci kez rahip onun konuşmasını uygunsuz sözlerle kesti. Ömer sinirliydi ve dedi ki: "Allah'a yemin olsun ki! Eğer bunu bir kez daha yaparsa kellesini yerinden uçuracağım." Böylece Hristiyan sessizliğe gömüldü ve Ömer şöyle devam etti: "*Allah kime hidayet ederse onu kimse saptıramaz ve kimi de saptırırsa onun için hiçbir rehber yoktur.*"²⁶ (el-Kehf 18/17). Hikâye, her hâlükârda, yaygın kanaati temsil eder. Hiç şüphe yok ki en önemli ve mutlak anlamda kader, Kur'an'ın öğretisinden elde edilen doğal bir kanaattir.

Burada Kur'an'ın yasama hükümlerinin hiçbir şekilde tartışılmasına gerek yoktur. Doğal olarak büyük çoğunluk, Muhammed ve ashabının dikkat çektiği -cinsiyetler arası ilişkiler ve miras yasaları gibi- hususlara bağlıdır. Kanun büyük ölçüde hırsızlık için el kesme, kılıcı mağdurun yakınının eline teslim eden kısas kanunu, (geleneğe dayanan ve Kur'an'ın kendisinde bulunmayan) recm ve şahitlik yasasında hoş olmayan pek çok sınırlamalar gibi bazı istisnalar dışında, sorun oluşturmaya açık bir şey içermemektedir. Faiz yasağı, gerçekten, eğer üzerinde titizlikle durulursa, mal ve ulusal projelerin devam etmesini engellemek durumundadır. Kişisel özgürlük-

25 Sureler için bk. en-Nisâ 4/90, 142; el-İsrâ 17/99; el-Kehf 18/6.

26 "*Şam'ın Fethi*", s. 226; "*Suriye'nin Fethi*", s. 261, Kalküta: 1854. Her iki eser de mevsuk değildir; ancak hikâye, Kur'an'dan türetilen inanca yapılmış bir örnekleme olarak kabul edilebilir.

ler, bütün şans oyunlarının yasaklanmasıyla baskı altına alınmıştır ki bu durum kadınların sosyal hayattan tecrit edilmesiyle ortaya çıkan baskı ve toplumsal gerginliğin artmasına yol açmıştır. Aynı şey, şarabın yasaklanması için de söylenebilir, ancak sarhoşluk için öngörülen sopa vurma cezası sebebiyle karşı çıkılmamış, hatta bazıları tarafından alkışlanmış dahi olabilir.

İslâm'ın sıhhatine en çok zarar veren kurumlar şüphesiz çok eşlilik, boşanma, kölelik ve kâfirlere karşı savaşma yükümlülüğüdür. Kur'an'a göre savaş, dinsizliğe karşı yürütölmek durumundadır. Savaşan erkekler öldürölecek, kadınlar ve çocuklar köle yapılacaktır. Yahudi ve Hristiyanlarla daha yumuşak bir şekilde ilişki kurulur; ancak yine de onlarla haraç verinceye ve kibirleri kırılıncaya kadar savaşılmalı, öldürölmeli ve köle yapılmalıdır. Bu nedenle, Yahudi ve Hristiyanlara tanınan ayrıcalık, atalarının inançlarını açıkça söylemeye itaate devam etmeleri suretiyle kabul edilmiş olsa da, onların nüfusu sayı olarak azalmakta ve aşağılanmalarına işaret etmek için birtakım yetersizlikleri ortaya konulmaktadır. İşte bu ayıbın yok edilmesi imkânsızdır. Bu durum, İslâm'ın hayatına ve kurumlarına işlenmiş ve bu ayıp devam ettiğı sürece, sadece ulusal refah için değil, medeni dünyada yer alan Muhammedî devletler için de müthiş bir engel hâline gelmiştir. Vahiyde bildirildiğı şekliyle aşağılanma şartları şüphesiz ki müphemdir; ama yine de mevcuttur ve bu şartları yok etmek için atılan her adım ilahî ikazın yürürlükten kaldırılması kapsamındadır.

Kâfirlere karşı savaş açmanın sonunda, mağrur efendinin zavallı kurbanı üzerindeki demir yumruğı, ılımlı ve sınırlı bir formda icra edilse de durumu daha da hafifletmeyen köleliğin laneti vardır. Erkek ve dişi köleler -Müslöman, dinsiz, Yahudi veya Hristiyan- diğör eşyalar veya taşınır mallar gibi devredilebilir. Dört meşru eşine bakılmaksızın, müminlere Kur'an tarafından, herhangi bir düğün veya tören yapmaksı-

zın, savaşta esir alınan, satın alınan, hediye edilen ya da yasal olarak edinilmiş kadın köleleriyle evlilik hayatı yaşamalarına izin verilir ve bu husus Peygamber'in örnekliğinde teşvik edilir. Ne sayı konusunda herhangi bir kısıtlama ne de evlilikle ilgili herhangi bir sorumluluk vardır. Cariye her an tekrar satılabilir; sadece efendisine bir oğul doğurma şansını yakalayan olursa (Muhammed ve Mariye örneğinde olduğu gibi) özgürleşir. İslâm yaşadığı sürece, insanlığın bu yüz karası onunla birlikte yaşayacaktır.

Muhammed köleliğin şartlarını iyileştirmek suretiyle onun bitirilmesi yolunu açmıştır.²⁷ Daha doğrusu o, şartları hafifleteceğim derken onları zincire vurmuştur. Muhammed esirlere karşı güzel davranılmasını emrediyordu; fakat bir Müslümanın kölelerini serbest bırakma zorunluluğu yoktu; bilakis Peygamber, Veda Haccında diğer uyarıları arasında [59] şunları da söyledi:

*Ve kölelerinizi size emanet ediyorum! Kendi yediğiniz yiyeceklerden onlara da yedirmeniz gerektiğini; kendi giydiğinizden onlara da giydirmeniz gerektiğini bilin. Eğer onlar affedemeyeceğiniz bir hata yaparlarsa, o zaman onları elden çıkarın; çünkü onlar Allah'ın kullarıdır ve eziyet edilmemelidir.*²⁸

Savaşlar ve baskınlar sürdüğü sürece, sadece mevcut köle kitlesinin soyları aracılığıyla bu rezalet devam etmekle kalmayacak, aynı zamanda sayıları sürekli artacaktır. Kur'an'ın barbar ve köleleştiren ruhu, Avrupa'nın kınamasından önce bir miktar azalmış olsa da, henüz ölmüş değildir. Hilafetin erken döneminin savaşlarını,²⁹ Müslümanların günümüzde

27 Weil, *Kur'an'a Giriş*, s. 130.

28 *Muhammed'in Hayatı*, s. 486.

29 İlk dönem Müslüman savaşçılara kampta aileleri eşlik etti. Kadisiye'deki büyük savaştan sonra, birinin karısı şöyle anlatmıştır: "Fars ordusu yola çıkar çıkmaz, biz (kadınlar) gıysilerimizi topladık, gruplar elimizdekileri aldı ve yaralıları tedavi etmek için dağıttı; sahadaki her yaralı Müslüman'ın yardımına yetiştik ve içecek verdik; sahadaki her yaralı kâfiri de öldürdük. Çocuklar bizi takip etti ve bu hizmette bizim yardımcılarımız oldular." Taberî, III, s. 73.

Orta Afrika zencilerine ve Afganistan'ın dinsiz kabilelerine, hatta Orta Asya'nın Sünnilerinin Persli Şiilere yönelik mücadelelerine karşı Müslümanların baskınlarını göz ardı ederek, hâlâ kölelerle ilgili hükmün devam etmesi savunulmakta ve (genellikle pek çok konuda) sonuç, İslâm dünyasındaki kölelerin sayısının artmasına sebep olmaktadır. (Muhammed'in kendisi şüphesiz insanlık dışı ayrıntılarıyla bu işi kınayan ilk kişi olsa da), Afrika'nın insanlık dışı köle ticareti, açıkça görülen yasallık emrini, din adına savaşın ilahî kurumsallığından [60] alır. Aynı emir, Müslümanlarla aralarında herhangi bir anlaşma olmayan Yahudi ve Hristiyanlara karşı bir başarı şansı bulduğunda, savaşı zorunlu hâle getirecektir.³⁰ Şimdiye kadar her nerede bir Hristiyan gücü, Müslüman tebaaya baskı yapmak ya da sözde bir Hristiyan savaşında kılıç çekmek için efendisinin talimatını unutsa, Kur'an'a göre katliam, haraç ve kölelik de dâhil olmak üzere bir cihadın tüm koşulları, yeniden ortaya çıkmış olacaktı.

Süfli bir şey olan cariyeliğin barbar bir şekilde kurumlaşması ile beraber çok evlilik, zevalinin sırrı olarak İslâm'ın köklerindeki kurttur. Bununla birlikte, aile bağının saflığına ve faziletine temas edilmekte, baskın sınıfların güç ve kuvveti azaltılmakta, entrika güçlenirken halk kitlesi zayıf düşmekte ve durgunlaşmakta, devletin kendisi sıklıkla şüpheli ve tartışmalı bir halkanın kurbanı olan parçalara ayrılmaktadır. Köle tarafından gerçek efendisine ve sahibine verilen çocuklar meşrudur, ancak kendi içinde övgüye değer olan hüküm, miras paylaşımında olduğu gibi hane halkı arasında sadece anlaşmazlık için ek bir zemin sağlamaktadır. Tüm bunlara, evli kadınlar ile ilgili olarak, yürürlüğe konulmadığında bile evlilik bağını zayıflatmak ve sosyal ölçekte daha düşük bir kadın profili ortaya koymak için potansiyel bir etki yaratan,

30 Bir Hristiyan gücünün (Hindistan'da olduğu gibi) Müslüman öğeleri, dinlerini özgürce yaşayabildikleri sürece, onları koruyan hükümete karşı sadakat yükümlülüğü altındadır.

boşanmanın ve yeniden evlenmenin gerçekleşmesi hususundaki kolaylık da eklenmelidir.

Bu büyük kötülüklerle bağlantılı olarak "Peçe"den bahsetmek basit bir şey gibi görünebilir; ama mesele gerçekten öyle değildir. Aile içi münasebet üzerindeki karşılıklı kısıtlamalar ve kadınların dayak ve baskıya³¹ karşı pasifliğiyle ilgili olan bu hüküm, bizatihi cinsiyet üzerinde, soğuk ve iç karartıcı bir etkiden başka bir şeye sahip olamaz. Genel olarak toplum üzerindeki olumsuz tesiri, parlak ve yumuşatıcı pek çok etkileri olan kadın için daha az belirgin değildir; kadın dış dünyadaki konumundan tamamen uzaklaştırılarak, Müslümanın hayatı sahte ve somurtkan hâle getirilmiş ve diğer cinsin gelişmesine ve geliştirilmesine bile kalıcı bir set oluşturmuştur. Yine de bir dereceye kadar inzivaya çekilmek ve peçe, Muhammed tarafından akıllıca düzene sokulmuştur; zira bunlar olmadan çok eşlilik, boşanma, kölelik ve cariyelik toplumun temellerini sarsacak ve bunlardan kurtulma girişimi, sadece mevcut kötülükleri ağırlaştırmaktan başka bir işe yaramayacaktı.

Aynı zamanda, Hristiyan etik ile Muhammedî etiğin karşılaştırılması tamamen zorluklardan arınmış değildir. Bir Müslüman İslâm'ı savunmak için, Yahudilerin çok eşlilik örneğini ve aynı zamanda tek eşliliğin kaçınılmaz sonucu olduğunu iddia edeceği sosyal kötülükleri ileri sürecektir. Kur'an, sadece cinsiyetler arasındaki herhangi bir yasa dışı gevşekliğin aleyhinde olmakla kalmaz, aynı zamanda suçlu olanı hak ettiği cezaya çarptırır. Bu nedenle ve meşru olanın şartları böylesine uyumlu ve geniş olduğundan dolayı, Avrupa toplumunun her birinin bazı bölgelerindeki Hristiyanlar tarafından utanç ve bozulma olarak görülebilecek yoğun ve sistematik ahlaksızlığın aksine, (itidal veya iffet denmesi mümkün olmayan) mutlak olumsuz bir etki Muhammedî toplumu sarabilir. Ta-

mamı Muhammedî olan bir ülkede,³² her ne kadar genel ahlaki duygu düzeyi düşük olsa da, henüz insanlığın düşmüş olduğu ahlaksızlık seviyesine nispetle daha düşük seviyeler tespit edilememiştir. Hristiyan topraklarında yaygın olan "Sosyal günah" ve aşırılık, İslâm'ın cephaneliğindeki en güçlü silahlardır. Biz, İncil'in emirlerini yerine getirenlerin ahlak ve medeniyet düzeyinin daha yüksek, aileyi güçlendiren birlik ve faziletinin daha sağlam ve cinsiyetin yükselmesinin daha önde olduğuna işaret ediyoruz; ama bunu boşuna yapıyoruz, zira büyük şehirlerimizin ve yurtdışındaki temsilcilerimizin oluşturduğu örnek bu iddiaların tam aksini ortaya koymaktadır. Yine de iddia ses getirecek niteliktedir; çünkü İslâm'daki çok eşlilik, boşanma ve cariyeliğin yıpratıcı etkileri her zaman tespit edilebilecek iken, Hristiyanlık kendi meşru etkisini gösterdiği oranda ahlaksızlık ve aşırılık zayıflayacak ve yok olacak, daha yüksek ahlak tüm topluma yayılacaktır.

Velhasıl, iki sistem arasındaki hayati ve en güçlü fark, kurucularının hayatlarında odaklanır. Bunlardan biri özveriyle, diğeri rahatına düşkün olarak yaşadı. Birisi, yüce bir hükümdarın karşı gelinemez yasalarını silah zoruyla uygulamaya koyarak, diğeri uzlaştırmacı bir babanın sevgisinin gücüyle cezbederek yaşadı. Birisi, hayatını ortaya koyan, ölümü sayesinde ebedî hayata sahip olabileceğimiz bir kişi; -işte burada mukayese yapmak tamamen gereksiz hâle gelmiştir ve bununla birlikte, Hristiyan inancına özgü yeni yaratma enerjisinin mukayesesi de.

Peygamber ve Halifeleri hakkında ilim sahibi olan tarafsız tarihçi Dr. Weil, İslâm'a uygun çeşitli özellikleri tanımladıktan sonra sözüne şöyle devam ediyor:

Gerçekten de, bu düşünceler çerçevesinde, İslâm'ın kurucusu ile Hristiyanlığın kurucusunu yan yana getirmek arzusundan çok

32 Yorum sadece saf bir Müslüman toplumu için geçerlidir. Farklı inanç ve milletlerden oluşan karışık bir nüfusa sahip Müslüman şehirlerinde, İslâm'ın doğrudan sorumlu olmadığı pek çok ahlaksızlıklar mevcuttur.

uzaktayız; ancak bizim görüşümüze göre fark, kendi şahsi dogmalarının kişisel benliklerinden daha az olmasında yatmaktadır. Mutezile ekolü, kendisini Protestanlar kadar özgür olarak geliştirecek bir konumda olsaydı, insan aklının gerekliliklerini, hemen hemen İncil'e dayalı akılcılık kadar karşılayacak Kur'an dışında bir teolojiyi belki de tesis etmiş olabilirdi. Bu akıl dışılık, Muhammed'in, Cennet'ten dünyaya gönderiliş ve affediliş gibi aykırı öğretisinde ya da (on yedinci yüzyılda öğretilen bir inanç olarak) teslise karşı çıkmasında değil; İslâm'ın gerilemesinin ve nihai olarak düşüşünün izini sürebileceğimiz, ilk olarak gerçek yönüyle Medine'de ortaya çıkan hayatında saklıdır. Mesih, öğretilisine sadık kaldı ve bunu ölümüyle tasdik etti. Muhammed kendisini çevreleyen tehlikelerden uzak durdu; kendisi ve dini için egemenlik kazanmak üzere her türlü hileyle ve sonunda saf güçle kazanmaya çalıştı. Dahası, dinî ve ahlaki kuralları Allah adına duyurmaktan tatmin olmadı, sonunda, çoğu zaman aynı şeyi değiştirmek için şartlar zorlasa da, hatta her şeyden önce onlara boyun eğmeye kendini ikna etmek için bir özdenetime sahip olmasa da, dünyevi yasalar ve kurallar bile, gökten gönderilmiş gibi muamele gördü. Muhammed'in sadece Allah ile insan arasında arabuluculuk yapma iddiası olmadığı gibi, fazilet timsali olmak açısından bile hiçbir şekilde örnek alınması mümkün değildir, bu nedenle vahiy, ruhu gerçek dinle canlandırmak için güçsüz, ölü bir mektup hâline gelmiştir. Kur'an'ın bize İncil ile ilişkisinde bir tarih yanılgısı içerisinde görünmesi, deruni anlamı o zaman tam olarak bilinmeyen karşıt bazı inanışların bir sonucu değil; ancak Mûsâ'nın kitapları gibi, hem tüm mekânlar ve tüm insanlık için hem de tüm zamanlar için bir faydası bulunmayan; hatta uygulanabilir olmayan talimatlar içermesi sebebiyledir. (Muhammed'in başlangıçta olduğu ve olmayı arzu ettiği şekliyle) bir reformcu olarak kendisi, bizim şartsız takdir ve beğenimizi hak etmiştir. Egemen Yahudilik ve Hristiyanlığın kusurlarını açık bir şekilde ortaya koyan bir Arap, kendi hayatı için bir risk oluşturmadan, şirki yok etmeye ve ruhun ölümsüzlüğü fikrini halkının zihnine yerleştirmeye çalıştı. Böylece sadece tarihin en büyük şahsiyetlerinin yanında bir yer edinmeyi hak etmekle kalmadı; bunun da ötesinde, peygamber olarak adlandı-

rılmaya da layık hâle geldi. Fakat o hoşgörölü olmayı neredeyse terk ettiği, gizli suikastlar ve aleni savaşlar yoluyla hakikate zafer kazandırmaya çalıştığı ve Yüce Allah'ın adıyla yeni bir siyasi, resmî, medeni, güvenlik ve ceza hukuku düzeni oluşturduğu anda, bizzat kendisi ve sözleri, insani zayıflık ve çürümüşlüğe damgasını vurdu.³³

Bu sonuçlar, İslâm'ın yükselişi ile bağlantılı gerçeklerin derinlikli olarak incelenmesine dayanmaktadır ve reformcuyu peygamberden ayırmak mümkün olsaydı, onlar rezervsiz bir araya gelebileceğimiz çok şey içerirlerdi. Fakat böyle olmadı. Reformcu olarak Muhammed, gerçekten de halkını belli bir noktaya kadar ilerletti; fakat bir peygamber olarak, gelecek tüm zamanlar için onları o noktada sabit bıraktı. Geri dönüşün olamayacağı durumlarda, ilerleme de olamaz. Bu ağaç/din, yapay dikimle oluşmuştur; kendi içindeki büyüme hücrelerini, zaman, iklim ve şartların çeşitli icaplarına adapte etmek, hayat veren güneş ışığıyla ve gökten inen yağmurla büyümek yerine, on iki yüzyıl önce ilk dikildiği zamanki durumuyla aynı güçte, bodur bir bitki olarak kalmıştır.

- [65] Dr. Weil'in, "Protestan bir Yahudiliğin" uyanışının ardından, önceki bir asır için uygun olsa da, artık eskimiş olan sistemin bu kısımlarını terk etmek suretiyle ve sadece inancın Tevhidî temelini oluşturan ebedî doğruları koruyarak, İslâm için de muhtemel bir gelecek görmekte olduğu doğrudur.³⁴ Ama bu, İslâm'la nasıl mümkün olabilir? İslâm'ın bütünü, ilahî otoritenin aynı zemini üzerinde durmaktadır; hac, taharet ve oruç inancın kendisi kadar bağlayıcıdır ve Müslümanlar kendilerini peçenin yükümlülüğünden kurtarmayı, çok eşlilik, boşanma ve kölelik iznini ortadan kaldırmayı veya Yahudi ve Hristiyanların aşağılanma ve hor görülme seviyesine indirgeyen emirlerin hafifletilmesini boşuna beklemektedir. Hristiyan milletlerin görüşüne bağlı olarak, bu hususlarda

33 Weil, *Kur'an'a Giriş*, s. 125.

34 Weil, *Kur'an'a Giriş*, s. 132.

bazı iyileştirmeler ve düzenlemeler denenmiş olabilir; ancak bu durum, mizaca ve Müslüman vicdanını kaplayan ilkelere aykırı olacaktır.

Aynı bilge yazar, "İncil ve İlmihalini" ve eğitime güvenini saklayarak Müslümanların misyoneri olabilirdi. Ama bu mümkün olmaz, "Etiyopyalı birisi ten rengini veya bir leopar kendisinde bulunan beneklerini değiştirebilir mi?" Kötülük bundan daha derinlerde yatmaktadır. Aksine biz, (gördüğümüz şekliyle) Kur'an'ın kaydedilmiş elde mevcut kısmını, Kitabı Mukaddesin otoritesini tam olarak tanıyan ve bu nedenle bize İncil'in kabulünün baskılanmasında, İslâm'ın ateşli savunucularının hamlelerine karşı garanti veren bir unsur olarak kabul ediyoruz.

Bu yüzden bu eserin ikinci kısmı, Eski ve Yeni Ahitlerin kutsal metinlerinin gerçekliği ve otoritesiyle ilgili olarak Kur'an'ın ortaya koyduğu tanıklığa dair bir incelemeye ayrılmaktadır.

II. BÖLÜM

ESKİ VE YENİ AHİT'İN KUTSAL METİNLERİNE KUR'AN'IN TANIKLIĞI

Eski ve Yeni Ahit'ten alınan delillerle bir Hristiyanlık savunucusu tarafından sıkıştırılan Muhammedî, her iki kutsal kitabın da ilahî kökenini kabul edip, mevcut kopyaların otoritesini inkâr ederek/değiştirilmiş olduğunu ileri sürerek iddiayı savuşturur. Zamanın aşındırıcı etkisinden, kayıt altına alınma esnasındaki risklerden ve insan eliyle korumanın yol açacağı güvensizliklerden Allah'ın özel korumasıyla muhafaza edildiğine inandığı metin olan Kur'an'ın bütünlüğüne alışkın olan bu kişi, bizim durduğumuz yerden tatmin edici olarak görünen istikrarsız zemini hayretle karşılamaktadır. Bu Muhammed taraftarı, kutsal kitaplarımızda yer alan tartışmaya açık saflığın pasajlarına ve yanlışlıkla veya tasarım gereği orijinal metne ek olarak kabul etmek zorunda kaldığımız bazı pasajlara dikkat çekmekte, çeşitli ve şüpheli okumaların bir parçası olarak gördüğü tüm kitaba küçümseyerek bakmaktadır. Bundan böyle o, otantik olan pasajları bozulmuş olan diğerlerinden ayıklamanın ya da ilahî ve otoriter olanı, insan üretimi olan ve hatalarla dolu olandan ayırmanın imkânsız olduğunu iddia edecektir. Bu nedenle Kitabı Mukaddeslerden alınan her delilin ortaya koyduğu husus bir kenara itilecektir. Kur'an'a aykırı olan ne varsa, başka delil aranmaksızın reddedilecektir; bu durum, muhtemelen Muhammed'in güçlü iddialarına karşı Yahudiliği ve Hristiyanlığı salt desteklemek maksadıyla, uyduruk bir ekleme yapma olarak ilan edilmiştir. [67]

Bu inançta Kur'an'ın, Yahudileri, Muhammed'in peygamber olarak gelişinin duyurulmasını engellediği ve bu nedenle kutsal metinlerini "çarpıttığı" ve "bozduğu" gerekçesiyle suçladığı güçlü bir şekilde desteklenmektedir. Bu ifadeler,

tek başına ele alındıklarında, Yahudilerin kutsal metni değiştirdiğini ve eklemeler yaptığını ima etmek üzere söylenmiş olabileceği oldukça doğrudur. Ancak tüm bunlar, bağlamın ifade ettiği doğal anlam ve aynı zamanda Kur'an'ın konuyla ilgili genel tutumuna uygun olarak yorumlanmalıdır. Muhammed'in hayatıyla bağlantılı olarak Kur'an'ın dikkatli bir şekilde incelenmesi, uydurma suçlamasının bağlam tarafından doğrulanmadığına, diğer birçok pasajda ifade edilen görüşlere aykırı olduğuna ve gerçekte, Muhammedîler tarafından bu şekilde ele alınan fikrin tamamen savunulamaz olduğuna beni ikna etmektedir.

Eski ve Yeni Ahit, Kur'an'ın her yerinde, geçerliliği devam eden ve yaygın olarak kullanılan kitaplar olarak adlandırılır. Yahudi ve Hristiyanlar, kendi kutsal metinlerinin emirlerine uymaya teşvik edilir ve baştan sona kadar Kitabı Mukaddesin her iki bölümünün de özgün ve otantik olduğuna dair samimi bir inançla hürmet ve sürekli bağlılık gösterilmesi gerektiğinden bahsedilir. Yukarıdaki paragrafta belirtilen ifadeler, doğal ve düzgün bir şekilde bu görüşe göre yorumlanabilir; bu nedenle, Kur'an'ın geri kalanına zıt olacak duygusuyla değil de söylediğimiz şekilde yorumlanması bir zorunluluktur.

[68] İddiayı eksiksiz ve cevapsız hâle getirmek için Kur'an'ın genel kapsamının gerçekten burada belirtildiği gibi olduğu ve aynı zamanda zıt bir anlamda hiçbir yerde kesin olarak bulunabilecek her hangi bir metin olmadığı gösterilmelidir. Bu gayeye yönelik olarak yapılacak incelemenin de kapsamlı olması gerekmektedir. Kutsal metinler üzerine dolaylı olarak ya da ima edilerek anlatılanların yanı sıra, açıkça zikredilen pasajlar da dikkate alınmalıdır.

İşte, bu çalışmanın ortaya koymak istediği anlam budur. Çalışma, Kur'an'da bulunan tüm delillerin bir koleksiyonunu sunmakta ve buradan, Yahudi ve Hristiyan kutsal metinlerinin, Kur'an tarafından, Muhammed döneminde olduğu gibi

gerçek ve ilahî otorite olarak tanındığı sonucuna varmaktadır. Bu çalışma, Muhammedîler ve Doğu dillerine tercüme için uygun bir formda oluşturulmuştur. İlk kez 1855 yılında Agra'da yayınlanmış ve şimdi konunun daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyması sebebiyle küçük değişiklikler ile yeniden basılmıştır.

Metinler hem orijinal Arapça hem de İngilizce olarak verilmektedir. İhtiyaç duyulan yerlerde açıklamalar yapılmış, onların kutsal metinler hakkındaki iddiaları ortaya çıkarılmış ve zaman zaman klasik tefsircilerin açıklamaları ilave edilmiştir. Bu süreç, iddiaların bir miktar tekrarlanmasını kaçınılmaz hâle getirmiş ve öne çıkan hususlar sonuç bölümünde yeniden özetlenmiştir. Derlemenin tasarımını göz önünde bulunduran okuyucu, bu kusuru affedecektir.

[69]

Giriş

Benim niyetim, ilerleyen sayfalarda, Kur'an'da derin bir saygıyla anılan Eski ve Yeni Ahit'in kitaplarını Muhammedîlerin kavrayabilmeleri için, Yahudi ve Hristiyan kutsal metinleri hakkında Muhammed zamanında yer alan açıklamaların atıfta bulunduğu tüm Kur'an pasajlarını bir araya getirmektir. Belki bu sayede onların dikkatleri kendi ilahî kökenlerine ve öğretilerinin paha biçilmez değerlerine çekilebilir.

Pasajların düzenlenmesi mümkün olduğunca kronolojik olacaktır. İlk bölümü, Mekke'de, yani hicretten önce nazil olan surelerdeki ayetler; ikinci bölümü de Medine'de, yani hicretten sonra indirilenler oluşturacaktır. Her ne kadar Kur'an surelerinin birbiri ardına sıralandığı genel düzeninin içerikleri yaklaşık olarak bilinse de, bazı detaylar hakkında Muhammedî âlimler arasında önemli bir görüş farklılıkları mevcuttur. Yazar, Muhammedî yazarlar ve diğerleri tarafından verilen surelerin kronolojik listelerini inceledikten sonra, pasajları mümkün olan en iyi şekilde kronolojik olarak

[70] düzenlemiştir. Yine de, burada verilen sıraya göre bazı küçük tutarsızlıkların bulunması mümkündür, ancak bu, derlemenin değerini etkilemeyecektir; çünkü pasajlar Peygamberin Risâlet'inin her aşamasına yayılmış ve tüm dönem boyunca, delil olarak, Yahudi ve Hristiyan kutsal metinleriyle ilgili değişmeyen bir görüş ortaya koymuştur.

Kur'an'ın önemli bir kısmı, Yahudi ve Hristiyanların kutsal metinlerinde de kaydedilen olayların hikâyeleriyle doludur. Bu tür anlatılar, bazen kelimelerde, hatta ifadelerin biçimi ve sırasında dahi Kitabı Mukaddeste buna karşılık gelen pasajlarla çok sık olarak yakın bir uygunluk göstermektedir. Âdem ve Havva'nın indirilişiyle ilgili açıklamalar; Nûh ve Tufanın; İbrâhim, Sâre ve İshâk'ın; Lût'un, anlatıları; Sodom ve Gomore'nin yok edilmesi; Mûsâ ve Yûsuf'un hikâyeleri; Zekeriyâ ve Vaftizci Yahyâ'nın; İsâ Mesih'in bildirisi, Meryem Ana tarafından hamile kalınması ve doğuşu dâhil olmak üzere bu benzerliğin pek çok örneği bulunmaktadır. Böyle bir benzeşmeden, Kitabı Mukaddesin Kur'an tarafından kaç noktada desteklendiğini göstermek açısından bir delil ortaya konmuş olabilir. Fakat bu konuya temas edilmemiştir. Tartışma, dikkatli bir Müslüman'ın şüphe duymadan kendi kendine gerçekleştireceği bu tesadüflere atıfta bulunulmaksızın, Kur'an'ın kutsal metinlerle dikkatli bir şekilde karşılaştırılmasıyla tamamlanmıştır.

Doğrudan bu derlemenin konusu olmasına rağmen, ayrınılı olarak alıntı yapılması gerekmeyen, ancak sadece genel olarak burada atıfta bulunulan başka bir pasaj türü vardır. Yahudi ve Hristiyanlar genelde Kur'an'da şöyle tanımlanırlar:

اهل الكتاب، الذين اتيناهم الكتاب، الذين اوتوا الكتاب، اهل الانجيل veya اهل
ذكر، الذين اتيناهم نصيباً من الكتاب

Yani, *Kitap, Kutsal kitap veya İncil ehli ya da sahipleri: Öğüt veya vahiy sahibi olanlar, Kitabın ya da Kutsal kitabın verildiği*

kişiler, Kitap ya da Kitabın bir bölümünü verdiğimiz¹ kimseler. Bu ifadeler yaklaşık elli kez, Kur'an'ın her tarafına dağılmış olarak zikredilmektedir. Bu şekilde adı çıkmış ve tescil edilmiş olan şey, Yahudi ve Hristiyanların, Kur'an'daki en yaygın tanımıyla ilahî kaynaklı olarak indirilmiş, hâlâ mevcut olan bir kitabı ellerinde bulundurduğu gerçeğiydi. Bu ifadeler, Kur'an'ın her okuyucusuna o kadar aşinadır ve bu durumla o kadar sık karşılaşılmaktadır ki, bu çalışmada bunları içeren çeşitli ayetleri uzunca ele almak gereksiz ve zahmetli olacaktır.

Okuyucu tarafından, geriye kalan pasajların bazılarının konu ile sadece uzak bir bağlantısı olduğu düşünülebilir. Ancak, pasajların tamamının seçilmediğine veya pasajların sadece Hristiyanların iddiaları için elverişli olacak şekilde seçildiğine dair herhangi bir şüphe görüntüsü vermektense, bu itirazı kabul etmek daha uygun görülmüştür. Bu nedenle, tüm Kur'an dikkatli bir şekilde ve tekrar tekrar inceledikten sonra, Yahudi ve Hristiyan kutsal metinlerine en küçük bir ima içerdiği ortaya çıkan her pasaj koleksiyona girmiştir. [72]

Mekke'de İnen Surelerden Pasajlar

1. Kur'an'ın kronolojik sıralamasına göre, İncil'le ilgili açıklamalar içeren ilk pasaj şudur. 87/A'lâ suresi 18'inci ayet:

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى * صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى

Şüphesiz bunlar ilk sayfalarda, İbrâhim ve Mûsâ'nın sayfalarında da vardır (el-A'lâ 87/18-19).

Celâleddîn'in yorumu şu şekildedir:²

إِنَّ هَذَا إِفْلَاحٌ مِنْ تَرْكِي وَكُنْ الْآخِرَةَ خَيْرًا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى أَيِ الْمُنَزَّلَةِ قَبْلَ الْقُرْآنِ

- 1 Burada "Biz" şeklinde ifade edilen "Allah"tır.
- 2 Celâleddîn el-Mahallî – Celâleddîn es-Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn* (Kahire: Dâru'l-hadîs, ts.), 804 (çev.).

Şüphesiz bu, yani iyilerin refahı ve ahiretteki mutlulukları önceki kitaplarda, yani Kur'an'dan önce indirilen kitaplarda mevcuttur.

2. Aynı şekilde 53/Ahzâb suresi 36'ncı ayet:³

أَمْ لَمْ يَنْبَأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى * وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى * أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى * وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ...

- [73] Yoksa ona, Mûsâ'nın ve sadakatle hareket eden İbrâhim'in sahifelerinde bulunan şeyler söylenmedi mi? Hiçbir günahkârın başkasının günahını yüklenmeyeceği ve bir kişiye (verilenin) ancak kendi çabasının sonucunda elde edileceği... (en-Necm 53/36-39).

Bu pasaj, birincisi gibi, önceki vahiy mahsulü metinleri ve ayrıca insanın sorumluluğu, ahiretteki ödüller ve cezalar, Allah'ın gücü ve tasarrufu ile ilgili genel içeriklerinin bir özetini ihtiva eder... Şu sözlerle biter:

هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذْرِ الْأُولَى

Bu (Muhammed) de önceki uyarıcılar gibi bir uyarıcıdır (en-Necm 53/56).

“İbrâhim'in sayfaları” şeklinde ifade edilen bölüm, muhtemelen onun Eski Ahit'te yer alan hikâye ve sözlerinin bulunduğu sayfalardır. Çünkü Yahudiler arasında güncel bir “İbrâhim kitabı” yoktu. Kur'an'ın hiçbir yerinde Muhammed'in, kendi zamanının Yahudileri arasında kullanılan ve onlardan mülhem olarak kabul edilen, Tevrat veya Kitabı Mukaddeslerden başka bir kitap tasarladığı şüphesine yol açacak hiçbir kinaye de yoktur.

3. 80/Abese suresi 11'inci ayet:

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ * فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ * فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ * مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ * بِأَيْدِي سَفَرَةٍ * كِرَامٍ بَرَرَةٍ

- 3 Daha sonraki tarihli Mekkî bir suredir, buraya birinci maddede yapılan benzer bir açıklama nedeniyle alındı.

Şüphesiz bu bir öğüttür. Dileyen ondan öğüt alır. O, mukaddes, [74] yüceltilmiş ve tertemiz sayfalardadır. Seçkin ve erdemli elçilerin elleriyle (yazılmıştır) (Abese 80/11-16).

Bu ayetin Kur'an ile ilgili olduğu görülmektedir; ancak bazı yorumcular tarafından, "Kur'an'ın kabul ettiği önceki peygamberlerin kitapları" şeklinde anlaşılmaktadır, ayet buraya bütünlüğü sağlamak için alınmıştır.

4. 32/Secde suresi 24'üncü ayet:

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَآئِيلَ * وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَمَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ * إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Gerçekten biz Mûsâ'ya kitap verdik: Bu yüzden ona kavuşma hakkında şüphen olmasın ve biz onu İsrâiloğulları için rehber yaptık.

Sabredip ayetlerimize kesin olarak iman ettikleri zaman, onların içinden, buyruğumuzla doğru yolu gösteren rehberler çıkardık.

Muhakkak ki rabbın, ihtilâf edip durdukları hususlarda kıyamet günü onların arasında hükmünü verecektir (es-Secde 32/23-25).

Sözü edilen kitap, Allah tarafından İsrâillilere bir "Rehber" olarak bildirilen kitap Tevrat'tır. Muhammed'e, bu vahyin alınmasından ve onun ilahî olarak kabul edilmesinden şüphe [75] etmemesi emredilmiştir.

Bazıları ayetteki ifadeleri, Muhammed'in Kur'an'ı almasında veya Mûsâ ile karşılaşmasında ya da Tevrat'ın Mûsâ'ya verildiği hususunda bir şüphe olmadığı şeklinde yorumlamaktadır. Beyzâvî şöyle yorumlamıştır:⁴

من لقاءك الكتاب أو من لقاء موسى الكتاب أو من لقاءك موسى

4 Nâsiruddîn el-Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl ve esrâru't-te'vîl*, thk. Muhammed Abdurrahmân el-Mer'âşlî (Beyrut: Dâru ihyâi't-türâsi'l-Arabî, 1418), 4: 222 (çev.).

Ayrıca bu yorumlar, metindeki Mûsâ'nın kitabına dair olan tanıklığı etkilemez.

Pasaj ayrıca, Eski Ahit'in İsrâilliler arasında geçerliliğini koruduğu anlamına gelmektedir. Allah onlara "Önderler" ya da insanları Allah'ın emirlerine göre yönlendiren rehberler verdi; yani yukarıda zikredilen vahiydeki emirlere göre:

يَهْدُونَ النَّاسَ إِلَى مَا فِيهِ مِنَ الْحُكْمِ وَالْأَحْكَامِ. بِأَمْرِنَا إِيَّاهُمْ بِهِ أَوْ بِتَوْفِيقِنَا لَهُ

Beyzâvî'nin beyanına göre:⁵ "Onlar, bizim emrimizle veya bizim verdiğimiz muvaffakiyetle, kitapta olan hükme ve ah-kâma göre insanlara rehberlik ederler."

Yahudi halkı, bu zamanlarda, imanda kararlılık gösterdi ve vahye doğru bir şekilde inanmakta sebat etti.

يُوقِنُونَ لِإِمْعَانِهِمْ فِيهَا النَّظَرِ

Aynı eserde şöyle denilmektedir:⁶ "Etraflıca inanırlar yani dikkatle gözden geçirirler."

Ancak onlar, kutsal kitaplarının ifade ettiği anlama göre asırlar sonra, ya kendi aralarında ya da Hristiyanlarla ihtilafa düştüler; bu nedenle şu ifade ilave edilmiştir: "Rabbin onları, aralarında çıkan anlaşmazlıklar sebebiyle yargılayacaktır."

Böylece metin, Kitabı Mukaddeslerin Yahudiler arasında korunduğunu ve kendi saflığı içerisinde sonraki nesillere teslim edildiğini ima etmekte; ancak onların yorumlanması esnasında ve bundan elde edilen ilkelerde hata ve farklılıkların

[76] araya sokuşturulduğunu ifade etmektedir.

5. 39/Zümer suresi 64'üncü ayet:

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونَنِي أَنْعْبُدَ إِلَٰهًا الْجَاهِلُونَ * وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

De ki: Ey akılsızlar! Bana Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi teklif ediyorsunuz? Gerçekten sana ve senden öncekilere şöyle

5 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 4: 223 (çev.).

6 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 4: 223 (çev.).

vahyedildi; eğer başka şeyleri Allah'a ortak koşarsan doğrusu yaptıkların boşa gidecek ve mutlaka kaybedenlerden olacaksın (ez-Zümer 39/64-65).

Beyzâvî'nin: *الرسل من أي* yani, "Önceki peygamberlerden" açıklamasında⁷ da görüleceği üzere, bu saf öğreti, "Kendisinden önceki kişilere" ve Muhammed'in bizzat kendisine vahyedildi.

Bu durum, Muhammed zamanında kendi kitaplarında ilan edildiği gibi, ondan önceki peygamberlere vahyedilen ilkele-rin saflığına tanıklık etmektedir.

6. 54/Kamer suresi 42'nci ayet:⁸

أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْلَئِكَمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ

(Ey Mekkeliler!) Sizin kâfirleriniz şu sayılanlardan (yani Nûh'un, Lût'un, Mûsâ'nın... zamanındaki kâfirlere atıfta bulunulur.) daha mı iyidir; yoksa sizin için kitaplarda bir muafiyet mi var? (el-Kamer 54/43).

Celâleddîn'in yorumuna göre:⁹ *الزُّبُرِ* "Kutsal kitaplar", *الْكِتَابِ* "Kitaplar" anlamına gelmektedir. *الكتب السماوية* sözcüğü ise Beyzâvî'nin¹⁰ yorumuna göre: "Semavî veya ilahî kitaplar" an- [77] lamındadır. Buradaki ifade, görünüşe göre Mekke halkına, kâfir ya da putperestler için vahiy yoluyla gelmiş kitapların hiçbirinden muafiyet olmadığını belirten, mevcut kutsal metinlerin mevcudiyetine işaret etmektedir. Pasajda önemli bir şey yoktur, ancak bütünlük sağlamak için alınmıştır.

7. 34/Sebe' suresi 6'ncı ayet:

وَيَرْى الَّذِينَ أَوْثُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

Kendilerine ilim verilenler, rabbinden sana indirilenin, hak olduğunu, çok güçlü ve övgüye layık olan Allah'ın yoluna ilettiğini bilirler (es-Sebe' 34/6).

7 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 5: 48 (çev.).

8 Doğrusu 43'üncü ayet olmalıdır (çev.).

9 Mahallî - Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 707 (çev.).

10 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 5: 168 (çev.).

“Bilgi”, العلم önceki vahiylerle tanışmak anlamına gelir. Celâleddîn'e göre,¹¹ “Bilgi verilenler”, أهل الكتاب yani Yahudi ve Hristiyanlar arasındaki inananlar anlamına gelmektedir.

Bundan sonra alıntılanacak sayısız benzer pasajla ayetin teyit edilen anlamı, Yahudi ve Hristiyan kutsal metinlerindeki indirilmiş vahiylerle, Kur'an'ın da gerçek bir vahiy olduğunun farkına varmalarıdır.

8. 34/Sebe' suresi 31'inci ayet:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ...

İnanmayanlar şöyle dediler: Biz ne bu Kur'an'a ne de bundan önce (vahyedilenlere) inanmayacağız (es-Sebe' 34/31).

Literal olarak “Onun elleri arasında” anlamına gelen ifade, “Ondan önceki vahiy”. “Zaten var olan ve Kur'an'dan önceki vahiy” anlamına gelmektedir.

Beyzâvî: “İnanmayanlar, ‘Hem bu Kur'an'a, hem de ondan önce Muhammed'in Risâlet görevine tanıklık eden kutsal metinlere inanmayacağız.’ dediler.” anlamında ولا بما تقدمه من الكتب şeklinde açıklamıştır.¹² Celâleddîn ise yorumuna: الدالة على البعث şeklinde açıklamıştır.¹³ Celâleddîn ise yorumuna: كالتنزيه والإنجيل şeklinde “Tevrat ve İncil” ifadesini eklemiştir.¹³

Muhammed, Mekke halkıyla yaptığı görüşmelerinde, reddettikleri yeniden dirilişin delili olarak Kur'an kadar Yahudi ve Hristiyan kutsal metinlerine de başvurdu. Fakat onlar her ikisine de inanmadıklarını söylediler.

Mekke halkının burada ve başka yerlerde bu Yahudi ve Hristiyan kutsal metinlerinden bahsetme şeklindeki temsil

11 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 563 (çev.).

12 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 4: 248. Muir alıntı yaptığı metnin sonundaki Arapça kelimeyi “Ba's” olarak vermiştir. Kaynak olarak verilen tefsirde kelime “Na't” olarak yer almaktadır. Tercümede Muir'in esas aldığı kelime olan “Ba's” kullanılmıştır (çev.).

13 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 568 (çev.).

edilme biçimlerinin, ülkede mevcut ve geçerli olarak bilinen kitaplardan kaynaklanmış olduğuna dikkat edin.

9. 41/Fussilet suresi 45'inci ayet:

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ...

Andolsun biz Mûsâ'ya kitabı verdik, onlar da onun hakkında ih- [79]
tilafa düştüler... (Fussilet 41/45).

10. 45/Câsiye suresi 16'ncı ayet:

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ
عَلَى الْعَالَمِينَ * وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بَغْيًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Andolsun biz, İsrâiloğullarına kitap, hüküm ve peygamberlik verdik; onları güzel şeylerle rızıklandırdık ve onları dünyanın geri kalanından üstün kıldık; onlara (din) konusunda açıklamalar yaptık; kendilerine ilahî bilgi (ya da vahiy) geldikten sonra sadece birbirine karşı kıskançlık yüzünden aralarında ihtilafa düştüler. Şüphesiz rabbiniz kıyamet gününde, ihtilâf ettikleri konularda hükmünü verecektir (el-Câsiye 45/16-17).

Bu pasaj, Yahudi kutsal metnlerinin ilahî kökenine tanıklık etmenin yanı sıra, vahyin sahiplerinin düştüğü söylenen hataların doğasını göstermektedir. Vahiy, kendi istikameti için açık talimatlar içeriyordu; yine de kendi aralarında farklılık göstermelerine rağmen; muhtemelen Yahudi ve Hristiyanlar arasındaki farklar da dâhil olmak üzere, Muhammed Kur'an'a göre arabuluculuk yapmak üzere yetkili olarak gönderildi. Bu durum, kutsal metnindeki herhangi bir kusurdan değil de, metnin dilindeki, kin, haset ve kendi aralarında- [80]
ki kıskançlıktan kaynaklanıyordu.

11. 37/Sâffât suresi 36'ncı ayet:

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ * وَيَقُولُونَ آتَيْنَا لِتَارِكُو آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ
مُجْتَوْنٍ * بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ

Şüphesiz ki ne zaman onlara, 'Allah'tan başka ilah yoktur' denilse küstahça cevap verirler; 'Ne! İlahlarımızı delirmiş/cinlere kapıl-

miş bir şairin sözüyle mi bırakacağız?’ Hayır! O, gerçeği getirdi ve (önceki) elçilerin (vahiylerini) de doğruladı (es-Sâffât 37/35-37).

Bu nedenle, Mekke'deki muhaliflerine cevap verirken, onların Peygamber'i delirmiş bir şair olarak suçlamasına karşı temel gerekçe, gerçeği getirmesi ve önceki peygamberlerin vahiylerine tanıklık etmesiydi.

12. 37/Sâffât suresi 114'üncü ayet:

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ * وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ * وَنَصَرْنَاهُمْ
فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ * وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ * وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

[81]

Andolsun ki, Mûsâ ve Hârûn'a da lütuflarda bulunmuştuk, onları ve kavimlerini büyük bir sıkıntıdan kurtardık, onlara yardım ettik ve galip geldiler, o ikisine açık seçik anlaşılabilen kitabı verdik ve onları doğru yola yönlendirdik (es-Sâffât 37/114-118).

“Açık seçik anlaşılan kitap” sözcüğünü Beyzâvî ve Celâled-dîn: وهو التوراة “Tevrat” olarak yorumlamıştır.¹⁴

13. 26/Şuarâ suresi 191'inci ayet:¹⁵

وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ * نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ * عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ
* بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ * وَإِنَّهُ لَفِي زُبْرِ الْأَوَّلِينَ * أَوْلَمَ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَغْلِبَهُمْ عُلَمَاءُ
بَنِي إِسْرَآئِيلَ

Şüphesiz bu, evrenin Rabbi tarafından indirilmiş bir vahiydir; onu, uyarıcılardan olası diye senin kalbine açık bir Arapça ile Rûhulemîn indirmiştir; o, şüphesiz öncekilerin kutsal metinlerinde de vardır. Yoksa İsrâiloğulları bilginlerinin bunu bilmesi onlar için bir delil değil midir? (eş-Şuarâ 26/192-197).

Kur'an'ın gerçek bir vahiy olduğuna dair kanıt olarak, Mekke vatandaşlarına hitap eden Muhammed, orada belirtildiği gibi veya daha büyük ihtimalle benzer anlamda bir vahiy içerdiği anlamına gelecek şekilde “Onun önceki kutsal metinlerde” mevcut olduğunu ileri sürmüştür. Böylece Beyzâvî bu ifadeyi, Gerçekte, bu (Kur'an) ya

14 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 5: 17; Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 594 (çev.).

15 Ayetler 192 den itibaren başlamaktadır (çev.).

da anlamı önceki kutsal metinlerde geçmektedir.”;¹⁶ Celâled-dîn ise: كالتوراة والإنجيل “Önceki kutsal metinler; Yahudi ve Hris- [82] tiyanların kutsal kitaplarıdır.”¹⁷ şeklinde yorumlamaktadır.

Bu iddiayı güçlendirmek için şu da ilave edilmiştir: “Onlar bunu, İsrâîloğullarının kendi kutsal kitaplarıyla benzer olması sebebiyle, Kur'an'ın ilahî olduğunu kabul ettiği ve tanıdığı kutsal metinlerden öğrendikleri şekliyle Kur'an'ın ya da Muhammed'in Risâlet'inin (القرآن أو نبوة محمد) Beyzâvî)¹⁸ gerçekliğinin bir delili olarak görmüyorlar mı? Bu nedenle Beyzâvî şu yorumu yapmıştır: أن يعرفوه بنعته المذكور في كتبهم “Onlar kutsal kitaplarında belirtilen işaretlerle onu tanıdılar.”¹⁹

Muhammed'in, eski kutsal kitaplarda, ortaya çıkacak bir peygamber olarak gerçekten haber verildiği inancından ya da bazı Yahudi bilginlerinin gerçek anlamda tasdikine ve kutsal kitaplarının teyit etmesine güvenerek ona indirilenin ve onun Risâlet'inin lehinde onlara bir delil sunduğundan şüphe etmemize gerek yoktur.

Bizim buradaki işimiz böyle bir inancın ya da tanıklığın zeminini aramak değil aksine, Yahudi kutsal kitaplarının, metnin Yahudiler arasında geçerli kitaplar, yani içerikleri Kur'an'a böylesine yakın olduğu iddia edilen kitaplar olarak konuşulma tarzına dikkat çekmek içindir. Bu tesadüf, Kur'an'ın kendisinin vahiy ürünü olduğunun bir ispatı olarak Mekke halkı ile akıl yürütme konusunda öne çıkmakta ve iddia, müracaat edilen kitaplara aşına olan Yahudi bilginlerin tanıklıklarıyla desteklenmektedir.

Böyle bir dil sadece mevcut, gerçek ve güvenilir kitaplar, en azından Muhammed'in böyle olduğunu kabul ettiği ve ilgi- [83] li bozulma veya ekleme yapma şüphesi bulunmayan kutsal metinler tarafından kullanılabilir.

16 Beyzâvî, *Envâru't-tenzil*, 4: 150 (çev.).

17 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 491 (çev.).

18 Beyzâvî, *Envâru't-tenzil*, 4: 150 (çev.).

19 Beyzâvî, *Envâru't-tenzil*, 4: 150 (çev.).

14. 46/Ahkâf suresi 4'üncü ayet:

...اَتُوتَنِي بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَنَاذِرَهُ مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

...Eğer doğruysanız bana, bundan önce (vahyedilmiş) bir kitap veya bir bilgi kalıntısı getirin (el-Ahkâf 46/4).

Muhammed burada Kureyş'e, putperestliğin Allah tarafından izin verildiğine ya da putların ona bir yaklaşım aracı olduğuna dair iddialarını desteklemek üzere herhangi bir vahiy mahsulü kitap veya ilahî bilgi ya da vahiy kalıntısı (عِلْم) üretmek için meydan okumaktadır; çünkü onlar, Peygamberin putperestliği itham etmesine karşı savunmaya geçmişlerdi.

Burada, Yahudi ve Hristiyan kutsal metinlerinden doğrudan bahsedilmemektedir. Ancak Muhammed, gerek orijinal gerekse ekleme yapılmış olan Yahudi ve Hristiyan metinlerinin yalnızca bir tek ilaha ibadetten başka bir şeyi özendirdiğinden şüphe etmiş olsaydı onlara karşı bu şekilsel cazibeyi oluşturamayacaktı. Bu şöyle de ifade edilebilir: "Önceki kutsal kitapların tümünü araştırabilirsiniz, ancak konumunuzu destekleyen tek bir kelime bulamazsınız."

15. 46/Ahkâf suresi 10'uncu ayet:

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ فَأَمَنْ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

[84]

De ki: Ne dersiniz? Eğer (bu vahiy) Allah katından ise ve siz onu inkâr etmişseniz, İsrâiloğullarından bir şahit de bunun benzerine şahitlik edip inandığı hâlde, siz yine de gururlu bir şekilde küçümsüyorsunuz. Şüphesiz Allah zalim insanlara rehberlik yapmaz (el-Ahkâf 46/10).

Mekke civarında ikamet eden ya da belki de Medine'den ya da Mekke'de belli bir oranda bilinen başka bir yerden ziyarete gelen bir Yahudi'nin Mekke halkına, Kur'an'ın, Yahudi kutsal metinleriyle uyumlu olduğuna tanıklık ettiği ve bu nedenle ona inandığı rivayet edilir. Muhammed diyor ki: "Bu hadise, Kur'an'ın ilahî vahiy olduğunu ispat etmez mi, yoksa gururlanarak onu inkâr mı edeceksiniz?"

Beyzâvî ayetteki:²⁰ “*Bunun benzeri* ifadesini, على مثله مثل القرآن وهو ما في التوراة من المعاني المصدقة للقرآن المطابقة له، أو مثل ذلك وهو كونه من عند الله. فَأَمَّنْ أَيَّ بِالْقُرْآنِ لَمَّا رَأَهُ مِنْ جِنْسِ الْوَحْيِ مُطَابِقًا لِلْحَقِّ Kur'an'ın benzeri, yani Tevrat'ın (Pentatök) içeriğinde anlatılmak istenenlere karşılık gelen veya ona benzeyen bir anlamla Kur'an'ın doğrulanmasıdır; böylece Tevrat'ın varlığının Allah kaynaklı olduğu ortaya çıkar. Ayetteki “İnandım” sözcüğü, içerisinde (Yahudi) vahyi cinsinden gerçeğe karşılık gelen şeyleri görünce Kur'an'a inanmayı ifade etmektedir.” diyerek açıklamıştır.

Böylece Kur'an, (yukarıda da belirtildiği gibi) öncekinin de ilahî menşeli olduğu anlamına gelen, vahiy kaynaklı kendi [85] ilâhî metnlerinin içeriğiyle, Muhammed'e indirilenin anlamının örtüştüğünü keşfeden bir Yahudi'nin tanıklığına müracaat etmiştir. Aslında başka yerlerde de olduğu gibi burada da Yahudilerce kullanılmakta olan Kitabı Mukaddeslerin bizzat kendisine müracaat edilmektedir ve bu durum onların Muhammed tarafından sadece vahiy kaynaklı ve geçerli kitaplar olduğunu değil, aynı zamanda ilavelerden arınmış ve gerçek olarak kabul edildiğini de ima etmektedir.

16. 46/Ahkâf suresi 12'nci ayet:

...وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِفْكَ قَدِيمٌ * وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً
وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِّسَانًا عَرَبِيًّا لِّنَذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرَى لِلْمُحْسِنِينَ

... Bu şekilde rehberliği reddettikleri zaman 'Bu tarihte kalmış bir yalandır' demeye devam edeceklerdir. Oysa bundan önce de bir rehber ve rahmet olarak Mûsâ'nın kitabı gelmişti. Bu Kur'an ise (önceki kitapları) onaylayan, haksızları uyarmak için ve iyi yolda olanlara müjde olarak Arap diliyle gelmiş bir kitaptır (el-Ahkâf 46/11-12).

Kureys'in Kur'an'ı “Tarihte kalmış yalan” sayarak reddetmesi; muhtemelen önceki vahiylerden ayrı olarak üretildiği

ve yeni bir uydurma olduğu anlamına gelmektedir. Burada, Mûsâ'nın kitabının, Muhammed'in kendi beyanına göre "Bir rehber ve rahmet" olduğu ve Kur'an'ın yalan olmadığı vurgulanmıştır, çünkü esas olarak Mûsâ'nın kitabının aynısı ya da genel olarak önce gelen kutsal kitapların (Arapların kullanımı ve dolayısıyla Arap dilinde) bir tasdiki olarak düşünülmüştür. Beyzâvî de aynı şeyi söylemektedir: مُصَدِّقٌ لِّكِتَابِ مُوسَى²¹

[86] أو لما بين يديه

Böylece, ana konu ya da her nasılsa, Kur'an'ın ana konularından biri, Araplara kendi dillerinde, bir önceki vahyin teyidini sağlamaktı.²² Kur'an Yahudi kutsal metinlerinin yerine geçmeyecekti; önceki kutsal kitaplarda yabancı bir dil olarak yer alamaması sebebiyle Arap dilinde bir "Tasdik/doğrulayıcı" olması amaçlanmıştı ve bu nedenle bu durum Araplar için elde edilebilecek bir husustu. Kur'an'ın daha önce vahyedilen kutsal kitabı doğruladığı, Kureyş'in, vahyin eski bir yalan olduğu suçlanmasına karşı kesin bir kanıt olarak Muhammed tarafından desteklenmiştir.

Elbette böyle bir dil, sadece Yahudi kutsal metinlerinin Muhammed tarafından tamamen ilahî ve gerçek olarak kabul edildiği duruşla gayet uyumludur.

17. 46/Ahkâf suresi 30'uncu ayet:

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ * قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ

21 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 5: 113 (çev.).

22 Muhammed'in Risâlet görevinin bu aşamasında, bu husus, hiç şüphesiz onun samimi ve gerçek gayesiydi. Onun planlarının kapsamı, zamanla içerisinde bulunduğu şartlara göre değişti ve Medine'de İslâm'ın tam olarak büyümesiyle beraber, Kur'an artık önceki kutsal kitapların sadece bir onayı değil, son olarak ve dolayısıyla Allah'ın iradesinin hükmü olarak tamamen onların yerine geçti. Bununla birlikte, Müslümanları saldırgan yapacağı için bu noktayı belirgin bir şekilde öne sürmek uygun değildir; buradaki gaye, tartışmalı ve düşmanca bir ruh uyandırmadan onları kutsal kitaplarımıza çekmektir.

(Hatırla) bir zamanlar cin topluluğundan bir grubu, Kur'an'ı [87] dinlemek üzere sana doğru yönlendirdiğimizde ve oraya geldiklerinde 'Kulak verin!' dediler. Okuma sona erince de kendi topluluklarına uyarıcılar olarak döndüler; 'Ey halkımız!' dediler, şüphesiz biz Mûsâ'dan sonra indirilmiş, kendinden önceki vahiyleri onaylayan, gerçeği ve doğru yolu gösteren bir kitap dinledik (el-Ahkâf 46/29-30).

Literal olarak (elleri arasında) şeklinde ifade edilen "Öncekileri onaylayan" sözcüğü önceki kutsal kitapları ifade etmektedir. Celâleddîn de "Öncekileri onaylayan" ifadesini; *مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ أَنَّى تَقْدُمُهُ كَالْتَّوْرَةِ* "Tevrat (Pentatök) gibi önceki kitaplar" şeklinde yorumlamıştır.²³

Cinler kendi mensuplarına bu yeni vahyin tanımını, bir önceki vahyin gerçekliğini doğrulaması ve onaylaması yönüyle yapmıştır. Bu Kur'an'ın, en önemli özelliği ve önceki kitapların tanımlanıp ayırt edilmesi hususundaki başlıca gayesiydi.

Gözlemlenebileceği gibi bu pasaj, son alıntı yapılan 16'ncı madde ile tam bir uyum içindedir.

18. 35/Melâike suresi 25'inci ayet:

وَلَنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالْزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ

Seni reddediyorlarsa, şüphesiz ki kendilerinden önce gelen (peygamberlerini) de reddetmişlerdi. Peygamberleri onlara açık deliller, sahifeler ve aydınlatıcı kitap getirmişlerdi (Fâtır/ el-Melâike 35/25).

[88]

Burada açık bir şekilde Yahudi ve Hristiyan peygamberleri ve kutsal kitapları kastedilmektedir.

19. 35/Melâike suresi 31'inci ayet:

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ...

Sana vahyettiğimiz kitap kendinden öncekileri onaylayan bir hakikattir... (Fâtır 35/31).

“Öncekileri onaylayan” sözcüğü daha önce indirilen kutsal kitapları ifade etmektedir. Celâleddîn ayeti;²⁴ تَقْدَمُهُ مِنَ الْكُتُبِ olarak ve Beyzâvî de²⁵ لما تقدمه من الكتب السماوية şeklinde aynı anlamda yorumlamıştır.

Önceki kutsal kitapları onaylamak ve doğrulamak için, burada yine Muhammed’e indirilen vahyinden tanımlayıcı özellik olarak bahsedilmektedir.

20. 19/Meryem suresi 11’inci ayet:²⁶

يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا

Ey Yahyâ! Kitabı kuvvetle tut! Biz ona bir çocuk iken hikmet verdik (Meryem 19/12).

(Burada konuşmacı olan) Allah, Vaftizci Yahyâ’yı kitabı, yani Yahudi kutsal kitabı (Celâleddîn²⁷ ve Beyzâvî²⁸ “Tevrat” olarak açıklamıştır) kuvvetle tutmaya yönlendirmiştir; bu, Yahyâ ve Îsâ zamanında mevcut olan Yahudi kutsal metinleri-
[89] nin gerçek ve bozulmamış olduğunun onayıdır.

21. 19/Meryem suresi 28-29’uncu ayet:²⁹

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا * قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا

O (Meryem) ona (bebek Îsâ’ya) işaret etti, onlar; ‘Beşikteki bir çocukla nasıl konuşuruz?’ dediler. (Bebek Îsâ), dedi ki: ‘Şüphesiz ben Allah’ın kuluyum; O, bana kitap verdi (yani İncil) ve beni peygamber yaptı (Meryem 19/29-30).

İncil’in ilahî kökeninden bahsetmenin dışında bu pasajda çok fazla bir şey yoktur.

22. 42/Şûrâ suresi 1’inci ayet:³⁰

24 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru’l-Celâleyn*, 575 (çev.).

25 Beyzâvî, *Envâru’t-tenzîl*, 4: 259 (çev.).

26 Doğrusu 12’nci ayet olmalıdır (çev.).

27 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru’l-Celâleyn*, 397 (çev.).

28 Beyzâvî, *Envâru’t-tenzîl*, 4: 7 (çev.).

29 Doğrusu 29-30’uncu ayetler olmalıdır (çev.).

30 Doğrusu 3’üncü ayet olmalıdır (çev.).

كَذَٰلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Böylece azîz ve hakîm olan Allah, senden öncekilere olduğu gibi sana da vahiy gönderiyor (eş-Şûrâ 42/3).

Vahyin tarzı ve çeşidine gelince, Kur'an, burada eski peygamberlerin vahiyleri ile aynı kategoriye yerleştirilir. Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarının, Kur'an'la aynı usulde indirilmiş olması sebebiyle Müslümanların, onlara benzer bir saygıyı göstermeleri zorunludur.

23. 42/Şûrâ suresi 12'nci ayet:³¹

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ.. [90]

O, Nûh'a buyurduklarını, sana vahyettiklerimizi, İbrâhim'e, Mûsâ'ya ve İsâ'ya buyurduklarımızı, (gerçek) dini koruyun ve ayrılığa düşmeyin diyerek size din kıldı... (eş-Şûrâ 42/13).

Kur'an'da Muhammed'e bildirildiği gibi İslâm, Nûh, İbrâhim, Mûsâ ve İsâ'ya indirilen dinle; Eski ve Yeni Ahit'in dini olan Yahudilik ve Hristiyanlık ile aynıydı.

24. 42/Şûrâ suresi 14-15'nci ayetler:

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى لَفُضِّي بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ * فَلِذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حِجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Onlar (ilahî vahyin) bilgisi kendilerine geldikten sonra, aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler: Eğer belli bir zamana kadar (onlara süre verilmesiyle ilgili olarak) Rabbinden bir söz geçmiş olmasaydı, şüphesiz aralarında hüküm verilirdi. Muhakkak ki onlardan sonra kitaba mirasçı kılınanlar da, onun hakkında derin bir şüphe içindedirler. Bundan dolayı sen (gerçek inançta olan insanları) davet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol, onların arzularına uyma ve şöyle de: Ben Allah'ın vah-

yettiği her kitaba inandım ve aranızda hüküm vermekle emrolundum. Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim işlediklerimiz bize (sayılacak), sizin işledikleriniz de size. Bizimle sizin aranızda hiç bir anlaşmazlık konusu yoktur. Allah hepimizi bir araya toplayacaktır ve dönüş de O'na olacaktır (eş-Şûrâ 42/14-15).

Yukarıdaki pasaj, Yahudi ve Hristiyan peygamberlerden ve tek gerçek dinden söz edilen önceki (23 numaralı) maddeyle yakından alakalıdır.

Burada, gerçek ilahî din bilgisinin kendilerine ulaştığı insanların, yani Yahudi ve Hristiyanların; düşmanlıkları sebebiyle Allah'ın gazabının onları haklı olarak, bir anda yok etmiş olabileceği; ancak onlara belli bir zamana kadar süre tanıdığı ve onlardan sonra Kitabı Mukaddeslere mirasçı olanların, yani Muhammed'in zamanındaki Yahudi ve Hristiyanların gerçeği anlamada şüphe ve şaşkınlık içinde oldukları bilgisi geldikten sonra onların ihtilafa düştükleri ileri sürülmektedir. Ayeti tefsircilerden Celâleddîn:³² *الَّذِينَ أَوْرَثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ* "Kendilerinden sonra kitaba mirasçı olanlar; onlar Yahudi ve Hristiyanlardır." şeklinde; Beyzâvî de:³³ *يعني* "Yani, Peygamber zamanındaki kitap ehlidir." *أهل الكتاب الذين كانوا في عهد الرسول* *لَفِي شَكٍّ مِنْهُمْ لَا يَعْلَمُونَهُ كَمَا هُوَ أَوْ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَقًّا* "Aynı konuda şüphe içindedirler, yani kitaplarıyla ilgili olarak gerçek anlamını bilmemek ya da ona gerçek manada inanmamak" şeklinde yorumlamışlardır.

Bu nedenle Muhammed onları gerçek imana davet etmek, Allah'ın emrettiği hususlarda sebat etmek, Yahudi ve Hristiyanların boş hayallerinin peşine takılmamak durumundadır. Aynı zamanda Allah'ın kendilerine vahyettiği şeylere olan inancını ve onların ihtilaflarında ve anlaşmazlıklarında karar vermek üzere Allah tarafından yetkilendirildiğini ifade etmek mecburiyetindedir. Onlara, ilahlarının ve kendi ilahının bir ve

32 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 640 (çev.).

33 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 5: 78 (çev.).

aynı olduğunu; kitap ehlinin ve kendi halkının yaptıklarının eşit olarak kabul edileceğini ve aralarında gerçek bir fark veya anlaşmazlık nedeni olmadığını da vurgulamak zorundadır (10'uncu maddeyle karşılaştırm).

Bu pasajın tamamında şu açıktır ki ilk olarak Muhammed, kendi zamanında mevcut olan ve genel kullarındaki hâliyle Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarından, Yahudi ve Hristiyanların mirası olarak bahsetmektedir. İkinci olarak, bu kutsal kitaplara olan inancını mutlak terimlerle, onların gerçek ve bozulmamış olarak kabul edilmesinin bir gereklilik olduğunu ima ederek açıklamaktadır. Üçüncü olarak ise, kendisiyle o günkü Yahudi ve Hristiyanlar arasındaki anlaşmazlığın tek nedeni, düştükleri sözde şüpheler ve ihtilaflar, yanlış yorumlar ve inançlar ile kendi aralarındaki düşmanlıklar ve bölünmelerdi. Muhammed ile onlar arasında (حجة) delil veya tartışma zemini olmaması sebebiyle, önemli bir fark yoktu. Muhammed, aslında onların, kutsal kitapları tarafından desteklenmeyen hata ve ihtilaflarını düzeltmeyi kendine görev [93] edindiğini açıkladı. Onların kutsal kitaplarındaki inançlarını açıkça ortaya koyduktan sonra, Muhammed şunları ilave etti: "Aranızda hüküm vermeye emrolundum."

Pasajın tüm akışı, Yahudi ya da Hristiyan kutsal kitaplarının özgünlüğüne ya da ilahî otoritesinin aleyhinde herhangi bir imada bulunmanın doğrudan karşısındadır.

25. 40/Mü'min suresi 55-56'ncı ayetler:

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَآئِيلَ الْكِتَابَ * هُدًى وَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ * فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ...

Andolsun, biz Mûsâ'ya hidayet verdik, İsrâiloğullarına da, akıl sahipleri için bir öğüt ve doğruluk rehberi olarak bu kitabı miras bıraktık. Bu nedenle sabırlı olun, çünkü Allah'ın vaadi gerçektir ve günahının bağışlanmasını iste... (el-Mü'min 40/53-55).

Yorumcular, buradaki kitabın Tevrat ya da Pentatök Tevrat'ın ilk beş kitabı olduğunda hem fikirdirler. Eski Ahit'in ki-

tapları, İsrâilliler tarafından nesilden nesle Allah'ın güvencesi altında, "Bir rehber ve samimi insanlara bir öğüt" olarak miras bırakıldı. Gerçek, metinde Muhammed'in Allah'ın kendisine verdiği sözün kesinliğine niçin sabır göstermesi ve güven

[94] duyması gerektiğinin bir delili olarak kullanılır.

26. 40/Mü'min suresi 72'nci ayet:

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَتُؤْتَوْنَ فِي الْأَغْلَالِ فِي أَعْنَاقِهِمْ
وَالسَّلَاسِلِ يُنْحَبُونَ * فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ

Onlar, kitabı ve elçilerimize gönderdiklerimizi reddedenler, bilecekler ki o zaman onlar, boyunlarında demir halkalar ve zincirler olduğu hâlde cehenneme sürüklenecekler, sonra da ateşte yakılacaklardır (el-Mü'min 40/70-72).

Bu korkunç cezalarla, sadece Kur'an'ı reddedenler değil aynı zamanda Allah'ın önceki elçilerini, yani Yahudi ve Hristiyan kutsal metinlerini gönderdiği elçileri reddedenler de tehdit edilmektedir. Her iki vahiy de aynı temel üzerine yerleştirilmiş ve reddedilmelerinin karşılığı olarak aynı cezalar öngörülmüştür.

Bugünün Müslümanları, Yahudi ve Hristiyan kutsal metinleri ve onların ilahî içerikleri hakkında acımasızca konuşmaya özendirildiğinde, burada işaret edilen cezaların tehlikesine maruz kalmamaları için, Kur'an'ın yukarıdaki türden pasajlarını iyi tartmalarına müsaade edilmelidir.

27. 25/Furkân suresi 36'nci ayet:³⁴

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا

[95] Andolsun ki biz Mûsâ'ya kitabı verdik ve kardeşi Hârûn'u da ona yardımcı olarak tayin ettik (el-Furkân 25/35).

Burada Celâleddîn'in beyanına göre,³⁵ Mûsâ'nın kitabının ilahî kökenine bir atıf olarak "Tevrat" kastedilmiştir.

34 Doğrusu 35'inci ayettir (çev.).

35 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 474 (çev.).

28. 20/Tâhâ suresi 132'nci ayet:³⁶

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى

Onlar (Kureyş) dedi ki: 'Bize Rabbinden bir ayet getirmezse (inanmayacağız)'. 'Yoksa! Önceki sayfalarda onlara açık bir delil gelmedi mi? (Tâhâ 20/133).

"Önceki sayfalar" ifadesinin anlamı, Yahudi ve Hristiyanlar arasında kullanımda olan sayfalardır.

Beyzâvi bunu şöyle açıklamaktadır: من التوراة والإنجيل وسائر الكتب السماوية "Tevrat, İncil ve tüm ilahî kitaplardır."³⁷ Fakat (burada işaret edilen) Mekke halkı tarafından bilinen ilahî olduğu iddia edilen yegâne ilahî kitap veya kitaplar, Arabistan'da ve bitişik topraklarda yaşayan Yahudi ve Hristiyanların kutsal kitaplarıydı. Bu kitapların burada onlara örnek gösterildiği aşikârdır.

Mekke halkı bir ayet ya da mucize istediğinde, Muhammed onları bu kitaplarda zaten mevcut olan açık delile yönlendirdi. Söz konusu kitaplar, kötü şöhretli ve Arabistan ile komşu ülkelerde yaygın olarak kullanılmıyor olsaydı; bu yüzden de Mekkeliler tarafından kolayca ulaşılabilir olmasaydı bu yönlendirmeyi yapamazdı: Bu kitapları ilahî, özgün ve bozulmamış olarak görmediği sürece de bunu gerçekleştiremezdi. [96]

29. 43/Zuhruf suresi 43'üncü ayet:³⁸

وَأَسْأَلُ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ

Senden önce gönderdiğimiz elçilerimize sor: Rahmân'dan başka kulluk edilecek bir ilah var etmiş miyiz? (ez-Zuhruf 43/45).

"Senden önce gönderdiğimiz elçilerimize sor." yani Beyzâvî'nin yorumladığı gibi:³⁹ "Onların kitaplarını ve öğretilerini bilen ilim adamları." Celâleddîn'in belirt-

36 Doğrusu 133'üncü ayet olmalıdır (çev.).

37 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 4: 43 (çev.).

38 Doğrusu 45'inci ayet olmalıdır (çev.).

39 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 5: 92 (çev.).

tiği gibi:⁴⁰ “İki kitabın mensubu olan kimse-ler” yani Yahudi ve Hristiyanlar anlamına gelmektedir. Muhammed, Allah tarafından bu şekilde eski peygamberleri so-ruşturmaya yönlendirilir ve böylece önceki vahiylerin tama-mında, putperestliğin aynı seviyede yasak olduğu gerçeğin-den emin olur. Bu nedenle önceki peygamberlere atıfta bu-lunmak, Yahudi ve Hristiyanların kendi elleriyle oluşturduk-ları metinlere başvurmak anlamına gelir. Celâleddîn'in belirt-tiği gibi, Allah'ın Muhammed'e sormasını istediği emri, önce-ki peygamberlerin ya da vahyedilmiş metinlerin, sadece bir [97] tane olan gerçek ilah dışında hiçbirine ibadet etmeyi destek-lemediğine putperest Mekkelileri inandırmaya eşdeğer bir ifade biçimidir: “والمراد به الاستشهاد بإجماع الأنبياء على التوحيد” Burada, peygamberlerin tamamının ittifakıyla tevhide bir delil gös-terme vardır.”⁴¹

Bu nedenle pasaj, mevcut olan ya da iyi bilinen Kitabı Mu-kaddeslerden bahseder; Allah bu kitapları elinde bulundu-ranlara ya da tüm insanlara Muhammed'i, putperestliğe karşı kesin bir delil olarak gösterir.

30. 12/Yûsuf suresi 111'inci ayet:

...مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى
وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

[98]

Bu uydurulabilecek bir söylenti değil, fakat kendinden önceki (vahye) bir tanıklık, her konuya bir açıklama ve inanan bir top-luma da bir rehber ve bir rahmettir (Yûsuf 12/111).

Celâleddîn ve Beyzâvî'nin beyan ettiği gibi:⁴² Burada bah-sedilen هَذَا الْقُرْآن Kur'an'dır. Buradaki tartışma, daha önce açık-lanmış olan benzer pasajlardakiyle aynıdır (16'ncı maddeye bak).

40 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 651 (çev.).

41 Bu ifade metinde beyan edildiği gibi Celâleddîn es-Suyûtî'ye değil Beyzâvî'ye aittir. Bk. Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 5: 92 (çev.).

42 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 3: 179; Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 320 (çev.).

31. 11/Hûd suresi 17-18'inci ayetler:⁴³

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَخِيطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ * أَفَمَنْ كَانَ عَلَى يَتِيمَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً...

Bunlar, kendileri için bir sonraki hayatta ateşten başka bir şey olmayan kimselerdir: Yaptıkları şeyler burada boşa gitmiştir; bütün yapmakta oldukları da boş şeylerdir. Yoksa! Rabbi katından açık bir delile dayanan kimse, yalnız dünyalık isteyen kimse gibi midir? (Böyle birisi ona denk mi olacak) Kaldı ki, bu delili ondan (yani Allah'tan) bir şahit ve bir de ondan önce önder olan bir kimse (ya da bir şey) ve bir rahmet olarak Mûsâ'nın kitabı desteklemektedir... (Hûd 11/16-17).

Yokluğa mahkûm olan kötülerle gerçek inananlar arasında bir resim çizerken, *bir rehber ve rahmet olan Mûsâ'nın kitabından sonra gelen Kur'an'ın* (ya da Muhammed'in), Mûsâ'dan sonra gelen bir takipçisi olduğu açıkça görülmektedir. Bu durum, Kur'an'daki kutsal metinlerin şerefli ve saygın ifadesiyle tamamen örtüşmektedir.

32. 11/Hûd suresi 3'üncü ayet:⁴⁴

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِّي بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ

Andolsun, biz Mûsâ'ya kitabı verdik, onlar onun hakkında ayrılığa düşmüşlerdi. Eğer daha önce Rabbinin bir sözü öne geçmemiş olsaydı, elbette aralarında hüküm verilir; şüphesiz onlar aynı konuda derin bir şüphe içindedirler (Hûd 11/110).

Burada Mûsâ'nın kitabının ilahî kökenine bir tanıklık vardır. Diğer tanıklıklar için, 24'üncü maddede alıntı yapılan pasajdaki aynı konuyla ilgili açıklamaya bakınız.

[99]

33. 10/Yûnus suresi 37'nci ayet:

43 Doğrusu 16-17'nci ayetler olmalıdır (çev.).

44 Doğrusu 110'uncu ayet olmalıdır (çev.).

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ * أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ...

Bu Kur'an, Allah'tan başkası tarafından bir araya getirilebilecek bir kitap değildir, fakat o, kendinden önceki (kutsal kitap)ları doğrulayıcı ve kitabı açıklayıcı olarak indirilmiştir; onun, evrenin Rabbinden geldiğinden hiçbir şüphe yoktur. Yoksa! Onu (Muhammed) uydurdu mu diyecekler? De ki: Haydi siz de onun benzeri bir sure getirin... (Yûnus 10/37-38).

Kur'an uydurulmakla itham edildiğinde, diğer durumlarda olduğu gibi Muhammed, Kur'an'ın uydurulmuş olamayacağı tezini ileri sürer, çünkü Kur'an önceki kutsal kitapların bir tasdikidir.

Literal olarak (elleri arasında) anlamına gelen "Kendinden öncekini doğrulayıcı" ifadesi Celâleddîn'in de belirttiği gibi:⁴⁵ "Kendinden önceki kutsal kitaplar" anlamını ya da: "Ondan önceki ilahî kitaplara uygunluk göstermek" anlamını ifade etmektedir.⁴⁶

Kur'an'ın önceki ilahî kitapları teyit ettiği veya onların içeriklerine uygunluk gösterdiği, "Kitap ehli"nin elindeki kitapların bizzat kendisine güçlü bir cazibe kazandırdığı ve Mekte'de yaşayanlar için kolayca erişilebilir olduğuna dair yapılan bu tür bir atıf, başka bir varsayımla bu kutsal kitapların Muhammed tarafından ilahî, özgün ve bozulmamış olarak [100] kabul edilmesiyse de uyumludur.

34. 10/Yûnus suresi 93'üncü ayet:⁴⁷

فَإِنْ كُنْتَ فِي شكٍّ مِمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

Eğer sana indirdiğimizden şüphe içinde isen, o zaman, senden önce (vahyedilen) kitabı okuyanlara sor. Andolsun ki, sana Rab-

45 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 272 (çev.).

46 Bk. Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 3: 113 (çev.).

47 Doğrusu 94'üncü ayet olmalıdır (çev.).

binden bir hakikat gelmiştir; o hâlde şüphe edenlerden olma! (Yûnus 10/94).

“Muhammed'den önce vahyedilen kitap” ifadesi Celâled-dîn tarafından Tevrat olarak açıklanmıştır;⁴⁸ ancak bu açıklamayı sadece Tevrat'la sınırlandırmanın bir anlamı yok gibi görünmektedir. Burada, diğer birçok pasajda olduğu gibi, kelime açıkça en geniş anlamıyla kullanılmaktadır ve Yahudilerin olduğu kadar Hristiyan kutsal metinlerini de ifade etmektedir.

Allah'ın Muhammed'e, Kur'an'ın vahiy mahsulü olduğu hususunda tatmin olması için, kutsal kitabı ve sahiplerini kaynak göstermedeki gayesi Beyzâvî tarafından şöyle açıklanmıştır:⁴⁹ *فإنه محقق عندهم ثابت في كتبهم على نحو ما ألقينا إليك، والمراد* “Çünkü şüphesiz ki o (yani, bizim sana indirdiğimiz Kur'an), onlar arasında güven duyulan bir konumda ve sana vahyettiklerimize benzer durumda olan kendi kitaplarında mevcuttur. Gaye, bunu ispatlamak ve önceki kitapları tanıklığa çağırmaktır.” “Senden önce vahyettiğimiz kitabı okumuş olanlara sor.” Kitabı Mukaddesleri geçmişte okuyanlar veya hâlâ okuyor olanlar. Bu cümle, şimdiki zaman veya şimdiki zamanın hikâyesi kalıbındadır ve kutsal [101] kitabı “Sürekli okuyanlar” anlamına gelir.

Böylece Yahudi ve Hristiyanlar arasında kullanımda olan Kitabı Mukaddeslerin herkesin bildiği gibi olumsuz bir algısı vardır; Muhammed, şüphelerini gidermek için herhangi bir kabile, insan veya ülke ile sınırlı kalmadan okuma alışkanlığı olanlardan soruşturma yapmayı istemektedir. Soruşturma örneğin Yemen, Medine veya Hayber Yahudileri ile veya Necran'ın Benî Hâris'i, Teyme'nin Benî Tay'ı, Yemâme'nin Benî Hanîfe'si gibi Hristiyan Arap kabileleriyle sınırlı değildir. Peygamber, ister Gassânî krallığının, ister Hire'nin, ister

48 Mahallî - Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 281 (çev.).

49 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 3: 123 (çev.).

Konstantinopolis'in, ister Perslerin uyruğunda olsun, daha önce vahyedilen ilahî kitabı okuyan, ulaşabildiği herkese ayırım yapmadan müracaatta bulunmuştur.

Bu nedenle, Peygamber'in kuşkularını azaltmak amacıyla, Muhammed zamanında medeni dünyada yaygın bir şekilde kullanılan, çok tutulan Yahudi ve Hristiyan kutsal kitapları, Kur'an tarafından sadece vahiy ürünü olmak yönüyle değil aynı zamanda hakiki, saf ve tahriften uzak olarak da onaylanmıştır.

35. 6/En'âm suresi 20'nci ayet:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

[179] Kendilerine kitap verdiklerimiz onu kendi öz oğullarını tanıdıkları gibi tanır. Kendilerini ziyana uğratanlar var ya, işte onlar inanmazlar (el-En'âm 6/20).

Ayetin tefsiri hakkında Celâleddîn:⁵⁰ *أَيُّ مُحَمَّدًا بَنَيْتَهُ فِي كِتَابِهِمْ* "Onu tanır; yani kitaplarındaki vasıfları sebebiyle Muhammed'i tanır." demiştir. Beyzâvî de:⁵¹ *يَعْرِفُونَهُ رَسُولَ اللَّهِ بِحَلِيَّتِهِ* "المذكورة في التوراة والإنجيل. كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ بِحِلَاهِمُ. الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ" *"Onu tanır; yani, Allah'ın Resulünü Tevrat ve İncil'de zikredilen vasıfları sebebiyle tanır. Kendi oğulları gibi tanır; yani kişisel alametleri sebebiyle tanır. Kendilerini ziyana uğratanlar; yani kitap ehli ve putperestler, zira onlar inanmıyorlar."*

Benzer bir tanımanın söz konusu edildiği önceki 7 ve 13'üncü maddelerdeki notlara bakınız. Muhammed'in bu yüzden defalarca Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarına, -o kitabın sahiplerine, kendi zamanındaki Yahudi ve Hristiyanlara- kendi davası ve inancı lehine delil içermesi sebebiyle atıfta bulunduğu oldukça açıktır. Bu tür atıflar, söz konusu kitapların tahrif edildiklerine dair herhangi bir ima ya da

50 Mahallî - Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 165 (çev.).

51 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 157 (çev.).

şüphe duymaksızın, onların özgün ve bozulmamış metinler olduğu kabulüyle hepsi eşit tutularak yapılmıştır.

36. 6/En'âm suresi 90'ıncı ayet:

أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ * أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبْهَتَاهُمْ أَفْتَدِ... [103]

Onlar kendilerine kitap, hikmet ve peygamberlik verdiğimiz kimselerdir ve eğer bunlar (Kureyş) aynı şeyleri inkâr ederlerse, biz onları inkâr etmeyecek olan bir kavmi, onların yerine getiririz. İşte onlar, Allah'ın hidayet verdiği kimselerdir. Şu hâlde onların rehberliğine uy (el-En'âm 6/89-90).

Ayetin başında sözü edilen insanlar Yahudi ve Hristiyanlardır. Ayetlerin baş tarafı, İbrâhim'den İsâ'ya, "Dâvûd, Süleyman, Ya'kûb, Yûsuf, Hârûn, Zekeriyâ, Yahyâ..," ile "Onların babaları, torunları ve mensupları" dâhil olmak üzere İsrâillilerin ve Hristiyanların önemli peygamberlerinin bir dökümünü içerir. Metin şu şekilde devam eder: "Bunlar kitap, hikmet ve peygamberlik verdiklerimizdir ve eğer bunlar (Celâleddîn'e göre:⁵² Mekke halkı; Beyzâvî'ye göre:⁵³ Kureyş) aynı şeyleri inkâr ederse, şüphesiz ki biz vahyi inkâr etmeyecek bir kavmi onların üzerinde tutmaktayız (veya tutacağız)."

"Kitap kelimesinin anlamı Beyzâvî tarafından⁵⁴ الْكِتَابُ يريد به الجنس ifadesinde de belirtildiği gibi genel olarak tüm kutsal kitaplardır." şeklinde; *Onların üzerinde tutarız* ifadesi de; وَكَّلْنَا şeklinde; *Onların korunup gözetilmesini daha önde tutarız* şeklinde tefsir edilmiştir. Aynı ifadeyi Celâleddîn ise:⁵⁵ وَكَّلْنَا بِهَا أَرْصَدْنَا لَهَا Onların vesayetini üstlenmek anlamında yorumlamıştır.

Böylece Eski ve Yeni Ahit kutsal metinlerinin koruyucularının, çeşitli Yahudi ve Hristiyan peygamberleri ya da Mu-

52 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 176 (çev.).

53 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 171 (çev.).

54 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 171 (çev.).

55 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 176 (çev.).

hammed'in ashabı oldukları varsayılır. Beyzâvî'nin yorumuna göre:⁵⁶ وهم الأنبياء المذكورون ومتابعوهم. وقيل هم الأنصار أو أصحاب النبي [104] hammed'in taraftarları ya da ashabı; ya da ona inanan herkeştir."

Burada kastedilenin kim olduğu, özellikle de kimin ima edildiği çok da önemli değildir. Asıl önemli ve net olan, Kur'an'ın o zamanlarda mevcut olan Yahudi ve Hristiyan kutsal kitapları yetkili, vahiy ürünü ve hakiki olarak ifade etmesidir; yani Kitabı Mukaddesler, putperest Kureyş tarafından reddedilmesine rağmen, Allah inanan bir insanı, güvenli bir koruma içerisinde üstün kılmıştı ya da kılacaktı. Bugünün Müslümanlarının söz konusu kutsal kitapların bozulma veya ilave yapılmasından emin olmadığı görüşünden yola çıkarak, bu vaadin o zaman için hiçbir etkisi olmadı mı? Metinde sözü geçen inanan insanların vesayetinin üstlenilmesi yanlış mı oldu? Elbette ki Muhammedîler Kur'an'ın sözlerini bu kadar itibarsız hâle getirmeyeceklerdir.

37. 6/En'âm suresi 92'nci ayet:⁵⁷

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَى بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قُرْآنًا يَتَذَكَّرُونَ وَيَتَذَكَّرُونَ كَثِيرًا وَغَلِبْتُكُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ

(Celâleddîn'in beyanına göre; bu ayetteki تَجْعَلُونَ, يَتَذَكَّرُونَ ve يَتَذَكَّرُونَ kelimeleri bazı Kur'an nüshalarında تَجْعَلُونَ, يَتَذَكَّرُونَ ve يَتَذَكَّرُونَ [105] şeklindedir).

Allah'ın kadrini gereği gibi bilemediler, Allah hiç kimseye hiçbir şey göndermedi (yani vahyetmedi) dediklerinde onlara de ki: Mûsâ'nın insanlara bir nur ve emir olarak getirdiği, sizin ("Farklı bir okumayla" onların), kâğıt tomarları hâline getirdiğiniz (ya da kopyasını yazdığınız) sizin (ya da onların) ortaya çıkardığınız

56 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 171 (çev.).

57 Doğrusu 91'inci ayet olmalıdır (çev.).

ve sizin (ya da onların) çoğunu gizlediğiniz; hem sizin hem de babalarınızın bilmediği şeylerin size öğretildiği kitabı kim gönderdi? De ki: Allah gönderdi: Sonra bırak onları, ahmaklıklarının içerisinde oyalanadursunlar (el-En'âm 6/91).

Pasaj Celâleddîn tarafından şöyle yorumlanır:⁵⁸ مَا قَدَرُوا أَنِّي إِذْ قَالُوا لِلنَّبِيِّ وَقَدْ “Onlar yani Yahudiler *kadrini bilemediler...*”; “Dedikleri zaman yani Muhammed'e; Muhammed'le Kur'an hakkındaki tartışmaları esnasında.”; تَجْعَلُونَهُ “Onlar (ya da siz) *kâğıt tomarları hâline getirin, yani onu müstakil bölümler hâlinde yazın.*” (Yahudilerin eski zamanlardan beri Eski Ahit'in farklı kitaplarını bu tür müstakil tomarlara dönüştürme tarzı olan parşömen, kâğıt ya da deri tomarlar hâlinde...); تَبْدُونَهَا أَنِّي مَا يُجِئُونَ إِبْدَاؤَهُ مِنْهُ “Onlar (ya da siz) *onları ortaya çıkarın, yani ortaya çıkmasını istedikleri şeyler.*”; وَيُخْفُوا كَثِيرًا مِمَّا فِيهَا كَتَبَتْ مُحَمَّدٌ “Onlar (ya da siz) *çoğunu saklıyorsunuz, yani içerisinde Muhammed'in vasıflarının bulunduğu şeyleri.*”

Yukarıdaki yorumlara göre bu metin Yahudilere hitap etmektedir. Bu surenin (6/En'âm) büyük kısmı Mekke'de gönderilmiştir; ancak bu ayet muhtemelen Muhammed Medine'ye gittikten sonra eklenmiş ve Yahudiler ona muhalefet etmeye başlamış olabilir. Onların iddiasına göre “Allah hiçbir şey vahyetmemişti”, yani Allah, Yahudilerin kendi kutsal kitaplarının ötesinde veya Muhammed'e ya da muhtemelen Muhammed'in Kur'an'ın kendisine Cebrail vasıtasıyla Allah katından gönderildiğini beyan ettiği şekilde hiçbir zaman maddi olarak herhangi bir şey indirmemişti (النَّزَلَ).

Buna karşılık, Muhammed, bu iddiaya bir tekzip olarak “Mûsâ'nın getirdiği kitaba”, sonra da kendi ellerindeki, sayfalara veya tomarlara ya da (Celâleddîn'in açıkladığı gibi) ayrı parçalar hâlinde kopyaladıkları şeylere işaret etmiştir. Böylece bu tür tomarları ve parçaları, Muhammed ile tartışırken

göstermek istediklerinde ileri sürebilecek; muhtemelen kendi iddialarına aykırı olduğu için göstermek istemediklerinde de saklayabileceklerdi.

Muhammed hiçbir şüphe duymaksızın Eski Ahit'te, Medine Yahudilerinin kutsal kitaplarında bulunmasına rağmen öne sürmekten kaçındıkları, kendi Risâlet'ini destekleyen kehanetler olduğuna inanıyordu.

Gerçekten bu tür pasajlar olsa da, şu anda bunları sorgulamak istemiyoruz. Açık ve tartışmanın ötesinde olan şey, metinde Muhammed'in Yahudi kutsal metinlerini vahiy mahsulü, kaybolmamış hâlen elde mevcut ve hakiki olarak kabul etmiş olduğudur. Her ne kadar Medine'deki Yahudi kabileleri ellerinde bulunan kitapların tamamını yeterince samimi bir tavırla sunmayıp, kendi gaye ve iddialarına uygun olan tomar ve nüshaları ortaya çıkarıyor olsalar da, onlardan, bu kitapların tamamını eksiksiz bir şekilde ellerinde bulunduklarını ima edecek tarzda bahsediliyordu. Burada Mûsâ'nın kitabının "İnsanlığa bir nur ve rehber" olarak nitelendirildiğine de [107] dikkat çekmek gerekir.

38. 6/En'âm suresi 93'üncü ayet:⁵⁹

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا...

İşte bu, kendinden önceki (vahiy)lerin gerçekliğini tasdik eden ve şehir ahalisini (Mekke'yi) ve çevresini uyarasin diye indirdiğimiz, mübarek bir kitaptır... (el-En'âm 6/92).

Celâleddîn ayeti:⁶⁰ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ قَبْلَهُ مِنَ الْكُتُبِ “Kendinden önceki, yani kendisinden önceki kitaplar” olarak; Beyzâvî ise:⁶¹ “Tevrat ya da Kur'an'dan önceki kitaplar” şeklinde yorumlamıştır.

Bu pasaj, doğrudan 37'nci maddede bahsedilen önceki metni takip eder. Kur'an'ın temel özelliği, özellikle “Başşehir”

59 Doğrusu 92'nci ayet olmalıdır (çev.).

60 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 177 (çev.).

61 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 172 (çev.).

(Mekke) halkı ve çevresinde yaşayanlar için tasarlanmış olarak hâlihazırda önceki kutsal kitapları onaylamasıdır.

39. 6/En'âm suresi 114'üncü ayet:

...وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَظُنُّونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

Size kitabı (her şeyi) açıklayıcı olarak indiren O'dur; kendilerine kitap verdiklerimiz de onun (Kur'an'ın), Rabbin katından hak [108] olarak indirilmiş olduğunu bilirler. Bu durumda (Ey Muhammed) sakın şüphecilerden olma (el-En'âm 6/114).

Celâleddîn ayetteki:⁶² “Kendilerine kitap verdiklerimiz, ifadesini Tevrat” ya da genel olarak Yahudi ve Hristiyan kutsal kitapları şeklinde; Beyzâvî ise:⁶³ “Kitap ehlinin inananları kastedilmiştir” diyerek açıklamıştır.

Bu, önceki pasajların (7, 13 ve 15'inci maddelerinde) olduğu gibi, Kur'an'ın içeriği ile önceki kutsal kitapların içeriği ve doktrinleri arasında bir benzerlik veya uygunluk anlamına gelir; Allah'ın kutsal kitapları uhdelere verdiği insanların tanıklığı, Kur'an'ın gerçekliğinin tatmin edici bir delili olarak ve Muhammed'in kendisinden şüphe etmemesinin bir nedeni olarak kabul edilir. Önceki pasajlarla ilgili açıklamalar burada da aynı derecede geçerlidir.

40. 6/En'âm suresi 124'üncü ayet:

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ...

Onlara bir ayet geldiğinde, onlar: ‘Allah'ın elçilerine verilenin benzeri (bir vahiy) bize de verilmedikçe kesinlikle inanmayacağız’ dediler... (el-En'âm 6/124).

Muhammed'e karşı çıkan Mekke halkı, önceki peygamberlerin kitaplarına benzeyen bir vahiy getirene kadar, Kur'an'ın [109] herhangi bir ayetini almayı reddetti. Burada dolaylı olarak, genel karakteri ve stili Arabistan'da, hatta Mekke'nin putpe-

62 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 182 (çev.).

63 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 179 (çev.).

restleri arasında bilinen Yahudi ve Hristiyan vahiylerine do-
laylı bir gönderme yapılıır.

41. 6/En'âm suresi 154'üncü ayet:

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً
لَّعَلَّهُمْ يُلْقَاؤْ رَبَّهُمْ يُؤْمِنُونَ

Sonra iyilik yapanlara nimeti tamamlamak, her şeyin açıklama-
sını yapmak için bir hidayet ve rahmet olmak üzere Mûsâ'ya ki-
tabı verdik ki Rablerinin huzuruna toplanacaklarına inansınlar
(el-En'âm 6/154).

Tam olarak anlamına gelen *Complete*/تَمَامًا kelimesi (Sa-
le'nin belirttiği gibi), "Doğru şeyleri yapacak olan kimseye
kusursuz bir talimat." anlamındadır.

Bu nedenle önceki kutsal kitaplar, kurtuluş ve rahmete
ulaştıran bir rehber olarak, mükemmel olan şeylerin içerisin-
de en eksiksiz ve kusursuz olanıdır -bu kitaplar her durumun
bir açıklamasıdır-. Onlara daha çok değer vermek gerekmez
mi? Atfedilen bu öneme rağmen, bu kutsal kitaplar neden çok
az değerli bulunuyor ve Kur'an'ın hâlihazırdaki takipçileri ta-
rafından çok az önem veriliyor?

Fakat eğer önceki kutsal kitaplar bu şekilde mükemmelse,
Kur'an'daki bu yeni vahye niçin ihtiyaç duyuluyordu? Takip
[110] eden ayet bu soruya cevap vermektedir.

42. 6/En'âm suresi 155'inci ayet:

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ * أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ
الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ * أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْ
عَلَيْنَا الْكِتَابَ لَكُنَّا أَهْدَى مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ...

Bu kitap (Kur'an), bizim indirdiğimiz mübarek bir kitaptır. Bu
nedenle ona uyun ve Allah'tan korkun ki merhamete eresiniz;
'Kutsal kitap, yalnız bizden önceki iki topluluğa indirildi ve biz
onların okumalarından habersiz idik' demeyesiniz yahut 'Eğer
bize kutsal kitap indirilseydi biz onlardan çok daha doğru yol-
da olurduk' demeyesiniz diye bunu indirdik. İşte size Rabbiniz-

den açıkça bir delil, bir hidayet ve bir rahmet geldi... (el-En'âm 6/155-157).

"Şüphesiz kutsal kitap, yalnız bizden önceki iki topluluğa indirildi' dememeniz için" ayetini Beyzâvî:⁶⁴ عَلَى طَائِفَتَيْنِ أَيُّ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى "Bunlar Yahudi ve Hristiyanlardır" şeklinde açıklamıştır.

Burada, Kur'an'ın gayesinin, "Kutsal kitaplar gerçekten Yahudi ve Hristiyanlara indirilmiştir; bize bir faydaları yoktur, çünkü yazıldıkları yabancı dili ne okuyabilir ne de anlayabiliriz. Eğer kutsal kitaplar bize Arapça olarak indirilmiş olsaydı [111] biz de onlar gibi hatta onlardan daha iyi inananlar olurduk" dememeleri için Mekkelilerin ve Arapların tüm mazeretlerinin ellerinden alınması olduğu ifade edilmektedir. Kur'an bu mazereti ortadan kaldırmak için vahyedildiğini bildirmektedir. Kur'an'ın Araplara gönderilmesi, önceki kutsal kitapların kusurlu olmasından değil (aksine, o kendini mükemmel olanlar içerisinde en kusursuzu, her konuda bir açıklama, bir rehber ve bir rahmet olarak nitelendirmektedir.), yabancı bir dilde yazılmış olmasındandı. Burada İncil'in bütünlüğüne olduğu kadar onun doğruluğuna ve berraklığına karşı da bir miktar isnat mevcuttur. İncil'in tek kusuru Arap lisanına uygun olmamasıydı. O, Arapların bilmediği yabancı bir dilde yazılmıştı ve Kur'an'ın insanlara bilgi sağlamaya çalıştığı şey tam da bu durumdur.

43. 28/Kasas suresi 44'üncü ayet:⁶⁵

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Andolsun ilk nesilleri yok ettikten sonra Mûsâ'ya düşünüp ibret alsınlar diye, bir aydınlanma, bir hidayet ve bir rahmet olarak kitabı verdik (el-Kasas 28/43).

64 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 190 (çev.).

65 Doğrusu 43'üncü ayet olmalıdır (çev.).

Buradaki göz alıcı tanıklık, sadece Tevrat'ın ilahî kökenine değil, aynı zamanda Yahudiler dışındaki bütün "İnsanları" aydınlatmak için bir nur, bir rehber ve onları uyarmak ve yön-

[112] lendirmek için bir rahmet olan değerinedir.

44. 28/Kasas suresi 47'nci ayet:

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ
مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ * وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَلَّمْتَ أَيْدِيَهُمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا
لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَتَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ * فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ
عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُوْتِيَ مِثْلَ مَا أُوْتِيَ مُوسَى أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوْتِيَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ
قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَافِرُونَ * قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَى
مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ * فَإِنْ لَمْ يَنْتَهِبُوا لَكَ ...

Yine biz (Mûsâ'ya) seslendiğimiz zaman Sina dağının yan tarafında da değildin, fakat Rabbinden bir rahmet olarak, senden önce kendilerine hiçbir uyarıcı gelmeyen bir kavmi, düşünüp öğüt alsınlar diye uyarman için sana bildiriyoruz; kendi yaptıkları sebebiyle başlarına bir musibet gelip de, Ey Rabbimiz! Bize bir Peygamber gönderseydin de vahyine uysaydık ve müminlerden olsaydık diyecek olmasalardı, seni peygamber olarak göndermezdik.

Onlara katımızdan gerçek gelince, Mûsâ'ya verilenlerin benzeri (bir vahiy) niçin buna da verilmedi (verilseydi inanacaktık) dediler. Yoksa! Onlar daha önce Mûsâ'ya verilenleri inkâr etmemişler miydi? Onlar, iki sahtekâr birbirlerine destek oluyor dediler; biz hepsini inkâr ediyoruz dediler; de ki: Eğer doğru söylüyorsanız, Allah katından, hidayete bu ikisinden daha çok ulaştıran bir kitap getirin de, ben ona uyayım. Eğer sana cevap vermezlerse...
[113] (el-Kasas 28/46-50).

سِحْرَانِ kelimesi, "İki parça büyü veya kurnazca tasarlanmış yalanlar" anlamına gelir; Bu kelime birileri tarafından, "İki büyücü" yani Mûsâ ve Muhammed; *kurnazca sahtekârlık üreten iki kişi*, anlamına gelen *سَاحِرَانِ* şeklinde de okunmuştur. Bu yüzden Beyzâvî bu kelimeyi:⁶⁶ *سَاحِرَانِ وَفِي قِرَاءَةِ سِحْرَانِ أَيْ الْقُرْآنِ*

66 Beyzâvî böyle bir açıklama yapmamıştır. Ancak bu yorum *Celâleyn*'de mevcuttur. Yorum için bk. Mahallî - Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 515 (çev.).

وَالزُّرَّاءُ “İki sihirbaz değişik bir okumayla iki parça büyü yani Tevrat ve Kur'an olarak açıklamıştır.

Burada, Muhammed'in Risâlet'inin gayesi, daha önce hiçbir uyarıcının gönderilmediği bir kavmin, yani Arapların uyarılması olarak tekraren açıklandı; haklarında bir hüküm verildiğinde bu Arapların: “Eğer bize bir peygamber gelmiş olsaydı, biz de inananlardan olurduk.” dememeleri içindir. Yine de Muhammed bir peygamber olarak ortaya çıktığında, Mekke halkı, Mûsâ'ninkiler gibi kutsal metinlerle (veya başka bir okumayla, mucizelerle) gelmediği sürece ona inanmayı reddetmiştir. Muhammed “Ama” diye cevaplamış, “Bu ne tutarsızlıktır! İddialarımı doğrulamak için benim getirdiğim, Tevrat'ın ve Kur'an'ın söylediği Mûsâ'nın vahiylerini daha önce reddetmediniz mi, onlar sadece kurnazca iki yalan, biri diğerini desteklemekte; biz bu her iki sahtekârı da reddediyoruz.” demediniz mi demıştır. Bunun üzerine Allah Muhammed'i şöyle demesi için yönlendirmiştir: “Bana bu ikisinden daha doğru bir kitap gösterin, ben ona uyayım...”

Burada, Mûsâ'nın kitabının nüfuz ve değerine yapılan tanıklık ve Mekke halkına daha gerçekçi bir istikamet çizen diğer kutsal kitaplara müracaat etme durumu gayet açık ve anlaşılabilir bir durumdadır. O zaman için Yahudilerin elinde Tevrat vardı; Muhammed'in başvuru olan öğretisinin teyidinde ve Kur'an'la bağlantısı münasebetiyle ileri sürdüğü içeriklerle, kendilerinininkinden daha doğruya ulaştıran vahiy mahsulü bir kitap getirmeleri için Kureys'e meydan okundu.

[114]

45. 28/Kasas suresi 53'üncü ayet:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ * وَإِذَا يُنزَّلُ عَلَيْهِمْ قَالَوا أَمَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ

Kendilerine ondan önce (yani Kur'an'dan önce) kitap verdiklerimiz, ona inanırlar. O (Kur'an) kendilerine okunduğu zaman, 'Ona inandık, şüphesiz o Rabbimizden gelen gerçektir, şüphesiz biz ondan önce de Müslümandık' derler (el-Kasas 28/52-53).

Kur'an'da bir kısım Yahudi veya Hristiyanların anlatıldığı veya onların adının geçtiği bölümler bu metinde, kutsal kitaplarına çok benzemesi ve buna ilave olarak, Muhammed'in Risâlet'inin bu kutsal kitapları teyit etmesi sebebiyle, sık sık bu tür bir onaylamaya ihtiyaç duyduğu varsayılmaktadır. Bu Yahudi veya Hristiyanlar, Muhammed'in ilkelerinin gerçekliği hakkındaki inançlarını ve daha önce ellerinde bulunan kitapların tamamen benzeri olduğunu açıkça dile getirdiler. "Gerçek şu ki biz daha önce zaten Müslümandık" dedikleri kadar "Eğer bu İslâm ise, kendi vahiy ürünü kitaplarımızda bulduğumuzdan daha fazla veya daha az bir şey değildir" sözünü de söylemişlerdir. Dikkat edin; bu ayet, Medine'ye hicretten önce

[115] Muhammed'in Risâlet'inin erken bir dönemine aittir.

Yukarıdaki ayetleri 7, 13, 15 ve 35'inci maddelerle ve benzer anlam içeriğine sahip diğer pasajlarla karşılaştırın.

46. 23/Mü'minûn suresi 25'inci ayet:⁶⁷

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ * وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً...

Andolsun, hidayete ersinler diye Mûsâ'ya kitabı verdik ve Meryem oğlu İsrâ'yı ve annesini büyük bir alamet kıldık... (el-Mü'minûn 23/49-50).

47. 21/Enbiyâ suresi 7'nci ayet:

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

"Senden önce de ancak kendilerine vahyettiğimiz kimse-leri (peygamber olarak) gönderdik; eğer bilmiyorsanız o zaman kitap ehline sorun." (el-Enbiyâ 21/7).

Celâleddîn'in belirttiğine göre:⁶⁸ "Biz vahyettik sözcüğü değişik bir okumayla *بالنون* *onların içerisinde* *bi-rine vahyedir* şeklinde de okunmuştur.

67 Doğrusu 49 ve 50'nci ayetler olmalıdır (çev.).

68 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 421 (çev.).

Beyzâvî'nin bildirdiğine göre: ⁶⁹أَهْلُ الذِّكْرِ الْعُلَمَاءُ بِالتَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ “*Kitap ehli olanlar* Tevrat ve İncil'den bilgi sahibi olanlar anlamına gelmektedir.

Beyzâvî ayete şu yorumu getirmiştir: ⁷⁰إِلَّا “Bu ayet, Kureyş'in: Ne! Bu (sizden istekte bulunan kişi) sizin gibi ölümlü varlıktan başka bir şey mi sanki? sözüne verilmiş bir cevaptır. Allah onları eski peygamberlerin gerçek karakterleri ile ilgili kitap ehline soru sormaya yönlendirdi.” [116]

Bu nedenle kutsal kitapların sahibi olan Yahudi ve Hristiyanlara yönelen Muhammed, iddialarını ve öğretisini teyit etmek üzere, kendi zamanındaki Yahudi ve Hristiyanlarca geçerliliğini yitirmemiş ve onların hâlâ geçerli olarak kabul edilen kutsal kitaplarına fiilen başvuruda bulundu. İslâm Peygamberi ve onun bugünkü takipçileri arasında ne kadar da büyük bir fark var! O, Eski ve Yeni Ahitlerin kutsal metinlerini kendi iddialarının temeli ve saldırıya uğradığında da temel dayanağı yapmayı tasarlıyordu; bu günkü Müslümanlar ise, bu kutsal kitapların gücünü kırmak için nafile teşebbüslerle günlerini geçiriyorlar.

48. 21/Enbiyâ suresi 49'uncu ayet:

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءَ * وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ * الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ * وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ

Andolsun, biz Mûsâ ile Hârûn'a, takva sahibi insanlar için ayırt etmeye sebep olan (Furkânı), bir nur ve öğüt olarak verdik; onlar, Rablerinden içten içe korkarlar ve onlar (Kıyamet günü)nün geleceği saatten de endişe duyarlar. İşte bu da bizim indirdiğimiz mübarek bir öğüttür; şimdi siz bunu mu inkâr ediyorsunuz? (el-Enbiyâ 21/48-50).

69 Beyzâvî'de böyle bir ibare yoktur. Bu ibare *Celâleyn*'den alınmıştır. Bk. Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 421 (çev.).

70 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 4: 46 (çev.).

Burada Mûsâ'ya indirilen Furkân (doğruyu yanlıştan ayırt eden) olarak adlandırılan kitaplardan, doğruyu gösteren bir [117] nur, Allah'tan sakınan ve kıyamet saatini endişeyle bekleyen müminlere bir öğüt şeklinde övgü dolu bir dille bahsedilmektedir. Öyleyse neden burada bahsedilen kişilikte biri olmaya heves eden, bu kutsal kitabı inceleyen ve ilahî ikazları ile kendilerini aydınlatmaya çalışan dindar Müslümanlar olunmasın?

Kur'an'ın bu ayette Tevrat hakkında kullandığı övgü dolu üslubu, kendisi için kullanmadığını akılda tutmak gerekir.

“el-Furkân” ismi, Kur'an'da, Tevrat için olduğu gibi, Kur'an'ın bizzat kendisi için de özel bir sıfat olarak kullanılmaktadır.

Başka yerlerde olduğu gibi buradaki ifadelerin de anlamı, genel itibarıyla hakiki müminlerin dindarlığını ve takvasını besleyen, ruhlarını aydınlatan bir kitaba işaret etmektedir. Kur'an'ın yazarı hakkında, İncil'in ileri sürdüğü kanaat bundan ibarettir.

49. 21/Enbiyâ suresi 105'inci ayet:

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

Andolsun, biz Kanun'dan sonra Zebûr'da da, 'Yeryüzüne benim dürüst kullarım varis olacaktır' diye yazdık (el-Enbiyâ 21/105).

Beyzâvî ayetteki:⁷¹ في الزَّبُورِ فِي كِتَابِ دَاوُدَ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَيُّ التَّوْرَةِ “Zebûr'da ifadesini, Dâvûd'un kitabı; Zikir'den sonra tabirini de, Tevrat olarak yorumlamıştır. Diğerleri de Zübür'ün genel [118] anlamda tüm kutsal kitaplar olduğunu söylemiştir.

Her nasılsa bu ayet, Eski Ahit'ten doğrudan bir alıntıdır. Biz onu 37/29 Mezmur'da bulduk: *Doğrular dünyevi miras alacak ve orada sonsuza dek kalacaklar.*

Yahudi ve Hristiyanlar arasında hâlâ geçerliliğini koruyan ve kullanımda olan Mezmurlar vahyinin bu itirafı, Kur'an'ın

her bölümünde İncil'in bahis konusu edildiği iddiası ile uyum içerisindedir.

50. 17/İsrâ suresi 2'nci ayet:

وَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا

Mûsâ'ya kitabı verdik ve 'Benden başkasını dost edinmeyin' (di-yerek) onu İsrâiloğullarına bir hidayet kaynağı kıldık (el-İsrâ 17/2).

Celâleddîn ayetteki:⁷² “وَفِي قِرَاءَةِ يَتَّخِذُوا” *Edinmeyin* ifadesinin farklı bir kıraatte, *onlar edinmesinler* şeklinde olduğunu ve ayetteki *kitabın* da: الكتاب التوراة Tevrat olduğunu bildirmiştir.

51. 17/İsrâ suresi 4, 5 ve 7'nci ayetler:

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لُتُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلِتَعْلُنَ عُلُوًّا كَبِيرًا * فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ... * ... فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ... [119]

Biz kitapta İsrâiloğulları'yla ilgili olarak şöyle dedik: “Yeryüzünde mutlaka iki defa fesat çıkaracak, çok kibirleneceksiniz. Bu iki (fesattan) ilkinin zamanı gelince, üzerinize güçlü kuvvetli kullarımızı gönderdik... ..Nihayet ikinci (fesat) tehlikesinin vakti gelince... (el-İsrâ 17/4-5, 7).

Beyzâvî ve Celâleddîn ayetteki: “*Kitap* kelimesini الْكِتَابُ Tevrat olarak açıklamışlardır.⁷³

Bu pasaj, Eski Ahit'teki bazı kehanetlere atıfta bulunarak, Yahudilerin iki kez kötülük yapacağını ve kibirli bir şekilde Allah'ı gücendireceğini ve iki kez günahlarının cezasına çarptırılacağını öngörmektedir. Burada bahsi geçen şey aslında geçip gitmiş bir kehanettir. Yedinci ayetteki konunun devamından, mabedin ilki esaret esnasında ikincisi de Titus tarafından olmak üzere iki kez yıkıldığına dair bir kinaye yapılmış gibi görünmektedir.

72 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 366 (çev.).

73 Beyzâvî, *Envâr-u't-tenzîl*, 3: 248; Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 366 (çev.).

52. 17/İsrâ suresi 55'inci ayet:

...وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا

[120] ...Doğrusu biz peygamberlerin kimini kiminden üstün kıldık; Dâvûd'a da Zebûr'u verdik (el-İsrâ 17/55).

49'uncu maddedeki (el-İsrâ 21/105) pasajı ile karşılaştı-
rın; o pasajda, burada sözü geçen Zebûr'dan bir alıntı yapılmıştır.

53. 17/İsrâ suresi 102'nci ayet:⁷⁴

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَاسْأَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ...

Andolsun, biz Mûsâ'ya apaçık dokuz alamet verdik. Bunu İsrâîloğullarına sor... (el-İsrâ 17/101).

Celâleddîn ayetteki:⁷⁵ “*Sen bunu sor* ifadesini فَاَسْأَلْ يَا مُحَمَّد şeklinde açıklamıştır. Allah bu pasajda, Mûsâ tarafından Firavuna gösterilen dokuz mucize kisasının doğrulanması için Muhammed'den İsrâîloğullarına başvurmasını istemiştir. Böyle bir doğrulama elbette, bu ayetin doğruluğunun bir kanıtı olarak burada bahsi geçenlerin kutsal kitapları aracılığıyla yapılabilir.

54. 17/İsrâ suresi 108'inci ayet:

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا * وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا * وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا

[121]

De ki: Siz ona (Kur'an'a) inanın veya inanmayın, şu bir gerçektir ki, daha önce kendilerine (ilahî vahiy) bilgisi verilen kimseler kendilerine onun okunduğunu işitince derhal yüzüstü secdeye kapanırlar ve: 'Rabbimizi tesbih ederiz, Rabbimizin vaadi mutlaka gerçekleşir' derler. Ağlayarak yüzüstü yere kapanırlar ve o, onların saygısını arttırır (el-İsrâ 17/107-109).

74 Doğrusu 101'inci ayet olmalıdır (çev.).

75 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 377 (çev.).

Beyzâvî ayetin:⁷⁶ “İlahî vahiy bilgisi daha önce kendilerine verilenler bölümünü, الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ وَهُمْ الْعُلَمَاءُ الَّذِينَ قَرَأُوا, önceki kutsal kitapları okuyan, (Muhammed’e) indirilenin hakikatini ve peygamberlik alâmetlerini bilen âlimler” olarak; Celâleddîn ise:⁷⁷ وَهُمْ “Bu kişiler kitap ehli içindeki inananlar” şeklinde açıklamıştır.

Burada Allah Muhammed’e, iman etmeyen Mekkelilere, “İman edip etmemekte serbest olduklarını, -ellerinde önceki ilahî vahiyler olması sebebiyle bir karara varmalarının daha kolay olabileceği- kitap ehlinin Kur'an'a inandıklarını ve kendi kutsal kitaplarının bir teyidi olarak Kur'an'ın verdiği haberlerden memnun kaldıklarını” söylemesini istemiştir.

Bu ayet, bir kısım kitap ehli hakkında Kur'an'ın tanımlaması ve İslâm'ın öğretilerinin onların kendi kutsal kitaplarının içeriğiyle uyum içerisinde olmasına ilişkin daha önceki pasajlarda dikkat çekilen hususlarla (bk. 7, 13'üncü... maddeler) uyum içersindedir.

[122]

55. 16/Nahl suresi 43'üncü ayet:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ
* بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نَزَّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Senden önce de, kendilerine vahiy indirdiğimiz kişilerden başkasını peygamber olarak göndermedik; eğer bilmiyorsanız kitap ehli olanlara sorun. (Biz onlara) o peygamberleri apaçık deliller ve kitaplarla (gönderdik). İnsanlara indirdiklerimizi kendilerine açıklamak için ve belki düşünürler diye sana da uyarıcı kitabı indirdik (en-Nahl 16/43-44).

Yukarıdaki pasajın ilk bölümü 21/İsrâ suresi 7'nci ayet ile aynıdır; 42'nci maddeye de bakılabilir.

Ayrıca bu, eski peygamberlerin ilahî mucizeleri ve kutsal kitaplarına da bir gönderme içermektedir.

76 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 3: 269 (çev.).

77 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 377 (çev.).

56. 13/Ra'd suresi 39'uncu ayet:⁷⁸

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُكْذِرُ بَعْضَهُ...

Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler sana indirilen vahiyden memnun olurlar. Fakat sana karşı olan gruplardan, onun bir kısmını inkâr eden de vardır... (er- Ra'd 13/36).

Celâleddîn ayetteki:⁷⁹ "Onlar sevinirler ifadesini, يَفْرَحُونَ onların elinde bulunanla uygunluğu sebebiyle"

[123] şeklinde yorumlamıştır.

Bunu, Kur'an'ın, Yahudi ve Hristiyanların kutsal metinlerine şahitlik etmek suretiyle gösterdiği uyum açısından (7, 13, 15... numaralı maddelerdeki gibi) pasajlarla karşılaştırın.

57. 13/Ra'd suresi 45'inci ayet:⁸⁰

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ

O inkârcılar, 'Sen peygamber gönderilmedin' diyorlar; onlara de ki: Sizinle benim aramda şahit olarak bir Allah, bir de kitap bilgisine sahip olanlar yeter (er- Ra'd 13/43).

Celâleddîn ayetteki:⁸¹ "Bir de kitap bilgisine sahip olanlar ifadesini وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ مِنْ مُؤْمِنِي الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى Yahudi ve Hristiyanların inananları" olarak yorumlamıştır.

Bu pasajın gayesi de tıpkı önceki pasaja benzemektedir. Muhammed'in Mekke'deki şahitleri, ayette ifade edildiği gibi, Allah'ın bizzat kendisi ve kendi vahiy mahsulü kutsal metinleri hakkında bilgi sahibi olup, Muhammed'in, Kur'an lehine tanıklık yapmaları için müracaat ettiği bazı Yahudi ve Hristiyanlardı.

58. 29/Ankebût suresi 27'nci ayet:

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ...

78 Doğrusu 36'ncı ayet olmalıdır (çev.).

79 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 328 (çev.).

80 Doğrusu 143'üncü ayet olmalıdır (çev.).

81 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 329 (çev.).

Ona (yani İbrâhim'e) İshâk ve Ya'küb'u verdik, soyundan gelen- [124]
lere de peygamberlik ve kitap bağışladık... (el- Ankebût 29/27).

Beyzâvî ayetteki:⁸² *وَالْكِتَابَ يَرِيدُ بِهِ الْجَنَى* "Kitab kelimesini vahiy mahsulü olan genel manada peygamberlere verilen dört kitap" olarak; Celâleddîn ise:⁸³ *وَالْكِتَابَ بِمَعْنَى الْكُتُبِ أَيْ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ* "Ayetteki kitaplardan kastedilenin, Tevrat, İncil, Zebûr ve Kur'an" olduğu şeklinde yorumlamıştır.

Bu ilahî kitaplar, (bu pasaja göre) İbrâhim'in soyu içerisinde muhafaza edilmiştir. Muhammedî tefsirlerin yanında metnin akışı da, söz konusu kutsal kitapların, yani Eski ve Yeni Ahitlerin İbrâhim'in soyundan olanlar arasında muhafaza altına alındığını ve nesilden nesle aktarıldığını ifade etmektedir.

59. 29/Ankebût suresi 46'ncı ayet:

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

İçlerinden haksızlığa sapanlar dışında kitap ehliyle mücadelenizi sadece en güzel yolla sürdürün ve deyin ki: Bize indirilene de size indirilene de inandık. Bizim ilahımız da sizin ilahınız da birdir. Biz O'na boyun eğmişizdir (el-Ankebût 29/46). [125]

Ayetin metni, bu dönemde Muhammed'in Yahudi ve Hristiyanlara, onların dininin yerine yeni bir din ikame etmek için yetkili kılınmış biri gibi davranmaktan ziyade, onların kendi dinleriyle kendini tanımlayan birinin tarzında hitap ettiğini göstermektedir. Her hâlükârda bu metin, Yahudi ve Hristiyanların Mekke'nin peygamberinin onların kutsal kitaplarını tüm gerekli noktalarda desteklemeye ve onaylamaya hazır bulunmasına ve açıkça endişe duyduğu ikon, aziz kişiler ve meleklerle tapınma uygulamasının kötüye kullanımını ıslah etmesinden dolayı mutluluklarının, ama bu mutluluk "Mem-

82 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 4: 193 (çev.).

83 Mahallî - Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 524 (çev.).

nuniyet ve minnetten kaynaklanan bir ağlamaklı mutluluk değil" doğal bir mutluluk olduğunun bazı sebeplerini anlamamıza imkân vermektedir.

Ayrıca, Muhammed'in Yahudi ve Hristiyanların kutsal kitapları hakkındaki kanaatine, onlara karşı duyduğu saygı ve hürmete dair bu pasajdan daha güçlü bir kanıt olamaz: "Bize indirilene de size indirilene de inanıyoruz, bizim ilahımız da sizin ilahınız birdir ve biz O'na boyun eğdik."

Muhammed'in zamanındaki Müslümanlar ve daha sonraki nesil, Yahudi ve Hristiyanlar arasında yaygın bir kullanımı olan Tevrat ve İncil'in, Muhammed'in bahsettiği kitaplar olmayıp daha farklı kitaplar olduğunu öne süren günümüz Muhammedîlerinin bazılarının sergilediği talihsiz küçümseme tavırlarına gülerlerdi. Böyle bir varsayım müthiş bir haksız-
[126] ıktır ve Kur'an'ın tüm içeriğiyle de taban tabana zıttır.

60. 29/Ankebût suresi 47'inci ayet:

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ...

İşte böylece biz sana kitabı (Kur'an'ı) indirdik ve kendilerine kitap verdiklerimiz ona inanırlar... (el-Ankebût 29/47).

Bu ayet önceki pasajın bir devamıdır.

Celâleddîn ayetteki:⁸⁴ "Kutsal kitaplar ifadesini, الْكِتَاب hem عبد الله بن سلام وأحزابه، أو ⁸⁵ Beyzâvî ise: "Onlar, Abdullah b. Selâm ve arkadaşları ya da (Eski ve Yeni Ahit sahipleri olan) kitap ehli olan her iki gruptur." şeklinde açıklamışlardır. Yine Celâleddîn ayetteki:⁸⁶ "Gerçekten biz sana kitabı indirdik bölümünü, وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ الْفُرْآنَ كَمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْهِمُ التَّوْرَةَ وَغَيْرَهَا onlara Tevrat'ı indirdiğimiz gibi sana da Kur'an'ı indirdik şeklinde açıklamıştır.

84 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 527 (çev.).

85 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 4: 196 (çev.).

86 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 527 (çev.).

Böylece Kur'an'ın da tıpkı önceki kutsal kitaplar gibi elimize ulaştığı anlaşılmıştır. İndiriliş şekil ve tarzı ile kaynağının aynı olduğu ortaya çıkmıştır. Kur'an'ın gayesi -en azından en büyük gayesi- önceki kutsal kitapları teyit etmektir. Bu nedenle, Kur'an'ı ilahî bir kitap olarak kabul eden Muhammedîler, bu kutsal kitapları da ilahî olarak algılamak ve onları [127] Kur'an'a gösterdiği şekildeki bir saygıyla değerlendirmek zorundadırlar.

61. 7/A'râf suresi 158'inci ayet:⁸⁷

...فَسَاكُتِبْهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ يَنْجُونَ
الرُّسُولَ النَّبِيُّ الْأَمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ...

...Ayrıca onu (rahmetimi) Allah korkusu taşıyanlara, zekâtı verenlere ve ayetlerimize inananlara yazacağım; onlar, ellerindeki Tevrat'ta ve İncil'de yazılı (tanımlanmış) buldukları o elçiye, -ümmî Peygambere- uyarlar; Peygamber onlara iyiliği emreder... (el- A'râf 7/156-157).

Bu ayet, İsrâillilerin altın buzağıya taptığı zamanlarda, Allah'ın Mûsâ'nın duasına verdiği farz edilen bir cevapta gerçekleşmiş ve ahir zamanda ortaya çıkacak olan peygamberin, bir kehanet duyurusu olarak Mûsâ'ya ilanı şeklinde sunulmuştur. Şimdi bu hayali tahminde, Allah, Muhammed'in kavmine: "Onu (Muhammed'i önceki kitaplarda) yazılmış bulacaklar" yani, onu "Kendilerince Tevrat ve İncil'de" tanımlanmış bulacaklar, şeklinde bir söz söylemiş olarak sunulmaktadır. Beyzâvî ve Celâleddîn de aynı şeyi söylemiştir:⁸⁸ Onlar Muhammed'i orada بِاسْمِهِ وَصِفَتِهِ "İsim ve nitelikleriyle" yazılmış bulacaklardır.

Bu nedenle ayet, Yahudi ve Hristiyanların ellerindeki kutsal kitaplarda Muhammed'in Risâlet'ine ve iddialarına dair [128]

87 Doğrusu 156-157'nci ayetler olmalıdır (çev.).

88 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 3: 37; Mahallî - Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 217 (çev.).

birtakım kanıtlar olduğu yönünde iddialar bulunan daha önceki birçok pasaja karşılık gelmektedir. Ayette “Aralarında” ya da *عِنْهُمْ* “Yanlarında” gibi tabirlerin bulunması, Tevrat ve İncil’in, Muhammed’in zamanındaki Yahudi ve Hristiyanlar arasında geçerli birer kitap olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca burada bu Kur’an metinleri, Allah’ın Mûsâ’ya emredici bir talimatıymış gibi sunulur. Bu nedenle, genel olarak yedinci yüzyılda Yahudi ve Hristiyanların sahip olduğu kutsal kitapların, Kur’an’ın öğretisine göre otantik, gerçek ve tahrifattan uzak olduğu açıktır.

62. 7/A'râf suresi 160'ıncı ayet:⁸⁹

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَتَّبِعُونَ

Mûsâ'nın kavminde, hak yolu gösteren ve onun rehberliğinde âdil davranan bir topluluk da vardır (el- A'râf 7/159).

Eğer bir an için, bazı Yahudilerin kutsal kitaplarını gizlice kurcalayarak, Muhammed'e tanıklık içeren bölümleri silmek için bir girişimde bulunduğunu varsayarsak, bu ayette sözü edilen adil ve dürüst Yahudiler böyle bir girişime katılır ya da buna izin verirler miydi? En azından Mûsâ'nın kitap tomarlarını koruyarak, gelecek kuşaklara aktarmazlar mıydı? Muhammed, kendisinin birtakım sözde kehanetlerine ve bu kutsal kitaplardaki gönderiliş gayesine uygun diğer kanıtlara müracaat ederken, İslâm'ı benimseyen bu dindar Yahudiler [129] dikkatlice ve dindar bir tavırla, bu doğru ve hakiki Tevrat nüshalarını, Muhammed'in iddialarının en değerli delili, Yahudi kardeşlerinden dinlerinden ayrılıp ve İslâm'ı takip etmelerini istemenin tam bir gerekçesi olarak, içindeki kanıtları ve öngörülerıyla birlikte koruyup, babadan oğula elden ele taşımazlar mıydı? Kendi kardeşleri tarafından şimdiye kadar böyle bir ekleme veya silmeye dair adı kötüye çıkmış bu teşebbüs yapılmış olsaydı ve Muhammed'in sözde kehanetleri, dinlerini değiştirmemiş Yahudiler tarafından titizlikle, sahip

89 Doğrusu 159'uncu ayet olmalıdır (çev.).

oldukları şekliyle korunan nüshalarda bulunsaydı, bunları elbette ki bugüne taşırlardı.

63. 7/A'râf suresi 167-169'uncu ayetler:

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ * وَقَطَعْنَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَمَّا مِنْهُمْ الضَّالُّونَ وَمِنْهُمْ ذُوْنَ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ * فَخَلَفَ مِنْ بَغْدِهِمْ خَلْفٌ وَرَثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُ الَّذِي أَخَذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ...

(Hatırla!) Bir zamanlar Rabbin, kıyamet gününe kadar onlara [130] (yani Yahudilere) en ağır cezayı verecek kimseleri üzerlerine göndereceğini bildirmişti; şüpheşiz rabbinin ceza vermesi çabuktur; yine O çok affedici, çok merhametlidir. Onları yeryüzünde milletlerin arasına dağıttık; onlardan bazıları iyi kimselerdir, bazıları da böyle değildir. Bunları, belki dönüş yaparlar diye, nimetlerle de sıkıntılarla da imtihan ettik. Onların ardından kitaba vâris olan ve 'Nasıl olsa bağışlanacağız' diyerek şu dünyanın geçici menfaatine sarılan bir kuşak geldi. Eğer önlerine bu gibi menfaatler çıksa hemen onu kabul ederler. Yoksa! Bunlardan, Allah hakkında gerçek olandan başka bir şey söylemeyeceklerine dair kitabın öngördüğü bir söz alınmamış mıydı? Onlar kitapta bulunanı da özenle okumuşlardı (el- A'râf 7/167-169).

Bu pasaj muhtemelen Medine'de, Muhammed ile Yahudiler arasında bir ihtilaf ortaya çıkmaya başladığı zamanlarda vahyedilmişti.

Bu pasajda, hakikat yanlış tanıtıldığı için Yahudilere karşı bir itham mevcuttur. Ancak bu itham, en azından onların kutsal kitaplarını titizlikle korudukları hususunu etkilememektedir: Nasıl ki Müslümanlar üstü kapalı olarak Hristiyanların kutsal kitaplarının gerçek ve bozulmamış olduğunu kabul etmelerine rağmen onları devamlı olarak suçluyorlarsa, bu gün de bu suçlama, gerçeğin üstü örtülerek aynı insanlar tarafından Yahudilere yapılmaktadır.

Diğer yandan, pasaj, “Kitabı Mukaddesi”, “Mirasçı” olarak, yani Yahudiler arasında nesilden nesle aktarılan bir kitap olarak sunmak suretiyle canlı bir tanıklık ortaya koymaktadır.

Yahudiler ayrıca, *وَدَرَسُوا مَا فِيهِ*- kitaplarında olan şeyleri sürekli okuyor olmalarına rağmen, Allah hakkında hakikatten başka bir şey konuşmayacakları (yani gerçeği yanlış tanıtmayacakları) *şeklindeki sözlerini bozmakla; ya da dikkatle incelemek veya özenle okuyup öğrenmek yerine, zorla درس okumakla suçlanmaktadırlar*. Bu nedenle, vahiy mahsulü olan kutsal kitapları okumaları ve yanlış beyan ettikleri gerçeği bilmeleri sebebiyle suçlarının ağırlaştırıldığı iddia edilmektedir. Böylece metin, Muhammed’in doğruluğunu tasdik ettiği Yahudilerin ellerindeki kutsal metinlerin yaygın bir şekilde ve sürekli olarak kullanımda olduğunun ve okunduğunun da bir kanıtıdır.

Yahudilerin dağınıklığına ilişkin kehanet ifadesine dikkatinizi çekerim.

64. 7/A'râf suresi 170'inci ayet:

...وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ أَفْلا تَعْلَمُونَ * وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَقْصِيحُ أَجْرَ الْمُضْلِحِينَ

...Hâlbuki Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için ahiret hayatı (şimdikinden) daha hayırlıdır. Niçin anlamıyorsunuz? (Bir sonraki hayatın mükâfatı) kitaba sımsıkı sarılıp namazı gözetenler içindir, gerçekten biz dürüst insanların ecrini asla zayi etmeyeceğiz (el- A'râf 7/169-170).

Bu ayet, 63'üncü maddede yer alan pasajın bir devamıdır. Yahudilere hitap etmektedir ve sadece vahiy mahsulü kutsal kitapların aralarında ortak kullanımda olduğunu göstermekle kalmayıp aynı zamanda Yahudilerin بِالْكِتَابِ onu ellerinde sımsıkı tutmaları da Allah tarafından bildirilmektedir; [132] dahası, bunu yapanların gelecek hayatta eksiksiz bir ödül kazanacaklarını ima etmektedir. Hâlbuki insanlar, gerçek ve bozulmamış olan bir kutsal kitaptan başkasının, herhangi bir

kişi tarafından "Sımsıkı tutulması" nedeniyle övülmezlerdi. Celâleddîn, burada, dindar Yahudilerden biri olduğu belirtilen Abdullah b. Selâm'ı örnek gösterir.⁹⁰

Öyleyse, bu dininden dönmüş Yahudilerin, Muhammed zamanında, hatta onun zamanından öncesinde bile nesilden nesle aktararak elde tutmuş oldukları kutsal kitaplar, şu anda ellerinde bulunanlarla aynı değilse, sımsıkı tutmaya yönlendirildikleri kutsal kitaplar nerededir?

65. 74/Müddessir suresi 30'uncu ayet:

عَلَيْهَا تِسْعَةُ عَشْرَ * وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً
لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَوِيَ الَّذِينَ آمَنُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَزَاتَبَ الَّذِينَ
آمَنُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ...

Onun (Cehennem) üzerinde on dokuz melek vardır; biz cehennem işlerine bakmak için meleklerden başkasını görevlendirmedik; onların sayısını açıklamadık da inkâr edenler için bir sınama vesilesi yaptık; böylelikle kendilerine kitap verilenler kesin olarak inansınlar, inananların imanı artsın; kendilerine kitap verilenler ve müminler şüpheye düşmesinler... (el-Müddessir 74/30-31)

Bu Mekkî bir suredir, fakat metnin bu bölümünün Muhammed Medine'ye gittikten sonra sureye ilave edildiğine inanılmaktadır.

Anlaşılmaz bir pasajdır. Ama burada Cehennem bekçileri hakkında söylenenler ile aynı konuda, kitap ehlinin kutsal metinlerinde söylenenler arasında sözde tesadüflere dikkat çekiliyor gibi görünmektedir ki, bu rastlantı, kitap ehli ve gerçek inananlar için bir inanç zemini olarak ileri sürülmüştür. Beyzâvî de ayeti:⁹¹ ليكتبوا اليقين بنبو محمد وصدق القرآن لما رأوا ذلك "Kitap ehli kendi kutsal metnindekine uygun olduğunu gördüklerinde Muhammed'in Risâlet'ine ve Kur'an'ın gerçekliğine inanabilirlerdi." şeklinde açıklamıştır.

90 Bk. Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 220 (çev.).

91 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 5: 262 (çev.).

- [134] Bu yorum, aynı açıklamanın daha önce alıntılanmış olan önceki bölümleriyle de uyusmaktadır.

Medine'de İnen Surelerden Pasajlar

İlk fasılda alıntılanan pasajların tümü, içerikleri itibarıyla birkaç istisna dışında gerçekten Mekke'de indirilmiş olmasından dolayı Mekki olarak adlandırılan surelerde yer almasına rağmen, bu pasajlardan birkaçının daha sonrasına veya Medine dönemine ait olduğu açıktır. Bu ayetlerin hicretten sonra ya da Muhammed'in Mekke'den ayrılışından sonra şu anda bulundukları surelere eklenmiş olma ihtimali mevcuttur. Ancak, aşağıdaki fasılda yer alan metinlerin hepsi de daha sonrasında ya da Medine dönemiyle sınırlıdır. Medine Yahudileri ile Muhammed arasında düşmanlığın nasıl ortaya çıktığı, bu çalışmanın sonuç bölümünde kısaca açıklanacaktır ve bu husus aşağıdaki bölümleri okurken akıldan çıkarılmamalıdır.

66. 2/Bakara suresi 1-5'inci ayetler:

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ * الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ * وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ * أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

[135]

İşte bu; kendisinde asla şüphe olmayan bir kitaptır, takva ehli olanlar için bir rehberdir; onlar gayba iman ederler, namaza özen gösterirler, kendilerine verdiklerimizden hayra harcarlar; Sana indirilene ve senden önce indirilene iman ederler ve ahirete de onlar kesin olarak inanırlar. Rablerinin gösterdiği yol üzerinde yürüyenler ancak onlardır ve kurtuluşa erenler de yalnızca onlardır (el-Bakara 2/2-5).

Celâleddîn ayetteki:⁹² “Senden önce indirilenler ifadesini, Tevrat, İncil ve diğer kutsal kitaplar olarak açıklamıştır.

Bu pasaja göre “Kurtuluşa erenler” ve “Rablerinin gösterdiği yol üzerinde yürüyen” insanların sadece Kur'an'a değil, aynı zamanda Kur'an'dan önce indirilen kutsal kitaplara da inanmaları gerektiğini aklınızdan çıkarmayın. Samimi Müslümanların, kitaplarının ilk sayfasında açık bir şekilde yer alan bu pasajlar varken, burada bahsedilen kutsal kitapları incelememeleri, onların içeriğiyle tanışmamaları ve kutlu emirlerine uymamaları çok gariptir. Bu tür insanların, gözleri körelmiş ve kalpleri katılaşmış değil midir?

[136]

67. 2/Bakara suresi 40'inci ayet:

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أَوْفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ * وَأْمِنُوا بِمَا أُنْزِلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ * وَلَا تَلْبَسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Ey İsrâiloğulları! Size verdiğim nimetimi hatırlayın, bana verdiğiniz sözü yerine getirin ki ben de size vadettiklerimi vereyim; benden sakının ve yanınızda bulunanı (kutsal kitabı) tasdik edici olarak indirdiğime iman edin; sakın onu inkâr edenlerin ilki olmayın; ayetlerimi az bir fiyata satmayın; bilerek hakkı bâtıla giydirmeyin, hakkı gizlemeyin (el-Bakara 2/40-42).

Celâleddîn ayetteki: “*Yanınızda bulunan* ifadesini Tevrat ya da Pentatök/Tevrat'ın ilk beş kitabı” olarak yorumlamıştır.⁹³

Medine’de Kur'an tıpkı Mekke’de indirilen surelerde olduğu gibi İsrâiloğullarının elindeki kutsal kitapların gerçek olduğunu onaylamaya devam etmektedir. Ancak İsrâiloğulları [Medine Yahudileri], Muhammed’in kendi lehinde vermelemini istediği; muhtemelen de vermeleri gerektiğine inandığı desteği ve şahitliği vermemişlerdir. Bu nedenle, onlara, hem gerçeği çarpıtmamalarını hem de onun hiçbir parçasını gizlememelerini tavsiye etmektedir.

93 Celâleyndeki ibare aynen şu şekildedir: لِمَا مَعَكُمْ مِنَ التَّوْرَةِ بِمُؤَافَقَتِهِ لَهُ فِي التَّوْحِيدِ وَالنَّبُوءَةِ “Sizin yanınızda bulunan; tevhit ve nübüvvet hususunda Kur'an'a uygunluk gösteren Tevrat'tır.” Bk. Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 10 (çev.).

Hristiyanlar da Yahudileri, benzer gerekçelerle, Kitabı Mukaddesleri yanlış yorumlamakla ve Mesih'in peygamberliği-
[137] nin İsa'da gerçekleştiğini kabul etmemekle suçlamaktadır; ancak onlar da Yahudiler kadar Yahudi kutsal kitaplarına inanmaktadır. Hristiyanlarınkı de metindeki ithama yakın bir kıyaslamadır.

"Gerçeği az bir fiyata satma" ifadesi, Yahudilerden başkalarına da benzer bir anlamda sıklıkla kullanılmıştır. Bu sureler için bakınız: el-Bakara 2/16; Âl-i İmrân 3/76; Yûnus 10/10; en-Nahl 16/95.

68. 2/Bakara suresi 53'üncü ayet:

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Doğru yolu bulasınız diye Mûsâ'ya kitabı ve (*hak ile bâtılı birbirinden ayıran*; *Furkân*) hükümleri verdik (el-Bakara 2/53).

Beyzâvî ve Celâleddîn ayetteki:⁹⁴ "*Kitap* ifadesini Tevrat olarak yorumlamıştır. Pentatök burada, aynı terim olarak Kur'an için de kullanılan, el-Furkân ile aynı anlamdadır. Bk. madde 48.

69. 2/Bakara suresi 75'inci ayet:

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يَحْزِقُونََهُ مِنْ
بَعْدِ مَا عَقِلُوا لَهُمْ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Yoksa! Bunların size inanacaklarını mı umuyorsunuz? Oysa içlerinden bir grup, Allah'ın kelamını işitir, iyice anladıktan sonra, onu bilerek tahrif ederdi (el-Bakara 2/75).

Burada kendilerinden bahsedilenler hâlâ İsrâilîloğullarıdır. Celâleddîn ayetin:⁹⁵ "Onların inanmaları bölümünü, *أَنْ يُؤْمِنُوا* *يَسْمَعُونَ*, *الْيَهُود* Yahudiler; *Allah'ın kelamını işitirler* bölümünü ise, *يَسْمَعُونَ* *كَلَامَ اللَّهِ* Tevrat olarak; Beyzâvî de ayetteki:⁹⁶ "*Allah'ın*

94 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 1: 80; Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 12 (çev.).

95 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 16 (çev.).

96 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 1: 89 (çev.).

kelamını iştirirler ifadesini, التوراة كَلَامَ اللَّهِ یعنی Tevrat; *sonra onu tahrif ederler* ifadesini ise, ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ كَتَمَ مُحَمَّدٌ آيَةَ الرِّجْمِ أَوْ, Muhammed'in vasıfları, recm ayeti, kitabın yorumu ya da arzularına uygun olarak tefsir edilmesi" olarak yorumlamıştır. Daha sonraki tefsir, kendi içinde doğal, Kur'an'ın tamamında Yahudilerle ilgili olan diğer bildirimlerle tutarlı ve Hristiyanların kutsal kitapları hakkında olduğu gibi baştan sona Yahudiler lehine oluşmuş bir tanıklık olarak açıkça kabul edilebilecek bir yorumdur.

Pasajda sözün varmak istediği anlam şu şekildedir: "Yoksa! *Kendi kutsal kitaplarında da bulunan, Allah kelamındaki gerçeği daha önce duyduklarını* ve bu gerçeği kasten saptırdıklarını gördüğünüz hâlde yine de Yahudileri gerçeğe döndürmeyi mi umuyorsunuz? Allah'ın kelamı karşısında kendilerini kanıt gösteren kişilerle nasıl başa çıkmayı ümit edebilirsiniz? Çünkü onlar Eski Ahit'te Allah'ın kelamını zaten okumuşlar ve anlamı '*İstedikleri gibi tefsir ederek*' kasten tahrif etmişlerdi. Sizin de Kur'an'dan anlayabileceğiniz gibi, Allah kelamı onlar üzerinde daha etkili olacak mı?"

Bu pasaj, daha çok günümüz Hristiyanlarının Yahudiler hakkında söyleyebilecekleriyle benzerlik arz etmektedir; mesela onlar da şöyle diyorlardı: "Yahudiler daha önce de kendilerini Mesih'e inanmaya sevk etmesi gereken, kendi kutsal [139] kitaplarında yer alan Allah'ın kelamını amacı dışında kullandılar ve tahrif ettiler. Onlar bunu yaptıklarından dolayı, Yeni Ahit'te yer alan Allah'ın Tevrat'tan sonraki bu kelamının cazibesi ile onları hakikat üzerinden kazanma ümidi çok azdır." Buna rağmen Hristiyanlar, Yahudi kutsal metinlerini kabul etmekte ve onlara inanmaktadır.

Bu ayette, Muhammed zamanında Yahudiler arasında kullanılmakta olan kutsal kitabın ilahî kökeni ve hükmü için, "*Allah'ın kelamı*" كَلَامَ اللَّهِ şeklindeki kutsal başlığın uygulanması sonucunda tam bir tanıklık ortaya çıkmıştır. Kur'an, Muham-

medîler yanında niçin bu kadar değerlidir? Basitçe, çünkü ona "Allah'ın kelamı" olarak inanılmaktadır. Peki, Kur'an'dan önceki "Allah'ın kelam"ına da aynı saygının gösterilmesi gerekmez mi?

70. 2/Bakara suresi 76'ncı ayet:

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بِغَضُوبِهِمْ إِلَىٰ بَعْضِ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ * أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرْسُونَ وَمَا يُغْلِبُونَ

Onlar (Medine Yahudileri) inananlarla karşılaştıklarında 'İman ettik' derler; fakat birbirleriyle baş başa kaldıklarında ise şöyle derler: 'Allah'ın size indirdiklerini Rabbinizden önce sizin aleyhinizde delil getirsinler diye mi onlara anlatıyorsunuz? Anlamıyor musunuz?' Onlar bilmezler mi ki, gizlediklerini de açığa vurduklarını da Allah bilmektedir! (el-Bakara 2/76-77).

Bu ayet önceki ayetin devamıdır. Beyzâvî ayetteki:⁹⁷ "*Allah'ın size vahyettiği şey* ifadesini, بما فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ بما بين لكم في Tevrat'ta Muhammed'in niteliğiyle ilgili olarak açıkladığı şey" şeklinde açıklamış, Celâleddîn de bu anlamda bir yorum getirmiştir.⁹⁸ Bu yorumların aksine şu soruyu sormak gerekir: "Yahudilere, İslâm aleyhindeki iddialarında size yöneltebilecekleri herhangi bir pasajla niçin Eski Ahit'i kaynak olarak gösteriyorsunuz?" Bu durum, (sanki) Yahudilerin bir grubunun, kendi kutsal kitaplarının pasajlarını Muhammed ve ashabına, daha sonra Yahudiler için dezavantaj olarak kullanılabilecek bir şekilde bildirmesi sebebiyle diğer grubu azarladığı şeklinde sunulmaktadır.

71. 2/Bakara suresi 78'inci ayet:

وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ

Bunların arasında birtakım bilgisiz kimseler vardır ki kitabı bilmezler; bütün bildikleri aptalca hikâyelerden ibarettir. Bunlar sadece zan ve tahminde bulunurlar (el-Bakara 2/78).

97 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 1: 89 (çev.).

98 Bk. Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 16 (çev.).

Ayet hâlâ aynı konuda devam etmektedir. Burada, Muhammed ve İslâm'ın ikinci sınıf muhalifleri tarif edilmektedir: "Bilgisiz ve cahil Yahudiler; yani, kendi kutsal kitapları hakkında gerçek manada bilgisi olmayan kişiler. Bunlar sadece rabbinik yorumları, hikâyeleri ve saçma rivayetleri biliyorlardı. Bu tür insanların görüşlerinin herhangi bir ağırlığı yoktu. [141]

72. 2/Bakara suresi 79'uncu ayet:

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا
فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْتُمُونَ

Bu nedenle, elleriyle kitabı (ya da metinleri) yazıp sonra onu az bir bedel karşılığında satmak için, 'Bu Allah'ın katındandır' diyenlere yazıklar olsun! Elleriyle yazdıkları yüzünden vay hâline onların! Yapıp ettikleri yüzünden vay hâline onların! (el-Bakara 2/79).

Bu da aynı pasajın devamıdır.

Yukarıdaki bağlam, yalnızca rabbinik açıklamaları veya saçma rivayetleri bilen cahil kişileri ifade etmektedir. Burada, bu tür açıklamaları veya gelenekleri yazdığı ve daha sonra onların, kutsal kitapların kendileri kadar bağlayıcı olduğunu söyleyerek ve Muhammed'e ilahî otoriteye sahip metinler olarak getirenlerin aynı kişiler olduğu görünmektedir.

Ayetteki, *el-Kitâb* kelimesi literal olarak "Yazı" anlamındadır ve mutlaka Yahudi kutsal kitabı anlamına gelmemektedir. Bununla birlikte, burada, bu cahil Yahudilerin götürülmek istendiği kutsal kitaplar, ya da onunla yetki açısından benzerlik gösteren "Kitap" anlamına gelebilir.

Metin, daha sonra Muhammed'e karşı çıkan, muhtemelen kendilerine ait rivayetlerden, açıklamalardan veya rabbinik kitaplardan pasajlar yazan ve onları yetkili ve ilahî olarak öne çıkaran cahil bir Yahudi sınıfını anlatmaktadır. Mesela, "Zina edenlerin taşlanarak öldürülmesi/recmedilmesi Mûsâ'nın [142] yasalarına göre mecburi bir emir değildi.", ya da Muhammed'in ortaya çıkması gereken peygamber olduğu iddialarını

içeren, onun taraftarlarınca kendilerine mal edilen Eski Ahit'in pasajlarına farklı bir yorum yapma gibi hususlar bu kabildendir. Bu nedenle Muhammed, kökeninde açık olarak insan faktörü bulunduğunu kendi elleriyle yazıp, sanki ilahî otorite tarafından gönderilmiş gibi gösterdikleri için onları lanetledi.

Kur'an'ı Urducaya tercüme eden Abdulkadir, ayetin yorumu hakkında şöyle demektedir: "Bunlar, kendi arzularına göre, bir şeyleri bir araya getiren ve sıradan insanlar için bunları kendi elleriyle yazan ve daha sonra onları Allah'a veya peygambere atfedenlerdir." Beyzâvî de pasajı aynı şekilde açıklamaktadır: "ولعله أراد به ما كتبه من التأويلات الزانية" "Belki de Yahudilerin zinanın cezası hakkındaki yorumları (veya tefsirleri) ile ilgili elleriyle yazdıkları kastedilmektedir."⁹⁹

[14:3] Bu şekilde bakıldığında, buradaki kinaye, açıkça, ileri gelen âlimlerinin görüş ve yorumlarına ilavede bulunmak üzere, o andaki duruma göre ya âdet gereğince ya da tesadüfen Muhammed'in Yahudi muhalifleri tarafından düzenlenen yanlış bir otoriteye aittir. Kitabı Mukaddeslerin el yazmaları hakkında herhangi bir tahrifat veya ekleme yapılmış olduğunu ima etmek için açıkça dayanılabilecek hiçbir delil yoktur. Muhammedîlerin Kur'an'a gösterdikleri titizliği, tüm zamanlarda batıl inançlarla ilgili olarak bile titizlikleriyle tanınmış olan Yahudiler de kendi kutsal kitaplarının doğru metnini özenle koruyarak göstermişlerdir. Bu konuda Yahudilerin kişilikleri etkilenmez, bu durum, onların ileri gelen âlimlerinin

99 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 1: 89. Beyzâvî metni: "Elle yazılanlardan, sapkın yorumlar kastedilmiş olabilir" anlamında ولعله أراد به ما كتبه من التأويلات الزانية şeklinde vermiştir (çev.). Burada Beyzâvî, Muhammed ve Medine Yahudileri arasındaki zina cezasıyla ilgili görüş farklılıklarına işaret etmektedir. Muhammed, Mûsâ'nın şeriatına göre cezanın taşlama/recm olduğunu iddia ederken, Yahudiler, yasalarının zina edenleri taşlamayı gerektirmediğini ileri sürmüşlerdir. Bu sorun muhtemelen, Yahudilerin yetkili ve ilahî bir yönü olduğunu iddia ettikleri bir nüsha ürettikleri, Muhammed'in de bu nüshayı esas aldığı şeklindeki rabbinik bir yorum olabilir.

veya rabbinik rivayetlerinin ya da bunlardan kopyalanan alıntılarının yorumları olarak ileri sürdükleri şeyleri, çok farklı bir ithamla Muhammed'in yalanlamayı düşündüğü ve bu uydurmaların kutsal kitaplarının otoritesine eşit olduğunu iddia ettiği şeklinde anlaşılmaz.

Yahudilerin ilk zamanlarda olduğu gibi, hahamlarının vahiy ürünü olmayan sözlerine yersiz bir ağırlık yüklemiş olmaları, vahiy ürünü kutsal kitapların kendileri için herhangi bir saygı kusuru ya da ilgi eksikliği anlamına gelmemektedir.

Bu nedenle, Yahudiler sadece insan ürünü olan metinlerin kopyalarını yaptıkları ve daha sonra onları ilahî bir otoriteye sahipmiş gibi Muhammed'den önce ortaya koydukları, bunların da kutsal metinlerle herhangi bir şekilde karıştırdıkları şeklindeki bu iddia gereksiz bir varsayımdır. Daha da ileri gidecek sahte metinler yazmış ve (metnin böyle bir kurguya imkân vermese de) bunların da hileli bir şekilde Tevrat'tan alıntılar olduğunu iddia etmiş olsalardı, o zaman bile böyle bir suçlama olmayacak; Yahudilerin hiçbir şekilde kutsal kitapların kopyalarını değiştirdiklerini veya ekleme yaptıklarını ima etmeyeceklerdi. Bu durumda suçlama, ilerideki 110'uncu [144] maddede "Dillerini bükerek" ya da aldatıcı bir ezberden okuma şeklindeki, pasajların gerçekte olmayan kutsal kitaplara ait görünmek için uydurulmuş olduğu suçlamasına benzeyecekti. Ancak, şimdi olduğu gibi, bu tür bir itham, Eski Ahit'in el yazmalarını bozmaktan tamamen farklı bir suçlamadır.

Burada ilk dikkat edilmesi gereken; suçlamanın sadece Medine Yahudilerine yönelik olduğudur. Kapsamı ne olursa olsun, onların ötesine geçmez. Örneğin, Kur'an'ın herhangi bir ayetinde, Hristiyanlara ya da kutsal kitaplarına karşı üstü kapalı bile olsa bu tür bir iddia yoktur.

Dikkat edilmesi gereken hususların ikincisi ise; suçlama, ne olursa olsun, Muhammed'in Medine Yahudilerinin elinde bulunan ve aralarında geçerli görülen Eski Ahit'in gerçekliği

ve saflığına duyduğu güveni etkilemedi. Kitabı Mukaddeslerin değerinin ve otoritesinin daha önce olduğu kadar yüksek, mutlak ve şüphe duyulmayan terimlerle anıldığı, daha sonra gelen tüm pasajlardaki sözün akışından açıkça anlaşılmaktadır.

73. 2/Bakara suresi 85'inci ayet:

...أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ...

[145]

...Yoksa! Siz kitabın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? İçinizden bu şekilde davranan birinin dünya hayatındaki cezası ancak rezil rüsva olmaktır; kıyamet gününde ise onlar azabın en şiddetlisine itilirler... (el-Bakara 2/85).

Bu ayetler de hâlâ Medine Yahudilerinden bahsetmektedir. Pasajın iniş sebebinin şu şekilde olduğu belirtilir: Benî Nadir ve Benî Kureyza iki Yahudi kabilesidir ki bunlar Medine'de birbirine düşman iki kabilenin yanında ayrı ayrı yer almıştı. Bu kabileler (Muhammed Medine'ye gelmeden önce) bir birine karşı savaşmakta, birbirlerini öldürüp yurtlarından çıkarmakta tereddüt etmiyor; fakat kendi şeriatlarına göre yasak olduğu gerekçesiyle ellerine düşen Yahudi esirleri geri vermeyi de özenle reddediyordu. Bundan önceki ayette, Muhammed onları, birinin diğerini öldürmesinin, esir almasının ve karşılıklı olarak birbirlerini esir etmelerinin kendi kutsal kitaplarına göre yasak olduğunu söyleyerek kınamıştı. Sonra da ayetler şöyle devam etmiştir: "Yoksa! Siz kitabın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz?" Bu demek oluyor ki: "Size, vahiy ürünü kutsal kitaplarınızın *tamamına* ve tüm isteklerine inanmanız ve itaat etmeniz uygun düşer. Bazı kurallara uyarken diğerlerini ihmal edemezsiniz. Kim bir bölüme inanır ve itaat eder de geri kalanları ihmal ederse, dünya hayatında rezil olacak ahirette ise şiddetli azaba maruz kalacaktır. Kutsal kitabın tamamı ilahîdir ve yetkilidir, onun emirleri herkesi ve sizi eşit oranda bağlayıcıdır."

(Kur'an'a göre), Muhammed zamanında Yahudilerin elinde olduğu şekliyle, tek bir kısım hariç olmaksızın, Eski Ahit'in bütününe ve tamamının otoritesine ve gerçekliğine daha kesin bir kanıt istenebilir mi?

[146]

74. 2/Bakara suresi 87'nci ayet:

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ...

Andolsun biz Mûsâ'ya kitabı verdik. Ondan sonra da ardı ardına peygamberler gönderdik. Meryem oğlu İsâ'ya da açık kanıtlar verdik ve onu kutsal ruh ile destekledik... (el-Bakara 2/87).

Beyzâvî ve Celâleddîn ayetteki:¹⁰⁰ “*Kitâb* kelimesini Tevrat (Pentatök)” olarak tefsir etmiştir.

75. 2/Bakara suresi 89'uncu ayet:

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْخِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ...

Allah'tan kendilerine ellerindeki gerçeği (Kitabı Mukaddesleri) tasdik eden bir kitap (yani Kur'an) gelince (daha önce inkâr edenlerin zaferi için dua etmelerine rağmen) tanıyıp bildikleri peygamber kendilerine gelince bu sefer de onu inkâr ettiler... (el-Bakara 2/89).

Hâlâ Medine Yahudilerinden bahsedilmektedir. Kur'an her zamanki gibi, “Onlarla beraber olan şeyler” veya “Onların yanındakiler” şeklinde ifadelerle Yahudilerin sahip olduğu şeyleri onayladığını beyan eder. Bundan kastedilen ise Beyzâvî ve Celâleddîn'in de belirttiği gibi Tevrat'tır.¹⁰¹

Bu pasajda Muhammed'in, Medine'ye gelişinden önce oradaki Yahudilerin o şehrin putperestlerine, Mesihleri or- [147]
taya çıktığında kendilerine zafer kazandıracağını ve o zamanın bir an önce gelmesi için sürekli dua ettiklerini söyledik-

100 Bk. Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 1: 92; Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 18 (çev.).

101 Bk. Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 1: 93; Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 19 (çev.).

leri esnada kastedilen kişi olduğu zannedilmiştir. Muhammed, Yahudilerin gelmesi için dua ettikleri kişinin kendisi olduğunu varsayarak, onların, Kur'an'ı uzun süre özlemle bekledikleri bir kitap olarak kabul etmelerine ve o kitabın da şimdi gelmesine rağmen onu bilerek reddettiklerini söylemektedir.

Bu da 7, 12, 15'inci... maddelerdeki gibi aynı tür pasajlara aittir.

76. 2/Bakara suresi 91'inci ayet:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُوْمِنُ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ...

Kendilerine, 'Allah'ın indirdiğine iman edin' denilince, 'Biz sadece bize indirilene inanırız' derler ve ondan başkasını (indirileni) inkâr ederler; Hâlbuki o Kur'an, kendi ellerinde bulunanı doğrulayan bir gerçektir... (el-Bakara 2/91).

Yahudiler, Muhammed tarafından vahiy mahsulü olan tüm kutsal kitaplara inanmaya davet edildiklerinde, yalnızca kendilerine indirilen kutsal kitaba inandıklarını; İncil ve Kur'an gibi daha sonra indirilenlere inanmayacaklarını beyan ettiler. Yine de Muhammed, onların reddettiği Kur'an'ın hakikat olduğunu söylemekte; Yahudi kutsal metinlerinin vahiy mahsulü olduğunu ve otoritesini onaylamaktadır.

[148] O günün Yahudilerinin ellerinde bulunan Yahudi kutsal kitabı, (ما معهم) Kur'an tarafından doğrulanmakta ve tasdik edilmektedir.

77. 2/Bakara suresi 97'nci ayet:¹⁰²

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ...

Andolsun, Mûsâ size açık mucizeler (ya da vahiyler) getirmişti de, arkasından sizler buzağıyı ilah edinmiştiniz... (el-Bakara 2/92).

Bu ayetler, İsrâiloğullarının altın buzağıya ibadetiyle ilgilidir ve onu Sina Dağı'nda verilen yasalarla ilgili açıklamalar izlemektedir.

78. 2/Bakara suresi 97'nci ayet:

...فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ

...Çünkü (Cebrâil) onu (Kur'an'ı), Allah'ın izni ile önceki (Kitabı Mukaddesleri) doğrulayıcı, müminler için de bir hidayet rehberi ve müjdeleyici olarak senin kalbine indirmiştir (el-Bakara 2/97).

Celâleddîn ayetteki:¹⁰³ “Ondan önceki ifadesini، مَا بَيْنَ يَدَيْهِ قُبْلَهُ önceki kutsal kitaplar olarak açıklamıştır. Böylece Kur'an sürekli olarak ve her aşamada, kendinden önce indirilenleri, Yahudi ve Hristiyanların elinde bulunan kutsal kitaplar olarak tanımlamaktadır.

[149]

79. 2/Bakara suresi 101'inci ayet:

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Onlara, Allah katından ellerinde bulunan (kutsal kitabı) doğrulayıcı bir peygamber gelince, kendilerine kitap indirilenlerden bir kısmı, sanki bilmiyorlarmış gibi Allah'ın kitabını arkalarına attılar (el-Bakara 2/101).

Beyzâvî ayetteki:¹⁰⁴ “Bir peygamber ifadesini, İsa ya da Muhammed” olarak; Celâleddîn ise:¹⁰⁵ “Muhammed” olarak yorumlamıştır. Burada açık olarak Muhammed kastedilmiştir.

Beyzâvî ve Celâleddîn ayetteki:¹⁰⁶ “Allah'ın kitabı ifadesini كِتَابَ اللَّهِ تِی تِی Teyrat/Pentatök olarak tefsir etmiştir.

Muhammed Yahudilere, onların kutsal kitaplarını kabul ederek ve kendilerine daha önce geleceği haber verilen pey-

103 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 20 (çev.).

104 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 1: 97 (çev.).

105 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 21 (çev.).

106 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 1: 97; Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 21 (çev.).

gamber olduğunu açıklayarak geldi. Yine de Yahudiler onu yalanladılar, böylece “Allah’ın kitabına”, yani kendi kutsal kitaplarına arkalarını döndüler.

Bu ayetin metni, “Allah’ın kitabı”nın كِتَابُ ilahî kökenine, otoritesine, o zaman Yahudiler arasında mevcut bulunan Eski Ahit’e doğrudan ve açık olarak bir tanıklık içermektedir.

80. 2/Bakara suresi 113’üncü ayet:

[150] وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ...

Onlar hâlâ kitabı okumakta oldukları hâlde Yahudiler, ‘Hristiyanlar hiçbir (temele) dayanmıyor’ dediler; Hristiyanlar da ‘Yahudiler hiçbir (temele) dayanmıyor’ dediler... (el-Bakara 2/113).

Ayetteki “Okurlar” ifadesi, “Sürekli okuyorlar” şeklinde şimdiki zaman veya “Sürekli okurlardı” şeklinde bileşik/geniş zamanın hikâyesi anlamındadır.

Bunlar, başka bir yerde Kur’an tarafından “Teyit edilmiş” veya “Doğrulanmış” olarak ifade edilen, Eski ve Yeni Ahitlerin, Yahudi ve Hristiyanlar arasında şu anda kullanılmakta olan kutsal metinleridir.

81. 2/Bakara suresi 137’nci ayet:¹⁰⁷

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

De ki: Biz Allah’a, bize indirilene, İbrâhim, İsmâil, İshâk, Ya’küb ve torunlarına indirilene, Mûsâ ve İsmâ’ya verilen ile diğer bütün peygamberlere Rablerinden verilene iman ettik: Onlardan hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz ve biz O’na teslim olmuş kimse-leriz (el-Bakara 2/136).

Burada, “İbrâhim, İsmâil, İshâk, Ya’küb’a indirilen” ile neyin kastedildiğini belirlemek gerekli değildir. Onların burada anılmasının sebebi Mûsâ’nın kitaplarında da kaydedildiği

gibi, muhtemelen onlara indirilen vahiylerle işaret etmek ya da onlara saygı ifade etmek içindir. Bununla birlikte, onların) [151] peygamberliklerine atıfta bulunmak üzere kullanılan, onlara indirildi anlamındaki مَا أُنْزِلَ ifadesinin, kutsal kitaplar için kullanılan, peygamberlere “Verildi” ya da “Teslim edildi” şeklindeki sözcüklerden farklı olduğu belirtilmelidir. “Mûsâ ve İsâ’ya verilen ile diğer peygamberlere Rablerinden verilen” anlamına gelen وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ ifadesindeki اتى sözcüğü, sadece yazılması gerekli olan veya verilmiş/ teslim edilmiş olarak ifade edilen kutsal kitaplar ya da vahiyler için kullanılır. Oysa daha önceki terim olan نزل sözcüğü, kaydedilebilen veya kaydedilemeyen, Allah’ın dilemesiyle bir kişiye verilen vahiy veya ilham anlamına gelir.

Ayet, “Mûsâ ve İsâ’ya verilen ile diğer peygamberlere Rablerinden verilen”; yine aynı şekilde Kur’an’da tüm peygamberleri onurlandırmayı, onlara saygılı olmayı ve itaat etmeyi öne çıkarmak için *aralarında hiçbir ayırım yapmamak* şeklinde Kitabı Mukaddeslere imanın gerekliliği konusunda önemli bir açıklamayla devam eder. Çünkü peygamberlerin tamamı Kur’an’da eşit bir şekilde Allah’ın kelimesi olarak kabul edilir. Öyleyse Kur’an’a inananlar, niçin kendi peygamberlerinin *İs-lâm’ın vazgeçilmez bir şartı* şeklindeki telkinini gözeterek bu kutsal kitapları ihmal ederler?

82. 2/Bakara suresi 141’inci ayet:¹⁰⁸

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلِ الْأَنْتُمْ أَعْلِمُ أَمْ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ [152]

Siz İbrâhim, İsmâil, İshâk, Ya’küb ve torunlarının da Yahudi yahut Hristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz? De ki: Yoksa siz Allah’tan daha mı iyi biliyorsunuz? Allah katından gelmiş olup kendinde bulunan bir tanıklığı saklayandan daha zalim kim vardır? Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir (el-Bakara 2/140).

Celâleddîn ayetteki:¹⁰⁹ “*Daha zalim olan kimdir* ifadesini, وَمَنْ أَظْلَمُ... أَيُّ لَا أَحَدَ أَظْلَمَ مِنْهُ وَهُمْ الْيَهُودُ كَتَمُوا شَهَادَةَ اللَّهِ فِي التَّوْرَةِ لِإِبْرَاهِيمَ بِالْخَيْفَةِ hiç kimse şunları yapandan daha zalim değildir, burada bahsi geçen insanlar, İbrâhim’in Hanîflik inancına dair Tevrat’ta yer alan tanıklığı gizleyen Yahudilerdir” şeklinde açıklamıştır. Aksine bunun anlamı, Yahudilerin İbrâhim’in bir Yahudi olduğunu ısrarla savunarak ve onun İslâm inanç sistemine ait olduğu yaygın kanaati reddederek aslında tıpkı Hristiyanların bu güne kadar Yahudilerin, sapkın olmaları ve Eski Ahit’in Hristiyanlık hakkındaki tanıklığını onaylamayı reddettikleri için bunu gizlediklerini söylemeleri gibi Allah tarafından kendilerine yüklenen tanıklığı gizlemeleridir.

Muhammed’in zamanındaki Yahudiler, günümüzünkünden daha az olmamak üzere, Yahudiliğin doğal olarak eğilimli olduğu açık fikirli veya gelişmiş inanç fikrine izin vermezdi. Kutsal kitaplarındaki Hristiyanlığa ve İslâm’a işaret ettiği iddia edilen pasajların yorumlanmasına da müsaade etmezlerdi. Onlar, bunu onaylamaz ya da böyle bir şey yapmazlardı. İşte bu şekilde onlar, “Allah’tan almış oldukları tanıklığı gizle-

[153] diler.”

Burada, Yahudiler tarafından kutsal kitaplarıyla ilgili hem herhangi bir tebdile hem de tahrifata vurgu yapılmamaktadır. Aksine pasaj, kutsal kitapların ilahî kökeni, özgünlüğü ve saflığı; aslında o günün Yahudilerinin elinde, شَهَادَةٌ عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ kendileriyle birlikte olan Allah’tan bir şahitlik görevi ile ilgili saygın bir övgü içermektedir.

83. 2/Bakara suresi 146’ncı ayet:¹¹⁰

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ * وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ...

109 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 29 (çev.).

110 Doğrusu 144-145’inci ayetler olmalıdır (çev.).

Muhakkak ki biz senin, yüzünü (*umutsuzca bakarak*) göklerle doğru çevirdiğini elbette görüyoruz. İşte şimdi kesin olarak seni memnun olacağın kıbleye döndürüyoruz; artık yüzünü (*Mekke'deki*) Mescid-i Harâm tarafına çevir; nerede olursanız olun yüzünüzü o yöne çevirin. Şüphesiz ki kendilerine kitap verilenler onun Rablerinden gelmiş bir gerçek olduğunu elbette bilirler, Allah onların yaptıklarından habersiz değildir. Kitap ehline her türlü mucizeyi getirsen onlar yine de senin kiblene asla dönmezler, sen de onların kiblesine dönmeyeceksin... (el-Bakara 2/144-145).

Burada Yahudilerden “Rablerinden gelmiş bir gerçek ol- [154] duğunu bilenler” olarak bahsedilmesi ister (Celâleddîn'in belirttiği gibi¹¹¹) kiblenin Mekke istikametine değiştirilmesinin, ilahî otoritenin bir sonucu olduğu şeklinde anlaşılın isterse (daha büyük bir ihtimalle) genel olarak vahiy ve Muhammed'in Risâlet'i şeklinde anlaşılın -ki ayet önceki pasajların iddiasını doğrular. Yani burâda kastedilen, kutsal metinlerin, Muhammed'in kendisi ve Yahudilerin farkında olmasına rağmen kabul etmeyi reddettiği Risâlet'i lehine sürekli olarak kanıt içerdiğinden bahsettiğidir.

84. 2/Bakara suresi 148'inci ayet:¹¹²

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Kendilerine kitap verdiklerimiz *onu* (Muhammed'i ya da Kur'an'ı) kendi oğullarını tanıdıkları gibi tanır. Buna rağmen içlerinden bir grup bilerek gerçeği saklamaktadır (el-Bakara 2/146).

Beyzâvî ayetteki: “*Onu* zamirini Muhammed ya da Kur'an olarak açıklar.

Daha önce olduğu gibi burada da, kutsal kitaplarında peygamberlik bildirimleri olduğu iddiasının sürdürülmesi için

111 Bk. Mahallî – Suyûtî, *Tefsîrû'l-Celâleyn*, 30 (çev.).

112 Doğrusu 146'ncı ayet olmalıdır (çev.).

Muhammed ve Kur'an'ın Yahudiler tarafından sözde bilinmesine; buna rağmen yine de Yahudilerin kin ve garezden dolayı bunu kabul etmediklerine dair bir atıf vardır.

85. 2/Bakara suresi 161'inci ayet:¹¹³

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ * إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّاهُ فَأُولَٰئِكَ أَثُوبٌ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

[155]

Şüphesiz ki indirdiğimiz apaçık delilleri ve hidayeti kutsal kitapta açıklamamızdan sonra onları gizleyenler var ya, işte onlara hem Allah lanet eder, hem de bütün lanetçiler lanet eder; ancak tövbe edenler, kendilerini düzelterler ve (gerçeği) açıkça ifade edenler bunun dışındadır; bunları affedeceğim, çünkü ben affedici ve merhametliyim (el-Bakara 2/159-160).

Bu pasajın vahyedildiği ortam İbn İshâk'a göre (İbn Hişâm'ın *Peygamber'in Sîreti* adlı kitabında alıntılıdığı şekliyle), aşağıdaki gibidir:

كَتَمَانُهُمْ مَا فِي التَّوْرَةِ مِنَ الْحَقِّ: وَسَأَلَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ، أَخُو بَنِي سَلَمَةَ، وَسَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ، أَخُو بَنِي عَبْدِ الْأَشْهَلِ وَخَارِجَةُ بْنُ زَيْدٍ، أَخُو بَلْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ، نَفَرًا مِنْ أَجْبَارِ يَهُودَ عَنْ بَعْضِ مَا فِي التَّوْرَةِ، فَكَتَمُوهُمْ إِثَاءَهُ، وَأَبَوْا أَنْ يُخْبِرُوهُمْ عَنْهُ. فَانْزَلَ اللَّهُ تَعَالَىٰ فِيهِمْ: إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ الْآيَةِ.

Tevrat'taki gerçeklerin Yahudilerce gizlenmesi: Muâz, Sa'd ve Hârice, Yahudilerin âlimlerinin önde gelenlerinin olduğu bir gruba, Tevrat'ta yer alan bazı konularda soru sordu. Onlar da gerçeği gizlediler ve bu soruya cevap vermekten kaçındılar. Bunun üzerine yüceler yücesi olan Allah bu ayetleri indirdi: *Şüphesiz ki indirdiğimiz apaçık delilleri ve hidayeti gizleyenler...*¹¹⁴

[156] Bu ayetlerde Yahudiler, (kutsal kitaplarında herhangi bir tahrifat yaptıkları için değil, fakat basitçe), Muhammed ve ashabının, Muhammed'in iddialarını veya İslâm'ın prensiplerini desteklediği düşünülen birtakım pasajları kendi kutsal ki-

¹¹³ Doğrusu 159-160'uncü ayetler olmalıdır (çev.).

¹¹⁴ Abdülmelik b. Hişâm b. Eyyûb el-Himyerî, *es-Sîretü'n-Nebeviyyetü li'bni Hişâm*, thk. Mustafa es-Sekâ – İbrâhim el-Ebyârî – Abdülhafîz eş-Şelebi (Mısır: Matbaatü Mustafa el-Bâbî el-Halebî, 1375/1955), 1: 551 (çev.).

taplarından üretme talebine uymamaları nedeniyle tekrar kınanmaktadır. Bu tür taleplere cevap vermeyi reddetme, "Allah tarafından kendilerine verilen açık delillerin ve hidayetin gizlenmesi" olarak kabul edilir. Böylece onlar, hakikatin ortaya çıkmasını engelledikleri gerekçesiyle lanetlenirler. Bu, suçlamanın en son sınırıdır. Hâlbuki Yahudilerin, Eski Ahit tomarları veya kopyalarına gösterdikleri titiz ve saygılı muamele hususunda herhangi bir şüphe esintisi yoktur.

Ayette, kutsal kitaplara, sonra da Yahudilerin elinde bulunanlara: **وَالَّذِينَ آمَنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مِنَ الْكِتَابِ وَالْهَدَىٰ** "Allah'ın gönderdiği açık deliller ve hidayet" şeklinde yapılan tanıklığa dikkatinizi çekerim.

86. 2/Bakara suresi 176'ncı ayet:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ * أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهَدَىٰ وَالْعَذَابُ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَضْبَرْتُمْ عَلَى النَّارِ * ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ [157]

Şüphesiz ki onlar Allah'ın indirdiği kitabın bir bölümünü gizlerler ve onu az bir şey karşılığında satarlar; işte bu kimseler karınlarına ateşten başka bir şey doldurmuyorlar; Allah kıyamet gününde onlarla konuşmayacak, onları arındırmayacak! Onlar için elem verici bir azap vardır. Onlar, doğru yol karşılığında sapkınlığı, mağfiret karşılığında azabı satın almış kimselerdir; bunlar ateşe ne kadar da dayanıklılarmış! Bu azabın sebebi, Allah'ın, kitabı hak olarak indirmiş olması ve kitap hakkında aykırı görüşlere sapanların derin bir ayrılıkçılık içine düşmüş bulunmalarındır (el-Bakara 2/174-176).

Önceki pasajda ifade edilen fikrin burada da bir tekrarı yapılmıştır. Yahudiler, kendi kutsal kitaplarında yer alan Muhammed ve İslâm lehine olduğu varsayılan ifadeleri duyurmayı reddetmek (ulusal bir prestij kaybı yaşayan kendi halklarının hoşnutsuzluğunu engellemek...) şeklindeki dünyevi bir avantajı elden kaçırmakla suçlanıyorlar.

Ayette ikinci defa zikredilen “Kitap” ifadesi, Kur'an'a veya İncil'e atıfta bulunuyor olabilir. Eğer ikinciye atıfta bulunuyorsa, anlaşmazlıkların, gizlenen pasajların gerçek anlamı olarak Yahudilerin kendi aralarında çeşitli görüşlere sahip olduklarını; bunlardan, İslâm'ı benimseyenlerin Muhammed'e atıf yapmayı sürdürdüğünü, bir kısmının da bu türden herhangi bir referansın varlığını reddettiğini ifade ediyor olabilir; bundan dolayı bu tür bir reddediş Muhammed'in suçlamasının özünü oluşturmaktadır.

87. 2/Bakara suresi 213'üncü ayet:

[158] كَانِ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُخْطَبُ فِيهِ النَّاسُ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا يَنْهَاهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ...

İnsanlık tek bir topluluk (ya da inanç mensubu) idi, sonra Allah peygamberleri müjdeciler ve uyarıcılar olarak gönderdi; onlar aracılığı ile anlaşmazlığa düştükleri konularda insanlar arasında hüküm vermek için gerçeği içeren kitabı indirdi. Ancak kendilerine apaçık deliller geldikten sonra aralarındaki kiskançlık yüzünden, o kitap hakkında anlaşmazlığa düşenler de onun kendilerine verildiği kimseler oldu, sonra da Allah onların, üzerinde ayrılığa düştükleri gerçeği, kendi izniyle müminlerin bulmasını sağladı... (el-Bakara 2/213).

88. 2/Bakara suresi 254'üncü ayet:¹¹⁵

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

Bu peygamberlerin bazılarını diğerlerinden öncelikli kıldık. Allah içlerinden bir kısmıyla konuşmuş, bir kısmını da derecelerle yükseltmiştir. Meryem oğlu İsa'ya açık deliller (ya da açık vahiyler) verdik ve onu kutsal ruhla destekledik. Allah dileseydi elçilerin ardından gelen insanlar, kendilerine bunca açık deliller (ya

da açık vahiyler) geldikten sonra birbirine düşüp savaşmazlardı. Lâkin onlar farklı yollara yöneldiler. Bu sebeple kimileri [159] iman etmiş, kimileri de inkâr etmişlerdir. Allah dileseydi birbirleriyle savaşmazlardı fakat Allah dilediğini yapar (el-Bakara 2/253).

Bu pasajlar için herhangi bir açıklamaya gerek olmadığı açıkça görülmektedir.

89. 2/Bakara suresi 286'ncı ayet:¹¹⁶

أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلُّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نَفَرَقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ...

Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de; onların her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler; biz O'nun peygamberlerinden hiçbirini arasında ayırım yapmayız... (el-Bakara 2/285).

Hem Muhammed hem de onun ashâbı tarafından Kur'an ile aynı derecede inanılan "Kitaplar" ya da "Kutsal metinler", Yahudi ve Hristiyanların elinde olduğu sıklıkla dile getirilen Eski ve Yeni Ahitlerin vahiy mahsulü mevcut kutsal metinleridir.

90. 57/Hadîd suresi 18'inci ayet:¹¹⁷

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشَّاهِدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ [160]

Allah'a ve peygamberlerine iman edenler, var ya, işte onlar rableri katında doğrular ve şahitler olarak değerlendirilir, onlar için mükâfatlar ve nurlar vardır, inkâr edip vahyimizi yalan sayanlar ise cehennem ateşinin yaranıdırlar (el-Hadîd 57/19).

Bu ayette bir yandan sadece Kur'an'a değil, genel olarak Allah'ın elçilerine, yani vahiylerine ve öğretilerine inananlara mükâfat olarak söz verilen Allah'ın lütfu ve cennet; diğer yandan da, inkâr edenlere ve söz konusu gerçekten kuşku duyanlara karşı cehennem ateşi ile tehdit vardır.

116 Doğrusu 285'inci ayet olmalıdır (çev.).

117 Doğrusu 19'uncu ayet olmalıdır (çev.).

Metne göre, korkutucu bir sorumluluk, Kur'an'ı elinde bulundurduğu hâlde önceki peygamberlerin ve nebilerin vahiylerini reddederek "İnanmayan ve kötülükle itham edilen" Muhammedîler üzerine yüklenmektedir. Böyleleri için Kur'an'ın hükmü "Onlar Cehennem ateşinin yoldaşlarıdır." şeklindedir.

91. 57/Hadîd suresi 25'inci ayet:

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ * وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ * ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابَنِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ * يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

- [161] Andolsun biz peygamberlerimizi açık kanıtlarla gönderdik, beraberlerinde kitap ve adalet terazisini de indirdik ki insanlar adaleti gözsensinler; bir de demiri (kullanmayı) vahyettik ki onda büyük bir güç ve insanlar için yararlar vardır; böylece Allah, görmeden iman ederek kendisine ve peygamberlerine yardım edecekleri ortaya çıkaracaktır; şüphesiz Allah güçlüdür, üstündür. Andolsun Nûh'u ve İbrâhim'i elçi olarak gönderdik, onların soyundan gelenlere de peygamberlik ve kitap verdik; onlardan doğru yolu bulanlar olduğu gibi birçoğu da günahkâr kimselerdir. Sonra onların izinden peygamberlerimizi peş peşe gönderdik, arkalarından Meryem oğlu İsâ'yı onların yerine geçirdik, ona İncil'i verdik, ona uyanların kalplerine şefkat ve merhamet yerleştirdik; kendilerinin icat ettikleri ruhbanlığa gelince, [biz onlara bunu emretmemiştik]; onlar sırf Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için yapmışlardı, ama buna hakkıyla riayet etmediler. Biz de içlerinden iman edenlere mükâfatlarını verdik, ama çokları günahkârdır. Ey iman edenler! Allah'tan sakının ve Resulüne iman edin. O da size rahmetinden iki kat versin, aydınlığında yürüyeceğiniz bir nur lütfetsin ve sizi bağışlasın, çünkü Allah çok bağışlayıcı ve çok merhametlidir (el-Hadîd 57/25-28).
- [162]

Celâleddîn ayetlerin başındaki:¹¹⁸ “*Kitâb*” kelimesini, vahiy ürünü tüm “Kitaplar” ya da Nûh ve İbrâhim’in torunlarına verilen “Kutsal kitaplar” olarak açıklamıştır. Bu kitaplar, İbrâhim’in nesli olan İsrâîloğullarına verildi, onlar da nesilden nesle aktararak bunları ellerinde tuttular.

Bu pasajda, Muhammed zamanındaki Hristiyan dininin önde gelen ilim erbabı, hassasiyetleri ve insanlıkları sebebiyle övülmektedir. Zira Allah onların kalbine رَأْفَةً وَرَحْمَةً şefkat ve merhamet yerleştirmiştir. Pasajın sonuç cümlesinde “Mümin” Hristiyanlar ve muhtemelen Yahudiler Allah’tan korkmaya ve Resulüne inanmaya teşvik edilmektedir; bu durumda onlara iki kat rahmet ve diğer manevi nimetler verileceği bildirilmektedir. Kur’an’a iman etmiş bir müminin yükümlülüğünde olan bu vaat, İslâm’ı benimseyen tüm Yahudi ve Hristiyanlar hakkında yapılmış bir iyilik olarak anlaşılmalıdır. Yahudilik ve Hristiyanlıktan İslâm’a geçerek çifte kazanç sağlayan bu tür insanların çokluğu, Muhammed’in zamanı da dâhil olmak üzere tarihî bir vakıadır. Daha sonra bu kişiler iki kat rahmete kavuştular ve hidayetleri sebebiyle kendilerine özel olarak verilen apaçık “Nur” içerisinde hayatlarına devam ettiler. 62’nci maddedeki durum burada da aynen geçerlidir. Elbette bu tür din değiştirenler, Muhammed’in şahidi olarak müracaat edilen Eski ve Yeni Ahitlerin metinlerini ve onlara vaat edilen özel ayrıcalıkların zemini olarak onun belirtmiş olduğu bu tür vurgulara inanç ve itaati özenle koruyacaktı. Onların bu kitapları, İslâm’ı benimsemelerinin paha biçilmez bir delili olarak gelecek nesillere aktarmaları gerekiyordu. Fakat [163] biz şu anda Yahudi ve Hristiyanlar arasında mevcut olan ve en eski dönemlerden bu yana gündemde olan kutsal kitaplardan başka, kuşaktan kuşağa aktarılmış böylesi herhangi bir kutsal kitabı nerede bulacağız? Muhammedîler arasında, Ya-

118 Celâleyn’de ayet الْكِتَابَ بِمَعْنَى الْكِتَابِ şeklinde yorumlanmış, “Nûh ve İbrâhim’in torunlarına verilen “Kutsal kitaplar” şeklinde eski kutsal kitaplar olarak bir yorum yapılmamıştır. Bk. Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru’l-Celâleyn*, 723 (çev.).

hudi ve Hristiyanlarca kullanılmakta olanlardan başka herhangi bir Eski ve Yeni Ahit'in mevcut olmaması, böyle bir önlemin gerekli olmadığının açık bir kanıtıdır. İslâm'a giren Yahudi ve Hristiyanlar, Müslüman olmayı reddeden arkadaşlarının kutsal kitapları kendi bütünlükleri içerisinde korumalarından memnun kaldılar; ya da aksine başka bir şey olduğundan şüphelenmek için herhangi bir zemin yoktu.

92. 98/Beyyine suresi 1'inci ayet:

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ * رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً * فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ * وَمَا تَفَرَّقُوا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ * وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ

[164]

Kitap ehlinde ve putperestlerden hakkı inkâr edenler, kendilerine açık (vahiy); Allah tarafından gönderilen, tertemiz sayfaları okuyan bir peygamber gelinceye kadar tereddüt etmediler; O sayfalarda dosdoğru hükümler yer almaktadır; Kitap verilenler ancak kendilerine o açık (vahiy) gelinceye kadar ayrılığa düşmediler. Hâlbuki onlara, (kendi kutsal kitaplarında) Allah'a kulluk etmelerinden, Hanîfler olarak O'na yürekten inanıp boyun eğmelerinden, namaz kılmaları ve zekât vermelerinden başka bir şey emredilmemişti. Doğru din de işte budur (el-Beyyine 98/1-5).

Celâleddîn ayetteki:¹¹⁹ “Onlara emredilmedi ifadesini وَمَا أُمِرُوا فِي كِتَابِهِمُ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ kitapları olan Tevrat ve İncil olarak”; Beyzâvî ise;¹²⁰ وَمَا أُمِرُوا فِي كِتَابِهِمْ بِمَا فِيهَا “Kitaplarında olan şeyler” olarak açıklamıştır (Önemli bir not: Bazıları bu surenin Mekke’de nazil olduğunu ileri sürmüştür).

Bu ayetler, hem Yahudi hem de Hristiyan kutsal kitaplarının bozulmamış olduğunun kesin bir şahididir. Bununla birlikte o günkü Yahudi ve Hristiyanlar, uygulamalarında ne kadar hata yapmış olsalar, Allah kelamının iddialarını ve doktrinlerini yanlış anlayıp saptırsalar da, bu kelamı içeren

119 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 816 (çev.).

120 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 5: 328 (çev.).

ve daha sonra aralarında yaygın bir şekilde kullanımında olan kitaplar, bu ayetlere göre, saf, katıksız bir gerçek olmanın yanında herhangi bir ilaveden de salim idiler. Bu kutsal kitaplar; **الدِّينَ لِحَقٍّ** وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ “Doğru din, yani saf Hanîflik dini”nin ilahî talimatlarını içeriyordu.

93. 62/Cuma suresi 5'inci ayet:

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَثْقَالًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ [165]

Kanun (Tevrat) ile yükümlü tutulup da (sorumluluklarını) yerine getirmeyenlerin durumu, kitap yüklenmiş merkebin durumuna benzer. Allah'ın ayetlerini yalan sayan kavmin misali ne kötü! Allah zalimler topluluğunu doğru yola ulaştırmaz (el-Cuma 62/5).

Tıpkı vahiy ürünü kutsal kitapların muhafızları olmalarına rağmen, onların kutsal içeriklerinden haberdar olmayan ve onlar vasıtasıyla kazanç sağlamaları sebebiyle diskalifiye edilen Yahudiler, en değerli kitapları yüklenmiş bir merkep gibi, o kitapların gayesinden veya değerinden haberdar değildir.

Bu resim, Kur'an'ın tamamında Yahudilerin konumuna ve gidişatına saygı duyulduğu görüşünü zora sokmaktadır ve açıkçası Hristiyanlar tarafından onlar hakkında sık sık dile getirilen fikirlerden farklı değildir. Allah kelamı, Eski Ahit'te saf ve sağlam olarak yer almasına rağmen, Yahudiler onun gerçek yönünü görecektir kadar manevi algıya sahip değildir. Onların gerçeklere karşı gözleri perdelidir.

Bu pasajın özü Yahudilerin, hakikati aynı şekilde tanıma ve kullanma duygusuna sahip olmaları hâlinde, Allah'ın gerçek kelamına sahip olduklarını açıkça kabul etmektedir; ama onlar bunu anlamayacak kadar cahil ve karanlık fikirliydi.

94. 48/Fetih suresi 29'uncu ayet:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي

التَّوْرَةِ وَمَثَلُهَا فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ...

Muhammed, Allah'ın peygamberidir, onunla beraber olanlar da kâfirlere karşı sert, kendi aralarında merhametlidirler. Onları, Allah'ın lütuf ve rızasına talip olarak hep rûkûda ve secdede görürsün. Onların secde eseri olan alametleri yüzlerindedir. Tevrat'ta ve İncil'de onların misali budur: Onlar filizini çıkarmış, onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş, ziraatçıların hoşuna giden bir ekin gibidirler; Allah kendileri sebebiyle inkârcıları öfkelendirmek için onları böyle sağlam ve dirençli kılar... (el-Fetih 48/29).

Muhtemelen burada ima edilen, Zebûr'daki bazı simgeler veya İncil'deki, ekin eken kimsenin hikâyesidir.

95. 61/Saf suresi 6'ncı ayet:

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيِ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ...

Hani, Meryem oğlu Îsâ, 'Ey İsrâiloğulları! Şüphesiz ben, Allah'ın size gönderdiği, benden önce gelen Tevrat'ı onaylayıcı ve benden sonra gelecek, Ahmed (övülmüş kişi) adında bir peygamberi müjdeleyici bir peygamberiyim' demişti... (es-Saf 61/6).

Ayet, Îsâ'nın kendi halkına verdiği bir mesaj olarak, Muhammed tarafından alıntılanmıştır. Îsâ'nın zamanında mevcut olduğu şekliyle, Yahudi kutsal kitabının saflığını ve otoritesini kabul etmektedir. O zamanda Eski Ahit tamamlanmış ve dini düzenlemesi şu anda olduğu gibi kapanmıştı. Bu nedenle Kur'an'da bahsi geçen "Tevrat"ın, Îsâ zamanında Kanun, Mezmurlar ve Peygamberler şeklinde kullanıldığı ve kabul edildiği üzere tüm Eski Ahit olduğunu görüyoruz.

Pasaj, Îsâ'nın şefaathetme ve kurtarıcı olma vaatlerine atıfta bulunuyor gibi görünmektedir; buradaki şefaathetçi anlamına gelen *Paraclete* kelimesi, *Periclyte* şeklinde de okunabilmektedir ve bu kelime Muhammed tarafından kendi peygamberliği anlamında yorumlanmıştır.

96. 4/Nisâ suresi 43'üncü ayet:¹²¹

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْثُوا نَصِيحًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْتَزُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضَلُّوا
 الشَّيْبِلَ * وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا * مِنَ الَّذِينَ هَادُوا
 يُخْرِفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مَسْمُوعٍ وَزَاعِنَا لَيَّا
 بِالْأَسْتِثْمِ وَطَعْنَا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا
 لَهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا * يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أَوْثُوا
 الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْغَسَ وَجُوهًا فَتَرَدَّهَا عَلَى
 أَذْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَصْحَابَ الشَّجَرِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا [168]

Kendilerine kitaptan nasip verilenleri görmüyor musun? Sapkınlığı satın alıyorlar ve sizin de yoldan çıkmanızı istiyorlar; Allah düşmanlarınızı daha iyi bilir. Gerçek bir dost olarak Allah yeter, bir yardımcı olarak da Allah kâfidir. Yahudilerden bir kısmı kelimeleri yerlerinden saptırıyorlar; dillerini eğip bükerek ve dine saldırarak 'İşittik ve karşı geldik'; 'Dinle, dinlemez olası', 'Râinâ/bizi gözet' diyorlar. Eğer onlar 'İşittik ve itaat ettik', 'Dinle' ve 'Unzurnâ/Bize bak' deselerdi şüphesiz kendileri için daha hayırlı ve daha doğru olacaktı; fakat inkârları sebebiyle Allah onları lânetlemiştir; artık pek azı hariç onlar inanmazlar. Ey kitap ehli! Biz birtakım yüzleri silip dümdüz ederek arkalarına çevirmeden yahut cumartesi yasağını (delen) kişileri lânetledğimiz gibi onları da lânetlemeden önce, sizdekini doğrulamak üzere indirdiğimize (kitaba) iman edin. Allah'ın emri mutlaka yerine gelecektir (en-Nisâ 4/44-47).

Ayetler arasındaki bağlantıları göstermek için tüm pasajdan alıntı yaptım. Çift anlamlı ya da anlamı belirsiz sözleri, yaygın anlamlarından başka manalar içeren ifadeleri ve bağlamlarından koparılmış pasajları, Muhammed'i alay konusu hâline getirmek ve inanç sistemini geçersiz kılmak için; söylediklerinin farklı ve zararsız anlamlarının arkasına sığınarak sapık sözler sarf eden Medine Yahudilerine hitap etmektedir.

Aynı anlam 2/Bakara suresi, 104'üncü ayette de mevcuttur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انْظُرْنَا وَاسْمِعُوا...

121 Doğrusu 44-47'nci ayetler olmalıdır (çev.).

“Ey inananlar! Râinâ (bizi gözet) demeyin; fakat Unzurnâ (bize bak) deyin ve kulak verin...” (el-Bakara 2/104). Her iki ifade de Yahudilerin selamlama biçimiydi. Fakat önceki kelime, üslup olarak istismar veya aşağılama içeriyordu; Yahudi-
 [169] ler kelimeyi bu anlamda kullandılar ve bu yüzden Muhammed bu kelimeyi kullanmayı tamamen yasaklamıştır. Metinde kınanan, burada anlatılan uygulamanın bir benzeridir.

Kur'an'ı Urducaya tercüme eden Abdulkadir'in açıklaması da buna aşağı yukarı uygundur ve şöyledir: “Râinâ (bizi gözet) ifadesi, daha önce Bakara suresinde de açıklandığı gibi onların kullanmaya alışkın oldukları bir kelimedir. Peygamber konuştuğunda, onlar: ‘Kelimelerini aldık’ anlamında ‘İşittik’ diye cevap verdiler; fakat ‘Söylediklerine katılmadık (ya da itaat etmedik)’ kısmını eklediler. Bunun anlamı şudur: ‘Biz sadece kulakla işittik ama kalbimizle duymadık.’ Böylece Peygamberle konuştuklarında, görünüşte iyi bir temenniye ifade eden ‘Nasihat etme, vesile ol’ ya da ‘Daima muzaffer ol, kim-
 [170] senin sana karşı kötü bir söz söyleme teşebbüsüne müsaade etme’ dediler; fakat onlar içlerinden şunu kastediyorlardı: ‘Sağır mı oldun?’; işte bu şekilde onlar, bu tür kötülükler işlemeyi tercih ettiler.”

Bu nedenle, kelimelerin “Eğilip bükülmesi” ve “Çarpıtılması”, *وَعَصَيْنَا* *işittik* gibi sözlerle, muhtemelen buna ek olarak *كُفِرْنَا* *karşı çıktık*; *أَسْمَعُ غَيْرَ مُنْمَعٍ* *işit işitmez olasıca* ve benzer şekilde söylenen *رَأَيْنَا* *bize bak* gibi aşağılayıcı bir anlamla birlikte kullanılan sözlerle oluşmuş gibi görünmektedir. Bu durum, *لَا بِأَلْسِنَتِهِمْ* “Dillerini eğip bükerek” metninde ifadesini bulmuştur. Celâleddîn de daha önce kullanılan bu ifadeyi, *لَا تَحْرِيفًا بِأَلْسِنَتِهِمْ* şeklinde “Eğip bükme sözünü, dilleriyle çarpıtma (ya da tahrif etme) şeklinde aynı anlamda açıklamıştır.¹²² Bundan dolayı, ayette Yahudilerin suçlandığı tahrif etme ve çarpıtmanın örnekleme niteliğinde olduğu ve *Yahudilerin kendi kutsal ki-*

taplarında hiçbir şekilde tahrif ve çarpıtma bulunduğu dair herhangi bir gönderme olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu söylenenlerin aksine pasajın anlamı, Yahudilerin beraberinde bulunan kutsal kitabı, yani o zamanki Yahudilerin elinde bulunan kitabın vahiy mahsulü olduğunu "Tasdik etmek", "Doğrulamak" veya "Onaylamak"tır. Böylece, Medine Yahudilerinin ve dünyaya dağılmış taraftarlarının ellerinde bulunan bu kutsal kitaplara karşı ayetlerde, daha sonra olduğu gibi herhangi bir itham olması şöyle dursun, o kitapların gerçek ve geçerli oldukları beyan edilmiştir. [171]

97. 4/Nisâ suresi 49'uncu ayet:¹²³

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا

Kendilerine kitaptan nasip verilenleri görmedin mi? Onlar yanlış ilahlara ve putlara iman ediyorlar, sonra da kâfirler için; 'Bunlar Allah'a iman edenlerden daha doğru yoldadır' diyorlar (en-Nisâ 4/51).

Tefsircilere göre bu metin, Kureyş'le, İslâm'ın gerçek değeri üzerine toplantı yaptıkları esnada, kendi putperestliklerinin Muhammed'in sahte inancından daha iyi olduğunu ifade eden Yahudilerden bahsetmektedir. Bu konunun Yahudiler ve Muhammed arasında gittikçe derinleşen nefreti göstermek dışında şu andaki sorun üzerinde çok fazla bir etkisi yoktur.

98. 4/Nisâ suresi 52'nci ayet:¹²⁴

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا * فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ...

Yoksa onlar, Allah'ın kendilerine lütfundan verdiği şeylerden dolayı insanları kıskanıyorlar mı? Oysa İbrâhim soyuna da kitabı ve hikmeti verdik ve onlara güçlü bir hükümlanlık bahsettik. Böylece onlardan kimi ona (İbrâhim'e ya da verdiğimizize) iman

123 Doğrusu 51'inci ayet olmalıdır (çev.).

124 Doğrusu 54-55'inci ayetler olmalıdır (çev.).

[172] etti, kimi de ondan (İbrâhim'den ya da verdiğimizden) yüz çevirdi... (en-Nisâ 4/54-55).

Yahudi kutsal kitaplarının ilahî kökenine ve Yahudiler arasındaki bazılarının sözde inancına yapılan bir tanıklık ki, başkaları ne yaparsa yapsın, bu kişiler kendi kutsal kitaplarının tahrif edilmesine katlanamazdı.

99. 4/Nisâ suresi 58'nci ayet:¹²⁵

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

Sana indirilene ve senden önce indirilenlere inandıklarını ileri sürerler görmedin mi? Tâgûtu tanınamaları kendilerine emredildiği hâlde, onun önünde muhakeme olmak istiyorlar. Şeytan da onları derin bir sapıklığa düşürmek istiyor (en-Nisâ 4/60).

Burada, önceki kutsal kitaplara olduğu kadar Kur'an'a da inandığı iddia edilen bazı Yahudilerin, bir putun huzurunda putperest bir geleneğe göre ihtilaflarını çözmeye ve sonuçlandırmaya hazır oldukları ileri sürülmektedir. Yahudiler, putperestliği tamamen yasaklamak suretiyle kutsal kitapları hakkında kendilerini yönlendiren Muhammed tarafından şiddetle eleştirilmişlerdir. Bu, Muhammed gibi, kutsal kitapların Allah'ın bozulmamış emirlerini içerdiğine inanan bir ki-
[173] şiden doğal olarak beklenen bir rehberlik tarzıdır.

100. 4/Nisâ suresi 130'uncu ayet:¹²⁶

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ...

Göklerde ve yerde ne varsa Allah'ındır, şüphesiz ki sizden önce kendilerine kitap verilenlere ve size kesinlikle 'Allah'a karşı gelmekten sakının' (diyerek) emretmiştik; eğer inanmazsanız şüphesiz ki, göklerde ve yerde ne varsa Allah'ındır... (en-Nisâ 4/131).

125 Doğrusu 60'ıncı ayet olmalıdır (çev.).

126 Doğrusu 131'inci ayet olmalıdır (çev.).

Celâleddîn ayetteki:¹²⁷ “*Kitap sözcüğünü, الْكِتَابُ genel olarak kitaplar anlamında; senden öncekiler ifadesini de, الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى* Yahudi ve Hristiyanlar olarak açıklamıştır.

Yahudi ve Hristiyanların kutsal kitapları burada, Allah korkusunun telkin edildiği şekliyle Kur'an ile aynı kategoride alıntılanmıştır.

101. 4/Nisâ suresi 135'inci ayet:¹²⁸

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَالًّا بَعِيدًا

Ey iman edenler! Allah'a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve ahiret gününe inmayan kimse şüphesiz ki iyice sapmıştır (en-Nisâ 4/136). [174]

Bu ayet, Allah katından gelmiş olan Kur'an'a tabi olanları ve *her mümini* sadece Muhammed'in getirmiş olduğu kitaba değil, aynı zamanda *kendisinden önce vahyedilmiş kitaplara veya kutsal metinlere* inanmaya yönlendiren açık bir emirdir. Her kim o kitapları ya da Beyzâvî'nin de söylediği gibi:¹²⁹ أي ذلك ومن كفر بشيء من ذلك onların herhangi bir şeyi inkâr ederse, onların derin ve tehlikeli bir sapıklığa düşmüş olacağı belirtilir.

Yine Beyzâvî ayetteki:¹³⁰ “*Allah'a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin*” bölümünü şöyle açıklamıştır:

آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنزَلَ مِنْ قَبْلُ اثْبَتُوا عَلَى الْإِيمَانِ بِذَلِكَ وَدَاوَمُوا عَلَيْهِ، أَوْ آمِنُوا بِهِ بَقُلُوبِكُمْ كَمَا آمَنْتُمْ بِالْأَتَمِّ، أَوْ آمِنُوا إِيْمَانًا عَامًّا يَعْمُ الْكُتُبَ وَالرُّسُلَ، فَإِنَّ الْإِيمَانَ بِالْبَعْضِ كَلَّا إِيْمَانًا

127 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 126 (çev.).

128 Doğrusu 136'ncı ayet olmalıdır (çev.).

129 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 103 (çev.).

130 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 103 (çev.).

İmana tabi olun, imanınız daimi olsun, dillerinizle iman ettiğiniz gibi kalben de iman edin veya önceki kitapları ve peygamberleri de kucaklayarak kapsamlı bir şekilde iman edin, çünkü iman esaslarının bir kısmına inanmak asla iman etmek değildir.

Beyzâvî gruplarla ilgili yaptığı yorumda şu gruplara dikkat çekmiştir:¹³¹

خطاب للمسلمين، أو للمنافقين، أو لمؤمني أهل الكتاب إذ روي: أن ابن سلام وأصحابه قالوا يا رسول الله: أنا نؤمن بك وبكتابك وبموسى والتوراة وعزير ونكفر بما سواه. فتزلت أمئوا...

[175] Burada kendilerine hitap edilenler Müslümanlar veya münafıklardır; ya da aşağıdaki rivayete göre kitap ehli arasındaki müminlerdir: İbn Selâm ve arkadaşları dediler ki: 'Ya Resulallah! Biz, sana, sana indirilen kitaba, Mûsâ'ya ve Tevrat'a, Üzeyir'e inanıyoruz, bunun dışındaki her şeyi de reddediyoruz.' Bunun üzerine bu ayet nazil oldu: İman edin...

Pasajın iniş ortamı ne olursa olsun, hangi gruplar özel olarak kastediliyorsa edilsin, buradaki hitap anlaşılabilirliği gibi evrensel ve mutlaktır. Allah'ın, vahiy mahsulü tüm kutsal kitaplara, yani sadece Kur'an'a değil, aynı zamanda Kur'an'dan önce vahyedilmiş olan kutsal kitapların *tamamına*; sürekli olarak Yahudi ve Hristiyanlar "İle" birlikte bulunan ya da onların ellerindeki şeklinde ifade edilen kitaplara iman edilmesini arzu ettiğini açıklar. Bir Yahudi, Hristiyan kutsal kitaplarını inkâr etmemek; bir Hristiyan sadece Yahudi kitaplarını değil Kur'an'ı da kabul etmek; Müslüman da sadece Kur'an'a değil *aynı şekilde Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarına* inanmak zorundadır. Eğer bunu yapmazlarsa, ayette, derin ve tehlikeli bir sapıklık içerisinde oldukları ilan edilmektedir.

[176] Bu durumda günümüzde bu kutsal kitapları reddedip inkâr eden Müslümanlar ve bu kişilerle ilgili Kur'an'ın ilan ettiği tehlikeli durum hakkında ne söylememiz gerekir?

102. 4/Nisâ suresi 149'uncu ayet:¹³²

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا * أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا * وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا * يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ...

Şüphesiz ki, Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler, Allah ile peygamberlerini birbirinden ayırmak isteyenler, 'Bir kısmına inanırız ama bir kısmına inanmayız' diyenler ve bunlar arasında (orta) bir yol tutmak isteyenler yok mu, işte gerçek kâfirler bunlardır ve biz kâfirlere rezil edici bir azap hazırlamışızdır. Allah'a ve peygamberlerine iman edip onlardan hiçbirini diğerlerinden ayırmayanlara gelince; işte Allah bir gün onlara mükâfatlarını verecektir; Allah çok affedicidir ve rahmet sahibidir. Kitap ehli, senden kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyorlar, şüphesiz ki Mûsâ'dan, bundan daha büyüğünü istemişlerdi... (en-Nisâ 4/150-153).

Bu pasaj, son pasaja çok benzemektedir ve ondan alınacak ders de aynıdır. Aslında İncil'i reddeden Yahudilere hitap etmesine rağmen, aynı zamanda gayet yerinde bir ikazla Tevrat ve İncil'e ağızlarıyla inanırken gerçekte, Yahudi ve Hristiyanların 7'inci yüzyılda kullanımda olan bugünküyle aynı olan kitaplarını ve Kur'an'da *zorunlu* bir iman esası olarak yer alan bu ilahî kitapları reddeden Müslümanları da uyarmaktadır; [177]

Bu ayette, Kur'an'a olduğu kadar, önceki kutsal kitaplara inananlara da bir ödül olduğu belirtilmektedir; fakat Muhammedîler bu kitapları reddetmişlerdir: *وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا* "Bunlar gerçek kâfirlerdir, Allah ise kâfirlere rezil edici bir azap hazırlamıştır." (en-Nisâ 4/151).

103. 4/Nisâ suresi 161'inci ayet:¹³³

132 Doğrusu 150-153'üncü ayetler olmalıdır (çev.).

133 Doğrusu 162-164'üncü ayetler olmalıdır (çev.).

لَكِن لِّرَاسْحُونٍ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ
أَجْرًا عَظِيمًا * إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ
وَسُلَيْمَانَ وَآدَمَ دَاوُدَ زَبُورًا * وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ
نَقْضُضْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا

[178]

Onlar arasından ilimde ve imanda derinleşmiş olanlar ki bunlar sana indirilene ve senden önce indirilmiş olana iman ederler, namazı kılanlar, zekâtı verenler, Allah'a ve ahiret gününe inananlar başkadır, onlara büyük mükâfat vereceğiz. Şüphesiz biz İbrâhim'e, İsmâil'e, İshâk'a, Ya'küb'a, kabilelere/torunlara, İsâ'ya, Eyyûb'a, Yûnus'a, Hârûn'a ve Süleyman'a dilediğimizi vahyettiğimiz gibi sana da dilediğimizi vahyettik.¹³⁴ Dâvûd'a da Zebûr'u verdik. Bir kısım peygamberleri sana daha önce anlattık, bir kısmını ise anlatmadık. Ve Allah, Mûsâ ile gerçekten konuştu (en-Nisâ 4/162-164).

Birinci not: Pasajın öncelikle Yahudilere hitap etmesine rağmen, tüm Müslümanlar için aynı derecede geçerli olduğu ifade edilmiştir. Sadece Kur'an'a inananlara değil, aynı zamanda ondan önce vahyedilmiş kitaplara inananlara da "Büyük bir ödül" vaat edilmiştir.

İkincisi: Muhammed'e gelen vahyin tarzının, önceki peygamberlere gelenlerle aynı olduğu ilan edilmiştir.

Üçüncüsü: Kur'an, burada ve başka yerlerde kesin olmayan bir şekilde hesap edilmesi mümkün olan önceki peygamberlerin tam sayısını verdiği iddiasında değildir. Ancak Allah'ın dilediğine vahyettiği peygamberlerin bu müphem ve belirsiz olduğu aşikâr özellikleri ile "Kutsal kitaplar" hakkında "Verilmiş" veya teslim edilmiş şeklinde her zaman ifade

[179] edilen açık ve belirli tarzı arasındaki farka dikkat edin.

134 Ayetin buradaki tercümesi asıl metne uygun değildir. Doğrusu: "Şüphesiz biz Nûh'a ve ondan sonra gelen peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. İbrâhim'e, İsmâil'e, İshâk'a, Ya'küb'a, torunlara, İsâ'ya, Eyyûb'a, Yûnus'a, Hârûn'a ve Süleyman'a vahyettik." şeklinde olmalıdır (çev.).

104. 4/Nisâ suresi 169'uncu ayet:¹³⁵

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

Ey kitap ehli! Dininizde aşırı gitmeyin ve Allah hakkında, gerçek olandan başkasını söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesîh ancak Allah'ın peygamberidir, Allah'ın Meryem'e yerleştirdiği kelimesidir ve O'ndan bir ruhtur. Şu hâlde Allah'a ve peygamberlerine iman edin, 'Üçtür' demeyin, bundan vazgeçin; hakkınızda hayırlı olan budur. Allah ancak bir tek ilahdır; O, çocuğu olma ihtimalinden münezzehtir, göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur, koruyucu olarak Allah yeter (en-Nisâ 4/171).

Burada Hristiyanlara karşı getirilenlerin tamamı aşırılık-öğretide aşırılık- suçudur. Onlar için kutsal kitabı bağlamdan uzaklaştırarak yanlış yorumlama ithamı yapılamaz. Fakat bu hata ithamı çok kapalı bir yaklaşım olmasına rağmen, bunu burada Hristiyanların savundukları öğretilerde bulamıyoruz!

Surenin 125'inci ayetinden,¹³⁶ Muhammed tarafından, kendi zamanının Hristiyan itikadında Meryem'in üçlü birlikteki kişilerden biri olduğunun anlaşıldığı muhtemel gözük-^[180]mektedir. Bu muhtemelen Bakireye Doğru Kiliseleri tarafından ibadet edilmesinden ve Muhammed'in, Hristiyanlığı kendi içlerinde yanlış tanıyan Yahudi asıllı ashabının ifadelerinden kaynaklanmaktadır. Meryem Ana hakkındaki gerçek öğretisi, Allah'ın oğlunun manevi ve ebedî nesli ile birlikte Muhammed'in önüne doğru bir şekilde konsaydı ve vahiy ürünü olduğu onun tarafından kabul edilen Kitabı Mukaddeslerin meşru yapısından tam olarak anlaşılabilir olduğu gösterilseydi, o doktrinleri onaylamayı reddedebilir miydi?

105. 3/Âl-i İmrân suresi 2'nci ayet:

135 Doğrusu 171'inci ayet olmalıdır (çev.).

136 Hangi ayet olduğu anlaşılamamıştır (çev.).

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ * نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ * مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ

Allah! Kendisinden başka hiçbir ilah bulunmayandır, diridir, ebedîdir. O, sana kitabı hak ve kendisinden önceki (Kitabı Mukaddes)leri doğrulayıcı olarak indirdi; O, daha önce Tevrat'ı ve İncil'i insanlar için birer hidayet olarak indirmişti: (Hakkı batıldan ayıran) Furkân'ı da indirdi. Şüphesiz, Allah'ın ayetlerini (ya da indirileni) inkâr edenler için korkunç bir azap vardır. Allah mutlak güç sahibidir, intikam sahibidir. (Âl-i İmrân 3/2-4).

Tevrat ve İncil Allah tarafından, هُدًى لِلنَّاسِ “İnsanlığa rehber” olarak gönderilmiştir. Bu kutsal kitapların zikredilmemesinden hemen sonra Allah'ın ayetlerini (yani vahiylerini) reddedenler için korkunç bir ceza olduğu ilave edilmiştir.

O zaman Müslümanın yanı sıra Yahudi ve Hristiyanlar da, kendilerini O'nun şiddetli gazabı ve “Korkunç azabından” korumak için, “İntikam sahibi ilah”ın ayetlerini ve vahiylerini reddetmekten sakınsınlar.

106. 3/Âl-i İmrân suresi 19'uncu ayet:

... وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ...

...Kitap verilmiş olanlar, kendilerine (ilahî hakikatin) bilgisi geldikten sonra sırf, aralarındaki ihtiras sebebiyle ayrılığa düştüler... (Âl-i İmrân 3/19).

Aynı açıklama ile ilgili olarak önceki bölümlere bakınız.

107. 3/Âl-i İmrân suresi 23'üncü ayet:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيًّا مِنْ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُعْرِضُونَ * ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّارَ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Kendilerine kitaptan bir pay verilenleri görmüyor musun? Onlar aralarında hüküm vermesi için Allah'ın kitabına çağrılıyorlar. Sonra içlerinden bir kısmı yüz çevirerek dönüp gidiyor. Bunun sebebi, onların, ‘Bize, ateş sadece sayılı günlerde dokunacaktır.’

demeleridir. Onların vaktiyle uydurdıkları yalanlar, dinleri konusunda kendilerini aldatmıştır (Âl-i İmrân 3/23-24).

Tefsirciler, bu ayetin iniş sebebi olarak çeşitli olaylarla bağlantı kurmaktadır. Bu hususlara girmek bizi ilgilendirmemektedir; çünkü hangi sebep olursa olsun, tüm taraflarca kabul edilir ki, Muhammed ile Yahudiler arasında görüş ayrılığı mevcut olduğu için Peygamber, diğerlerine bu sorunu kendi kutsal kitaplarına güncel bir başvuru yaparak hükme bağlamayı önerdi; söylentiye göre, bazı Yahudiler bunu reddetti ve uzaklaşıp gittiler.

Muhammed'in bu ihtilafta hakem yapmayı önerdiği kitap, Yahudiler arasında kullanılan; hem onlar hem de Muhammed tarafından vahiy ve bağlayıcılık açısından denk kabul edilen, her iki tarafça ileri sürülen ve hoş karşılanan Yahudi kutsal kitabı idi. Buna كِتَابُ اللَّهِ "Allah'ın kitabı" denmiştir.

O zaman, Yahudi kutsal kitaplarının ilahî kökeni ve gerçekliğine dair, Yahudilerin elinde olan ve Muhammed'in bizzat kendisi tarafından bu anlaşmazlıkta nihai ve mutlak otorite olarak önerilen bu kitaptan daha güçlü bir tanıklık istenebilir mi?

108. 3/Âl-i İmrân suresi 48'inci ayet:

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ * وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ
جِئْتُكُمْ... * وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَلَأَجْلَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُزِمَ
عَلَيْكُمْ... [183]

Ve (Allah) ona (İsâ'ya) kitabı, hikmeti, Tevrat ve İncil'i öğretecek, İsrâiloğullarına bir peygamber (olarak onu gönderecek) (İsâ onlara şöyle diyecek): 'Şüphesiz ben size geldim/getirdim...' Benden önce (vahyedilen bir kitap olan) Tevrat'ı ve size haram kılınmış olanların bir kısmını sizin için helâl yapabileceğimi doğrulayıcı olarak ... (Âl-i İmrân 3/48-50).

Yerden tasarruf etmek için İsâ'nın bizzat kendisi tarafından gösterilen mucizelerin anlatıldığı bölümleri atladık. Kur'an'ın beyanına göre, burada belirtildiği şekliyle İsâ'nın

sözleri, Eski Ahit'in İsâ zamanında orijinal ve bozulmamış hâliyle var olduğunu göstermektedir. Aslında, bu pasaja atıfta bulunmak neredeyse hiç gerekmiyordu, çünkü hem Eski hem de Yeni Ahit'le ilgili olarak, Muhammed'in bizzat kendisi tarafından Kur'an'da aynı onaylama sözcükleri kullanılmaktaydı.

109. 3/Âl-i İmrân suresi 64'üncü ayet:¹³⁷

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَتِ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ * هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجِبِينَ فِي مَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

[184]

Ey kitap ehli! İbrâhim hakkında niçin tartışıyorsunuz? Oysa ne Tevrat'ın ne de İncil'in ondan sonra indirildiğini görüp anlamıyor musunuz? İşte siz, bilginiz olan konularda tartışan kimselersiniz! Peki, hiç bilginiz olmayan bir şey hakkında niçin tartışıyorsunuz? Allah bilir, siz bilmezsiniz (Âl-i İmrân 3/65-66).

Tefsirciler, ayetlerin, İbrâhim'in kendilerine ait inançlara mensup olduğunu iddia eden Yahudi ve Hristiyanlardan bahsettiğini söylemektedir; Muhammed, İbrâhim'in hem Eski Ahit'in hem de İncil'in indirilmesinden önce yaşadığını söyleyerek bu iddiayı çürütmüştür: Bu durumda onun, bu kitapların her ikisinin de dinine mensup olduğu nasıl söylenebilirdi? Yahut da onların kitaplarından İbrâhim'in dininin ne olduğu hükmüne varmanın anlamı neydi? Bu iddianın sağlamlığına dair bir görüş öne sürmek gibi bir düşüncede değilim. Pasaj yalın bir ifadeyle, Eski ve Yeni Ahit'te zikredildiği için iktibas edilmiştir. Yahudi ve Hristiyanların sahip oldukları ve tartıştıkları belirli noktalarla ilgili olarak kabul ettikleri bilgi, açıkça *kendi kutsal kitaplarının* bilgisidir.

110. 3/Âl-i İmrân suresi 68'inci ayet:¹³⁸

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ * يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تُشْهَدُونَ * يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ * وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي

137 Doğrusu 65-66'ncı ayetler olmalıdır (çev.).

138 Doğrusu 69-73'üncü ayetler olmalıdır (çev.).

أَنْزَلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاتَّخَفُوا آخرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ * وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا
لِمَنْ نَبِّعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنْ أَلْهَىٰ هُدَىٰ اللَّهِ أَنْ يُؤْتَىٰ أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ
رَبِّكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ [185]

Kitap ehlinde bir grup sizi saptırabilmeyi çok arzu etti; oysa onlar kendilerinden başka (hiç kimseyi) saptıramayacaklar, fakat farkına varmıyorlar. Ey kitap ehli! (Bu duruma) şahitlik ettiğiniz hâlde, niçin Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorsunuz? Ey kitap ehli! Niçin hakka batılı giydiliyor ve (bunu) bilmenize rağmen gerçeği gizliyorsunuz? Kitap ehlinde bir grup, 'Müminlere indirilene günün başlangıcında inanın, sonunda da (onu) inkâr edin, belki onlar da dönerler'; 'Sizin dininize uyandan başka (hiç kimseye) inanmayın' dediler. De ki: 'Şüphesiz hidayet, Allah'ın hidayetidir. Birine (yani Muhammed'e), size verilenin benzeri (bir vahiy) verilmesinden veya Rabbinizin huzurunda aleyhinize deliller getireceklerinden ötürü mü (böyle söylüyorsunuz)?' De ki: 'Lütuf Allah'ın elindedir. Onu istediğine verir. Allah (rahmetinde) geniş olandır, etraflıca bilendir.' (Âl-i İmrân 3/69-73).

Herkes tarafından kabul edildiği gibi bu pasaj, Muhammed'e karşı çıkan Medine Yahudilerine hitap etmektedir. Ayetler, Muhammed ve ashabına telkin etmeye çalışılan sapkın öğretileri reddederek başlamaktadır. Onlar bağınaz bir şekilde kendi sistemlerine bağlandılar ve doğal olarak "Dinlerini takip edenlerden başka kimseye inanmayacaklar" sözünü şiar edindiler. Ayet onların sapkın öğretilerine "Bunun farkında olmalarına rağmen, sadece kendi nefislerini aldattılar" sözünü de eklemiştir. Bu nedenle Muhammed'in Yahudi- [186] leri kusurlu gördüğü nokta, onların kutsal kitaplarını yanlış yorumlaması ve uygulamasıydı. "Allah'ın ayetlerini" yani kutsal kitaplarınızda bulunan kanıtları; "Onlara tanıklık etmenize rağmen" niçin inkâr ediyorsunuz?

"Gerçeği örtmek" suçlamasıyla ilgili olarak, İbn İshâk'ın 85'inci maddedeki sözlerine ve açıklamalarına bakın. Burada gerçeği gizlemekle suçlanmalarının altındaki yalancılığın bahanesi, kutsal kitaplarını yanlış ve saptırarak yorumlama-

larıydı. Kutsal kitapların kendisi saftı ve bozulmamıştı; ama onlar kitapların meramını yanlış anladılar ya da kasten yanlış uyguladılar.

Muhammed'e indirilen vahyi sabah kabul edip akşam tekrar inkâr etme ithamı "*Yahudiler hakka batılı nasıl giydirdiler.*" başlığıyla İbn İshâk tarafından şöyle açıklanmıştır:

وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صُفْيَانَ، وَعَدِيُّ بْنُ زَيْدٍ، وَالْخَارِثُ بْنُ عَوْفٍ، بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: تَعَالَوْا نُؤْمِنُ بِمَا أَنْزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ غَدَوَةً، وَنَكْفُرُ بِهِ عَشِيَّةً، حَتَّى تَلْبَسَ عَلَيْهِمْ دِينُهُمْ لَعَلَّهُمْ يَضُنُّوْنَ كَمَا نَضُنُّ، وَيَرْجِعُونَ عَنْ دِينِهِ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِمْ: يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ، وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ...

Abdullah, Adî ve Hâris birbirleriyle: "Gelin sabah Muhammed ve ashabına inzal edilenlere inanıp akşamları inkâr edelim, böylece dinlerini onlar için karıştırabiliriz; bizim yaptıklarımızı yaparlar ve dinlerinden geri dönebilirler. Bunun üzerine yüceler yücesi Allah, onlar hakkında bu pasajı indirdi: Ey kitap ehli! Niçin hakka batılı giydiriyor ve bilmenize rağmen gerçeği gizliyorsunuz?"¹³⁹

Muhammed, kendisine gelen vahye şüphe düşürmek için haksız yere yapılan bu kurnazlıkları, Allah'ın ilahî nimetlerine (Yahudilerin yaptığıının, sadece kendi uluslarıyla sınırlı olmadığı) insanların tamamına saygısızlık olduğu şeklinde cevaplandırmaktadır. Dahası, Allah'ın iradesi, "Birine" (yani Muhammed'e), Yahudilerin Eski Ahit'inin kitaplarına benzeyen "Allah'ın daha öncekilere verdiği gibi bir vahiy" vermek suretiyle insanlığa hidayet etmek istemesiydi. Dolayısıyla pasaj, Yahudi kutsal kitaplarına karşı bir suç isnat etmek yerine, onların otoritelerinden ve ilahî kökenlerinden açık ve saygılı bir şekilde bahsetmekte ve Kur'an için; *مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ* kendilerinininkine benzer bir vahiy olmaktan başka bir şey iddia etmemektedir.

139 Bu rivayet İbn İshâk'da bulunamamıştır, ancak İbn Hişâm aynı rivayete yer vermiştir. Bk. İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 1: 553 (çev.).

111. 3/Âl-i İmrân suresi 77'nci ayet:¹⁴⁰

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُودُونَ بِالْكِتَابِ لِئَحْبِسُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Onların içinden bir grup, kitapta olmayanı ondan sanasınız diye kitabı (okurken) dillerini eğip bükerek ve Allah katından olmadığının hâlde, 'Bu Allah katındandır' derler. Onlar bile bile Allah [188] hakkında yalan uydurmaktadırlar (Âl-i İmrân 3/78).

Medine Yahudileri burada, Muhammed ya da ashabına karşı bir hile girişiminde bulundukları için uyarılmışlardır; yani Muhammed'e veya ashabına okudukları bazı pasajların kutsal kitaplardan olduğunu iddia ederken, gerçekte Kitabı Mukaddeslerden olmadığı şeklinde itham edilmişlerdir. Bunu, "Dillerini eğip bükerek", yani hileli veya tartışmalı bir konuşma tarzıyla yapmışlardır. Bu açıklama, 96'ncı maddede ele alınan 4/Mâide suresi 43'üncü ayetteki ile aynıdır. Bk. لَيَّا بِالْأَيْدِيهِمْ

Böyle bir davranış gerek Rabbilerin/Hahamların rivayet ve yorumları anlamına gelmiş olsun gerekse onların kitap dışındaki diğer yazılarını okurken gerçekten hile ve aldatma yaptıkları anlamına gelmiş olsun, bunun anlamının, Kitabı Mukaddeslerden alıntı yaptıklarını varsayarak, kitaplarında herhangi bir tahrifat yapıldığını ima etmediği açıktır. Aksine buradaki itham, gerçek bir aldatma niteliği ve ağırlığı taşısa bile, Yahudilerin, kutsal kitaplarının tahrif edilmesi gibi bir teşebbüste bulunmaya cesaret edemedikleri anlamına gelir. Basitçe bir anlatımla; bu kitaplardan okuyormuş gibi davranıp, gerçekte başka bir kaynaktan okudular; ama aldatıcı konuşma tarzlarıyla ("Dillerini eğip bükerek") Müslümanları, Allah'ın kelamı olduğu inancına yönlendirmek istiyorlardı.

Bu durum, Yahudilerin her çağda, kutsal kitaplarının harfleri ve metinleri konusunda sahip oldukları aşırı titiz karakterle mümkün olduğunca örtüşmektedir, ancak bunun dışındaki herhangi bir konuda titizlik gösteremeyebilirler. [189]

140 Doğrusu 78'inci ayet olmalıdır (çev.).

112. 3/Âl-i İmrân suresi 78'inci ayet:¹⁴¹

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَزِيدَ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ

Allah'ın, kendisine kitap, hikmet ve peygamberlik verdiği hiçbir kimsenin, 'Allah'ı bırakıp bana kul olun' demesi düşünülemez; fakat aksine 'Bilddiğiniz ve incelediğiniz kitap uyarınca Rabbin halis kulları olun!' der (Âl-i İmrân 3/79).

Metnin durumu, ister Yahudilere ister Hristiyanlara uygulanırsa, onlar kutsal kitaplarını okuyarak, "Çalışma" yoluyla "Mükemmel" olabileceklerine; o devirde Yahudi ve Hristiyanların elinde bulunan vahiy ürünü kitapların gerçekliğine ve faziletine, yeterli bir tanıklık göstermektedir.

Beyzâvî bu hususu şöyle aktarır:¹⁴²

والرباني وهو الكامل في العلم والعمل. بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ بسبب كونكم معلمين الكتاب وبسبب كونكم دارسين له، فإن فائدة التعليم والتعلم معرفة الحق والخير للاعتقاد والعمل

Rabbânî kelimesi, ilim ve amelde mükemmel olmak anlamına gelir; 'Bilddiğiniz ve incelediğiniz kitap uyarınca' yani, kitabı tanımanız ve araştırmanız sebebiyle siz mükemmel oldunuz; çünkü öğrenme ve öğretmenin faydası, hem inançta hem de amelde hayırlı olanı ve hakkı bilmektir."

113. 3/Âl-i İmrân suresi 80'inci ayet:¹⁴³

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنَاكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ...

(Hatırla) Allah peygamberlerle, 'Ben size kitap ve hikmet verdikten sonra sizinle birlikte olan (Kitabı Mukaddesi) tasdik eden bir elçi size geldiğinde ona mutlaka inanacak ve yardım edeceksiniz' (diyerek) bir antlaşma yapmıştı... (Âl-i İmrân 3/81).

Bu ayet, Allah tarafından önceki peygamberlere verilmiş bir emir olduğunu, ortaya çıktığı andan itibaren Muham-

141 Doğrusu 79'uncu ayet olmalıdır (çev.).

142 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 25 (çev.).

143 Doğrusu 81'inci ayet olmalıdır (çev.).

med'e iman etmeyi ve ona yardım etmeyi öğretmektedir. Peygambere özgü bu bildiride Muhammed nasıl tanımlanıyor? Basitçe "Yanlarında bulunan (Kitabı Mukaddesi) doğrulaması gereken elçi" olarak tanımlanıyor. Yahudi ve Hristiyanların gelecek peygamberi tanımları için en büyük işaret, (Yanlarında bulunan) yani o zaman ellerinde bulunan ilahî kutsal metinlere onay vermesiydi. Celâleddîn ayetteki:¹⁴⁴ "*Yanınızda bulunan kitap ve hikmeti doğrulayan kişi* ifadesini ni مُحَمَّدٌ وَهُوَ الْحَكْمَةُ وَالْكِتَابُ مِنْ مَعَكُمْ لِمَا مَضَىٰ Muhammed olarak açıklamaktadır.

114. 3/Âl-i İmrân suresi 83'üncü ayet:¹⁴⁵

قُلْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ
لَهُ مُسْلِمُونَ [191]

81'inci maddedeki açıklamalarla hemen hemen kelimesi kelimesine aynıdır.

115. 3/Âl-i İmrân suresi 93'üncü ayet:

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ
التَّوْرَةُ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ * فَمَنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ
بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Tevrat indirilmeden önce, İsrâil'in kendisine haram kıldıkları dışında, yiyeceklerin her türlü İsrâilîlogullarına helâl idi. De ki: 'Doğru söylüyorsanız Tevrat'ı getirip okuyun.' Artık bundan sonra kim Allah'a karşı yalan uydurursa işte onlar zalimlerin ta kendileridir (Âl-i İmrân 3/93-94).

Yahudi şeriatınca yenmesi yasak olan (yorumcuların deve eti olduğunu belirttiği) bazı et çeşitleriyle ilgili olarak Medine Yahudileri ile yapılan bir tartışmada, Muhammed, belirli et türlerine karşı yasaklamanın sadece Tevrat ya da Pentatök'e dayandığını söyleyerek iddiasını temellendirdi. İbrâhim zamanında, Mûsâ tarafından şeriat getirilmezden önceki tüm

144 Mahallî – Suyûtî, Tefsîru'l-Celâleyn, 78 (çev.).

145 Doğrusu 84'üncü ayet olmalıdır (çev.).

[192] zamanlarda, Ya'küb'un kendi isteğiyle kendisine haram kıldığı ve İsrâillilerin buna göre yemediği dışında hiçbir yasak yoktu (Bk. Yaratılış 32/32). Bu nedenle Muhammed, takipçisi olduğum İbrâhimî (ya da Tevhit) inancında, et yasak değildir, sonucuna varmıştır.

Sonra, Muhammed'in konumunu ortaya koymak için, Allah'ın Yahudilere söylemesi için Muhammed'e emrettiği metin şöyle devam eder: "Buraya gelin; Tevrat'ı getirin ve eğer samimi iseniz (doğru olup olmadığını belirlemek için) onu okuyun."

Bu durum, meselenin yetkili ve nihai bir kararı olacaktı; *Bundan sonra* her kim Allah'a karşı yalan isnat edecek olursa, kesinlikle bunlar zalimlerin ta kendileridir.

O zamanlarda Tevrat, Medine Yahudilerinin kullandığı, çevredeki tüm ülkelerin Yahudileri arasında yaygın olan, Muhammed'in her şeyden önce gösterilmesini istediği ve böylece iddialı bir gerçeğin kusursuz bir ölçüsü olarak müracaat edilen Eski Ahit'ti.

116. 3/Âl-i İmrân suresi 99'uncu ayet:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ * قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَنتُمْ شُهَدَاءُ...

De ki: 'Ey kitap ehli! Allah yaptıklarınıza şahitlik ederken Allah'ın ayetlerini niçin inkâr ediyorsunuz? De ki: Ey kitap ehli! Şahitlik ettiğiniz hâlde niçin (Allah'ın yolunu) eğri ve çelişkili göstermeye yeltenerek inananları Allah'ın yolundan çevirmeye kalkışıyorsunuz? (Âl-i İmrân 3/98-99).

[193]

Celâleddîn ayetteki:¹⁴⁶ "Şahitlik ederken ifadesini, وَأَنتُمْ شُهَدَاءُ kitabınızda gösterildiği gibi, onaylanmış gerçek dinin İslâm dini olduğunu biliyorsunuz." şeklinde yorumlamıştır. Bu ayet, Yahudilerin elinde bulunan kutsal kitapların otoriter karakterine dayalı bir göndermedir.

117. 3/Âl-i İmrân suresi 113'üncü ayet:

لَيْسُوا سَوَاءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ *
يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي
الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ

Hepsi bir değildir. Kitap ehlinde geceleri secdeye kapanarak Allah'ın ayetlerini (ya da indirdiklerini) okuyup duran bir topluluk vardır. Bunlar Allah'a ve ahiret gününe inanırlar, iyiliği emrederler, kötülükten menederler ve hayırlarda yarışır. İşte bunlar erdemli kimselerdir (Âl-i İmrân 3/113-114).

Peygamberlerini öldürmeleri ve diğer asi davranışları sebebiyle Yahudileri uyaran bir pasajdan sonra gelen bu metin, Muhammed zamanında, kutsal kitapları düzenli olarak okuyan ve ibadet eden dürüst ve iyi Yahudilerin olduğunu ortaya koymuştur. İslâm'a katılsa da katılmasa da bu tür Yahudilerin, [194] Eski Ahit'i, kendilerine başka yerde telkin edilen ve Muhammed'in Risâlet'inin pek çok kanıtı olduğu iddia edilen okumayı değiştirecekleri ya da değiştirilmesine sessizce izin verecekleri düşünülemez.

118. 3/Âl-i İmrân suresi 119'uncu ayet:

هَآ أَنتُمْ أَوْلَاءُ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ...

Bakın siz onları (Yahudileri) seviyorsunuz, ama onlar sizi sevmiyorlar. Siz kutsal kitabın tamamına inanıyorsunuz... (Âl-i İmrân 3/119).

Celâleddîn ayetteki:¹⁴⁷ “Kitabın (ya da kutsal kitabın) tamamına bölümünü, tüm kitaplara”; Beyzâvî ise:¹⁴⁸ “Genel olarak bütün kitaplar (ya da kutsal kitaplar), kitapların tamamı” olarak açıklamış ve ayetin anlamını: “Siz onların kitabına inansanız da onlar (Yahudiler) sizi sevmezler.” şeklinde ifade etmiştir.

Müslümanlar, Yahudilerin kutsal kitaplarına inandılar; Muhammed zamanındaki Yahudilerin elinde bulunan Eski

147 Mahallî – Suyûtî, Tefsîru'l-Celâleyn, 83 (çev.).

148 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 35 (çev.).

peygamberlik haberinin olduğunu kabul etmeyi reddettiler. Onların bunu "Ortaya çıkarmaya" razı edilmeleri mümkün değildi. Burada, Yahudilere karşı ileri sürülen gerçeğin gizlenmesi ve küçük bir değere satılması şeklindeki itham, Kur'an'ın başka yerlerinde olduğu gibi burada da yapılan bir suçlamadır.

121. 3/Âl-i İmrân suresi 199'uncu ayet:

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Şüphesiz kitap ehlinde öyleleri vardır ki, Allah'a, size indirilene [197] ve kendilerine indirilene, Allah'a derinden saygı duyarak inanırlar. Allah'ın ayetlerini az bir değere satmazlar. Onlar var ya, işte onların, Rableri katında ödülleri vardır. Şüphesiz Allah hesabı çabuk görendir (Âl-i İmrân 3/199).

Beyzâvî ayetteki:¹⁴⁹ "Onlara indirilene ifadesini, مَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ ma iki kitap"; Celâleddîn ise:¹⁵⁰ "أَيُّ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ "Tevrat ve İncil" olarak açıklamıştır. Celâleddîn ayetle ilgili yorumuna şunları da eklemiştir:

لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ الَّتِي عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ مِنْ نَعْتِ النَّبِيِّ ثَمَنًا قَلِيلًا مِنْ الدُّنْيَا بَأَنْ يَكْتُمُوهَا خَوْفًا عَلَى الرِّبَاسَةِ كَفَعَلَ غَيْرِهِمْ مِنَ الْيَهُودِ

"Onlar Allah'ın ayetlerini satmazlar, ifadesinin anlamı; yanlarında bulunan Tevrat ve İncil'deki peygamberin (Muhammed) vasıflarını içeren ayetler; az bir değere ifadesini de; (kitaplarının yukarıda belirtilen içeriklerini) gizlemek için dünyevi bir menfaat, Yahudilerden bir kısmının yaptığı gibi üstünlüklerini kaybetme endişesidir."

Burada adı geçen iyi Yahudi ve Hristiyanlar, Eski ve Yeni Ahitlerin yanı sıra Kur'an'a da inanmaya ve onları sınımsız sarılmaya devam ettiler. Onları yanlış yorumlamadılar veya anlamlarını saptırmadılar. Onların her hâlükârda, gelecek kuşaklarına saf ve katkısız olarak teslim edildiğini görmek için

149 Beyzâvî, *Envâru't-tenzîl*, 2: 56 (çev.).

150 Mahallî – Suyûtî, *Tefsîru'l-Celâleyn*, 96 (çev.).

Kur'an'ın yanı sıra önceki kutsal kitaplarının da korunması [198] için her türlü tedbiri almış olmaları gerekir.

122. 5/Mâide suresi 14-16'ncı ayetler:¹⁵¹

فَمَا تَقْضِيهِمْ مِّيثَاقَهُمْ لَعْنَاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ * وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَفْسَعُونَ * يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ...

Ahitlerini bozdukları için onları lânetledik ve kalplerini katılaştırdık; onlar kelimelerin yerlerini değiştiriyorlar, kendilerine verilen öğütlerden önemli bir kısmını da unuttular. İçlerinden pek azı hariç olmak üzere onlardan daima bir hainlik görürsün. Sen yine de onları affet, hoş gör, çünkü Allah iyilik edenleri sever. 'Biz Hristiyan'ız' diyenlerden de sağlam bir söz almıştık, ama onlar da kendilerine verilen öğütlerden önemli bir kısmını unuttular. Bu sebeple aralarına kıyamet gününe kadar sürüp gidecek olan kini ve düşmanlığı soktuk. Allah onlara yapıp ettiklerini ileride haber verecektir. Ey kitap ehli! Artık size elçimiz gelmiştir. O, kitabınızdan gizleyip durduğunuz gerçeklerden birçoğunu sizlere açıklıyor, birçoğunu da affediyor... (el-Mâide 5/13-15).

Biz burada tam olarak Yahudilere karşı 96'ncı maddede [199] yapılan, sözü bağlamından kopardılar şeklindeki ithamın ay-nısını görmekteyiz. İlk olarak, burada ve başka yerlerde suç-lamanın özellikle Yahudilerle sınırlı olduğunu gözlemliyo-rum; Hristiyanlara böyle bir suç asla isnat edilemez. Bunlar gerçekten de "Kendilerine verilen öğütlerden önemli bir kıs-mını unutmak" ile suçlanmaktadır; itiraf etmek gerekir ki, her çağda olduğu gibi o çağda da itham için çok uygun bir zemin vardır. Öyle ki, günümüzün birçok Müslümanı taziye yaparken, soylulara ve mürşitlere dua ederken, onlara adak adarken v.b... Kur'an'da da "Kendilerine verilen öğütlerden önemli bir kısmını unuttular" buyrulmaktadır. Fakat gerek

151 Doğrusu 13-15'inci ayetler olmalıdır (çev.).

burada gerekse başka yerlerde, Hristiyanlara karşı "Kelime-lerin yerlerini değiştirmek", hatta kutsal kitapları yanlış yorumlamak ve anlamını saptırmak için herhangi bir itham yoktur. Bu nedenle (şimdiki konumuzla ilgili olarak) Yahudileri bu tür suçlamalardan temize çıkarmak bizi çok fazla ilgilendirmemektedir. Çünkü ilk zamanlardan bu yana, tüm Yahudi kutsal kitapları hem Hristiyanlar hem de Yahudiler tarafından sahiplenilmiş ve onlar tarafından Yeni Ahit'le aynı düzeyde, vahyedilmiş bir kitap olarak elde tutulmuş ve kiliselerinde düzenli bir şekilde okunmuş olarak adı çıkmıştır. Bu nedenle, Yahudiler kendi kutsal kitaplarına her türlü saygısızlığı yapmaya yatkın olabilirlerdi, ama bu tür girişimler dünya çapındaki Hristiyanların dikkatle koruduğu kopyalara kadar uzanamazdı.

Öte yandan Yahudilerin Yeni Ahit ile hiçbir şekilde ilgisi yoktu. Bu nedenle, Yahudiler için "Yanlış yorumlamalar", "Sapkınlıklar" ve "Yer değiştirmeler" gibi birtakım atıflarda bulunulmuş olsa da, İncil'e hiçbir atıfta bulunulamaz. [200]

Bu durumda, Muhammed zamanında *Hristiyanların sahip olduğu şekliyle* hem Eski hem de Yeni Ahit olmak üzere Kitabı Mukaddeslerin her ikisi de, Muhammedilerin, Yahudilerin ellerindeki kutsal kitapları suçlama alışkanlığı içerisinde oldukları şekliyle, kitapların anlam sınırlarını aşan bir genişlikte tefsir edilmesi gibi ithamlardan arınmış olduğu sonucuna varılır.

Ancak, ayet metninde suçlamanın olduğu ikinci yer, Yahudiler açısından bile, kutsal kitaplarının nüshalarına herhangi bir tahrifatı ima etmemektedir. Daha önce (96'ncı maddede) birbirine çok yakın sözcüklerin, pasajların bağlamlarıyla uyumsuz olarak yorumlanmasından daha fazlasını ifade etmek, cümlelerin anlamlarını çarpıtmak için müstakil ve bağlamdan kopuk bir şekilde üretildiğini, ifadelerin yanlış ya da çift anlamlı kullanıldığını ve bu tür bozma

örneklerinin aslında Kur'an'da da bildirildiğini görmüştük. Muhammed bu tür ifadelerle, Yahudilerin vahiy ürünü kitaplarını tahrif ettiğini asla kast edemezdi. Çünkü o zaman Yahudilerin ellerindeki hâliyle Kur'an'ın başından sonuna kadar referans olduğu kutsal kitapların kapsamı ve anlamı bu kitapların yetkin, gerçek, saf ve ilahî kitaplar olmasını zorunlu kılmaktadır.

Mademki Yahudiler "Kendilerine verilen öğütlerden bir kısmını unutmuştu", Muhammed, yukarıdaki pasajın sonunda, Risâlet'inin gayesinin bunları "Çok açık bir şekilde göstermek" yani söylemedikleri veya açıklamadıkları öğreti ve kuralların çoğunu aydınlatmak yanında "Birçoğunu affetmek", yani iptal edilen birçok Yahudi ayin veya törenlerine izin vermek olduğunu söylüyor.

123. 5/Mâide suresi 47'nci ayet:¹⁵²

يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا...

İy Peygamber! Kalpten inanmadıkları hâlde ağızlarıyla 'İnan-dık' diyenler ile onların içinde küfürde yarışanlar seni üzmesin. Yahudilerin içinden yalan uydurmak için gözetleyenler vardır, sana gelmeyen başka bir topluluk adına gözetleme yaparlar. Kelimeleri yerlerinden çıkarıp değiştirir ve şöyle derler: Eğer size şu hüküm verilirse onu tutun, verilmezse sakının (el-Mâide 5/41).

Yahudiler burada Medine'nin münafık ya da muhalif vatandaşları olarak sınıflandırılmıştır. Onlar, yalan uydurmak için gözetleme yapmakla ya da Muhammed'in sözlerini diğer insanlara yanlış yorumlamakla ve (daha önce de dikkat çekildiği gibi) ayetlerin yerlerini değiştirmekle suçlanmışlardır. Bu suç burada çok açık bir şekilde, *يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ* bir

sözü uygun bağlamından koparmak, farklı bir anlam vermek için tek başına bırakmak; böylece farklı bir anlam vermek ya da başka pasajlarla yanlış bir bağlantı kurarak her ikisini de çarpıtmak şeklinde ifade edilmiştir. Bu sapkın âlimler kendi halkına, Muhammed'e gitmelerini eğer onun öğretisini bu şekilde bağlamından koparılmış veya yanlış yere konmuş ve yanlış yorumlanmış cümlelere uygun bulmuşlarsa onu almalılarını, aksi takdirde ondan sakınmalarını söylemiştir. Anlam "Kaydırması" ile ilgili bk. madde 96. [202]

124. 5/Mâide suresi 50'nci ayet:¹⁵³

وَكَيْفَ يَحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ * إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّوَابِّيُونَ وَالْأَخْبَارُ بِمَا اسْتُخْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوُا اللَّهَ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ * وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ * وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ * وَلْيَحْكَمْ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ * وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ 3 مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنْهَا جَا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لَيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ...

İçinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat yanlarında olduğu hâlde seni nasıl hakem tayin ediyorlar; bunun ardından da yüz çevirip gidiyorlar, onlar asla inanmış değildirler. Şüphesiz Tevrat'ı biz indirdik. İçinde bir hidayet, bir nur vardır. Kendilerini Allah'a teslim etmiş peygamberler onunla Yahudilere hüküm verirlerdi. Kendilerini Rabbe adanmış rahipler ile âlimler de (aynı şekilde) hükmederlerdi. Çünkü bunlar Allah'ın kitabını korumakla görevlendirilmişlerdi. Onlar onun hak olduğuna da şahit idiler. Şu hâlde siz de insanlardan korkmayın, benden korkun ve Allah'ın

ayetlerini az bir fiyata satmayın. Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyenler kâfirlerin ta kendileridir (el-Mâide 5/43-44).

Biz onlar için şunu yazdık: 'Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş kısas edilir, yaralar da kısasa tabidir; kim de bu hakkını bağışlar, sadakasına sayarsa, o, kendisi için kefarettir. Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyenler zalimlerin ta kendileridir (el-Mâide 5/45).

[204] O peygamberlerin yolu üzere, kendinden önce gelmiş olan Tevrat'ı tasdik edici olarak Meryem oğlu İsrâ'yı gönderdik. Ona da içinde hidayet ve nur bulunan, kendinden önce gelmiş olan Tevrat'ı tasdik edici, takva sahipleri için bir yol gösterici ve bir öğüt olarak İncil'i verdik. İncil'e tâbi olanlar da Allah'ın onda indirdiği hükümlerle hükmetsinler. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar fasıkların ta kendileridir (el-Mâide 5/46-47).

Sana da kendisinden önceki (kutsal kitapları) tasdik edici ve onları koruyucu (ya da bir şahit) olarak bu kitabı hak ile indirdik. Artık aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet; sana gelen şeylerden onların boş isteklerine (saparak) onlara uyma. Her birinize bir şariat ve bir yol yöntem verdik. Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı. Fakat size verdikleriyle sizi denemek istedi... (el-Mâide 5/48).

Bu pasaj, Kur'an'a göre, Muhammed zamanındaki Yahudi ve Hristiyanlar arasında (عِنْدَهُمْ) kullanımda olan kutsal kitapların, onlara Allah tarafından "İndirildiğine" ya da vahyedildiğine (أُنْزِلَ), "Verildiğine" (آتَى), o kitapların, o zamanlarda geçerliliğini koruyan bir formda, otantik ve gerçek olduklarına ve tartışmasız bir yargılama talimatı olarak elde tutulduğuna dair açık delil içermektedir. Aynı ifadeler hem Eski hem de Yeni Ahit'te kullanılmakta; ilaveten her birine atıfta bulunarak, "Allah'ın indirdiğine göre hükmetmeyen herkes, KÂFİR, ZALİM ve FASIKtır." Bu ifade, cümleye ciddiyet katmak için üç kez tekrarlanmaktadır. Kur'an'da doğru ve yanlışın mutlak ölçüsü olarak açıklanan Kitabı Mukaddesler, yazarı tarafından saf ve katkısız olarak kabul edilmiştir.

Samimi bir Müslüman, Eski ve Yeni Ahitlerin, yedinci yüzyılda olduğu şekliyle şu anda da, Yahudi ve Hristiyanlar arasında aynı şekilde kullanımda olduğuna kendisini kolayca ikna edebilir (ve ikna etmek için de herhangi bir emek harcaması gerekmez). O, kendi peygamberinden çok önceki zamanlara ait el yazmalarda, tercümelerde, tefsirlerde ve alıntılarda zorluk çekmeden buna dair bol miktarda kanıt bulacaktır. O hâlde, bu Müslümana "Allah'ın indirdiğine göre hüküm vermesi için" başvurduğumuzda, Allah'ın emrine karşı çıkmaktan sakınsın. Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarına karşı çıkmasın ve ilahî içeriklerini inkâr etmeye kalkışmasın, Allah kelamına itaatsizlik edenlere ve "Allah'ın indirdiği kutsal kitaplara göre yargılanmayı reddedenlere" karşı verilecek cezadan bahsetsin. Yoksa onları tasdik etse bile burada Kur'an tarafından kesin olarak zikredilen "Kâfir" (الْكَافِر) "Zalim" (الظَّالِم) "Fasık" (الْفَاسِقُ) gibi kavramların hükmüne girer. [205]

Kur'an burada, Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarını onaylamanın yanında daha çok onların koruyucusu veya tanığı olarak ilan edilmiştir. Beyzâvî ayetteki:¹⁵⁴ "Onun üzerinde bir koruyucu ifadesini, وَهُمَّيِّنًا عَلَيْهِ رَقِيبًا عَلَى سَائِرِ الْكُتُبِ يَحْفَظُهُ عَنْ التَّغْيِيرِ وَيَشْهَدُ لَهُ بِالصَّحَّةِ وَالثَّبَاتِ tüm (kutsal) kitapları değişimden koruduğu gibi onların üzerinde bir koruyucu, gerçeklik ve otoritelerine de bir şahittir." şeklinde açıklamıştır. Eğer şimdi bu kitaplar, tıpkı Muhammed'in zamanındaki Yahudi ve Hristiyanlar gibi şu anda elimizde tuttuğumuz, kiliselerde ve evlerde okuduğumuz, bunu da Muhammed'in zamanından beri ve asırlar boyunca kesintisiz olarak yaptığımız aynı kutsal kitaplar değilse, kendi bütünlüklerinde muhafaza edilen, Kur'an tarafından korunan ve tanıklık edilen kitaplar nerededir? [206]

Bu metinde Tevrat'tan yine "Allah'ın kitabı" كِتَابِ اللَّهِ olarak bahsedildiğine dikkatinizi çekerim.

125. 5/Mâide suresi 68'inci ayet:¹⁵⁵

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَتَّقُمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ
وَأَنْ أَكْثَرُكُمْ فَاسِقُونَ

De ki: Ey kitap ehli! Sadece Allah'a, bize indirilene ve daha önce indirilmiş olanlara inanmamızdan başka bize düşmanlığınızın herhangi bir nedeni var mı? Ama çoğunuz kötülük yapıyorsunuz (el-Mâide 5/59).

Muhammed ve ashabı Kitabı Mukaddesin, Kur'an'dan önce indirildiğine inanıyorlardı. Bu nedenle hiç kimse, Kur'an'dan "Daha önce vahyedilene inanmadığı sürece" şu anda Peygamberin gerçek bir taraftarı olarak gösterilemez.

126. 5/Mâide suresi 74'üncü ayet:¹⁵⁶

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا عَنْهُمْ سِتَاتِيمَ وَلَا دَخَلْنَا لَهُمْ جَنَاتِ النَّعِيمِ *
وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكْفَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ
تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ

[207]

Eğer kitap ehli olanlar iman etseler ve Allah'tan sakınsalardı, muhakkak onların kötülüklerini örterdik ve onları naim cennetlerine koyardık; onlar Tevrat'ı, İncil'i ve Rableri tarafından kendilerine indirilene gereğince ayakta tutsalardı (uygulasalardı) elbette üstlerindeki ve ayaklarının altındaki rızıklardan yiyeceklerdi. Onlardan orta yolu tutan bir zümre vardır. Ama onların birçoğunun yaptığı ne kötüdür! (el-Mâide 5/65-66).

Yahudi ve Hristiyanlar tarafından, Tevrat ve İncil'in yanı sıra Kur'an'ın "Ayağa kaldırılması" ya da onlara "Dikkatli bir şekilde uyulması"na, metnin başka yerlerinde olduğu gibi burada da ısrarla vurgulandığına dikkatinizi çekerim. Eski ve Yeni Ahitler ile Kur'an'ın emirlerine dikkatlice uyacak olan Yahudi ve Hristiyanlara, burada, günahların affedilmesi naim cennetlerine giriş, "Yukarıdan ve ayaklarının altından" bolca rızık gibi en seçkin nimetler vaat edilmektedir. Buradaki Yahudi ve Hristiyanların bazıları "Adil ve dürüst insanlar" (أُمَّةٌ)

155 Doğrusu 59'uncu ayet olmalıdır (çev.).

156 Doğrusu 65-66'ncı ayetler olmalıdır (çev.).

(مُفْتَصِّلَةً) olarak övülmektedir. Bu şekilde olan Yahudi ve Hristiyanlar, Peygamber tarafından kendileri hakkında yapılan tanımlamaya ve nesiller boyu elden ele aktardıkları, böylesi yüksek bir üstünlüğe ve çok zengin bir ödül olarak gördükleri bu kutsal kitaplara özenli bir şekilde uymayarak, onlara zarar vermiş olmazlar mı?

Yazık! Günümüzdeki takipçilerinin çoğu, aynı kutsal kitaplar hakkında peygamberlerinden ne kadar da farklı konuşuyorlar!

127. 5/Mâide suresi 70'inci ayet:¹⁵⁷

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ... [208]

De ki: Ey Kitap ehli! Tevrat'ı, İncil'i ve Rabbinizden size indirileni ayakta tutmadıkça (uygulamadıkça) hiçbir şey üzere değilsiniz...

İbn İshâk'ın *Sîret*indeki bir rivayete göre bu pasajın Yahudilerden ya da genel olarak hem Yahudilerden hem de Hristiyanlardan bahsettiği söylenebilir. Her iki durumda da onun anlamı, sadece Kur'an'a göre değil, aynı zamanda *Tevrat ve İncil'in ortaya koyduğu inanç ve usule göre* de bahsi geçenlerden istediği şeylerde mutlak ve koşulsuz olduğudur. Hem Yahudilerin hem de Hristiyanların kendi aralarında muhafaza edilen kutsal kitaplara, yani Eski ve Yeni Ahitlere uymaları öncelikli bir durumdur.

Daha sonra bunların Kur'an tarafından değiştirildiği nasıl anlaşılabilir? Bu sure, Muhammed'in Medine'ye hicretinden birkaç yıl sonra ve ölümünden sadece birkaç yıl önce, İslâm'ın öğretisinin tamamlandığı zaman veya tamamlanmak üzereyken indirildi. Daha bu dönemde Muhammed, Kur'an aracılığıyla, Yahudi ve Hristiyanlara, Eski ve Yeni Ahitleri "Ayakta tutmak" zorunda olduklarını, yani Peygambere indirildiği

şekliyle bu vahiyler uymalarını söylüyor. “Siz hiçbir şey üzerinde değilsiniz”, ayetinde sanki şöyle söyleniyor: “Önceki kutsal kitaplara uyup, onları takip etmedikçe, dayanağınız yanlış ve eksik, dininiz geçersizdir; Kur'an'a itaat etseniz bile, Tevrat ve İncil ayakta tutulmadığı ve uygulanmadığı sürece yaptığınız boştur, bunlar olmadan imanınız eksiktir.”

[209] Bu vahiy ürünü kitaplara uyulması, Yahudi ve Hristiyanları korumak için bir zorunluluk ise, (bu pasajda açıkça ifade edildiği gibi), Kur'an'a ek olarak bile olsa bu kitaplar, ciddi bir risk olmaksızın Müslümanlar tarafından bir kenara konulabilir mi? “İnsanlığa bir nur ve hidayet”, “İnsanoğluna bir aydınlanma, hidayet ve rahmet”, “Açık bir kitap”, “Takva sahiplerine bir nur, hidayet ve öğüt”, “Akıl sahiplerine hidayet ve hatırlatma”, “Allah'ın kitabı” ve “Takva sahiplerine bir aydınlatma ve zikir”¹⁵⁸ olarak övülen kutsal kitaplardan vazgeçemeyen peygamberlerinin imanından sapmaktan ne kadar acı çekmiş olmaları ki o kitapların kötü olduğunu dahi söyleyebiliyor ve onları inkâr edebiliyorlar?

Burada, ayetin iniş sebebi olarak açıklanan İbn İshâk rivayetini kaydetmek faydalı olacaktır:¹⁵⁹

ومن عدوانهم قال وَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَافِعُ بْنُ خَارِثَةَ، وَاسْلَامُ بْنُ مَشْكَمٍ، وَمَالِكُ بْنُ الصَّيْفِ، وَزَافِعُ بْنُ حَرْيَمَةَ، فَقَالُوا: يَا مُحَمَّدُ، أَلَسْتَ تَرْغَمُ أَنَّكَ عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَدِينِهِ، وَتُؤْمِنُ بِمَا عِنْدَنَا مِنَ التَّوْرَةِ، وَتَشْهَدُ أَنَّهَا مِنَ اللَّهِ حَقٌّ؟ قَالَ: بَلَى، وَلَكِنِّي كُنْتُ أَخَذْتُكُمْ وَجَحَدْتُكُمْ مَا فِيهَا مِمَّا أَخَذَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ مِنَ الْمِيثَاقِ فِيهَا، وَكُنْتُمْ مِنْهَا مَا أَمَرْتُمْ أَنْ تُسَبِّحُوا لِلنَّاسِ، فَبَرِئْتُ مِنْ إِحْدَائِكُمْ، قَالُوا: فَإِنَّا نَأْخُذُ بِمَا فِي آيِدِينَا، فَإِنَّا عَلَى الْهُدَى وَالْحَقِّ، وَلَا نُؤْمِنُ بِكَ، وَلَا نَسْبِعُكَ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِمْ: قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقْبِلُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ...

[210]

“Yahudilerin düşmanlığı.” İbn İshâk şöyle anlatıyor: “Râfi’ oğlu Hârise ve diğerleri Muhammed’e geldi ve ona şöyle dedi: ‘Yâ Muhammed! Sen, İbrâhim’e ve onun dinine, bizim yanı-

نورا وهدى للناس - بصائر للناس وهدى ورحمة - كتاب منير نور وهدى وموعظة للمتقين - هدى 158 و ذكرى لاولى الالباب - كتاب الله - ضياء وذكر للمتقين

159 Bu rivayet İbn İshâk'da bulunamamıştır, ancak İbn Hişâm aynı rivayete yer vermiştir. Bk. İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 1: 568 (çev.).

mızda bulunan Tevrat'a, onun Allah katından gelmiş bir gerçek olduğuna tanıklık ettiğini iddia etmiyor musun?' Muhammed şöyle cevap verdi: 'Evet kesinlikle, fakat siz yeni ilkeler icat ettiniz, onda (yani kutsal kitaplarınızda) Allah'ın sizden söz alması ile ilgili olan şeyleri inkâr ettiniz, insanlara açıklamakla yükümlü tutulduğunuz şeyleri örtbas ettiniz (ya da gizlediniz). Bu nedenle ben sizin icat ettiğiniz bu yeni konulardan (veya ilkelerden) uzağım.' Onlar da şöyle cevap verdi: 'Biz, elimizde bulunan (kitaba) sahip çıkarız, hakka ve gerçek hidayete uyarız, sana inanmayız ve asla sana tabi olmayacağız.' Bunun üzerine yüceler yücesi Allah şu ayetleri indirdi: *Ey kitap ehli! Tevrat ve İncil'e uyana kadar siz hiç bir şey değilsiniz..."*

Muhammed'den gelen rivayetlerin sadece bazıları kesin doğrudur; ama eğer yukarıdaki rivayete güvenilecek olursak, bu rivayet Kur'an'da; Muhammed'in, o zaman Yahudiler arasında yaygın olarak kullanılan tüm kutsal kitapların gerçekli- [211] ğini ve otoritesini, açıkça kabul ettiğini gösterir. Bu rivayet ayrıca, Peygamberin karşı çıktığı yegâne hususun, onların yeni ve sahte doktrinleri ile rivayetleri, onun peygamberliğini kabul etmeyi ve Peygamberin onların kutsal kitaplarına uygun düşen iddialarını destekleyen sözde pasajları reddetmeleri olduğunu ortaya koyar. Peygamberin bu konuda sürekli olarak kullandığı dilden, Yahudilerin sahip oldukları (مَا عِنْدَهُمْ) kutsal kitapların vahiy mahsulü olduğunun ve saflığının tam ve açık bir şekilde desteklendiğinden şüphe edilemeyeceği anlaşılmaktadır.

128. 5/Mâide suresi 91'inci ayet:¹⁶⁰

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى ذَلِكَ بِأَن مِنْهُمْ قِسِيْنَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ * وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ * وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا

جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ * فَأَتَاهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا
جَنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ

[212] İman edenlere düşmanlık etmede insanların en şiddetlisinin kesinlikle Yahudiler ile putperestler olduğunu görürsün. Yine onların iman edenlere sevgi bakımından en yakınının da 'Biz Hristiyanlarız' diyenler olduğunu mutlaka görürsün. Çünkü onların içinde rahipler ve keşişler vardır ve onlar kibirli değildirler. Peygambere indirileni dinledikleri zaman hakkı tanımalarından dolayı gözlerinin yaşla dolup taşıdığını görürsün. 'Ey Rabbimiz! İnadık. Artık bizi şahitlerle ile beraber yaz' derler. 'Rabbimizin, bizi doğru kimseler arasına koymasını umarken, Allah'a ve bize gelen gerçeğe ne diye inanmayalım?' dedikleri bu söze karşılık Allah onlara, devamlı kalacakları, içinden ırmaklar akan cennetleri mükâfat olarak verdi. İşte bu, iyilik yapanların mükâfatıdır (el-Mâide 5/82-85).

Yahudiler İslâm'a Hristiyanlardan daha muhaliftiler. Bunun ana nedenlerinden biri muhtemelen Muhammed'in, Yahudilerin kutsal kitaplarını tam olarak kabul ettiği gibi Hristiyanların kutsal kitaplarını ve İsâ Mesih'in ilahî görevini de tam olarak kabul etmesiydi. Hristiyanlara tanınan bu imtiyaz, Yahudilerin ve daha öncekilerinin tüm avantajlarını etkisiz hâle getirdi. Öte yandan Hristiyanlar, hiç şüphesiz ki Muhammed'in kendi inanç sistemlerine kusursuz uymasından, hem kendilerinin hem de Yahudilerin önceki kutsal kitaplarını ve peygamberlerini kabul etmesinden son derece hoşnut oldular. Bunlardan bazıları, Muhammed'in Risâlet'ine daha fazla inanarak, kendilerini metnin coşkulu dilinde ifade ettiler.

Muhammed'in hem burada hem de başka yerlerde genel olarak henüz İslâm'a girmemiş olanlar da dâhil olmak üzere Hristiyanlardan bahsettiği yerlerdeki olumlu sözlerine dikkatinizi çekmek isterim. Burada onların üstün karakterli olmaları, rahipler, keşişler ve kibir yokluğuna bağlanmaktadır. Onlar hiç bir şekilde kutsal kitapları çarpıtmakla veya pasaj-

[213] ları bağlamdan koparmakla suçlanmamışlardır.

129. 5/Mâide suresi 119'uncu ayet:¹⁶¹

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أُيِّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتَبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي ... وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرُسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

Allah'ın şöyle diyeceği zamanı (hatırla): 'Ey Meryem oğlu İsa! Senin üzerindeki ve annen üzerindeki nimetimi düşün; hani, seni Ruhu'l-Kudüs ile desteklemiştim, beşikte iken de, yetişkin iken de insanlara konuşuyordun; hani, sana kitabı, hikmeti, Tevrat'ı, İncil'i de öğretmiştim; hani iznimle çamurdan kuş şekline benzer bir şey yapıyordun da içine üflüyordun, benim iznimle hemen bir kuş oluyordu. Yine benim iznimle doğuştan körü ve alacalıyı iyileştiriyordun. Hani benim iznimle ölüleri de diriltiyordun... Hani bir de, 'Bana ve Peygamberime (yani İsa'ya) iman edin' diye havarilere ilham etmiştim. Onlar da 'İman ettik, bizim gerçek müminler olduğumuza sen de şahit ol' demişlerdi (el-Mâide 5/110-11).

[214]

130. 66/Tahrîm suresi 13'üncü ayet:¹⁶²

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ عَلَيْهَا الظَّاهِرَاتِ

İmrân kızı Meryem; o iffetini sapasağlam koruyan ve bizim de kendisine ruhumuzdan üflediğimiz, Rabbinin kelimelerini ve kitaplarını doğrulayan ve itaat edenler arasındaydı (et-Tahrîm 66/12).

131. 9/Tevbe suresi 113'üncü ayet:¹⁶³

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَغَدَا عَلَيْهِمْ حَقٌّ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ ...

Şüphesiz Allah, müminlerden canlarını ve mallarını, kendilerine vereceği cennet karşılığında satın almıştır. Artık, onlar Allah yo-

161 Doğrusu 110-11'inci ayetler olmalıdır (çev.).

162 Doğrusu 12'nci ayet olmalıdır (çev.).

163 Doğrusu 111'inci ayet olmalıdır (çev.).

lunda savaşırılar, öldürürler ve öölürler. Allah bunu Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da kesin olarak vadetmiştir... (et-Tevbe 9/111).

Bu ayet, Muhammed'e son surenin indirildiğı ve İslâm'ın kılıç yoluyla Arabistan'ın büyük bir kısmına yayıldığı bir zamanda indirilmiştir.

Muhtemelen Kitabı Mukaddesteki dinî bir ihtilaftan, mesela "İnanç savaşının fazileti"nden bahsedilen pasajlara yapılmış olan bir imadır. Çünkü İncil'in telkinlerinin, bu konuda Kur'an'ın öğretilerinden önemli ölçüde farklı olduğu ciddi

[215] Müslümanlarca görülecektir. Hristiyanlığın silahları manevidir. Kuvvetin yayılmasında kullanılmaz. İsâ Pilatus'un yargı makamında durduğunda dedi ki: "BENİM KRALLIĞIM BU DÜNYADAN DEĞİLDİR: KRALLIĞIM BU DÜNYADAN OLSAYDI, TARAFTARLARIM, YAHUDİLERE TESLİM EDİLMEMEM İÇİN SAVAŞIRLARDI. OYSA BENİM KRALLIĞIM BURADA DEĞİLDİR." Bu açıklama, İncil'in herhangi bir şekilde, dinin ilerlemesi için savaşmayı veya zorlamayı teşvik ettiğine inanma ihtimaline karşı Müslüman okuru korumak için ilave edilmiş-

[216] tir.

SONUÇ

Kur'an'dan yapılan alıntılar burada sona ermiştir. Bütün gerçek Muhammedîlerin yapması gerektiği gibi, Allah'a dua eden, gayret gösteren, Kur'an'ı inceleyen samimi ve dürüst Muhammedîye saygı olmak üzere söylenecek birkaç söz vardır:

73/Müzzemmil suresi 2, 3, 4 ve 6'ncı ayetler: قُمِ اللَّيْلُ إِلَّا قَلِيلًا * نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا * أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا * إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلًا

84/Fetih suresi 29'uncü ayet: ...تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ ...

7/A'râf suresi 203-204'üncü ayetler: ¹ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ: وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ * وَادْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرَّعًا وَخَيْفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ

Kalk, birazı hariç olmak üzere geceyi; yarısını ibadetle geçir. Ya- [217] hut bundan biraz eksilt. Yahut buna biraz ekle. Kur'an'ı ağır ağır, tane tane oku. Şüphesiz gecenin ilk saatlerindeki ibadetin etkisi daha fazla, sözler ise daha düzgün ve açıktır (el-Müzzemmil 73/2-4, 6).

...Onları (Müslümanları), rükû ve secde hâlinde, Allah'tan lütuf ve hoşnutluk istediklerini görürsün. Onların secde eseri olan alametleri yüzlerindedir. İşte bu, onların Tevrat'ta ve İncil'de anlatılan durumlarıdır... (el-Fetih 48/29).

Kur'an okunduğu zaman onu dinleyin ve sessiz durun ki rahmete nail olasınız. Kendi kendine, yalvararak ve ürpererek, alçak sesle sabah akşam rabbini zikret, gafillerden olma! (el-A'râf 7/204-205).

Bu tanımlamaya uyan samimi ve dindar Muhammedîler için aşağıdaki yorumların yapılması önemli bir anlam ifade

etmektedir. Ben bu yazılanların samimiyetle, ciddiyetle ve dua ile okunabileceklerini düşünüyorum.

1. Derlemenin Bitişi ve Tarafsızlığı

Yazarın bu koleksiyonu derlemekteki gayesi, Yahudi ve Hristiyan kutsal kitapları için uygun pasajları araştırmak değil, sadece Kur'an'ın içeriğinde bu kitaplardan bahseden ya da imada bulunan tüm ayetleri bir araya getirmekten ibarettir. Bu düşünceyle yazar, tüm Kur'an'ı tekrar tekrar elden geçirdi ve [218] işaret edilen yapıdaki tüm pasajları not etti. Konuyla ilgili en küçük bir etkiye sahip olduğu düşünülen hususların tamamı kaydedildi. Herhangi bir metin atlanmıyorsa, sadece dikkatsizlik sonucu yapılmış ve olumsuz olduğu düşünülen pasajlardan kaçınmak için herhangi bir girişimde bulunulmamıştır. Bu nedenle Müslümanın yanı sıra Yahudi ve Hristiyan da bu derlemeyi Kur'an'ın, Eski ve Yeni Ahit metinlerine verdiği tanıklığın tarafsız ve tam bir teşhiri olarak kabul edebilir.

2. Eski ve Yeni Ahitlerin Muhammed Zamanındaki Varlığı ve Geçerliliği

Hiç kimse, Yahudi ve Hristiyanların kutsal kitaplarına atıfta bulunulan sayısız ifadelerden etkilenmeden Kur'an'ı dikkatlice okuyamaz. Onlar çok çeşitli isimlerle gösterilmiştir: *Allah'ın kitabı*, كتاب الله *Allah'ın kelamı*, كلام الله *Tevrat*, التورات *İncil*, الانجيل...

Kutsal kitaplar, ما ينزل الله من قبل - ما بين يديه... gibi ifadelerle Muhammed zamanında Allah tarafından gönderilen vahiyler olarak tanımlanmaktadır. Onlardan, sadece Muhammed zamanında mevcut bulunan kitaplar olarak değil aynı zamanda Yahudi ve Hristiyanlar arasında yaygın kullanımı olan kitaplar olarak da bahsedilmektedir. Şu ifadeler bunu ortaya koymaktadır: “Onlarla birlikte olan kitaplar” معهم; “Onların yanındakiler” ما عندهم; “Senden önce indirilen kitapları (sürekli olarak) okuyanlar” الذين يقرؤون الكتاب من قبلك (bk. madde 34); [219] “Onlar (Yahudiler) kitaplarında olanları okur veya araştırır-

lar” ودرسوا ما فيه (bk. madde 63); “Onlar Allah kelamına (sürekli olarak) kulak verirler” يسمعون كلام الله (bk. madde 69); “Onlar kitabı (sürekli olarak) dikkatlice okurlar” هم يتلون الكتاب (bk. madde 80). Buna benzer bir durumda (bk. madde 107) Muhammed “Yahudileri Kitabı Mukaddese çağırdı”; yani, Eski Ahit nüshası henüz ortaya çıkarılıp okunmazdan önce her iki grubun da huzurunda kutsal kitaplarına gerçek bir atıf gerektiren ve bir başka zamanda da, tartışmalı bir sorunun çözümü için aynı kutsal kitapların öne çıkarılması çağrısında bulunulmuştur (bk. madde 115).

Hem Yahudilere hem de Hristiyanlara kutsal kitaplarına göre davranma ve hüküm verme hususunda, amel etmek ve hüküm vermek için, zorlanmadan atıf yapabilecekleri kutsal kitap nüshalarının mevcut ve geçerli bir şekilde kullanımda olduğunu ima ederek öğüt verilir. Aynı şekilde, Yahudi ve Hristiyanlara, kutsal kitaplarını “Ayakta tutmadıkları” veya uymadıkları sürece dinlerinin anlamsız olacağı söylenir; bu sonuca göre şunların altı çizilebilir; bu dinleri uygulayan insanların büyük kesiminin, kolayca ulaşamayacağı kutsal kitaplara uyma konusunda ısrar etmek anlamsız olurdu.

Muhammed tarafından, kendi iddialarının bir kanıtı olarak kutsal kitaplar sıklıkla dile getirilmektedir. Eğer bu kitaplar o zamanlar mevcut olmasaydı ve yaygın olarak kullanılmıyorsa bunu bu şekilde yapmayacaktı.

[220]

O zaman, Kur’an’da Yahudi kutsal kitaplarıyla ilgili olarak kullanılan terimler genellikle, “Kitap”, “Kutsal metin”... şeklindedir. الذکر - الكتاب - الذين اوتوا نصيبا من الكتاب sözcükleri mevcut hâliyle Eski Ahit anlamına gelmektedir ve Yahudiler tarafından kendi ilahî kitapları olarak Muhammed zamanında onaylanmıştır. Tevrat التورات kelimesi bazen geniş anlamda ve bazen sadece Pentatökö veya Mûsâ’nın beş kitabını ifade etmek için kullanılmıştır. “Zebûr” الزبور terimi ise, Dâvûd Mezmurları ile sınırlandırılmıştır.

Benzer bir şekilde, Kur'an'da "Müjde" anlamında İncil الانجيل genel isimlendirmesi altında ifade edilen Hristiyan kutsal kitapları, Hristiyanlar arasında, vahiy ürünü ilahî bir kitap olarak yaygın bir şekilde kullanılan kitapların tamamına işaret ettiği kabul edilmelidir. Bunun anlamı şudur: Kur'an'a göre Yeni Ahit'in tamamı İsâ'ya Allah katından indirilmiştir ve (biz bu anlayış üzere olması gerektiği gibi varsayalım) havarileri tarafından da öğretilmiştir.

Bu çıkarımlar, Muhammed'in Yahudi ve Hristiyanlar tarafından inanılan ve aralarında geçerli olan kutsal kitaplar için kullandığı mutlak ve şartsız tarzdan zorunlu olarak anlaşılmalıdır.

Tüm kutsal kitaplara iman, bir Yahudi ve Hristiyan için çoğunlukla gereklidir ve "Bir kısmına inanıp bir kısmına inmayanlar" sık sık tekrarlanan hak ettikleri bir ceza ile tehdit [221] altındadırlar (bk. madde 63 ve 102).

3. Kur'an'ın Yahudi ve Hristiyan Kutsal Kitaplarının Vahiy Ürünü Olduğunu Onaylaması

Muhammed zamanında kaybolmamış hâliyle yaygın olarak kullanımda olan Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarının ilahî kökeni, Muhammed tarafından Kur'an'ın tamamında, مصداقا لما بيده şeklinde devamlı olarak tekrarlanan kalıplaşmış ifadelerle mutlak olarak teyit edilmiştir. Gerçekten de Kur'an'ın gerçek gayesinin, daha önce indirilmiş Kitabı Mukaddesin tasdiki olduğu birçok yerde belirtilmiştir. Bu nedenle, eskiden indirildiği söylenen ثم جاءكم رسول مصداقا لما معكم şeklindeki farazi bir vahiyde ortaya çıkacak olan peygamber (Muhammed) esas olarak önceki kitabı kanıtlayacak biri olarak tanımlanmıştır (bk. madde 113). Yine aynı şekilde, Kur'an'ı dinlemiş olan bir Cinin arkadaşlarına anlattığı başlıca ayetin, önce gelen vahiyi onaylamış olmasıydı (bk. madde 17).

Bu kutsal kitapların tamamı sürekli olarak genel bir vahye isnat edilmektedir. Zira onlar, "Gönderilmiş" ya da "İndiril-

miş” نزل; Allah tarafından “Hak olarak” ya da “Hak ile” indirilmiş kutsal kitaplar انزل الكتاب بلحق; Allah tarafından “Verilmiş” وحي; peygamberlere “Vahiy” olarak verilmiş وحي kitaplardır.

Muhammed’e verilen vahyin önceki peygamberlere verilenle aynı türden olduğu, (vahyin en yüksek derecesinin tartışıldığı esnada) Kur’an’ın övülmesi esnasında tekrar tekrar söylenmektedir (bk. madde 22, 60, 103, 110). [222]

Yahudi ve Hristiyan kutsal kitapları, Kur’an gibi göksel bir kökene işaret eden aynı sözlerle şekillendirilmiştir. Mesela, “Allah’ın kitabı” كتاب الله (bk. madde 79, 107); “Allah’ın kelamı” كلام الله (bk. 70); “Furkân” (hak ile batılı ayırt eden) الفرقان (bk. madde 48, 68).

Bu yüzden kutsal kitapların içeriğinin ilahî ve belirleyici bir otoriteyi kapsadığından sıklıkla bahsedilmektedir.

Sözün kıyası, Kur’an vahiylerinin tanıklığı onun tamamında hayal edilemeyecek kadar çok ve açıktır.

4. Yahudi ve Hristiyan Kutsal Kitaplarının Kur’an’da Övülmesi

Kur’an en yüksek değeri, Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarına atfetmektedir. Onlardan her zaman hürmetle bahsetmektedir. Kur’an’ın tamamında, bu kitaplarla ilgili derin bir saygı ve hürmet belirtmek haricinde tek bir ifade yoktur.

Onların göksel faziletleri ve içerdikleri vahiyden kaynaklanan nimetler, Muhammed’in Risâlet’inin her safhasına ait olan aşağıdaki cümlelerden bir araya getirilebilir.

Mûsâ’nın kitabı “Bir rehber ve rahmet” اماما ورحمة (bk. madde 16, 31). Muhammed’den önceki peygamberlerin oluşturduğu “Açık seçik anlaşılan” كتاب المتين (bk. madde 12); ya da [223] “Aydınlatıcı” كتاب المنير metinlerdir (bk. madde 18, 119).

İsrâiloğullarına miras bırakılan kitap “Akıl sahiplerine bir hidayet bir öğüttür” هدى وذكرى لاولى الالباب (bk. madde 25).

Mûsâ'nın vahyi "İnsanlar için bir nur ve hidayetdir" نور وهدى (bk. madde 37).

O "Mükemmel olan her şeyin ve her konunun bir açıklaması, hidayet ve rahmet olmak üzere, Rablerinin huzuruna toplanacaklarına inanan (kişilere)" (bk. madde 41) ve "İnsanları aydınlatıcı bir hidayet ve rahmet olarak öğüt alabileceklere" اَلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ (bk. madde 43).

Tevrat, (ayırt eden) "Furkân"dır, Rablerinden gıyabında sakınan takva sahipleri için bir ışık, bir hatırlatmadır, onlar kıyamet gününün geleceği saatten endişe duyarlar." وَضِيَاءٌ وَذِكْرًا اَلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ (bk. madde 48).

Onlar, Kur'an'a inanmalarının yanında, (مَا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ) daha önce indirilen kitaplara da inanırlar, "Bunlar Rablerinden bir hidayet üzeredirler, onlar kurtuluşa ermişlerdir." اَوَّلِكَ عَلَى هُدًى (bk. madde 46).

Yahudiler yanlarında bulunanlarla "Allah'ın şahididirler", [224] شهادة من الله (bk. madde 82).

Allah "Daha önce insanlara doğru yolu göstermek üzere Tevrat ve İncil'i indirmişti; Furkân (ayırt eden)i de indirdi. Şüphesiz ki Allah'ın ayetlerini (indirdiğini) inkâr edenler için korkunç bir azap vardır. وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ مِنْ قَبْلِ هُدًى لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ اَلْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ (bk. madde 105).

"İncil, içerisinde hidayet ve nur olan ve kendisinden önce gelen Tevrat'ı doğrulayandır, o takva sahipleri için bir hidayet ve nasihattir." اَلْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى اَلْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى (bk. madde 124).

Böylece Yahudi ve Hristiyanların kutsal kitapları insanlık için ilahî nur ve hidayet, takva sahipleri için öğüt ve teşvik içerdiği için "Bir hidayet ve rahmet", "Mükemmel olan tüm şeyler gibi eksiksiz ve kusursuz", her konuda bir açıklama olarak övülürler. Ne kadar yüce övgü ifadesi! Çalışmaya ne kadar güçlü bir teşvik ve kutsal kitaplara itinayla uyma! Mûs-

lûmanlar tanık olarak Kur'an'da bulunan bu tür şeylerden daha fazlasını isterler mi?

5. Muhammed'in Kutsal Kitaplara Başvurması ve Onlara Uymayı Emretmesi

Muhammed Yahudi ve Hristiyanların kutsal kitaplarına sıklıkla müracaat etmiş ve bu kitapları ellerinde bulunduranlara, onlara itaat etmelerini emretmiştir. [225]

1. Muhammed Kur'an'da, kendi Risâlet'i lehine bir şahit olmak üzere, kitap ehlinin elinde bulunan kutsal kitaplara sık sık atıf yapmaktadır. Bu durum, ilahî kitapların Muhammed lehine delil oluşturduğunu, içeriklerinin Kur'an'a uyum gösterdiğini, bu kitapların öğretilerinin dürüst ve aydın yorumcularının Muhammed'i ve ona indirileni kabul ettiğini ve bu kabul sonucunda da memnun kaldığını ima etmektedir (bk. madde 7, 13, 15, 35, 39, 45, 54, 56, 57, 61, 65, 75, 84).

2. Dinî kaygıyla önceki kutsal kitapların tümünün kurallarını takip etmenin gerekliliği, Yahudi ve Hristiyanlara özenle telkin edilmiş ve daha önceki tüm kutsal kitaplara inanmak da imanın zorunlu bir unsuru olarak tüm Müslümanlardan istenmiştir.

"Kitabı sımsıkı tutanlara" *يَمْكُونُ بِالْكِتَابِ* bir ödül vaat edilir: Burada bağlam Eski Ahit'e işaret etmektedir (bk. madde 64).

"Onlar, kitabı ve elçilerimize gönderdiklerimizi reddedenler, bilecekler ki o zaman onlar, boyunlarında demir halkalar ve zincirler olduğu hâlde cehenneme sürüklenecekler, sonra da ateşte yakılacaklardır." *الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَكُونُونَ فِي الْأَعْلَالِ فِي أَغْثَاقِهِمُ وَالسَّلَاسِلِ يُسْحَبُونَ * فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ* (bk. madde 26). Allah'ın kitaplarının hiç birine inananlar

"Derin bir sapıklığa düşmüşlerdir." *قَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا* (bk. madde 101). Şunu yapanların cezası şöyle açıklanmıştır: "Kitabın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr edenler dünya hayatında an- [226] cak rezil rüsva olacaktır; kıyamet gününde ise onlar azabın en

içerisinde olduğu (bk. madde 101), onların gerçek inkârcılar (kâfirler) olduğu ve Allah'ın onlar için rezil edici bir azap hazırladığı ilan edilmiştir (bk. madde 102, 90).

Bu nedenle, gerçek bir Müslüman tarafından Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarının hangi gerekçelerle ihmal edilebileceği, bir kenara atılması ve reddedilmesi şöyle dursun, (Kur'an'da bizzat gösterildiği üzere) güvenliğinin tehlikeye düşmesi durumunda ortaya çıkmaktadır.

Müslümanların tamamı arasında geçerli olan inanca göre, bu kitapların, Muhammed zamanındaki Yahudi ve Hristiyanlar tarafından bir bütün hâlinde ilahî vahyin ürünü kabul edilen Eski ve Yeni Ahitlerin aynı metinleri olmadığı görüşüne dikkatinizi çekerim. Eğer böyle olsaydı, Kur'an'da oldukça sık bir şekilde ima edildiği üzere Tevrat veya İncil arasında bir [228] fark olamazdı.

Mekke ve Medine, dünyanın, farklı yerlerinde yaygın olarak kullanılanlardan başka kutsal kitapların tasarlanabileceği bir köşesinde bulunmuyordu. Yahudi ve Hristiyanlar, Yemen, Necran, Teyme, Duma... gibi Arabistan'ın çeşitli bölgelerinde yaşıyorlardı ve tüm mahallerden yılda bir kez Ukâz, Mecenne, Zülmecâz panayırıları gibi Mekke'den sık sık Hristiyanlığın kurulduğu ve Yahudiliğin bilindiği Suriye, Yemen ve Habeşistan'a ticari yolculuklar yapıyorlardı. Bazı Araplar Kayzer ve Kısra'nın saraylarına bile ulaşmıştı. Muhammed'in peygamberlik görevini kabul etmesinden kısa bir süre önce, Mekke vatanı Osman b. Huveyris, Konstantinopolis'e gitti, oradan vaftiz edilmiş bir Hristiyan olarak geri döndü. Hire ve Gassânî hanedanının kuzey Arabistan'a bitişik Hristiyan toplumları, Araplar tarafından sık sık ziyaret edildi. Muhammed'in kendisi Suriye'ye iki kez gitmişti. Yüzden fazla sahabesi Hristiyan Habeşî Necaşi'nin meclisinde hicretten önce ve sonra güvenli ve misafirperver bir sığınak buldu. Muhammed'in, Medine'de İslâm'a giren Yahudi ve Hristiyan taraftarları vardı. Hicretin

6'ncı yılında, Muhammed tarafından Roma ve Fars saraylarına, Habeşistan ve Mısır'a, Gassânî prensi ve diğer Hristiyan krallara elçiler gönderildi.

[229] Dolayısıyla, medeni dünyanın her köşesinde Muhammed ile Yahudi ve Hristiyanlar arasında iletişim kurma isteği yoktu. Bu nedenle Muhammed, Yahudi ve Hristiyanların devamlı okuduğu, emirlerini aksatmadan uyguladığı, hükümlerine uyduğu "Kitap" ya da "Kutsal kitaplar"dan bahsettiğinde; Yahudi ve Hristiyanların tüm varlıklarıyla koruduğu, kiliselerinde, sinagoglarında ve manastırlarında okuduğu ve kendi evlerinde mütalaa ettiği Eski ve Yeni Ahitleri düşünmekten başka elinden bir şey gelmiyordu.

6. Yahudilere Yapılan İthamlar

Yahudiler Kur'an'da sık sık babaları gibi isyancı ve dik kafalı insanlar olmakla ve kutsal kitaplarının anlamını çarpıtmakla itham edilirler.

Muhammed Medine'ye gittiğinde, civarda ikamet eden belli sayıdaki Yahudilerin, kendi gayesine uygun davranacaklarını umdu ve onlarla bir nüshası ya da en azından içeriği, Siyerinde kaydedilen detaylı bir anlaşma yaptı. Ancak Muhammed'in, kendi inançlarına taban tabana zıt olan başka öğretilere ve Îsâ'nın Mesihliğine inandığını tespit eden Yahudiler, onun davasına düşman oldular ve kutsal kitaplarında onun peygamberliğine işaret eden herhangi bir işaret olduğunu kabul etmeyi reddettiler. Mesihlerinin Yahudi olduğunu, İsmâîlî kökenli olmadığını savundular ve Arap peygamberini tamamen inkâr ettiler. Böylece aralarında vahim bir düşmanlık meydana geldi. Muhammed, en sert rakiplerinin bir kaçının suikasta uğramasını sağladı. Sonunda onlara karşı açıkça savaş açtı; Benî Nadir ve Benî Kaynuka gibi iki büyük kabileyi sürgün etti; tüm erkekleri öldürülen (sayı 600 ila [230] 800 arasında) üçüncü kabile Benî Kureyza oldu, onların kadın ve çocuklarını da esir aldı.

Böylece, kılıç yoluyla ağızları kapatılmadan önce, Yahudiler Muhammed'le ağız dalaşı şeklinde savaşılmaya çalıştılar ve konumlarını desteklemek için kutsal kitapların bölümlerini öne sürdüler. Ancak Muhammed, muhaliflerinin görüşlerinde samimi ve dürüst olduğunu kabul etmedi. Onları kutsal kitaplarının anlamını çarpıtmak ve kitaplarının meramını tam olarak anlamamakla suçladı. Onları değerli kitaplar yüklenmiş bir eşekle mukayese etti; ilahî bir bilgi deposu olmak, ama aklın zerresine sahip olmamakla suçladı (bk. madde 93). Cehalet ve önyargı ile aptal ve kör olanlar, kutsal kitaplarında bildirilen gerçeği tanıyamazlardı. İtham, on sekiz asır boyunca Hristiyanlar tarafından Yahudilere karşı yapılmış olandan hiç de farklı değildi. Her ikisi de Eski Ahit'e eşit olarak inanır, ancak yorumlanması hususunda büyük ölçüde farklılık gösterirlerdi.

Muhammed, Medine Yahudilerini kutsal kitaplarından bağlamından kopmuş pasajlar getirmekle, bu pasajları bağlama dikkat etmeden veya yanlış bir bağlamla ilişkilendirerek sunmakla, böylece gerçek anlamı bozmakla itham etti (bk. madde 69, 96, 122, 123). Medine Yahudileri, Muhammed'in kitaptaki çift manaya gelen ve olumsuz bir anlama sahip olan ifadelerle başvurduğunu iddia etmektedir (bk. madde 111). Yahudiler insan kaynaklı ilahî otoriteye sahip pasajları muhtemelen rabbinik veya geleneksel yazılarına sahip olarak üretmişlerdi (bk. madde 72, 111). "Allah onları insanlığa tebliğ etmeleri gereken bir sözleşmeye dâhil etmiş olmasına rağmen" onlar, Muhammed'e ve iddialarına elverişli metinleri veya peygamberlik sözlerini gizlemekle ya da daha ziyade onları açıklamamakla suçlanmışlardı. [231]

Muhammed'in, düşman olduğu Medine Yahudileri tarafından bile bundan başka bir suçla itham edildiğini görmüyoruz. Sonuç olarak, "Gizlemek" ile kastedilenin, kitapların el yazmalarından pasajların çıkarılması veya silinmesi olduğu iddiası tamamen temelsizdir.

Kutsal kitapların nüshalarını değiştirmek veya bozmakla ilgili olarak açıkça suçlayan ve dürüstçe yorumlanmış tek bir ayet yoktur. Herhangi bir pasaj çokça zorlansa bile, Kur'an'ın anlam bütünlüğü ve Yahudilerinkinin yanında Hristiyan kutsal kitaplarının da gerçekliği ve otoritesi lehine baştan sona kadar açık tanıklığı, Muhammed'in kastettiği gibi bir anlamın olmadığını kanıtlardı.

Peygamber bozuk bir Tevrat'a başvurur muydu? Ekleme yapılmış bir Kanunun/Tevrat'ın gerçekliğini sürekli olarak beyan eder miydi? Yahudiler arasındaki anlaşmazlıkların eski ve sahte bir vahiy ile çözülmesi gerektiğini emreder miydi ya da şüpheli bir kutsal kitap tomarını ortaya koymaya ve kendilerinininkiyle o kitaplar arasındaki farkın nihayetinde hükme bağlanması için onları okumaya çağırır mıydı? Tahrif edilmiş bir metne uyulmasını ciddiyetle telkin eder miydi ya da Yahudilerin inancında mevcut olan gerçek bir kitaptan başkasını "Ayağa kaldırıp" emirlerine uymadıkları sürece yaptıklarının beyhude olacağını söyler miydi?

Ayrıca, (doğası ne olursa olsun) Kur'an'da yapılan ithamların, baştan sona Yahudilerle ilgili olduğu iyi gözlemlenmelidir. Tüm Kur'an'da, muhtemel herhangi bir yorumla, Hristiyanların İncillerine veya Yahudi kutsal kitaplarının nüshalarını tahrif konusunda en ufak şüphe yaratabilecek bir pasaj yoktur. Onlara yöneltilen en büyük suç, "Kitabın bir kısmının unutmaları ve bu yüzden kendilerine öğüt verilmiş olmasıdır", yani hatalı doktrinlere ve uygulamalara düşmeleridir (bk. madde 122).

Şimdi bir an için Eski Ahit'e Muhammed'in düşmanları tarafından eklemeye yapıldığını ve hatta bu teşebbüslerini Yeni Ahit'e kadar uzattıklarını varsayarsak, Yahudi ve Hristiyanların arasındaki bazı iyi kimseler, bozulmamış kutsal kitapların nüshalarını koruyup çoğaltmış olamazlar mı? Bu kutsal kitaplara Muhammed tarafından sürekli olarak müracaat edil-

di; bu kitaplar onun da beyan ettiği gibi, İslâm ve onun Risâlet'i lehine değerli ifadeler içeriyordu. Kılıç kullanırken ve muzaffer ordular tarafından desteklenirken bile, Muhammed'in ashabı, onların bozulmamış kutsal kitaplarında kaydedilen İslâm'la ilgili delillere işaret ederek, Yahudi ve Hristiyanların dostluğunu kazanmak gibi böylesine makul ve ikna edici bir tarzı ihmal edemezlerdi. İlk dönem Muhammedîler elbette peygamberlerinin iddialarının bu kadar faydalı delillerinden vazgeçmeyeceklerdi. Ayrıca, Yahudi ve Hristiyanlar arasından yeni din değiştirmelerin olmaması için, Eski ve Yeni Ahitlerin saf ve bozulmamış metninin korunması sadece arzulanan değil, aynı zamanda gerekli de olacaktı. Peygamber tarafından onlara, bu kutsal kitaplara inanmaları, onları uygulamaları ve onlara göre hüküm vermeleri emredildi ve bunu yaparken onlara, "Rahmetten iki kat pay" ve özel bir "Nur" sözü verildi. Şüphesiz bunların, dininden dönmemiş kardeşlerinin kutsal kitaplarını tahrif edeceğinden şüphe etmeleri hâlinde, sadece kendi kullanımları için değil, aynı zamanda çocuklarının memnuniyeti ve öğretimi için de sahih nüshaları tutmaya çalışırlardı. Hristiyanlar Yahudi kutsal kitaplarını koruyup öğretirken, içindeki Mesih'in peygamberliğinin gücünü gösterip onları telkin ederken, yine de Yahudilik ve Hristiyanlıktan dönmüş bir Muhammedînin önceki kutsal kitaplarını bağrına basmasını ve korumasını bekleyemez miydik? [233]

Muhammedî araştırmacılar, böylesi dürüst ve sadık Yahudi ve Hristiyan mühtedilerin var olduğundan şüphe duymazlar. "Mûsâ'nın kavmi içinde, gerçeğe çağıran ve adaletle hükmeden bir grup vardır." (bk. madde 62). "Kitap ehlerinden geceleri secdeye kapanarak Allah'ın ayetlerini (ya da indirdiklerini) okuyup duran bir topluluk vardır. Bunlar Allah'a ve ahiret gününe inanırlar, iyiliği emrederler, kötülükten menederler ve hayırlarda yarışırlar. İşte bunlar erdemli kimselerdir." (bk. madde 117). "Onlardan orta yolu tutan bir zümre vardır." قوم

مقتضه (bk. madde 126; ayrıca bk. madde 91, 98, 121). Bunlar, kutsal kitapları tahrif etmeye ilgi gösteriyor muydu? Aksine, onları bozulmadan korumakla ilgilenmediler mi? Herhangi bir kötü niyetli teşvik olsaydı bile, onların “Adalet”, “Doğruluk”, “Dürüstlük” ve Allah’a bağlılıkları, bu tür kötülük düşüncesinin gönüllerine girmesine engel olmaz mıydı? Peki, bu dürüst ve sadık Yahudi ve Hristiyanlar bozulmamış nüshaları [234] nerede saklıyorlar? Kutsal kitapların herhangi bir yerinin tahrif edildiğine dair en ufak bir şüphe varsa, bozulmamış kopyalar kesinlikle onlar tarafından korunurdu. Gerçek şu ki, varsayım baştan sona temelsizdir. Böyle bir şüphe, hiç bir zaman olmadı. Yakın ashabı az da olsa yaparken, Muhammed kesinlikle bunu aklına getirmede. Yahudi ve Hristiyanlara kutsal kitaplarını bozma girişiminde bulunacaklarına dair herhangi bir itham, daha sonraki yıllar boyunca dahi düşünülmemiştir. Aslında Muhammedî âlimler, Kur'an'ın bu kutsal kitaplardan farklı olduğunu tespit edene kadar, zorluktan kaçmanın en basit şekli olarak kendilerini hiç bir temeli olmayan bu varsayımla yüz yüze getirdiler.

Yine de, (iddia uğruna yapılan) böylesi bir itham, Medine Yahudilerinin daha ötesine taşınamaz. Muhammed'e düşman olanlar sadece onlardan ibarettir; Kur'an'daki iddialar sadece onlar için geçerlidir. Ancak, Kur'an'ın her yerinde, olduğu gibi kabul edilen Yahudi ve Hristiyan kutsal kitapları, Roma ve Pers imparatorlukları, Habeşistan Krallığı, Hire, Ermenistan, Mısır ve Suriye'deki Gassânî hanedanı... arasında, Yahudiler dışında milyonlarca insanın elindeydi. Asla böylesine insafsızca bastırılmaması gereken, düşmanca yapılan tahrif suçlaması ya da şüphesi, hiçbir şekilde sadece Yahudilerin değil, Arabistan dışındaki Hristiyanların da çoğunluğuna ulaşamaz.

Yine, Muhammed'in ölümünden iki yıl sonra, İslâm orduları, içerisinde Eski ve Yeni Ahitlerin sayısız nüshasının bulunduğu [235] kiliseler, sinagoglar, manastırlar ve şahıslara ait evlerle birlikte, Yahudilik ve Hristiyanlığın doğduğu yer olan Suriye'yi

istila etti. Birkaç yıl sonra Muhammedîler, Hristiyanlarla, manastır ve kiliselerle dolu ülkeler olan Mısır'ı, kısa bir süre sonra da Afrika'nın tüm kuzey kıyılarını kendi mülkiyetlerine geçirdiler. Ellerindeki yüce güçle, silah gücü olarak dostluklarını kazandıkları Yahudi ve Hristiyanlarla, şehirler kasabalarla, sahip oldukları manastırlarla ve kendi emirleri altında bulunan sayısız kutsal kitap kopyalarıyla, Müslümanların, Eski ve Yeni Ahitlerin gerçek el yazmalarını temin etme ve böylece peygamberlerinin Risâlet'inin kanıtlarını ekleme fırsatını kaybedecekleri düşünülebilir mi? Gerçekten de, kutsal kitapların herhangi bir yerinin tahrif edildiğine ya da (İslâm'ın modern âlimlerinin bize katılacağı gibi) bu kutsal kitapların gerçekte, peygamberlerinin Risâlet'ine herhangi bir tanıklık içerdiğine dair en ufak bir şüpheyi akıllarından geçirmiş olsalardı, şimdi bunlar o kitapların içinde bulunamayacak mıydı? Böyle bir girişimin olmaması, haksız muamele şüphesinin asla mevcut olmadığına dair tatmin edici bir delildir.

Bu nedenle, şimdiki Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarının, Muhammed devrindeki Hristiyanlık âleminde olduğu şekliyle Allah'ın gerçek ve bozulmamış kelamı olduğu sonucundan, Kur'an'a samimi olarak inananların kaçmaları mümkün değildir.

7. Muhammed Zamanındaki Kutsal Kitapların Şu Andakilerle Aynı Olması

Delil göstermek şu andaki görev alanı içerisinde olmayan, Muhammed'in Risâlet'i dönemindeki (A.D. 610-632) kutsal [236] kitaplar, Yahudi ve Hristiyanların şu anda elinde bulunan Kutsal kitapların aynısıydı. Ancak, dürüst ve sorgulayan Müslüman'ın yararına, daha fazla araştırılması için aşağıdaki hususlar kısaca belirtilebilir.

Şimdi yukarıda belirtilen dönemden daha erken bir tarihe ait olan ve her araştırmacının titiz bir şekilde incelemesine açık olan mevcut el yazmalar vardır. Söz konusu süreden önce

tercüme edilmiş Eski ve Yeni Ahit sürümleri mevcuttur. Eski Ahit'in Septuagint çevirisi/Yunancaya çevirisi, Hristiyanlık döneminden önce yapılmıştır. Eski Ahit'in çeşitli sürümlerinin paralel makalelerle karşılaştırıldığı, Muhammed'den dört yüzyıl önce hazırlanan Origen Octapla'nın izleri hâlâ mevcuttur. Müslüman bir araştırmacının Peygamber zamandan beri orijinal metinde herhangi bir değişiklik olmadığı konusunda kendisini ikna edebileceği bir tanıklıkla, Yeni Ahit'in, Muhammed'den çok önce yapılmış Latince, Süryanice, Kiptice ve Ermenice sürümleri vardır.

Son olarak, kutsal kitaplardan alıntılar ve Muhammed'den çok daha eski çağlarda Yahudi ve Hristiyan yazarlar tarafından yapılmış sayısız atıflar vardır. Bunlar, Justin Martyr, Irenaeus, Clemens, Tertullian, Origen, Cyprian, Eusebius, Chrysostom, Gregory, Basil, Ambrose, Jerome, Augustine ve diğerleridir; bu kanaat herhangi bir Muhammedî tarafından, eğer tek sorun olan Latince ve Yunanca öğrenmek gibi dil sorununu çözebilirse kolayca tetkik edebileceği bir durumdur. Bu [237] rastlantısal kanıt türleri hayal edilebilecek en güçlü türdür.

Kutsal kitapların el yazmalarında şimdi Muhammedîler tarafından ileri sürülen farklı okumalar, tutarsızlıklar ve pasajlarda (ilahî evlat ve İsa'nın ölümü ile ilgili olarak) gerçek bir vahiyle uyuşmayan şeylerin var olduğunu söylemek bu tartışmanın konusu değildir. Eskiden kalma el yazmaları, yukarıda atıfta bulunulan sürümleri ve alıntıları inceleyerek, Mesih'in ölümünü teyit eden ve üçleme doktrinini doğrulayan farklı okumaların, sözde tutarsızlıkların ve pasajların Muhammed zamanında ve asırlar önce geçerli olan kutsal kitaplarda; yani Muhammed'in Kur'an'da sürekli ve koşulsuz olarak gerçeği savunduğunu belirttiği kutsal kitaplarda var olduğunu görecektir. Bu nedenle, gerçek Müslümanın bu kutsal kitapları olduğu gibi kabul etmekten ve inanmaktan başka seçeneği yoktur.

8. Kutsal Kitaplara İnanma ve Onları Araştırmanın Tüm Muhammedîler Üzerine Bir Görev Olması

Durum böyle olunca, samimi ve dürüst Müslüman, konuyu incelemeye ve kolayca yapabileceği gibi, bugünün İncil'inin Muhammed zamanının İncil'i olduğuna kendini ikna etmeye davet edilir. Mevla'sı tarafından eşit oranda ve tartışmasız bir biçimde onurlandırılırken bile o, Kitabı Mukaddesi kutsamaya ve saygı göstermeye davet edilmektedir. Sadık müminlere söz verilen "Ödül"ü (أجورهم) kazanmak için, Allah'ın vahyedilmiş kelimeleri olarak ona inanmaya çağrılır. Allah'ın kelamının [238] "Bir kısmına iman edip bir kısmını inkâr eden" kimseler için "Allah'ın inanmayanlara hazırladığı acı veren azaba (عذاباً مهيناً)" girmesinler diye o, kitapları ihmal etmeye ve inanmamaya karşı uyarılır (bk. madde 102). O, "İnsanlığı aydınlatmak için bir ışık, gıyabında Rabden sakınan ve kıyamet gününün geleceği saatten endişe duyan takva sahipleri için de bir rehber, bir hidayet ve bir öğüt" olan açık seçik anlaşılan kitabı"; "Mükemmel olan her şeyin ve her konunun bir açıklaması, Rable-rine kavuşacağına inananlar için bir rahmet" olan vahyi onaylamayı reddetmeye karşı uyarılır. Çünkü eğer bu kitapları reddederse, kendi peygamberinin hükmüne göre, "Şüphesiz O, derin ve hayati bir sapıklığa karşı uyarmaktadır" قد ضل her şeyden önce kutsal kitabı (günümüzün yozlaşmış Müslümanlarından bazıları gibi) inkâr etmekten ve böylece hakkında "Bir zalim, fasık ve kâfir" olarak hüküm verilmesinden sakınsın (bk. madde 124).

Ne korkunç bir küstahlıktır ki, "Allah'ın gönderdiği Kitap," kutsal "Furkân", "Allah'ın kelamı" olan kutsal kitaplara karşı (peygamberlerinin bu bağlamda değersiz öğrencileri!) olan bazı modern Muhammedîler tarafından cahilce ve saygısızca konuşmalar sergilenir.

Kendimize gelince, Kitap ehli olarak hem Kanuna hem de İncil'e uyduğumuz ve sahip çıktığımız, İslâm Peygamberinin

açık bir şekilde yaptığı telkinleri ile sade bir uyum içerisinde-
 dir (bk. madde 127). Bu meydan okumaya uygun olarak, onun
 [239] Risâlet'ine şahitlik yapıp yapmadıklarını görmek için, Arabis-
 tan halkının kendisinin şahidi olarak önceden başvurduğu
 kutsal kitapları inceliyoruz. Vahim aldatma ihtimaline karşı
 koruma sağlamak ve aynı şeyi yapmak her Müslümanın kut-
 sal görevidir.

Son olarak; tüm dürüst Müslümanlar, ebedî inkârcı olma-
 mak için bu kutsal kitapların vahiy ürünü "Allah kelâmı" (كلام
 الله); "İnsanlığı aydınlatmak için bir nur" (نورا وهدى للناس); "Bir
 ışık ve takva sahiplerine bir öğüt" (ضياء وذكر للمتقين) kısacası,
 emirlerine uyanları barış yoluna ulaştırmak ve kendilerini
 kurtuluşa layık hâle getirmek için tasarlanmış olduklarına
 inanmaya çağılırlar. Öyleyse niçin Eski ve yeni Ahitlerde
 bulunan, böylesi kıymetli bir ilahî kazanç kaynağını (Kur'an
 kendisine değer biçiyor) ihmal edecekler ve kendilerini ay-
 dınlanmaya kapatacaklar? Kutsal kitapları özenle araştırsın-
 lar, bu ilahî kitapların tüm temasının şunlar olduğunu göre-
 ceklerdir: "Tanrı Mesih'te dünyayı kendisiyle bağdaştırıyor";
 Îsâ Mesih "Yol, hakikat ve hayattır"; "Ebedî hayat, gerçek ilah
 olan seni ve senin gönderdiğin Îsâ Mesih'i bilmeleridir."

DİZİN

A

Abdulkadir 120, 140

Abdullah 152

Abdullah b. Selâm 108, 113

Abdullah b. Übey 22, 25, 26, 27,
33, 44

Açık bir zafer 29

adalet terazisi 134

Âdem'in yere indirilmesi 18

Âdem ve Havva'nın indirilişi 66

Adî 152

Afganistan 56

Afrika 56, 187

Ağlayanlar 33

ahiret 42, 112, 143, 146, 157,
185

ahlak 58

ahlaksızlık 57, 58

ahlak sistemi 47

Ahmed (övmüş kişi) 138

aile 58

Aişe 19, 27, 28

Âişe'nin suçsuzluğu 44

akılcılık 59

akıl dışılık 59

akıl yürütme 75

Akıl yürütme 48

alamet 100, 104

Ali 13, 16, 20, 33, 37

Allah 15

Allah'a iman 133

Allah'a karşı gelmiş melekler 48

Allah'ın ayetleri 151

Allah'ın ayetlerini satma 159

Allah'ın birliği 16, 40, 42, 48

Allah'ın gazabı 82

Allah'ın indirdiği ile hükmetme
164

Allah'ın kalamı 37, 117, 118,
153, 174, 177, 189

Allah'ın kitabı 35, 125, 126, 149,
165, 168, 174, 177

Allah'ın lütfu 133, 180

Allah'ın Meryem'e yerleştirdiği
kelimesi 147

Allah'ın oğlu 147

Allah ile ilişki 49

Allah katı 76

Allah kaynaklı 77

Allah kalamı 117, 137, 190

Allah korkusu 22, 109

Ambrose 188

amelsiz kurtuluş 49

Âmine 12, 13

anlama zorluğu 12

anlaşmazlık 132

apaçık deliller 105, 132

Arabistan 14, 36, 190

Arafat 35

Arap âdetleri 27

Arap efsaneleri 41

Arap filozoflar 48

Arap hafızası 36

Araplar 21, 35, 49, 78, 181

Arap peygamber 182

Arap savaş yasaları 26

Arap Yarımadası 33

Arap zihni 14

- aşağılanma 54
aşırılık 58, 147
Augustine 52, 188
Avrupa 55
Avrupa toplumu 57
Aydınlatıcı 158, 177
aydınlatıcı kitap 79, 158
ayetlere ve surelere numara 46
azap 131, 145, 148, 158, 178, 180, 181
az bir fiyata 115, 116, 158, 164
aziz kişiler 107
Aziz Luka 21
- B**
Babası Abdullah 12
bağlam 64
bağlılık antlaşması 19
Bakire Meryem 21, 147
Basil 188
Başlangıç İncil'i 21
bâtıl 115
bedevi 13, 45
Bedir 25, 26, 43
Benî Hanîfe 89
Benî Hâris 89
Benî Hâşim 12
Benî Hazrec 12
Benî Kaynuka 26, 182
Benî Kureyza 28, 45, 122, 182
Benî Mustalik 27, 44, 45
Benî Nadir 26, 44, 122, 182, 26
Benî Tay 89
beş vakit namaz 19
Beyzâvî 69, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 78, 80, 82, 85, 86, 89, 90, 91, 92, 94, 95, 97, 98,
- 101, 102, 103, 105, 107, 108, 109, 113, 116, 117, 118, 120, 123, 125, 129, 136, 143, 144, 154, 157, 159, 165
Bilgi verilenler 72
boşanma 25, 44, 54, 57, 58, 60
boykot 18
bozulmamış metinler 91
- C-Ç**
cami 33
cariye 55
cariyelik 56, 57, 58
Cebrail 17, 28, 93
Cebrâil 125
cehennem 20, 33, 34, 41, 42, 133
cehennem bekçileri 113
cehennemle tehdit 41
Celâleddîn 67, 71, 72, 74, 75, 79, 80, 82, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 100, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 113, 114, 115, 116, 118, 123, 125, 128, 129, 135, 136, 140, 143, 155, 156, 157, 158, 159
cem 37
cennet 18, 20, 41, 42, 51, 59, 133, 171
ceza hukuku 25, 60
Chrysostom 188
cihad 56
Cihat bahsi 46
cinsiyet 57, 58

cinsiyet ilişkileri 44, 53
 cin topluluğu 19, 79
 Clemens 188
 coşkulu 15, 20, 21, 39, 40, 170
 Cuma ibadeti 43
 Cuma namazı 23, 24
 Cyprian 188
 Çarmıh 21
 çok eşlilik 54, 57, 58, 60

D

Dâvûd 1, 18, 91, 102, 104, 146,
 175
 dayak ve baskı 57
 derleme 37
 dillerini eğip bükme 121, 140,
 153
 dilleriyle çarpıtma 140
 dinî öğütler 44
 Doğu Kiliseleri 147
 Dört araştırmacı 14
 dua 23, 34, 49, 123, 124, 160,
 173, 174
 dua ayını 23
 Duma 181
 düşmanlık 23

E

ebedî hakikat 47
 Ebû Bekir 16, 19, 20, 36
 Ebû Leheb 41
 Ebû Tâlib 13, 16, 17, 18
 Ebû Tâlib'in himayesi 16
 Ebû Tâlib Mahallesi 17
 Ebû'l-Kâsım 13
 Ehli Kitap 7
 Elçiler Yılı 32

el kesme 53
 elleri arasında 72, 79, 88
 ellerinde bulunan 94, 100, 124,
 125, 141, 155
 el yazmaları 165, 188
 Emîn 13
 epileptik krizler 13
 erdem 22
 erken dönem vahiyleri 22
 Ermenistan 186
 esir 25, 55, 122, 182
 Eski Ahit 18, 68, 70, 83, 93, 94,
 102, 103, 117, 118, 120,
 121, 123, 126, 128, 131,
 137, 138, 150, 152, 156,
 157, 175, 179, 183, 184,
 188
 eski bir yalan 78
 eskilerin masalları 18
 Eusebius 188
 evlatlık 14, 27
 evlilik 25, 28, 30, 45, 55, 56
 evlilikle ilgili sadakatsizlik 44
 Evs ve Hazrec 19
 Eyyûb 146
 ezan 23
 ezber 11, 49

F

Faiz 53
 Farklı bir okuma 92
 Fars 182
 Farsça 46
 fasık 180, 189
 Fâtıma 13
 fetret dönemi 15, 40
 Furkân 116, 148, 177, 178

G

ganimetler 24, 25, 30, 45
 ganimetlerin taksimi 43
 Gassânî 89, 181, 182, 186
 gayba iman 114
 gelecek peygamberi 23, 155
 Gerçeği az bir fiyata satma 116
 Gerçeği örtmek 151
 Gerçek din arayışı 14
 Gregory 188
 Grek felsefesi 48

H

Habeşî Necâşi 181
 Habeşistan 16, 17, 19, 41, 181,
 182, 186
 hac 17, 20, 30
 Hacer-i Esved 13
 hac ibadeti 43
 hac mekânları 12
 hac ziyareti 19
 hahamlar 121, 153
 hakikat 124, 131
 hakka batılı giydirmeye 151, 152
 Hakkı batıldan ayıran 148
 hakkı bilmek 154
 hakkı inkâr edenler 136
 Halifeler 58
 Hamza 17, 26
 Hanîfler 136
 Hanîflik 128, 137
 haraç 34, 46, 54, 56
 haram 149, 156
 haram aylar 24
 haram aylarda silahlanma 43
 haram ayların değiştirilmesi 35
 Hârîce 130

Hâris 152
 Hârîse 168
 Hârûn 74, 84, 91, 101, 146
 Haşimîler 17, 18
 Haşr suresi 26
 Hatice 13, 14, 16, 18
 Hatice'nin vefatı 19
 havariler 21
 havarilere ilham 171
 Hayber 30, 45, 89
 Hayber Yahudileri 30
 helâl 149, 155
 Hendek savaşı 45
 Heraklius 19
 hırsızlık 53
 hicret 17, 20, 22
 hicretten önce 36, 65, 100, 181
 hicretten sonra 42, 65, 114
 hidayet 53, 83, 91, 96, 97, 103,
 125, 130, 131, 148, 151,
 152, 163, 164, 168, 177,
 178, 189
 hikâye 66
 hikmet 80, 91, 149, 154
 Hindistan 1, 46
 Hira Dağı 14
 Hire 89, 181, 186
 Hristiyan 9, 14, 18, 23, 33, 34,
 43, 52, 53, 54, 56, 57, 58,
 60, 165, 174, 64, 65, 66,
 67, 72, 76, 79, 81, 82, 83,
 84, 89, 90, 91, 92, 95, 96,
 127, 135, 136, 144, 147,
 160, 176, 177, 180, 181,
 182, 184, 185, 186, 187,
 188, 56
 Hristiyan Arap kabileleri 89

- Hristiyanlar 21, 34, 42, 45, 57, 174, 64, 176, 66, 181, 182, 72, 73, 83, 85, 86, 89, 100, 102, 108, 110, 116, 117, 126, 135, 136, 137, 143, 144, 148, 159, 161, 164, 165, 166, 167, 170, 183, 185, 186, 126, 135, 136, 164
- Hristiyanlığın kurucusu 58
- Hristiyanlık 14, 21, 58, 63, 81, 128, 187, 188
- Hristiyan peygamberleri 79, 91
- Hudeybiye 29, 44, 45
- hukuk kuralları 44
- Huneyn 31, 32, 42
- hurafe 36
- hüküm ve peygamberlik 73
- I-İ**
- Irenaeus 188
- Îsâ 80, 91, 116, 126, 138, 146, 149, 172
- Îsâ Mesih 66, 170
- Îsâ'nın doğumu 21
- Îsâ'nın Mesihliği 182
- Îsâ'nın ölümü 188
- Îsâ'nın şefaet etme ve kurtarıcı olma vaatleri 138
- İbn Hişâm 130
- İbn İshâk 130, 151, 152, 167, 168
- İbn Selâm 144
- İbrâhim 12, 18, 22, 23, 42, 66, 67, 68, 81, 91, 107, 126, 127, 128, 134, 135, 141, 142, 146, 150, 168
- İbrâhim'in dini 23, 150
- İbrâhim'in sayfaları 68
- İbrâhimî (ya da Tevhit) inancı 156
- İbrâhim kıssası 18
- İbrâhim kitabı 68
- İbrâhim zamanı 155
- iffet 57
- iki parça büyü 99
- ikon 107
- ilahî 15
- ilahî din 82
- ilahî evlat 188
- ilahî gazap 19
- ilahî kaynaklı 67
- ilahî kitap 85
- ilâhî metinler 77
- ilahî mucize 105
- ilahî otorite 119, 183
- ilahî tavassut 25
- ilham 18
- ilk vahiy 40
- İmrân kızı Meryem 171
- inanan bir toplum 86
- inanca güvenmek 49
- inanç için savaşıma 25
- İnanç savaşının fazileti 172
- İncil 12, 14, 18, 21, 23, 42, 43, 46, 52, 58, 59, 61, 66, 67, 72, 80, 85, 90, 97, 101, 102, 103, 107, 108, 109, 110, 114, 124, 132, 134, 136, 138, 145, 148, 149, 150, 158, 159, 161, 164, 166, 167, 168, 169, 171, 172, 173, 174, 176, 178, 180, 181, 189

İncil ehli 66
 İngilizce 47
 inkâr 152, 156
 inkârcılar 106, 180, 181
 insan aklı 59
 insanın kaderi 50
 insanlığın cehaleti ve sapkınlığı 49
 intihal 18
 intikam 25
 inziva 14
 İshâk 66, 126, 127, 146
 İslâm davası 17
 İslâm'ın gerilemesi 59
 İslâm'ın kurucusu 58
 İslâm'ın yükselişi 60
 İsmâil 12, 126, 146
 İsrâil 155
 İsrâiliyat 47
 İsrâilliler 69, 70, 84, 91, 109, 156
 İsrâiloğulları 42, 177, 69, 73, 74, 75, 83, 103, 104, 115, 116, 125, 135, 138, 149, 155, 76
 iyi işler yapmak 49
 iyilik melekleri 48

J

Jerome 188
 Justin Martyr 188

K

Kâbe 12, 13, 16, 22, 24
 kader 17, 48, 49, 50, 52, 53
 kaderci 52
 kadınlar 28, 29, 44, 45, 54, 56

kadınların sosyal hayattan tecrit edilmesi 54
 kâfir 33, 71, 180, 189
 kâfirler 30, 141, 145, 180, 181
 kâfirlere karşı savaşma 54
 kalpleri katılaşmış 23, 115
 kâmil insan 48
 Kanun 53, 102, 137, 138, 180
 Kâsım adlı çocuğu 13
 kâtip 36
 kâtiplik 35
 Kefaret orucu 24
 kehanet 109, 110, 112
 kendi ellerinde bulunan 124
 kendilerine kitap verilenler 158
 Kendilerini Rabbe adanmış rahipler 163
 Kendinden öncekini doğrulayıcı 88
 keşişler 34, 170
 kible 24, 43, 129
 kıblenin değiştirilmesi 129
 Kıptî 30, 45
 kısas 53, 164
 kısa sureler 15
 kıssalar 38, 41, 42
 kıssalar dönemi 41
 kıyamet 18, 41, 42, 69, 73, 102, 111, 122, 131, 160, 178, 179, 189
 kıyas 11, 47
 Kızıldeniz 16
 kibir 170
 Kitabı Mukaddesler 164
 kitabın yorumu 117
 Kitap 7, 34, 66, 67, 88, 91, 95, 101, 103, 113, 116, 119,

- 129, 132, 136, 143, 145,
148, 151, 157, 167, 175,
182, 185, 189
kitap ehli 90, 105, 108, 113,
139, 144, 147, 150, 151,
152, 156, 160, 166, 169
kitaplar 71, 133, 135
kitap verdiklerimiz 90, 95, 99,
108, 129
kitap yüklü 183
Konstantinopolis 90, 181
köleler 29, 54
köleleriniz 55
köleliğin şartlarını iyileştirme
55
kölelik 25, 54, 56, 57, 60
köle ticareti 56
kötülükten kaçınmak 49
kronoloji 42
kronolojik 38, 39, 65, 67
Kudüs 19, 24, 53, 171
Kur'an'daki İncil anlatısı 21
Kur'an'dan önceki vahiy 72
Kur'an dışında bir teoloji 59
Kur'an hafızları 36
Kur'an'ın Araplara gönderilmesi
97
Kur'an'ın benzeri 77
Kurban Bayramı 24
Kureyş 12, 17, 20, 24, 25, 26,
28, 29, 31, 40, 41, 42, 43,
76, 77, 78, 85, 91, 92, 99,
101, 141
Kureyşliler 16, 18
Kureyşlilerle ilişkilerin askıya
alınması 17
kurtuluş 21, 29, 49, 50, 96
Kurtuluşa erenler 115
kurtuluş sözü 49
kutsal bir ayın 23
Kutsal kitap 66, 96
kutsal kitapların ilahî kökeni
128
Kutsal metinler 133
kutsal ruh 132
kutsal üçleme 21
küfürde yarışanlar 162
- L**
Lât 16
Lût 66, 71
- M**
Mâide suresi 35
Mariye 30, 31, 55
Mecenne 181
Medenî ayetler 39
medeni haklar 25
Medenî sure 39
medeniyet düzeyi 58
Medine 13, 19, 20, 21, 22, 23,
24, 25, 26, 27, 28, 32, 33,
34, 35, 39, 42, 43, 45, 59,
65, 76, 89, 93, 94, 100,
111, 113, 114, 115, 118,
121, 122, 123, 139, 141,
151, 153, 155, 156, 162,
167, 181, 182, 183, 186
Medinelileri suçlama 43
Medine'nin idareciliği 25
Medine'nin "Münafıkları" 22
Medine Yahudileri 114, 118,
153, 155, 183
Mekke 29, 31, 181

- Mekke âdetleri 12
 Mekke'deki muhalifler 74
 Mekke halkı 16, 72, 75, 76, 85, 91, 95, 99
 Mekke lehçesi 37
 Mekkeliler 71, 85
 Mekkelî muhacirler 27
 Mekke'nin ilk dönemi 43
 Mekke putperestleri 22, 39, 44, 45, 95
 Mekke'ye yapılan hac 50
 melekler 15, 133
 meleklerden oluşan bir ordu 25
 meleklerle tapınma 107
 Menât 16
 Meryem Ana 66, 147
 Meryem oğlu İsmâ 100, 123, 132, 134, 138, 147, 164, 171
 Mescid-i Harâm 33, 129
 metafizik 48
 Mezmurlar 102, 138
 Mısır 182, 186, 187
 Mısır toprakları 22
 Mina 19, 20, 24
 mirasçı 81, 82, 112
 miras kanunu 44, 53
 Muâz 130
 mucize 21, 85, 104, 124, 129, 158
 muhacir 17
 muhalefet 9, 22, 33, 93
 Muhammedî devletler 54
 Muhammedî etik 57
 Muhammedîler 64, 65, 92, 109, 117, 134, 135, 145, 161, 173, 180, 185, 187, 188, 189
 Muhammed'in ashâbı 91, 185
 Muhammed'in evlilik ilişkileri 45
 Muhammed'in oğlu Zeyd 14
 Muhammed'in vasıfları 117
 Muhammed'in zihnindeki ilham 15
 Mukavkıs 30
 Mûsâ 42, 59, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 77, 78, 79, 81, 83, 84, 87, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 109, 110, 116, 119, 123, 124, 126, 127, 144, 145, 146, 155, 175, 177, 178, 185
 Mûsâ'nın kitabı 77, 87, 177
 Mustalîk kabilesi 27
 Mutezile 59
 mühtedi 23
 müjdeleyici 125, 132, 138
 mümin 51, 135, 171
 Münafıklar 29, 45
 mürtet 23
 Müslüman vicdanı 61

N
 Nahle 19
 namaz 19, 22, 32, 49, 50, 136
 namazı kılanlar 146
 Necm suresi 16
 Necran 18, 34, 43, 89, 181
 Necran Heyeti 34
 nimetler 135, 166, 177
 Nûh 66, 71, 81, 134, 135
 nur 92, 94, 98, 101, 102, 134, 135, 163, 164, 168, 178, 185, 190

O-Ö

Origen 188
 Origen Octapla 188
 Orta Afrika zencileri 56
 orta yolu tutan bir zümre 166,
 185
 oruç 49
 Osman 16, 29, 37, 181
 Osman b. Huveyris 181
 öğüt 66, 190
 Ömer 17, 36, 37, 53
 Öncekileri onaylayan 79, 80
 Önderler 70
 öşür 49
 özgür irade 50

P

Paraclete 138
 peçe 57, 60
 Pelagius 52
 Pentatök 77, 79, 83, 115, 116,
 123, 125, 155
 Periclyte 138
 Persler 19, 56, 90, 186
 peygamber 60, 80
 Peygamber'in evlatlığı 44
 Peygamber'in iktidarı 25
 Peygamber'in kızı Rukiyye 16
 Peygamber'in otoritesi 23
 peygamberler 49, 92, 123, 133,
 138, 158, 163
 peygamberlik 16, 25, 73, 91,
 105, 107, 129, 134, 154,
 159, 181, 183
 Pilatus 172
 Protestan 60
 Protestanlar 59

Protestan Yahudilik 60
 putperestler 43, 71, 90, 136,
 170
 putperestlik 16, 17, 20, 24, 48,
 141
 putperestlikle geçici uzlaşma 41

R

Rabbânî 154
 Rabbîler 153
 rabbinik 18, 41, 43, 47, 119,
 121, 183
 rabbinik efsane 47
 rabbinik hikâyeler 41
 rabbinik Yahudiler 43
 Rabbin sofrası 21
 Râfî' 168
 rahipler 34, 163, 170
 rahmet 177, 77, 78, 87, 96, 97,
 98, 135, 145, 168, 178,
 189, 86
 Râinâ 139, 140
 Ramazan 24, 49
 recm 53, 117, 119
 reformcu 59, 60
 rehber 69, 86
 rehberler 69, 70
 rehberlik 70, 76, 142
 rehber ve rahmet 77, 78, 87,
 177
 rızık 73, 166
 Roma 32, 182, 186
 ruhbanlık 49
 Rûhulemîn 74
 Ruhul-Kudüs 171
 ruhun ölümsüzlüğü 48, 59

S-Ş

sabah namazı 49
 sabır 50
 Sabîfler 21
 Sa'd 130
 sadaka 49
 sahabe 16
 sahifeler 79, 158
 Sale 47, 96
 sapkın inançlar 23
 Sâre 66
 sarhoşluk 54
 satır arası çeviriler 46
 savaş 26, 32, 36, 43, 45, 46, 48, 54, 182
 savaşla ilgili emirler 43
 secde 24, 49, 138, 173
 Sevde 19
 Sevr Dağı 20
 Sina Dağı 125
 Sodom ve Gomore 66
 Sosyal günah 58
 sosyal hayat 25
 sosyal sorunlar 44
 sureler 17
 surelerin nüshaları 36
 Suriye 12, 13, 14, 181, 186
 Süleyman 18, 91
 Sünniler 56
 sürgün 26
 sûtanne 13
 şahitlik 53, 76, 190, 106, 128, 151, 156, 76
 şair 16
 şans oyunları 54
 şarabın yasaklanması 54
 şefaât 16

şefaâtçi 138
 şeriat 155, 164
 şeytan 16, 17, 35, 48
 şeytanın hileleri 51
 Şiiler 56
 şirk 59

T

Tâgût 142
 tahrif 23, 90, 116, 117, 140, 141, 142, 153, 162, 184, 185, 186, 187
 Taif 18, 21, 31, 32, 33
 takva 36, 164, 190, 101, 114, 168, 178, 189, 36
 tanıklık 76, 86
 Tarihte kalmış yalan 77
 tebliğci 22
 Tebük seferi 32, 45
 tefekkür 14
 tek bir ümmet 164
 tek eşlilik 57
 tek ilah 76, 147
 teokratik 25
 teoloji 47, 59
 tercüme 46
 Tertullian 188
 teslis 59
 tevekkül 50
 Tevhit 22, 23, 49, 60
 Tevrat 21, 23, 173, 174, 68, 69, 72, 74, 77, 79, 80, 83, 84, 85, 89, 90, 94, 95, 98, 99, 101, 102, 103, 107, 108, 109, 110, 114, 115, 116, 117, 118, 121, 123, 125, 128, 130, 136, 137, 138,

144, 145, 148, 149, 150,
155, 156, 158, 159, 163,
164, 165, 166, 167, 168,
169, 171, 172, 175, 178,
180, 181, 184, 77

Teyme 89, 181

toplanması 35

tufan 18

Tufan 66

U-Ü

Uhut 25, 26, 43

Ukâz 181

Unzurnâ 139, 140

Urduca 46

uyarıcı 22, 24, 52, 68, 79, 98,
105, 132

uyarma 41

uydurma 64

uzlaşma 16

Uzzâ 16

üçlü birlik 147

ümmî 109

üslup 17

V

Vaftiz 21

Vaftizci Yahyâ 21, 66, 80

vahiy 15, 25, 40, 76, 190

vahiy kâtibi 36

vahiy kaynaklı 77

vahiy mahsulü 68, 76, 89, 94,
99, 106, 107, 112, 124,
133, 141, 144, 158, 169

vahiy meleği 16

vahiy ürünü kitaplar 154

vahyin kaybolma ihtimali 36

Varaka 14, 16

Veda Haccı 34, 43, 44, 55

W

Weil 9, 58, 60

Y

Yahudi 26, 42, 167, 76, 77, 56,
116, 126, 135, 136, 145,
164, 185

Yahudi bilginler 75

Yahudi halkı 22, 70

Yahudi ilhamı 18

Yahudi kabilesi 19

Yahudi kutsal metinlerinin ilahî
kökeni 73, 149

Yahudiler 21, 23, 24, 26, 34,
174, 175, 68, 70, 75, 93,
98, 110, 111, 112, 116,
117, 118, 119, 120, 121,
124, 126, 128, 130, 131,
135, 137, 140, 141, 142,
149, 152, 157, 158, 161,
162, 169, 170, 174, 178,
182, 183, 184, 186, 126

Yahudilerin düşmanlığı 168

Yahudilerin kötülenmesi 43

Yahudilerle ilişkilerin bozulma-
sı 21

Yahudilik 59, 81, 135, 185, 186

Yahudi'nin tanıklığı 77

Yahudi oruç ve bayramları 24

Yahudi Şabatı 23

Yahudi şeriatı 155

Yahyâ 80, 91

Ya'küb 91, 107, 126, 127, 146,
156

yalan 18
 yaratılış 18
 yatsı namazı 49
 yazılı metin 36
 Yedi Uyuyanlar 21
 Yemâme 89
 Yemame savaşı 36
 Yemen 12, 89, 181
 Yeni Ahit 34, 63, 174, 64, 65,
 176, 81, 91, 108, 117,
 136, 150, 161, 164, 184,
 188, 136, 164
 yeniden diriliş 48
 yenilgi 26
 yerel efsane 18
 yılın birleştirilmesi 35
 yorumlama 147
 Yûnus 146
 Yûsuf 42, 66, 86, 91

Z

zafer 26
 zafer sözü 45
 zalim 180, 76, 127, 128, 76, 189
 Zebûr 102, 104, 107, 138, 146,
 175
 zekât 49
 zekâtı verenler 146
 Zekerıyyâ 66, 91
 Zeyd 14, 16, 18, 27, 31, 36, 37,
 44
 Zeynep 27, 30, 44
 zinanın cezası 120
 Zülmecâz 181

William MUIR

Kur'an

1855 yıllarında kaleme alınmış elinizdeki *The Corân* adlı bu eser iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yazar Batılıları özellikle Hristiyanları İslam, Kur'an ve Hz. Peygamber hakkında bilgilendirmiş, onlara Müslümanların din anlayışları hakkında bilgiler vermiştir. Bu bölümde Kur'an'ın kutsal kitaplar içerisinde en zor anlaşılan kitap olduğunu ve özellikle kısa surelerden oluşan Mekke dönemine ait ilk bölümlerin Hz. Peygamber tarafından tasarlanıp yazıldığını ifade etmekten geri durmamıştır. İkinci bölümde ise Kur'an ayetleri ışığında elde mevcut olan Kitabı Mukaddeslerin Hz. Peygamber dönemindekilerle aynı olduğunu ispat etmeye çalışmış, kendi tabiriyle Kur'an'ın Kitabı Mukaddeslere tanıklık ettiğini ortaya koymaya gayret etmiştir. Bu bölüm aynı zamanda Müslüman okurlara da hitap etmektedir ve onları, aralarındaki yaygın kanaatin aksine Yahudi ve Hristiyan kutsal kitaplarının en ufak bir değişime ve tahrife uğramadığına ikna etmeye çabalamıştır. Bunu yaparken de Kur'an'da kitap ehliyle ilgili bulunan ayetleri, Beyzâvî ve Celâleyn tefsirlerinden deliller getirerek ele almış ve kendi fikriyatı çerçevesinde yorumlamaya çalışmıştır. Elinizdeki bu kitap, Kur'an'a oryantalist bakış açısını ortaya koymaya yönelik önemli bir eserdir.

ANKARA OKULU YAYINLARI